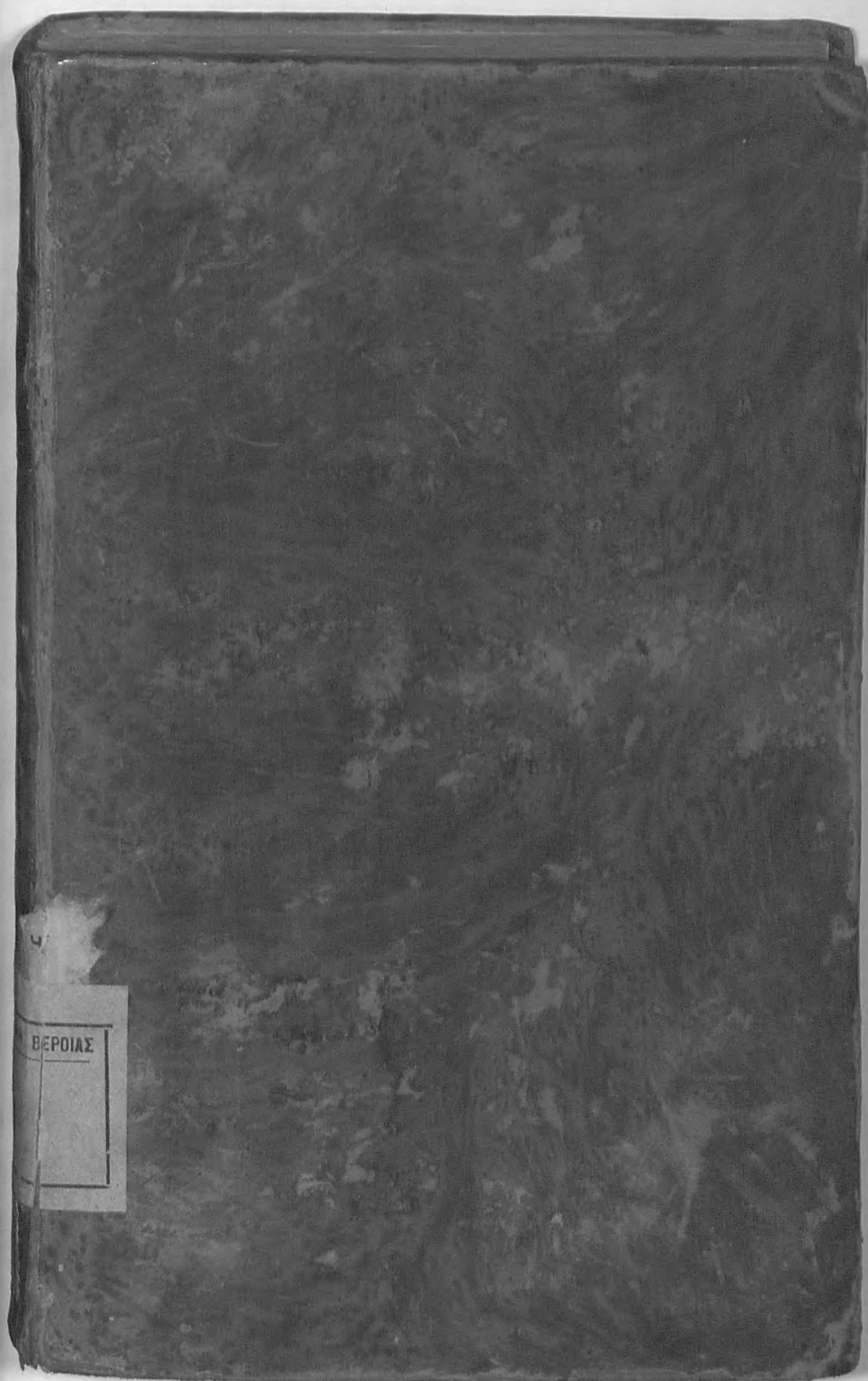

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

+100

*Αριθ. είσ. 437 368

ΔΩΡΕΑ Μ. Καραβόλης

GRYER-00136

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίας

Печаташь позволяется

съ тѣмъ, чшобъ по напечатаніи, до выпуска изъ
Типографіи, представлены были въ Цензурной
Комиссш одинъ экземпляръ сей книги для
Цензурнаго Комитета, другой для Департа-
мента Министерства Просвѣщенія, два экзе-
мпляра для ИМПЕРАТОРСКОЙ публичной Библіо-
теки и одинъ для ИМПЕРАТОРСКОЙ Акаде-
міи Наукъ. Санктпетербургъ. Апрѣля 25 дня
1813 года.

Цензоръ Стат. Совѣт. и Кав. Из. Тимковской.

ΔΙΑΛΟΓΟΙ
ΤΟΥ
ΦΩΚΙΩΝΟΣ.

БЕСѢДЫ
ФОКИОНОВЫ.

ΤΩ, ΕΚΛΑΜΠΡΩΤΑΤΩ,

καὶ Ἐξοχοτάτῳ Στρατηγῷ τῆς Πεζικῆ, τῆς ΑΥΤΟΥ

ἹΜΠΕΡΑΤΟΡΙΚῆς ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΟΣ

Γενικῷ Παρασάτῃ.

Τῆς πρώτης Μυριαρχίας τῶν Γρανοδέρων

Μυριαρχῶ,

Τῆς τε χιλιαρχίας τῶν Λέημπ-Γρανοδέρων

Πρωτοσάτῃ.

Τῆς Κορυφαίας Διοικητηρίας τῶν σχολείων

Μέλει.

Τῆς ἐκ τῶν Ῥωστικῶν Τάξεων Ταινίας

Τῆς Ἀγίας Ἀννης τῆς πρώτης Κλάσεως. Τῆς

Ἀγίας Ἰσαποστόλου Πρίγκιπος Βλαδμηῆρος τῆς δευ-

τέρας Κλάσεως. Τῆς τε Ἀγίας Μεγαλομάρτυρος

καὶ τροπαιοφόρου Γεωργίας τῆς τρίτης Κλάσεως τε-

τιμημένῳ Κόμητι

ΠΑΥΛΩ, Α' ΛΕΞΑΝΔΡΙΔΗ,

ΣΤΡΟΓΑΝΩΒ.

ЕГО СІЯТЕЛЬСТВУ

Отъ Арміи Генераль-Лейпенанту
ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА
Генераль Адьюшаншу.

Первой Гренадерской дивизіи дивизіонному
Командиру.

Лейбъ Гренодерскаго полку Полковому
Командиру,

Главнаго Училищъ Правленія
Члену

и Орденовъ Россійскихъ:

Святыя Анны 1й степени. Святаго Равноапостольнаго Князя Владимира 2й степени, Святаго Великомученика и побѣдоносца Георгія 3го класса Кавалеру

ПАВЛУ АЛЕКСАНДРОВИЧУ
СТРОГАНОВУ.

ΕΚΛΑΜΠΡΩΤΑΤΕ ΚΟΜΗ

ΕΤΜΕΝΕΣΤΑΤΕ ΜΟΙ ΚΥΡΙΕ!

Οἱ τῷ παρόντος Φιλοπονήματος γνωστὸς Συγγραφεὺς Μαδλής, εἰ καὶ τὸ γένος Γάλλος, ἀλλ' ὅμως τόσον ζωηρῶς ἰσορεῖ ἐν αὐτῷ τὸν ἔμφρονα Φωκίωνα, καθὼς καὶ τῷ ὄντι, τῆτος ὁ φιλόσοφος, ἐχρημάτισεν ἐν τοῖς χρόνοις αὐτῷ κατὰ τε τὴν πολιτικὴν καὶ στρατιωτικὴν. Σκεψάμενος γὰρ καὶ γὰρ τὰ ἐν αὐτῷ τῷ συγγράμματι διαλαμβανόμενα ὑψηλὰ φρονήματα, ἄξια ἵνα ἀναγινώσκωνται παρὰ τῶν Γραικῶν ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν διαλέκτῳ, φέροντες εἰς τὴν μνήμην αὐτῶν, ὃ μόνον τὸν Φωκίωνα, ἀλλὰ καὶ πάντας τῆς περιφανεῖς ἄνδρας, τῆς χρηματίσαντας ἐν τῇ παλαιᾷ αὐτῶν πατρίδι, τῇ καὶ

СІЯТЕЛЬНѢЙШІЙ ГРАФЪ!

МИЛОСТИВЫЙ ГОСУДАРЬ!

Хотя сіе сочиненіе есть изобрѣшеніе извѣстнаго Французскаго Писателя Маб-ли; но онъ представляетъ въ немъ Фо-кіона столько же здравомыслящимъ, сколько сей Филосовъ, Полипикъ и Полководецъ былъ дѣйствительно въ свое время. Таковое произведеніе о весьма важныхъ предметахъ, въ немъ заключающихся, достойно того, чтобъ Греки, чистая оное на своемъ языкѣ, воспоминали Фо-кіона и всѣхъ великихъ мужей древняго своего Олечества, которое и нынѣ по-

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ.

Πρὸ τινῶν χρόνων ἔδοξε τῇ εὐνοϊκῇ διαθ' -
σει τῶν ἀρχηγῶν μς, ἵνα μὲ ἐξαποστείλωσι ἐν
ἐπαγγέλματι Ὑπάτης εἰς τὴν Εὐλάδα, εἰς τὴν καὶ
νῦν ὑπερφιλῇ ποτὲ πατρίδα μς, περὶ ἧς πάνυ
σμικρὰς εἰδέας εἶχον μέχρι τότε καὶ γὰρ, ὥς καὶ
οἱ πλεῖστοι τῶν ὁμογενῶν (κατὰ τὴν αὐτοψεὶ ἀδια-
φορίαν εἶδον ἐν αὐτοῖς) ἐκτὸς ἀμυδρᾶς τινος μνή-
μης ὅπερ ἐσώζετο ἐν ἐμοὶ ἐκ τῶν ἐν τῷ σχο-
λείῳ παραδόσεων. Καὶ ἔχαιρον τὰ μέγιστα, τρέ-
φον ἐν τῇ ἰδέα μς, ὅτι θέλω παθεῖν καὶ ἐγὼ εἰς
αὐτόπτης μάρτυς τῶν ἀξιομνημονεύτων ὑπομνη-
μάτων, τῶν ἐνδόξων ἐκείνων καὶ πολυθρηνημάτων
προπατόρων, τῶν καὶ τὰ νῦν εὐφημισμένων καὶ
θεβομένων παρὰ πάντων τῶν σοφῶν καὶ ἀξιοπρε-
πεσάτων ὑποκειμένων Εὐρωπαίων, παρ' ἡμῶν δὲ
τῶν ἀπογόνων τῇ παντελεῖ λήθῃ ἀποδοθέντων,
ὥσπερ ἂν νὰ μὴν ἡμεῖς γνήσιοι ἀπόγονοι αὐτῶν.

Ἡ τοιαύτη ὁμως σχεδιαζομένη ἐν τῇ ιδέᾳ
 μὲ χαρὰ, ἐξάθη πολλαὶ ὀλιγοχρόνιος μετὰ τὴν
 ἀπόβασίν μὲ εἰς Ἀττικὴν. εἰς τόσον, ὅπως ἀντὶ χα-
 ρᾶς, ἔμεινα πλήρης ἀπαρηγορήτης λύπης, θεω-
 ρῶν τὴν μητέρα τῆς Ἑλλάδος, τὴν ποτὲ πρωτεύ-
 σαν κατοικίαν τῶν Μισσῶν, τὴν διανυγάσαν τὴν
 Εὐρώπην παντοίαις μαθήσεσι, ἐπισήμαις καὶ τέχ-
 ναις, ἄδοξον, ἄμορφον, μὴ ἔχσαν εἶδος, τολμῶ
 εἰπεῖν, μήτε κωμοπόλεως, διὰ τὰ μὴ δύναμαι τὰ
 περιγράψω λεπτομερῶς τὴν ἀθλίαν καὶ θρηνώδη,
 ἅμα δὲ καὶ δελοπρεπῇ κατάσασιν αὐτῆς. Ποία
 λίθινος καρδία, ποία αἰσθαντικὴ ψυχὴ ἐλέησεν
 τὴν Ἑλλάδα, τὴν ἀγαπητὴν πατρίδα τῆς εἰς τό-
 σον καταπατημένην καὶ ἐξεθνημένην, τὰ μὴ
 φρίξῃ καὶ θρηνήσῃ ἐκ βάθους ψυχῆς καὶ καρδίας,
 ἀφ' ὧς τὰ ἀλογενῆ ἔθνη τέκονται τὴν ψυχὴν θεω-
 ρῶντα αὐτὴν κυλινδωμένην εἰς τὸν ὀρόβορον τῆς
 δελοπρεπείας, καὶ ἀπὸ τῶν γνησίων αὐτῆς τέκνων
 εἰς τὸ παντελὲς ἡμελημένην.

Εὐτυπωθέντες οἱ τοιοῦτοι αἰσθαντικοὶ λογισμοὶ
 ἀνεξαλείπτως εἰς τὴν καρδίαν μὲ, καὶ ἀγνοῶν εἰς

τί νὰ ἀποδώσω τὸ αἷτιον τῆς τοσαύτης τῶν γνη-
 σίων τέκνων ἀμελείας καὶ λήθης πρὸς τὴν φιλ-
 τάτην πατρίδα, πᾶρ ἐλπίδα μοὶ ἔτυχε νὰ ἀνα-
 γνώσω εἰς γνωστήν μοι διάλεκτον τὸν πρῶτον διά-
 λογον τῆ Φωκίῳνος μετὰ τῆ Ἀριεῖς, καὶ, ὡς
 ἡ διψῶσα Ἑλαφος, ἐπιθυμῶν νὰ ἀναγνώσω καὶ
 τὰς λοιπὰς, ὡς ἤδη λαβὼν ἀρχὴν νὰ ξανοίγω τὸ
 ποθεμένον αἷτιον, ἅλ' ἐπεὶ δὲ ἔχ' ἔυρισκον αὐτὰς,
 ἐτύγχανον ἐς πολὺ ἀθυμῶν. Τὶ δ' εἰ ποιεῖ ὁ
 ἐνθερμός περὶ πίσεως καὶ πατρίδος ζῆλος! τέλος
 πάντων ἑυρὼν αὐτὰς εἰς Γαλλικὴν διάλεκτον, ἐν
 ᾗ καὶ ἐσυγγράφησαν, ὡς πρὸς ἐμὲ εἰ τοσούτον εὖ-
 ληπτον, καὶ τῷ διακαεῖ κινέμενος Ἑέλδορι εἰς τὸ
 νὰ ἀποκαλύψω καὶ τὸ τέλος τῆ ποθεμένης,
 ἐκαταγίνην δυνάμει τῶν λεξικῶν, καὶ μετέφερον
 καὶ τὰς λοιπὰς τέσσαρας διαλόγους σὺν τῷ πρῶ-
 τῳ μετὰ μεγάλῃ κόπῃ εἰς τὴν νῦν χρωμένην Ἑλ-
 ληνίδα Φωνήν. Κατ' ἓνα τρόπον δυσαρεστήθην,
 διατὶ νὰ μὴν ἐκδίδωνται τὰ τοιαῦτα συγγράμματα
 παρὰ τῶν εἰδημόνων ὁμογενῶν, κατ' ἄλλον δὲ
 εὐχαριστήθην ὅπῃ τέλος πάντων ἐπέτυχα νὰ λύ-

σω τὴν ἀμφιβολίαν, εἰ καὶ μετὰ λύπης, πλὴν καὶ εἶδον, καὶ ἐβεβαιώθην, ὅτι ὅλον τὸ κακὸν, "Οἱμοι! καὶ ἡ δυσυχία, προῆλθε καὶ σώζεται ἐκ τῆς διαφθορᾶς τῶν ἡθῶν.

Ὅθεν ἐκ τῆς κρίσεως, ὅτι διὰ τῆς ἐκδόσεως τῶν αὐτῶν σκεπτικῶν διαλόγων τῆ Σοφωτάτης Φιλοσόφου καὶ Ἀρχιερατῆρος Φωκίωνος, ποιῶ δέλευσίν τινα πρὸς τὰς Φιλόφρονας καὶ Φιλοπατρίδας ὁμογενεῖς, δὲν ἐλυπήθην εὐδένᾳ κόπον, καὶ ἐλπίζω εἰς τὴν Φιλοφροσύνην τῶν εὐγνωμόνων καὶ εἰδημόνων νὰ μὴν ὑποπέσω εἰς τὴν συνήθη κρητικὴν κρίσιν, πρὸς τέτοις δὲ καὶ διὰ τὴν εὐφράδειαν καὶ σύνταξιν τῆς λόγου. Ἀλλὰ διὰ μὲν τὸ πρόθυμον νὰ ἐπιτύχω τῆς Φιλόφρονος αὐτῶν διαθέσεως, διὰ δὲ τὸ ἄμυστον τῆς εὐσυμπαθείας Φιλικῆς διορθώσεως. Ἐγὼ μὲν γὰρ ἐς τοσῶτον, οἱ δ' ἔμφρονες Φιλοπατρίδαι μὴ ἀμελήτωσαν τῶν λυσιτελεσέων. Ἐῤῥώσθε.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Περιέχων ἰδέαν γενικὴν περὶ τῆς καταστάσεως τῶν Ἀθηναίων καὶ τῆς Ἑλλάδος, τῆς κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν, καὶ ὃν ὁ Φωκίων ἐδίδασκε τὸν Ἀρισεῖα. "Οτι ἡ πολιτικὴ ὑπάρχει ἐπὶ σήμε, ἔχουσα κανόνας ἀμετατρέπτους. "Οτι ἡ πρώτη διάταξις αὐτῆς συνίσταται, εἰς τὸ νὰ ὑποτασσώμεθα εἰς τὰς φυσικὰς νόμας. "Οτι ἡ ἐκπαῖα, τὴν ὁποῖαν τὰ πάθη ἡμῶν ἀρπάξουσι, ἀποκαταστρέφεται πηγὴ ὅλων τῶν κακῶν τῆς ἀνθρωπίνης κοινότητος, καὶ "Οτι ἡ πολιτικὴ ἔχει χρέος νὰ ὑποβάλλῃ τὰ πάθη ὑπὸ τὴν Κυριότητα τῆς λογικῆς.

Μὴν ἀπελπίζουσαι ἀγαπητὲ Κλεόφανες περὶ τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος. Ἄι Ἀθηναῖ, ἕως ἔχουσιν ἔτι ζῶντα τὸν Φωκίωνα, δὲν ὑπερβῆνται παντάπασιν τῆς προσασίας τῆς Ἀθηναῖς. "Οι συμπολιταὶ ἡμῶν ἴσως νὰ μὴν διεφθάρησαν ἐς τοῦτῳ, ὥστε νὰ θέλωσι νὰ καταφρονήσωσι τῆς τοῦτον τὸν Φιλόσοφον. "Αν ἡμεῖς ἤθελε τὸν συμπελευνόμεθα, ἀναμφισβόλως ἤθελεν ἀποδειχθῶμεν

μιμηταὶ τῶν προγόνων ἡμῶν, καὶ ὡς ἐν τάχει
ἤθελεν ἰδῶμεν νὰ ἀναφανῶσιν ἐξ ἡμῶν Μηλτιάδαι,
Ἀρισεΐδαι, Θεμισόκλης, Κίμωνες, ἐν ταυτῷ καὶ
τὴν Δημοκρατείαν ἀξίαν τοῖστων μεγάλων ἀνδρῶν.

Ἐγὼ περιεργαζόμενος τὰ ἐλαττώματα, τὰ
μολύναντα τὴν ψυχὴν τῶν ἡμετέρων συμπολι-
τῶν, καὶ τὰς ἀσπόνδους ἐκπρατείας ὅπῃ ἠκολέ-
θησαν εἰς ἐκείνας τὰς ὀλιγοχρονίους μάχας, ἐκ
τῶν ὁποίων προλαβόντως, ἀδιαγρέτως ἡ Ἑλλὰς
ἐταράττετο (*), ἐυθίζομαι εἰς τὴν πίκραν, χω-
ρὶς νὰ προσλέπω ἕδεν τι ἄλλο, εἰμὶ πανταχόθεν
δυσυχῇ προμηνύματι ταχείας καταδελώσεως.
Διὸ καὶ ἀπεφάσησα νὰ προσδράμω εἰς τὴν συν-
τροφίαν τῆ Φωκίως, ζητῶν τινὰ παρ' αὐτῆς

(*) Πλατ: Δημοκρ. βιβλ. 5. Φημί γὰρ τὸ Ἑλληνικὸν γέ-
νος, αὐτὸ αὐτῷ οἰκτεῖον εἶναι καὶ ἑυγενές, τῷ δὲ βερ-
βαρικῷ ὀδυρῶν τε καὶ ἀλλότριον... Ἑλλήνας μὲν ἄρα
βαρβάρους, καὶ βαρβάρους Ἑλλήσι πολεμεῖν μαχομένους
τε φησόμεν, καὶ πολέμους φύσει εἶναι, καὶ πόλεμον
τὴν ἔχθραν ταύτην κλητέον. Ἑλλήνας δὲ Ἑλλησιν,
ὅταν τι τοιαῦτον ὀρώτι, φύσει μὲν φίλοις εἶναι, νοτεῖν
δ' ἐν τῷ τοιαύτῳ τὴν Ἑλλάδα καὶ κατασφάζειν, καὶ εἶναι
τὴν τοιαύτην ἔχθραν κλητέον.

παραμυθίαν, ὥς ὅτι καὶ ἡ καρδιά μας, διὰ τῆς
 τοιαύτης συγκοινωνίας τῶν τε φόβων καὶ τῶν
 θλίψεών μας εἰς τὴν ἐδικήν τς, ἐλαφρῆται. Ὁ
 δὲ, μόνοι καὶ μόνον οἱ Θεοὶ εἰσὶν ἀθάνατοι, μοὶ
 ἀπεκρίθη. Ἀι δὲ βασιλεῖαι καὶ δημοκράτειαι,
 σχηματίζονται, ἀνυψῶνται, καὶ ἡ ἰδία αὐτῶν
 εὐτυχία, πάντοτε κακῶς μεταχειριζομένη, προ-
 σημαίνει τὴν πτώσιν αὐτῶν. Αὗται ὡς ἀποτε-
 λήσματα ἀνθρώπων, φέρουσιν ἐν ἑαυταῖς καὶ τὸν
 τύπον τῆς αὐτῶν ἀδυναμίας, καὶ ὡσαύτως ὡς
 οἱ ἄνθρωποι ὑπόκεινται εἰς ἀσθενείας, εἰς παρακ-
 μὴν καὶ εἰς θάνατον. Ἡμεῖς ἔπρεπε φίλες νὰ
 γεννηθῶμεν εἰς εὐτυχεσέρας καιροὺς. Δίδει εὐχα-
 ρίῃσιν τὸ πλεῦσιμον τῆς θαλάσσης, ὅταν ὁμως
 ὁ εὐδῖος ἄνεμος, ἡσυχῶς κινῇ τὰ κύματα αὐτῆς,
 καὶ ὁ πηδαλιῶχος εἰς αἶθριον ὕβραν ἑανοίγῃ τὸν
 δρόμον τς! Ἀλλ' αἶς μὴν ἀγανακτῶμεν κατὰ τῆς
 ἀπ' αἰῶνος τάξεως τῶν πραγμάτων, περὶ τῆς δια-
 τὴ αὐτῇ δὲν μᾶς ἐδιώρισε νὰ χαιρώμεθα τοιαύτην
 εὐτυχίαν! Μεταξὺ τῆς κυμαινομένης καὶ ὑπὸ
 ἰφάλων σκεπασμένης θαλάσσης, ἡμεῖς πρέπει,

εἰ δυνατόν, νὰ ἐλπίζωμεν τὸ ἀνάπαλιν πάσης ἐλπίδος, καὶ νὰ μὴ δειλιάζωμεν εἰς τὸ νὰ διευθύνωμεν τὸ πλοῖον ἡμῶν. Δὲν πρέπει, ἔλεγεν ὁ Φωκίων, νὰ ἀπελπιζόμεθα διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς δημοκρατείας· Ἐἰς τὰς μεγαλητέρας ἀνωμαλίας ἀντίθετε μεγίστην φρόνησιν, εἰς τὰς μεγαλητέρας κινδύνους μεγίστην ἀνδρείαν. Ἐλπιζε θαύματα παρὰ τῶν Θεῶν, καὶ ἴσως ὁ ἴδιος τὰ κατορθώσῃς. Ἡ δημοκρατεία, πιθανόν, νὰ ἀπολλεσθῇ, ὁ καλὸς ὅμως πολίτης, καὶ θνήσκων ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς πατρίδος, παρηγορεῖται τελευταῖον μὲ τῆτο, ὅτι δὲν ἄφησέ νὰ μὴ μεταχειρισθῇ ὅλα τὰ δυνατὰ διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος.

Διατὶ, ὦ ἀγαπητὲ Κλεόφανες! νὰ μὴν εἶσαι μεθ' ἡμῶν; ἡμεῖς διαλεγόμεθα περὶ τῆς πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπης καὶ περὶ τῆς ἐλευθερίας, ἥτις εἰς τρεῖς μόνον, ἢ τέσσαρας καρδίας πολιτῶν σώζεται. Λυπόμεθα περὶ τῆς ἀρχαίας ἀπλότητος, τῆ φραγμῆς τῆς καλοηθείας. Θρησόμεν τὰς διεφθαρμένας ἐκείνας ἡδονὰς καὶ τρυφὰς, ὅπισθεν

τῶν ὁποίων νῦν συρόμεθα, αὐται δὲ τὸν ὄλεθρον
 ἡμῶν προετοιμάξουσιν. — Φωκίων! ἔλεγον αὐτῷ
 χθές, δὲν εἶναι θαυμαστὸν, ὅτι ἡ μετ' ἐπιδόσεως
 ἐπίτευξις ἡμῶν εἰς τὸν Μηδικὸν πόλεμον, νὰ
 ἐμπνευσεν εἰς ἡμᾶς μίαν ἄλογον ἔπαρσιν. Ὅι
 ἄνθρωποι μετὰ περισσοτέρας εὐκολίας δύνανται
 νὰ ἐναντιῶνται εἰς τὰς δυσυχίας, παρὰ εἰς
 τὰς εὐτυχίας. Ἡμεῖς ἔπρεπε νὰ ἡμεθα προσεκ-
 τικοὶ, καὶ νὰ δεώμεθα τῶν Θεῶν διὰ νὰ ἐκπλη-
 ρώσωσιν εἰς ἡμᾶς τὰς ἐαυτῶν εὐεργεσίας, χω-
 ρὶς ἡμεῖς νὰ καταχρώμεθα αὐτάς. Ἀλλ' ἡμᾶς
 ἐξ ἐναντίας ἡ ἰδία ἡμῶν δόξα ἀλόγως ἐτύφλω-
 σεν. Ἡμεῖς δὲν ἐσυλλογίσθημεν ὅτι πιθανὸν νὰ
 ὑπερηθῶμεν αὐτῆς τῆς εὐτυχίας, ὅταν παραδρά-
 μωμεν τὰς κανόνας, διὰ τῶν ὁποίων τὴν ἀπε-
 κτήσαμεν. Γινόμενοι Κύριοι τῆς θαλάσσης, καὶ
 ὑπερηφανευθέντες μετὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς
 Σαλαμῖνος, ἐνομίζαμεν ἀπαίσιον διὰ ἡμᾶς, νὰ
 σεδῶμεθα τὰς νόμους τῶν Λακεδαιμόνων, καὶ νὰ
 ἔχωμεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ δευτερεῖα. Ὅι γεί-
 τονες ἡμῶν καὶ αἱ ἀποικίαι ἐξήτεν τὴν ἡμετέ-

ραν συμμαχίαν, καὶ ἡμεῖς συγκλίνοντες εἰς αὐτὸ, ἐφρονῆσαμεν ὅτι ἐλεῖμεν αὐτὰς. Τοσαύτην ἀφροσύνην εἶχαμεν, ὥς τὴν προσασίαν ὅς καταχρέος ἔπρεπε νὰ δεικνύωμεν πρὸς αὐτὰς, ἡθέλामεν νὰ τὴν πωλῶμεν. Ἡ ὑπερήφανος φιλαυτία, ὁ γλῶσσοι μᾶς ἐξέριψεν εἰς ἄλλα νέα ἐλαττώματα. Ἀρχήσαμεν νὰ καταφρονῶμεν τὴν τῶν φίλων ἡμῶν ἐλευθερίαν, ἐκ τῆς καὶ μόνον, ἐπεὶ αὐτοὶ ἀσθενέστεροι ἡμῶν ἦσαν. Καὶ γὰρ ἐλευθερώσαντες αὐτὰς ἐκ τῆς ζυγῆς τῶν Περσῶν, ἐπεβάλλαμεν αὐτοῖς τὸν ἡμέτερον, καὶ αὐτοὶ μετ' ὑπομονῆς ὑπέφερον τὴν τοιαύτην ἔπαρσιν ἡμῶν. Τελευταῖον δὲ ἡ Φιλοκέρδεια ἡμῶν ἐσκληρήνεν αὐτὰς ἐς τόσον (*), ὥς καὶ αὐτοὶ ἔγιναν διὰ ἡμᾶς ἐχθροὶ.

Διὰ τὰς ἀδικίας ἡμῶν ἐπαιδεύθημεν. Καὶ γὰρ οἱ σύμμαχοι ἡμῶν πασιδασάντες ἐσύρθησαν ἀφ' ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς ἀντὶ νὰ λάβωμεν προσοχὴν διορθώσεως, ἐσοχάσθημεν ὅτι δὲν θέλει παιδεύωμεν διὰ τὸ ἄδικον ἡμῶν πολίτευμα, καὶ —

(*) Παισαν. βιβλ. 8. κεφ. 52.

διὰ τὰ ἡμεῖς ἐξέστιασαι τῶν λαῶν, οἵτινες ἐσά-
 θησαν αἰτιοὶ καὶ συνεργοὶ τῇ μεγαλείᾳ ἡμῶν. βοη-
 θῶντες ἡμᾶς μετὰ πλοίων καὶ στρατευμάτων, κατε-
 φύγαμεν εἰς τὴν δυνατείαν, ὥστε εἰς τὸ νὰ τὴς ἀδυ-
 νατήσωμεν καὶ νὰ τὴς ἀφανίσωμεν. Ὅθεν τοιού-
 τῳ τρόπῳ, καὶ αὐταὶ αἱ ἐπιτεύξεις ἡμῶν, με-
 τετράπησαν διὰ ἡμᾶς εἰς δυσυχίας! Τὶ ἠλπίζα-
 μεν ἡμεῖς μετὰ τὴν διάλυσιν τέττε τῇ παλαιᾷ
 καὶ σεβασμίᾳ συνδέσμῳ, ἐν ᾧ ἡ μεταξὺ τῶν Ἑλ-
 λήνων εἰρήνη ἡσφαλίζετο, δι' ἧς καὶ ἐθριαμβεύσα-
 μεν κατὰ τῶν πολυαρίθμων Ἀσσιατικῶν στρα-
 τευμάτων; ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος, ὅστις ἐξ
 ἡμῶν προῆλθεν, ἐσάθη ἡ καρποφόρος ρίζα ὅλων
 τῶν δυσυχιῶν ἡμῶν. Ἐνικήθημεν, ἀλλὰ καὶ νικη-
 ταὶ ἂν ἤθελε φανῶμεν, καὶ τότε ἡ μῶρα ἡ
 μῶν, ὁμοίως καὶ ὅλης τῆς Ἑλλάδος, δὲν ἤθελεν
 ῥῖναι εὐτυχεστέρα (*). Ἐντι εἶδος μωρίας διεδόθη
 ἀπ' Ἀθηνῶν καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Μῖσος,
 Ἐκδίκησις, Φιλοδοξία καὶ ὑποψία κοινῶς εἰς ὅλων
 τὰς καρδίας ἀνεβλάστησαν. Οἱ Ἕλληνες αὐτοὶ καθ'.

(*) Θεουδ. βιβλ. I. Κεφ. 4.

ἐαυτῶν ἐγιναν ἄσπονδοι ἐχθροὶ — διὸ καὶ πᾶν ὅ,τι καὶ ἂν ἐπιχείρῃ ἐκάστη Δημοκρατεία ἀπὸ ταύτης τῆς πεπρωμένης ὥρας, ἢ πρὸς ἀπόκτησιν δυνάμεως, ἢ διατήρησιν τῆς ἐαυτῆς ἐλευθερίας, γίνεται αἴτιον καθ' αὐτὸ τῆ ἐαυτῆς ἀφανισμοῦ.

Ἄλλ' ὅμως, ἔσω ἡ κατάστασις ἡμῶν, ὅποια καὶ ἂν ἤθελεν ἦναι, πλὴν ἐγὼ ἐνίοτε σοχάζομαι, ὅτι ἡμεῖς δὲν πρέπει παντάπασιν νὰ ἀπελπιζώμεθα. Ἄν οἱ Θεοὶ, ὧ Φωκίῳν, ἤθελον τὸν παντελεῖ ἀφανισμόν ἡμῶν, ἡμεῖς ἀνεπαισθήτως ἤθελε πλησιάζωμεν εἰς τὴν πτώσιν. ἡ χρονίζουσα διαφθορὰ τῶν ἡθῶν, ἤθελεν ἀφαιρέσῃ ἀφ' ἡμῶν ὅλα τὰ μέσα, τὰ πρὸς τὴν ἀνόρθωσιν ἡμῶν ἀναγκαῖα, καὶ τὸ ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν καταπέτασμα, ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἀμυδρόμενον, ἤθελεν ἐμποδίσῃ εἰς τὸ νὰ κατανοήσωμεν τὴν ἄβυσσον, εἰς τὴν ὁποίαν πίπτομεν. Ἡ ἄμετρος ὅμως ἀγαθότης τῶν Θεῶν εἰς τῆτο δὲν ἠυδόκησεν! Ἄλλ' ἐξ ἐναντίας, αὐτοὶ ἐξαπέστειλαν πρὸς ἡμᾶς ὀφθαλμοφανῶς προμηνύματα κελεύοντες, ὅπῃ διὰ τῶν αἰφνιδίων καὶ ἀνελπίστων ταραχῶν νὰ βιασθῶν

μεν, καὶ ἐναντίον τῆς θελήσεως ἡμῶν νὰ συνέλ-
θωμεν εἰς διάκρισιν.

Ἡ πατρις ἡμῶν ἐπιθυμῶσα πάντας νὰ ὑπο-
τάξῃ, εἶδεν ἐξ ἐναντίας ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν τὰ
τείχη αὐτῆς κατηδαφισμένα, καὶ βασιλεύοντας
τριάκοντα τυράννους, τοσῶτον μᾶλλον ἀγρίους, κα-
θόσον ἦσαν ὁῦλοι δειλοὶ τῷ Λυσάνδρῳ. Ἡ Λα-
κεδαίμων μετὰ τῶν στρατευμάτων αὐτῆς, τῶν
ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῷ Ἀγεσιλάῳ, ἢ μετὰ τὴν νί-
κην καταθλίβουσα τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐκτείνουσα
τὸν φόβον καὶ τρόμον ἕως τῆς καθέδρας τοῦ Με-
γάλου Βασιλέως, — ἡ Λακεδαίμων λέγω αὐτὴ,
εἰς τὰς Λεῦκτρας ἐγνώρισε τὴν ξέρησιν τοῦ μεγα-
λείου αὐτῆς. Τῷτο τὸ πρωτεῖον, ὅπῃ οἱ προπά-
τορες ἡμῶν σὺν τοῖς Σπαρτιάταις ἀπέκτεσαν
μετὰ μεγάλων κόπων, καὶ τὸ ὅποσον οἱ μὲν μό-
νοι κατ' ἰδίαν νὰ ἀποκτήσωσι, οἱ δὲ νὰ διατηρή-
σωσι δὲν ἐδύνοντο, αὐτὸ δὲν εἶναι φανερὰ ἀπό-
δειξις πρὸς ὅλας τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος, πόσον
ἄλογος ἐπιθυμία εἶναι ἐκείνη, τὸ νὰ θέλῃ τις
δυνασικῶς νὰ τὸ ἀποκτήσῃ; καὶ διατὶ ἡ Ἑλὰς

δὲν ἐρέφει τὴν προσοχὴν αὐτῆς εἰς τὸν ἑαυτὸν-
της; οἱ Θεοὶ δὲν παύσωσιν ὁδηγῶντες ἡμᾶς διὰ
προμηνυμάτων. Δὲν εἶναι ἀρκετὸν διὰ ἡμᾶς ἡ Φι-
λαντία τῆς Φιλίππης, διὰ νὰ ἐάλωμεν γνῶσιν; ἡ
Μακεδονία διὰ τε τὰς ἑαυτῆς δυνάμεις καὶ εὐτυχίας,
χρεωθεῖ νὰ ὁμολογῇ τὴν χάριν εἰς τὰ ἐδικά μας ἐλατ-
τώματα, διὰ τῶν ὁποίων ἡμεῖς ἐκαταντήσαμεν
εἰς τὴν ἀδυναμίαν. Καιρὸς ἤδη νὰ γνωρίσωμεν
τὸ ὄφελος ἡμῶν. Ἡμεῖς ναὶ, καὶ τὸ ἐλέπομεν,
καὶ τὸ αἰσθανόμεθα, καὶ θέλομεν τρόπον τινα
νὰ τὸ ἐνεργήσωμεν, ἀλλ' αἱ ψυχικαὶ ἡμῶν δυνά-
μεις τοσῶτον ἀδυνατήσαν, ὥστε καὶ ἀπὸ σμικρᾶς
τινος δυνατείας ὀλιγοψυχῶμεν. Τίνι τρόπῳ λοι-
πὸν θέλει δυνηθῶμεν, νὰ ἀναλάβωμεν τὴν ἀν-
δρείαν ἡμῶν καὶ τὰς διαφθαρείσας δυνάμεις;

Ὁ Φωκίων ἔτοιμος εἰς τὸ νὰ ἀποκριθῇ, ἐμ-
ποδίσθη ἀπὸ τῆς ἐρχομῆς τῆς Ἀρισεΐς, νέος τινος,
ὄντος ἐκ γεννητῆς ἐραστὴ καὶ λατρευτῆ τῆς ἀρε-
τῆς, ἀλλ' οἱ Σοφισταὶ ἤδη εἶχον ἀρχήσει νὰ δια-
φθείρωσιν αὐτῇ τὸν νῆν. Ὁ νέος αὐτὸς ἐπαγγελ-
λόμενος γνώρισιν μεγάλων ἀληθειῶν, καὶ ἀποφάι-

νων ἑαυτὸν ὥς καταφρονῶντα μωράς τινας προλήψεις, εἰσῆλθε μετὰ τινος ὑψηλόφρονος ὑπερηφανίας, λέγων, ἦλθον ὦ Φωκίων νὰ ζητήσω τὴν Φιλίαν σε, καὶ δὲν θέλεις μὲ ὑπερήσει αὐτῆς, ἐπειδὴ τὴν ζητῶ διὰ τὸ ὄφελος τῆς πατρίδος.

Ἐβαρύνθη, ἠκολέσθη νὰ λέγῃ ὁ νέος, αὐτὴν τὴν ἀνωφελῆ φιλοσοφίαν, διὰ τὰς ξηρὰς αὐτῆς εἰδέας, ἣ μᾶλλον εἰπεῖν, διὰ τινας ἀγκύνους αὐτῆς φαντασίας, περὶ τῆς σχηματισμῆς τῆς οἰκισμένης, περὶ τε τῆς ιδιότητος τῶν Θεῶν καὶ τῆς ψυχῆς ἡμῶν. Γνωστὸν εἶναι εἰς τὶ δύναταί τις ἐνταῦθα νὰ ἐπισηριχθῇ. Ἐν βραχυλογίᾳ, οἱ ἄνθρωποι ἐγεννήθησαν διὰ νὰ ζῶσιν ἐν συγκοινωνίᾳ, προμηθεύοντες οἱ ἴδιοι τὴν ἑαυτῶν εὐτυχίαν. Ἐπομένως ἡ φροντίς τῆς κοινότητος εἶναι ἡ πολιτικὴ, ἥτις χρεωσθεῖ νὰ συνδέῃ τὰς πάντας. Τίς ἐν δύναται νὰ μὲ ὀδηγήσῃ εἰς τῆστον τὸν δρόμον καλλίτερον, εἰμὴ σὺ Φωκίων, σὺ ὁ κατ' ἀξίαν ἀποκτήσας τὸ σέβας τῆς τε ἐρατεύματος, τῆς Γερσσίας καὶ τῆς λαῆς; ἐγὼ δὲν καταλαμβάνω πόθεν προέρχεται, ὅπῃ ἡμεῖς δὲν εὐδοκιμῶμεν εἰς

τὰ ἐπιχειρήματα ἡμῶν. Ἄι Ἀθηναί, ἐξελθεῖσαι
 ἤδη ἐκ τῆ σκοτίας τῆς ἀμαθείας, ἔχουσιν ὅλα
 τὰ ἀνήκοντα, εἰς τὸ νὰ ἀποκαταστηθῶσι πρωτί-
 τη Δημοκρατεία εἰς τὸν κόσμον. ἡμεῖς εὐθηνῶμεν
 εἰς τὰ πάντα, τὰ πλέστη ἡμῶν (*), τὰ προτε-
 ρήματα καὶ ἡ προμήθεια, πᾶν τερπνὸν πανταχό-
 θεν σύρσσι πρὸς ἡμᾶς. ἡ ἐπιμελής ἡμῶν ἐπι-
 τηδειότης ἔφερε τὰς τέχνας εἰς τελειότητα, καὶ
 ἡ Φιλοσοφία ἔμεινον τὰ ἥθη ἡμῶν ἐκαλλώπισεν,
 ἀλλὰ καὶ ἐδίδαξεν ἡμᾶς τὸν τρόπον, πῶς νὰ
 ἀποκατασταίνωμεν τὰς ἀρετὰς εὐκόλως, ἐλα-
 φρὰς καὶ εὐαρίστως. Κινούμενοι ὑπὸ τῆ ἔρωτος
 τῆς δόξης, προθύμως ἀποσρεφόμεθα τὰς τρυ-
 φὰς, ἡξεύρομεν νὰ μετερχώμεθα εὐχαρίστως τὰς
 ἐν τῷ κοινῷ μεγαλητέρας ὠφελείας, καὶ ἀκο-
 λήθως ἀφήνωντας πᾶσαν κολακείαν, δὲν ὑπερέ-
 χομεν ἡμεῖς εἰς τὰ πάντα τὰς γειτόνας ἡμῶν;

Στοχασθῆτέ τὴν ἀγνοσίαν τῶν Σπαρτια-
 τῶν! ἐκεῖνοι ἕνα μῆνα θέλσσι νὰ διαλογισθῶσιν
 ἐπάνω εἰς ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἔπρεπε νὰ ἐκτελέ-

(*) Θεανό, σελ. 2. Κεφ 7.

σωσι πρὸ δύο ἐβδομάδων. Ἡ μαρτία τῶν Βοιωτῶν, μετ' ἑδενὸς ἄλλης δὲν δύναται νὰ συγκριθῇ, εἰμὴ μετὰ τῆς ματαίας αὐτῶν ὑψηλοφροσύνης, καθότι αὐτοὶ διὰ νὰ ἐσάθῃσαν μίαν ξιγμὴν μεσάζοντες τῆς Ἑλλάδος, ἐνόμισαν ὅτι ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ μετέχωσι καὶ εἰς τὴν διοίκησιν αὐτῆς. Ἡ Φωκίς μετὰ τῆς Δελφικῆς αὐτῆς ναῖ, πιπεύουσα τὰς προρρήσεις τῆς Ἀπόλλωνος, κυλινδεῖται εἰς ἓν γελοιῶδες σέβας. Ἡ Κόρινθος μετερχομένη τὸ ἐμπόριον ἐπὶ τὰς δύο θαλάσσας, ὅλη ἐπροσηλώθη εἰς τὴν φιλοκέρδειαν. Περὶ δὲ τῆς λοιπῆς μέρους τῆς Ἑλλάδος, ἔτε εἶναι διὰ νὰ ἀναφερθῇ, καὶ ἂν ἡμεῖς αὐτὴν δὲν ἤθελε τὴν φωτίσωμεν, βέβαια ἤθελον ζῶσι καὶ ἐκεῖ τοῖστοι ἄγροικοι, καθὼς ἦσαν καὶ οἱ καλότευχοι προπάτορες ἡμῶν εἰς τὸν καιρὸν τῆς Θησέως. Ἀλλ' ἄς ἀφήσωμεν εἰς μέρος ὅλα αὐτὰ τὰ προτερήματα, ἐγὼ δὲν ἡμπορῶ νὰ μένω ἡσυχος, ἐν ὧσιν βλέπω τὰς πολιτάρχους ἡμῶν, καὶ δὲν ἡξεύρουσι νὰ μεταχειρισθῶσιν εἰς ὄφελος τὰ καλὰ ἡμῶν ἥθη, καὶ προβλέπω ὅτι ἡ Δημοκρατεία, ἥτις ἔπρεπε νὰ

ἤναι ἡ Δέσποινα τῆς Ἑλλάδος ἀδυνατεῖ, καὶ ἐξ αἰτίας τῶν ἡμετέρων σφαλμάτων πλησιάζει καὶ εἰς πτώσιν. Ἡμεῖς μὲν ὅλον ὅπῃ δὲν ὑπερβέμεθα εὐδενὸς τῶν Φυσικῶν χαρισμάτων, πλὴν καὶ εὐδὲν τῶν δεόντων ποιεῖμεν. Τὶ λοιπὸν χρησιμεύσιν εἰς ἡμᾶς αἱ προκοπαὶ αὗται; πρέπον ἦν νὰ προβαλθῶσι νέοι νόμοι, ἢ τελλάχιζον οἱ παλαιοὶ νὰ διορθωθῶσιν. Ὁ Σίλων ἦτον καλὸς, ἀλλοτε ὅμως, καὶ εἰς ἄλλας περιβάσεις. Ἡ πολιτικὴ ἡ ψυχρὰ καὶ χωρὶς τινος ζωηρᾶς ιδέας, εἶναι καλὴ μόνον εἰς τὸ νὰ κάμῃ τῆς πολίτας ἀναισθητὲς. Τέλος πάντων ὁ Φίλιππος καὶ ἡ Μακεδονία τε ὁμοίως καταπολλὰ μὲν ὑπερῶσι τῆς ἡσυχίας, τῆστο διὰ ἡμᾶς εἶναι ἀπαίσιοι, καιρὸς ἦδη νὰ διατάξωμεν τὰ καθήκοντα.

Ὁ Φωκίων ἐπὶ τὴν πρότασιν ταύτην ἐμειδίασε. Τὸ δὲ κατ' ἐμὲ, ἐγὼ ἐσοχάσθην τρόπον τινὰ νὰ διορθώσω αὐτὸν τὸν ὑπερήφανον νέον, ὅστις ἀντὶ νὰ μᾶς ἐκθαμβήσῃ, διήγειρε πρὸς ἐαυτὸν τὴν ἀποπροφὴν ἡμῶν, πλὴν ἔμεινα σιωπῶν. Αὐτὸς δὲ ἠκολύθει νὰ προβάλλῃ τῆς σοχασμὸς τε

μετὰ πάσης λεπτομερεῖς σαφηνείας. Ἡ ὁμήγουρις ἀγκαλὰ καὶ ὅλα τὰ ἐπερίπαιξε, πλὴν ὁ νέος εἰς μερικὰ εἶπε τὴν ἀλήθειαν, ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς εἰς πολλὰ τῷ ὄντι ἀγνώως φερόμεθα, ὅμως τὰς τρόπας ὅπῃ αὐτὸς ἐπρόβαλεν, εἰδέναι θεμέλιον ἔχουσιν. ὑπεραίρεται εἰς τὸ ἐφευρετικόν τε, κατηγορεῖ τὰς νόμους, διατὶ ἐμποδίζουσι τὸν κατωτέρω τῶν πεντήκοντα ἐτῶν νὰ δημηγορῇ εἰς τὸν λαὸν (*), καὶ μετὰ τινος ἐπιτηδεύτητος ἔδωκε νὰ καταλάβωμεν, ὁποίων Ὑφρονίμων συμβουλῶν ἡ Δημοκρατεία ὑπερεῖται, ἐξ αἰτίας τῇ τοῖς τε γελοιώδους νόμους, καὶ ἐπὶ τῷ ἐσιώπησε, φρονῶν ὅτι ἐκαταπέισθημεν εἰς τὰς προτάσεις αὐτῆς, πῶς εἶναι καὶ αὐτὸς εἰς ἀγαθοδαίμων φύλαξ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ὅτι ἂν ἡ Δημοκρατεία ἀπωλεσθῇ, νὰ μὴν ἤθελον δυσαρעζῶσι κατ' αὐτῆς.

Σὲ εὐχαρισῶ, ἀπεκρίθη ὁ Φωκίων, διὰ τὴν συμβουλὴν, καὶ ἐπαινῶ τὸν ζῆλον ὅπῃ ἔχεις πρὸς τὴν πατρίδα. Ἀρκετὰ ἐπιτηδείως ἀπεκάλυψας εἰς ἡμᾶς πολλὰ ἐλαττώματα τῆς Δημοκρατείας

(*) Σόλων. νομικ.

καὶ ὅλης τῆς Ἑλλάδος, φαίνεται μοι ὅμως, ὅτι μεταξὺ τῶν πολλῶν μέσων ὅπῃ ἐπαράσῃσας, νὰ παρῶραμὲς τάξιν τινα, πρὸς τέτοις καὶ τινὰς κανόνας ἀναγκαίους, χωρὶς τῶν ὁποίων ὅλα αὐτὰ τὰ μέσα δύνανται, ὡς νομίζω, νὰ δώσωσιν εἰς ἡμᾶς πρόσκαιρον τινὰ προφύλαξιν ἀπὸ τῆς ἀσθενείας, καὶ ὅχι τελείαν θεραπείαν. Τὶ ἤθελες εἰπῇ διὰ ἓνα ἱατρὸν, προσκαλεσθέντα πρὸς ἄνθρωπον πάχοντα ὑδροπικίαν, καὶ κατατηκόμενον ὑπὸ τῆς δίψης, ὅς τις ἤθελε διορίσῃ τὸν ἀσθενῆ πάντοτε νὰ πίνῃ, καὶ βλέπων τὴν φλογώδη κυκλοφορίαν τῆς αἵματος αὐτοῦ εἰς τὰς φλέβας, ἤθελε τὸν συμβελεύσῃ νὰ μετέρχηται λιστρά; τῷτο βέβαια δὲν ἤθελεν ἦναι θεραπεία, ἀλλὰ μία τρελὴ συμβεβλητὴ ἱατρῶ ἀμαθῆς, ἀποβλέψουσα εἰς εἰς τελείαν θεραπείαν τῆς ἀσθενείας, ἀλλ' εἰς πρόσκαιρον τινὰ καὶ πρὸς τέτοις ὀλέθριον αὐτῷ ἐλάφρωςιν.

Ἡθελες ἐπιχειρισθῇ ἄρα νὰ ἱατρεύσῃς ἓνα ἀσθενῆ, προτῆς νὰ ἐρευνήσῃς καὶ γνωρίσῃς τὴν κρᾶσιν τῆς σώματος αὐτοῦ; βέβαια ὅχι· ἀλλὰ

μάλιστα ἡθελες ἐξετάσης λεπτομερῶς ὅλα τὰ
 μέλη αὐτῆς, διὰ νὰ γνωρίσης ὅλας τὰς κινήσεις,
 καὶ ἀναφορὰς τῶν δεσμῶν τῆς σώματος αὐτῆς
 μετὰ τῶν λοιπῶν μελῶν, καὶ ἀκολούθως νὰ σο-
 χασθῇς καὶ τὴν δύναμιν καὶ ιδιότητα ἐκάστης
 ἱατρικῆς. — Ἡ πολιτικὴ, ᾧ Ἀριστεία εἶναι τὸ
 ἱατρικὸν τῶν ἐπικρατειῶν, καὶ ἔχει χρεῖαν ὁ-
 μοίως ὅχι ὀλίγων καταλήψεων καὶ σκέψεων.
 Πρὸτῃ σχεδιάσης τὴς τοσούτας τρόπους, περὶ τῆς
 πῶς νὰ φθάσῃ πάλιν ἡ πατρις ἡμῶν εἰς ἀκ-
 μὴν ἀνθηρὰν, ἐρώτησες ποτὲ τὸν ἑαυτόν σου, δια-
 τι οἱ ἄνθρωποι ἡθέλησαν νὰ ἀποφύγωσιν ἐκ αὐτοῦ
 τὸ ἀνεξήγητον, εἰς τὸ ὁποῖον αὐτοὶ ἐγεννήθη-
 σαν; καὶ διατι ἐθέσπισαν νόμους, ἐσύτησαν διοί-
 κησιν καὶ πολιτάρχαις; ἠρεύνησας μετὰ ἀκριδείας
 τὸ ἰδίωμα τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας καὶ τῆς νοοῦς;
 πρὸς τέτοις δὲ καὶ μέχρι τίνος βαθμοῦ εὐτυχίας
 δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν; κατενόησας τὴν πηγὴν
 τῶν παθῶν ἡμῶν; γνωρίζεις τὴν ἰσχὺν αὐτῶν,
 τὴν δραστηριότητα καὶ τὰς ὁρέξεις; εἶσαι εἰς τό-
 σον ἀμέτοχος τῶν προλήψεων, ὥστε νὰ δύνασαι

ὑπὸ μόνης τῆς φρονήσεως νὰ ὀδηγήσαι, καὶ δι' αὐ-
τῆς νὰ γνωρίσῃς κατὰ ἐνάθετος, τὸ διατὶ τέλος
ἐποίησεν ἡμᾶς ἡ φύσις; τέλος πάντων ἐπιμελή-
θης νὰ διακρίνῃς τὰς κατ' αὐτὸ ἀληθεῖς ἡμῶν
χρείας, ἀπὸ τῶν παρ' ἡμῶν ἐφρευρισκομένων, αἱ
ὁποῖαι ἂν καὶ ἄλλοτε εὐφραίνωσιν ἡμᾶς προσκαί-
ρως, πλὴν καὶ τυφλῶσιν ἡμᾶς, γινόμεναι αἰ-
τιαὶ ὅλων τῶν δυσυχιῶν ἡμῶν;

Χωρὶς τῶν τοιούτων προκαταρκτηκῶν κατα-
λήψεων, τίς δύναται νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὴν πρό-
τασίνας, ὅτι τῷ ὄντι πρεπόντως προβάλλεις αὐ-
τήν; εἶσαι βέβαιος ὅτι τὸ ἱατρικὸν ὅπῃ προβάλλ-
εις, θέλει προξενήσῃ τὴν προσδοκωμένην ὠφέ-
λειαν; καὶ ὅτι ἐπιθέττων αὐτὸ ἐπάνω εἰς ἓν
μέρος τῆς κοινότητος, τὸ ἕτερον δὲν θέλει αἰσ-
θανθῇ βλάβην; ἡ πολιτικὴ, ὅταν αὐτὴ ἤθελε
ἐλευθεροῦ ἡμᾶς ἀπὸ ἓν κακόν, διὰ νὰ ὑποπι-
πτομεν καὶ μόνον εἰς ἕτερον, χωρὶς νὰ προχωρῇ
ποσῶς εἰς τὴν καθόλου αἰτίαν τῶν ἐλαττωμά-
των, ὅπῃ ἐμφράττει τὸ σῶμα τῆς δημοκρα-
τείας, καὶ ἐξερεθίζῃ καὶ φθείρῃ αὐτῆς τὰ

ἦθ' ἢ, ἢ θ' εἰς ἡναι μία ἐπισημήν τὸσον καταφρο-
νημένη, καθὼς ἐκείνη, τὴν ὁποίαν οἱ ὀχλαγωγοὶ
μετέρχονται τὴν σήμερον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀνί-
σως, ὦ Ἀριστεία, εἶσαι ἐκ τῆς ἀριθμοῦ τῶν τοιά-
των ἰατρῶν, ἐγὼ δὲν εἶμαι σύμφωνος μετὰ σῆ,
καὶ σὲ βεβαιῶ ὅτι τῆτο δὲν καλεῖται πολιτικὴ.
Ἡ ἐπιτηδεύουσα τῆς νὰ ἀπατᾷ τις τῆς ἀνθρώ-
που, δὲν συμφωνεῖ ποτὲ μετ' ἐκείνης, ὅπῃ τῆς
κάμει εὐτυχεῖς. Ἡ Ἑλλὰς ἐπειδὴ τὴν σήμερον
διοικεῖται παρὰ ἀνθρώπων ἐμπειρικῶν, διὰ τῆτο
καὶ ἡ μοῖρα ἡμῶν ἀποφασίζεται παρὰ τινος
ἐμαρμένης ἀσάτης, φαντασιώδους καὶ τυφλῆς.
ἀφ' ἧς λοιπὸν οἱ ἴδιοι τρέχουμεν ὀπισθεν μιᾶς σκιώ-
δους εὐτυχίας, τὴν ὁποίαν αἱ χεῖρες ἡμῶν νὰ ψάυ-
σωσι δὲν δύνανται, τί δίκαιον ἔχομεν νὰ ἀπορῶ-
μεν, ἂν πανταχόθεν δυστυχίας ἀπαντῶμεν; ἡ
πολιτικὴ ὅταν πάντοτε σηγρίζεται ἐπάνω εἰς πε-
ριστάσεις ἀπροσδοκήτους, πάντοτε καὶ μένει εἰς τὰς
ἐλπίδας της ἡπατημένη, καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις
της βλέπει ἀνασκευαζομένας, ὥς ὅτι ἐκείνο ὅπῃ
χθὲς ἐπροξέειν εἰς τὴν δημοκρατείαν γαλήνην.

σήμερον τρέπεται εἰς τρικυμίαν. Διατὶ λοιπὸν
δὲν ἐπαναλαμβάνομεν ἐκείνους τὰς Φωτοπαρόχους,
σερεὺς καὶ ἀμετατρέπτους κανόνας, διὰ τῶν
ὁποίων ἡ Φύσις ἤθελεν ὁδηγῇ ἡμᾶς πρὸς τὴν
ἐπίτευξιν καὶ διατήρησιν τῆς εὐτυχίας ἡμῶν;

Διπλὴν εὐχαρίστησιν ἐδοκίμαζον, ἀγαπητέ μου
Κλήοφανες, ἀκροαζόμενος τὸν Φωκίωνα, καὶ βλέ-
πων τὸν Ἀρισεΐαν ἐρχόμενον εἰς ἑαυτὸν καὶ φλο-
γιζόμενον ὑπὸ τῆ πόθι καὶ ζήλῳ διὰ τὰ διδασκ-
θῆ. τόσον ἐνοχλεῖτο ὁ νέος, ἀφ' ᾧ ἐγνώρισε
πόσον ἦτον μέχρι τῆδε ὑπατημένος, ὥς καὶ τὰ
Φρονήματα αὐτῷ ἐξωγραφίζοντο ἐκ μεταπαραγῆς
εἰς τὸ πρόσωπόν τε. Ἐγὼ μετὰ προθυμίας ἔδρα-
μον πρὸς αὐτὸν εἰς βοήθειαν, λέγων, Ἀρισεΐα!
ἄκουσον τῆς συμβουλῆς μου, μὴν ἐνοχλῆσαι περὶ τῆ
διατὶ δὲν ἔχεις τὴν ἐπιτηδειότητα τῆ Φρονεῖν ὡς
ὁ Φωκίων. Αὐτὸς δὲ μειδιάσας ἐρυθρίασε τὸ
πρόσωπον. καὶ ἐγὼ πάλιν, μεγαλοψυχία! τῷ
ἔλεγον, ἂν ἔχῃς τοσαύτην γενναϊότητα εἰς τὸ νὰ
ἐμολογήσῃς, ὅτι εἰς τὴν εἰκασαετῇ ἡλικίαν δὲν
εἶναι παράξενον, ὅτε ἐντροπῇ, νὰ ἀγνοῇ τις

πολλὰ πράγματα, ἀναμφισβόλως θέλεις σαθεῖ
ἄξιος ἀκροατῆς τῷ Φωκίῳ. Μετὰ δὲ τέττα
τὰς λόγους, ὁ ἔρως τῆς ἀληθείας ἔλαβε τὴν
προτίμησιν ἐπὶ τὴν φιλαυτίαν τῷ Ἀρισεΐ, ὅσις
καὶ ἐρρίφθη ἐπὶ τὸν τράχηλόν μου. Τὸ ἴδιον
ἤθελε κάμῃ καὶ πρὸς τὸν Φωκίωνα, ἂν ἡ συ-
ζολὴ δὲν τὸν ἐμπόδιζεν.

Ὁμολογῶ τὸν ἑαυτόν μου, ὦ Φωκίῳ, ἀπεκρί-
θη ὁ Ἀρισεΐας, ὅτι χρειάζομαι ἀκόμῃ πολλῶς,
ὥστε νὰ φθάσω εἰς κατάστασιν νὰ δυνηθῶ νὰ
διορθώσω τὰς νόμους, καὶ τῶν ἀρχηγῶν ἡμῶν τὰ
ἐλαττώματα. δὲν ἀμφισβῶ πλέον, ὅτι ἕως
τῷ νῦν ἀγνοῶσα τὴν ἀπάτην καὶ πλάνην ὅπως μὲ
ἐκυρίευν. μὲ ὅλον τῆτο ὅσον περισσοτέραν σκέ-
ψιν κάμνω ἐπάνω εἰς τῆτο, τόσον ὀλιγότερον
προχωρῶ εἰς τὰς ἰδέας σου. Ἔιναι δυνατόν, ἔλε-
γε, μεταξὺ τοσούτων μεταβολῶν, ὅπως ἀκαταπαύ-
τως μεταμορφῶσι τὴν κατάστασιν καὶ μορφήν
τῶν κοινοτήτων, ἢ ἐπισημή τῷ διοικεῖν νὰ ἔχῃ θε-
μέλια σερεὰ καὶ ἀκλόνητα; χωρὶς τινος ἀμφισβο-
λίας, ναὶ, ἀπεκρίθη ὁ Φωκίῳ, ἐπειδὴ καὶ ἡ

φύσιν τῶν ἀνθρώπων, τὰς ὁποῖας ἡ πολιτικὴ εἶναι
 ὑπόχρεως νὰ ἀποκατασταίῃ εὐτυχεῖς, αὐτὴ ἔχει
 τὰς ἀρχὰς αὐτῆς σεραῖς, διωρισμένας καὶ ἀ-
 κλονήτους. Τὰ πράγματα εἰς τὸν κόσμον μετα-
 βάλλονται κατὰ τὴν φιλαυτίαν ἡμῶν, αἱ τοιαῦ-
 ται ὅμως μεταβολαὶ δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι ἑδε-
 μίαν σχέσιν εἰς τὰς κανόνας τῆς φύσεως, ἕτε-
 εἰς τὸν προσρισμὸν τῶν ἀνθρώπων, ἕτε εἰς τὴν
 συγκοινωνίαν αὐτῶν. Ὁ Ἀριστεύς ἀντέκρινε τὸν
 Φωκίωνα, λέγων, σρέψον τὰς ὀφθαλμούς σου πρὸς
 τὰς βαρβάρους τὰς περικυκλῶντας τὴν Ἑλλάδα,
 καὶ ἴδε πόσον παράξενος διαφορὰ εἶναι μεταξύ
 Περσῶν, Σκύθων, Θρακῶν, Μακεδόνων καὶ τὰ
 λοιπὰ! ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, δὲν φαινόμεθα ὅτι σχη-
 ματίζομεν μίαν χωριστὴν τάξιν ἀνθρώπων; ἐκά-
 στη Δημοκρατεία τῆς Ἑλλάδος δὲν διαφέρει κατὰ-
 τε τὰ ἥθη καὶ νομοθεσίας; δὲν ἀποστέλλει ἕκα-
 στος ἡμῶν εἰς τὸ πρὸς ἑαυτὸν ἀνῆκον διαφορετι-
 κὸν ὄφελος; ἐκεῖνο ὅπως ἡ Ἑλὰς σέβεται καὶ ἐκ-
 πληροῖ, εἰς τὴν ὁποίαν ἡμεῖς ὑπερασπιζόμεθα
 τὴν ἐλευθερίαν, ἡ Περσία τὸ κατηγορεῖ, ἐπειδὴ

καὶ αὐτὴ προκρίνει τὴν δαλείαν. Ἡ Ἀρκαδία, κειμένη κατὰ μέσον τῆς Πελοποννήσου, δύναται νὰ συμπαραβαλθῇ τῇ Κορίνθῳ; ἡμεῖς οἱ περιποιούμενοι μίαν γῆν ἄκαρπον καὶ ἀχάριστον, πρέπει νὰ μιμώμεθα τὸν λαὸν τὸν κατοικῶντα τὴν εὐκαρπὸν Λακωνείαν; ἐπεὶ δὲ λοιπὸν ἡ κοινότης, ὅσον κατὰ τὴν διαφορὰν τῆς καιρῶς, τόσον καὶ τῆς τόπου, ἔχει καὶ τὰς χρεῖας διαφορετικὰς, καὶ ἐπεὶ δὲ αἱ νέαι περιστάσεις ἢ μεταβολαὶ εἰς τὴν διοίκησιν, συχνάκις ἀποκατασταίνουσι ἓνα λαὸν, πάντι διαφορετικὸν τῆς ἑαυτῆς ἀπὸ τὸ πρότερον, ἄρα δὲν εἶναι εἰς χρέος καὶ ἡ πολιτικὴ νὰ φροντίξῃ, ὅσον διὰ τὴν μεταλλαγὴν τῶν ἑαυτῆς κανόνων, τόσον καὶ περὶ τῆς πολιτεύματος;

Ἔσω ἄς κάμνῃ διαφορὰν, καὶ ἄς μεταλλάτῃ τὰς ἑαυτῆς κανόνας, ἐγὼ εἰς τῆστο σὲ εἶμαι σύμφωνος, ἀπεκρίθη ὁ Φωκίων. ὥς ὅτι ὅλα τὰ Γένη δὲν εὐρίσκονται εἰς τὴν ἰδίαν πλάνην, ἀλλὰ μὲν περισσότερον, ἀλλὰ δὲ ὀλιγότερον ἀπέχουσιν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς εὐτυχίας. Σὺ δὲ, ἀγαπητέ μου Ἀριστεία, μήτοι νομίζεις, ὅτι καθὼς ἡμεῖς

εἰς τὰς ὀρέξεις ἡμῶν ἡμεῖς ἄπατοι, ἔγω καὶ ἡ φύσις ὀφείλει νὰ ᾔναι φίλαυτος, καὶ νὰ διανέμη διαφορετικῶς πρὸς ἡμᾶς τὰς εὐτυχίας; ἔχει φίλεμς, αὐτὴ ἐν αἷος μόνον εὐτυχίας ἔχει, καὶ πρὸς ὅλους διανέμει αὐτὴν ἀδιαφόρως. Ἡ δὲ πολιτικὴ εἶναι ὑπόχρεως νὰ καταγίνηται εἰς τὸ νὰ γνωρίζῃ τὴν εὐτυχίαν, τὴν ἰδίως ἀρμόζουσαν εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ τὰς τρόπους, δι' ὧν αὐτὸς δύναται νὰ φθάσῃ εἰς αὐτήν.

Παράτησον εἰς τὴν ιδέαν σου, ὦ Ἀριστεία, ὁδοιπόρους τινὰς ἄφρονας, ἀποδημήσαντας ἀπ' Ἀθηνῶν διὰ νὰ ὑπάγωσιν εἰς Κόρινθον, οἵτινες χωρὶς νὰ πληροφορηθῶσι πρότερον περὶ τῆς ὁδοῦ, ποίαν ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσωσι, ἤθελον πλανηθῶσι εἰς δρόμον, φέροντα εἰς τὴν Ἰωνίαν, ἢ εἰς τὴν Θράκην, ἢ εἰς τὴν Μακεδονίαν· τοιςτῷ τρόπῳ αὐτοὶ καθημερινῶς προσδεύοντες, θέλει φθάσωσι μέχρι τῶν ὀρίων, ἐνθα ἀνατέλει ὁ ἥλιος, πλησίον τῶν ὑπερσορέων ἐθνῶν, ἢ τῶν βαρβάρων, τῶν δικέντων πέραν τῆς Τανάϊδος ποταμοῦ. Μεθ' ὅλης ὁμῶς τῆς τοιαύτης καρτερεᾶς αὐτῶν ὑπομονῆς

αὐτοὶ ταλαιπωρῶμεσι ὑπὸ τῶν κόπων θέλει ἀφαι-
νισθῶσι, προτὲς εὕρωσι ἐπάνω εἰς τὰς ἄκρας τῆς
γῆς ἐκείνην τὴν Κόρινθον, ἥτις κατ' ἀρχὰς ἀπείχετο
ἀπὸ τῆς πατρίδος αὐτῶν σάδια τινὰ, καὶ εἰς
τὴν ὁποίαν αὐτοὶ ἐδύνοντο νὰ φθάσωσι μετὰ πά-
σης ἀναπαύσεως. Τοιαύτη εἶναι ἡ πλάνη ὅλων
τῶν ἔθνων! διότι ζητῶσι μετὰ μεγάλων κόπων
τὴν εὐτυχίαν ἐκεῖ, ἔνθα αὐτὴ δὲν ὑπάρχει, καὶ
πολιτικὴν καλῶσι τὴν ἀνησυχίαν, τὴν φέρονσαν
εἰς τὴν ἀβέβαιον καὶ ἀπατηλὴν ὁδόν.

Ἡξεύρετε καλωτάτα, Ἀριεῖα, ἔλεγεν ὁ Φω-
κίων, εἰς ποίαν κατάφασιν εὕρισκετο ἡ Λακεδαί-
μων, ὅτε οἱ Θεοὶ ἐχάρησαν εἰς αὐτὴν νομοδότην
τὸν Λυκῆργον. οἱ Σπαρτιαῖται ὅλοι τότε κοινῶς
ἐφρονῆσαν περὶ τῆς εὐτυχίας, ἰδέας τινὰς εὐκαί-
ρους καὶ πεπλανημένας. Οἱ δύο Βασιλεῖς αὐτῶν
ἐνόμιζον, ὅτι ἡ εὐτυχία διὰ αὐτὰς συνίσταται, εἰς
τὸ νὰ διοικῶσι ἓνα πλῆθος αἰχμαλώτων δεσπο-
τικῶς, οἱ πλέσιοι, εἰς τὸ νὰ γυμνῶνῃσι τὸν λαόν.
καὶ ὁ λαὸς, εἰς τὸ νὰ καταφρονῇ τὰς νόμους, διὰ
τῶν ὁποίων ἔπασχον νὰ ταπεινῶνῃσιν αὐτόν. οἱ

κάτοικοι διαφόρων καταστάσεων τῆς Λακωνείας
 Φιλοτιμία κινέμενοι, ἢ χάριν Φιλοκερδείας, ἐνώ-
 νοντο ἐνίοτε ἀλλήλοις, καὶ τῷτο περιπλέον ἐποίει
 αὐτὲς μισητὲς πρὸς τὰς γειτόνας αὐτῶν, διὰ τὰς
 ἀρπαγὰς ὅπῃ εἰς αὐτὲς τὰς γειτόνας ἐξειργάζον-
 το, παρὰ τῶν ὁποίων ὅμως καὶ ἐκείνοι, ἐκ με-
 ταβολῆς ἐδοκίμαζον τὴν ἐκδίκησιν.

Ἄν ὁ Λυκῆργος, ἀντὶ νὰ ἐξαλείψῃ τὴν πλά-
 νην ὅπῃ εἰς τὴν πατρίδα αὐτῆ ἐσώζετο, ἤθελε
 μάλιστα τὴν περιποιῆται, τότε οἱ Σπαρτιάται
 γινόμενοι ἐκ μεταλλομαχίης λάφυρα τῆς ἀτάκτι τυ-
 ραννίας καὶ ἀναρχίας, καὶ πάντοτε δυσυχεῖς,
 κολακεύοντες ἑαυτὲς, ἴσως μίαν ἡμέραν φθάσω-
 σι νὰ γινῶσιν εὐτυχεῖς, δὲν ἤθελον παύσωσι νὰ
 καταξοσχίζωνται ἀλλήλοις, ἕως ἢ ἐχθρὸς τις
 αὐτῶν ἤθελε τὰς ἀποκαταστήσῃ ὡς Ἐιλωτας.
 Αὐτὸς ὅμως ὁ Θεὸς ἄνθρωπος ἔβαλεν αὐτὲς εἰς
 τὴν ὁδὸν τῆς εὐδαιμονίας, χρώμενος ἐπιχειρή-
 ματα ἀπλά. Αὐτὸς, ἀντὶ νὰ συμβελευθῇ τὰς
 προλήψεις τῶν συμπατριωτῶν αὐτῆ, κατέφυγεν
 εἰς τὴν Φύσιν, προχώρησε μέχρι τῶν βαθέων

περιστροφῶν τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, κατανοῶν
τὰ μυστήρια τῆς Προνοίας. οἱ νόμοι αὐτῆς συστη-
μένοι πρὸς καταδάμασιν τῶν παθῶν, ἀπέβλε-
πον εἰς τὸ νὰ ἀνακαλύψωσι καὶ ξερεώσωσιν
ἐκείνους τῆς ἰδίης νόμους, οἷους ὁ ποιητὴς τῆς Φύ-
σεως προεθέσπισεν εἰς ἡμᾶς διὰ τῆς λογικῆς, τῆ κο-
σμοῦντος ἡμᾶς, τῆ καὶ μόνου ὑπερτάτης καὶ ἀλαν-
θάτης ὁδηγῆς τῶν ἀνθρώπων.

Εὖν τῷ διαλέγεσθαι τὸν Φωκίωνα ἔτως, ὁ
Ἀριστείας, ὡς ἤδη μεθυσμένος ὑπὸ τῶν διδασκα-
λιῶν τῶν Σοφιστῶν, δὲν ἐδυνήθη νὰ κρατηθῇ,
ἀπὸ τῆς νὰ μὴν ἀντικόψῃ τὸν Φωκίωνα, λέγων.
Ποῖοι εἰσὶ λοιπὸν αὐτοὶ οἱ μυστηριώδεις νόμοι, τῆς
ἁποίους τὸ λογικὸν ἐπιτίθῃσιν ἐφ' ἡμᾶς; τίνας ἐνε-
κεν νὰ καταπατῶνται τὰ πάθη, εἰς καιρὸν ὅπῃ
ἡ σωτηριώδης αὐτῶν φλόξ δίδει κίνησιν καὶ ζωὴν
εἰς τὴν κοινότητα τῶν ἀνθρώπων; ἡ Φύσις αἶφ'
ἔ' δεσποτικῶς προσάξει νὰ τρέχωμεν ἀκνεράζωμε
ὅπισθεν τῆς εὐδαιμονίας, διὰ τῆς δὲν ἀποδεικ-
νύει αὐτὴ φανερὰ τὴν ἐαυτῆς ἐσλὴν καὶ τὸν ἡ-
μέτερον προορισμὸν, διὰ τῆς θέλξεως τῆς ἡδο-

νῆς, ἢ διὰ τῆς πλήκτρος, μεθ' ὧν αὐτὴ καθο-
πλίζει τὸ πᾶν. τὸ ἡμᾶς περικυκλῶν; ἐγὼ ἀπο-
φύγω ἐν ἀντικείμενον, ἢ πλησιάζω εἰς αὐτὸ,
καθ' ὅσον ἐκείνο μὲ ἔλκει, ἢ μὲ ὠθεῖ. Λοιπὸν
πρέπει τὴν τοιαύτην ἔμφυτον ὑποταγὴν νὰ ὑπο-
λαμβάνω διὰ πλάνην; τὰ πάθημα ὄντα ἐμφυ-
τευμένα ἐν ἐμαυτῷ πρὸ τῆς λογικῆς μου, δὲν εἶναι
καὶ αὐτὰ, ὡς ἐκείνο, δημιέργημα τῆς φύσεως;
διὰ τὴν τῆς οὗτος ὁ χλωμὸς καὶ ἀμυδρὸς λύχνος, ὅσις
ὡς λέγουν, πρέπει νὰ ᾔηται ὁδηγός μου, διὰ τὴν αὐτὸς
νὰ λάμπῃ ὕψους εἰς τὰς ὀφθαλμούς μου; ἂν
ἡ φύσις ἐποίησε τὰς ἀνθρώπους διὰ νὰ ὑποτάσ-
σονται εἰς τὸ λογικόν, διὰ τὴν αὐτὴν νὰ δώσῃ τό-
σῃ ἰσχὺν εἰς αὐτὰς, ὥστε νὰ ἀντιτάττονται κατ'
αὐτῆς; ἔπεται λοιπὸν ὅπως ἡ φύσις νὰ ᾔηται ἀδύ-
νατος, δειλὴ, ἀνίσχυρος καὶ περιορισμένη, ὡς καὶ
οἱ ἀρχηγοὶ ἡμῶν. Αὐτὸ τὸ λογικόν, δυνάμει τῆς
ὁποίας οἱ ἀπόρως συνεχόμενοι χρησμοὶ καυχῶνται,
καὶ ἡμεῖς συσπαίνομεν τὴν περιφανὴ ἡμῶν δόξαν,
δὲν ἄλλο ἐστίν, εἰμὴ ἀποτέλεσμα τῆς ἡμετέρας
ματαιότητος· τὸ ὄραμα τῆς ἡμεῖς τὸ δίδομεν

εἰς προλήψεις, σχηματισθείσας ἐξ αὐτομάτης, καὶ παρ' ἡμῶν διὰ τῆς ἀνατροφῆς καὶ συνηθείας ἐκθιαζομένας. Αὐτὸ τὸ λογικὸν εἶναι διαφορετικὸν εἰς τὴν Περσίαν, εἰς τὴν Ἀιγυπτὸν, εἰς τὴν Θράκην καὶ σχεδὸν εἰς πάσας τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Ἀφ' ὧν λοιπὸν αὐτὸ εἶναι ἀνίχνυρον, ἐκνευρομένον καὶ ὑπόδελον, πῶς δύναται νὰ ἔχη ἐπάνω εἰς ἡμᾶς ἐξουσίαν; ἡ φύσις, εἰς μόνα τὰ πάθη ἐχάρισε τὴν τοιαύτην κυριότητα, διδῶσα εἰς αὐτὰ καὶ τὴν ἀναγκάϊαν ἰσχὺν διὰ νὰ ὑποτάττωσιν ἡμᾶς.

Ὡς νῦν. ἀπεκρίθη ὁ Φωκίων, πόσον θέλει σὲ λυπεῖσθαι, ἂν αὐταὶ αἱ πλάναι ἤθελον φθάσωσι νὰ διαπεράσωσι τὴν καρδίαν σου, καὶ νὰ ἐκριζώσωσιν ἐκείθεν τὴν ῥίζαν τῆς ἀρετῆς! εἰς τὴν ἡλικίαν σου, ναί, τὸ αὐθάδες φρόνημα ὑπολαμβάνεται διὰ ἀλήθειαν, καὶ ἐπὶ τῷ πρῶτῳ πρέπει νὰ ἔχῃς συγνώμην, ἐπεὶ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἡλικίαν τὰ πάθη εἶναι ὅπως φιλοσοφεῖς. Θέλει ἔλθει καιρὸς ὅπως νὰ αἰσχύνῃσαι, διότι ἐσύγκρινες τὰς ἀγροίκους ὁρέξεις τῶν αἰσθησέων καὶ τὴν πλά-

νην τῆς ψυχῆς, μετὰ τῶν σοφῶν ἐκείνων νόμων,
ὅπῃ τὸ λογικὸν εἰς ἡμᾶς παραγγέλλει.

Διατὶ ἀγαπητέμε Κλεόφανες, νὰ μὴν ᾔσαι
μάρτυς ταύτης τῆς σκυνῆς! ἤθελες ἰδῆ ἐκείνον
τὸν Φωκίωνα, τὸν πάντοτε ἥσυχον καὶ εἰς ταῖς
πλέον ταραχώδεις ἐριδας τῶν κοινῶν συνελεύ-
σεων, βαθμῆδόν νὰ ἐξάπτῃ ὑπὸ τῆς θυμῆς, πρὸς
διαφέντευσιν τῆς λογικῆς καὶ τῆς ἀρετῆς, ὡς διὰ
ὑπόθεσιν ἀποβλέπουν εἰς τὸ κοινὸν· καὶ τέλος
πάντων νὰ ὁμιλῇ μετὰ τοσαύτης πεφλογομένης
εὐγλωττίας, τὴν ὁποίαν ἐγὼ δὲν εἶμαι ἱκανὸς
φίλεμε, νὰ σοὶ περιγράψω.

Ὡ νέε, ἐπαναλαβὼν τὸν λόγον ὁ Φωκίων
ἔλεγεν, οἱ Θεοὶ σοὶ ἐχάρησαν μίαν καρδίαν ὀρ-
θήν. Διὰ τῆτο καὶ ἐγὼ σὲ ἐξορκίζω, μὴ διαφ-
θεύρεις τῆτο τὸ πολύτιμον δῶρον, τὸ ὁποῖον παρὰ
αὐτῶν ἔλαβες. Ἄν τὸ λογικὸν εἰδὲν ἄλλο ἐστὶν,
εἰμὴ πρόληψις τις, φοβῶ Ἀριστεία! — ἡ ἀρετὴ
λοιπὸν ἔπεται νὰ ᾔναι μία λέξις ἀνωφελῆς καὶ
ἀσήμαντος. Σὺ παντελῶς τὴν ἐξαλείφεις ἀπὸ
προσώπῃ τῆς γῆς. Φεῦ! τῆς δυσυχίας! ὁποῖαν

τρομεράν κατοικίαν καταδικάζεις ἡμᾶς νὰ κατοικῶμεν! αἱ Τίγρεις θέλουν εἶναι ὀλιγότερον κινδυνώδεις διὰ ἡμᾶς, παρὰ αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι. μὴ σφαλῆς ἀγαπητέ μου Ἀριεῖα τὰ ὄμματά σου ἐμπροσθεν τῆς ἀληθείας, ἥτις ἐξ ὅλων τῶν μερῶν σε φωτίζει. Δὲν εἶναι τῷτο ὀφθαλμοφανές, ὅτι ἡ ὑπεροχὴ, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς ἀφρόνως ἐπαραχωρήσαμεν εἰς τὰ πάθη, ἐξάθη ἢ πηγὴ ὅλων τῶν δυσυχιῶν ἡμῶν; εἶθε ὦ Θεοὶ! ὅπως αἱ καθημεριναὶ ἀκαταπαύτως ἀναφερόμεναι δοκιμαί, νὰ μὴν ἤθελον πολλαπλασιάζωσι ταύτας τὰς ἀποδείξεις! ἐν ᾧ τὸ λογικόν μας μεσολαβεῖ μεταξὺ τῆ ποιητῆ τῆς φύσεως καὶ τῶν ἀνθρώπων, ἀναγγέλλον μοι τὸ θέλημα αὐτῆς, νὰ ἦμαι δίκαιος, Φιλάνθρωπος, εὐεργετικὸς· ἐν ᾧ αὐτὸ μὲ διδάσκει νὰ ζητῶ τὴν ἰδίαν μου εὐτυχίαν, ἀναμέσον τῆς κοινῆς ὠφελείας, συνδέον τὰς ἀνθρώπους τῇ δυνάμει τῶν ἀρετῶν, αἰτινες ἐμπνέουσι τὴν ἀσφάλειαν καὶ ἐμπιστοσύνην. — ἐξέτασον τὰς ἀταξίας, τὰς εἰς τὸ κοινὸν ἐκ τῶν παθῶν προερχομένας! ἕκαστον αὐτῶν παραβλέπον τὸ ὄφελος τῆ πλησίον, φροντίζει

μόνον περὶ ἑαυτῆς, καὶ ἔτω συντρίβων τὸν δεσμόν
 τῆς ἐπικρατείας, ὑπολαμβάνει ἑαυτὸ μόνον σκο-
 πὸν καὶ κέντρον τῆς παντὸς. Τὰ ἐλαττώματα
 εἰσφέρουσι τὴν ἀσυμφωνίαν εἰς τὰς πολίτας, τὰς
 ὁποίας ἡ ἀρετὴ ἤθελε κρατῇ ἐνωμένους εἰς ἀμοιβαῖον
 δεσμόν. Αὐτὰ διασπῶσι τὰ ἔθνη ἀπ' ἀλλήλων
 διὰ τῆς μίσους, διὰ τῆς φόβου καὶ διὰ τῶν ὑπο-
 ψικῶν. Τὰ πάθη δὲν σέβονται ἑδὲν ἱερὸν. πόλε-
 μοι, φόνοι, ἐπιβλαί, βίαι, ἀδουλία ἐπιπορκίαι καὶ
 ποταπότητες — ἰδὲ οἱ συντροφεύοντες αὐτά. Τὸ
 δὲ λογικὸν καλεῖ περὶ ἑαυτὸ τὴν εἰρήνην, τὴν ἐμ-
 πισοσύνην καὶ τὴν εὐτυχίαν, συνοδεῖ καὶ πασῶν
 τῶν λοιπῶν ἀρετῶν.

Ἡμεῖς ἄς βασιῶμεν, ἀγαπητέμεις Ἀριστεία τὸν
 μέσον δρόμον, μεταξὺ τῶν καθαρῶν καταλήψεων
 καὶ τῶν μὴ καθαρῶν, καὶ ἄς μὴν σροσκολώμεθα
 κατὰ πάντα μήτε εἰς τὸ ἓν μέρος, μήτε εἰς τὸ
 ἕτερον. Ἡ φιλοσοφία περικλείεται εἰς τὸ, γινώσκει
 σαυτὸν. αὐτὴ μᾶς διδάσκει νὰ ἐπέχη ἑκάστος ἡμῶν.
 Φρονίμως καὶ χωρὶς ἐπάρσεως καὶ ποταπότητος,
 τὸν τόπον αὐτῆς, ἐνθα ἐδιορίσθη· ἡμεῖς ἔχομεν

λογικὸν καὶ πάθη· σὺ κατηγορεῖς ἐκείνους τὰς
 ἀπηνεῖς φιλοσόφους, τὰς διαχωρίζοντας τὴν ψυ-
 χὴν ἡμῶν ἀπὸ παντὸς δεσμοῦ, συνδέοντας αὐτὴν
 ταῖς αἰσθήσεσι. Πρόσεχε ὅμως μὴν ὑποπέσης εἰς
 τὴν πλάνην τὴν ἀπείρως κινδυνοδεξέραν, τὴν
 ὅποιαν ἐμπνέσιν οἱ ἄνευ χαρακτῆρος καὶ ἡθῶν
 ἄνθρωποι, θέλοντες νὰ σὲ ἐυθίσωσιν εἰς τὴν
 ἄβυσσον τῶν παθῶν, ἐν καιρῷ ὅπῃ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι
 μετανοοῦσι, διατὶ ἀμερίμνως ἀφένθησαν νὰ ἀπα-
 τηθῶσι ὑπὸ ψευδῶν εἰδεῶν. τὸ νὰ θέλῃ τις νὰ
 ἐξαλείψῃ τὰ πάθη, εἶναι τὸ ἴδιον νὰ ἀντιπολε-
 μῇ κατὰ τῆ ποιητῆ τῆς φύσεως. τὰ πάθη εἶναι
 δημιούργημα αὐτῆς τῆς ποιητῆς, καὶ ἀθάνατα ὡς
 καὶ αὐτὸς, καὶ ἡμεῖς προσαζόμεθα παρ' αὐτῆς νὰ
 μετριάσωμεν, νὰ διατάττωμεν καὶ νὰ διευθύνω-
 μεν αὐτὰ διὰ τῆς συμβεβῆκτος τῆς λογικῆς, ἐπειδὴ
 καὶ τοιούτῳ τρόπῳ αὐτὰ τότε χάνουσι τὸ δηλητή-
 ριον αὐτῶν φαρμάκι, καὶ συμβάλλουσιν εἰς τὴν
 εὐδαιμονίαν ἡμῶν.

Εἰς τὸ διάσημα τῆς ὁμιλίας τῆς Φωκίωνος,
 ὁ Ἀριστείδης ἔχων χαμαὶ τὰ ὄμματα, ἐφαίνεται

βυθισμένους εἰς συλλογισμούς, καὶ ὡς καταπλητ-
τόμενος ὑπὸ τῆς ἀληθείας — καὶ λοιπὸν, ἔπε-
τέλος πάντων ἀνασενάξας, ἡ Φύσις περιπαίζει
τὰς ἀνθρώπους μετὰ τοσαύτης ἀπιστίας, μεθ'
ᾧσιν καὶ σκληρότητος. Τὶ χρησιμεύει γέν' αὕτη ἡ
τεραττώδης καὶ θηριώδης σύλληξις τοσούτων ἀν-
τικειμένων ποιότητων; διὰ ποίαν αἰτίαν περιεκύ-
κλωσεν ἡμᾶς ἡ Φύσις μετὰ τοσαύτων παγίδων;
διατὶ νὰ μὴ δώσῃ τσάλαχισον καὶ εἰς τὸ λογικὸν
τὴν αὐτὴν ἰχὺν καὶ τερπνότητα, καθὼς καὶ εἰς
τὰ πάθη;

Ταπείνωσον σεαυτὸν, ἀπεκρίθη ὁ Φωκίων,
σὺν ἐμοί, ἐνώπιον τῆς ὑπερτάτης σοφίας, καὶ
ὥς παύσωμεν τὴν αὐθίδειαν! εἶναι δυνατόν ἡμεῖς,
οἱ πανταχόθεν τοσούτον σενὰ περιορισμένοι, νὰ
συμπεριλάβωμεν καὶ νὰ ἐξαριθμήσωμεν τὸ ἀκα-
τάληπτον Ὄν; τὶ ἡμεῖς ἡμεῖς; καὶ πῶς τολ-
μῶμεν νὰ ζητήσωμεν παρ' αὐτῆς λογαριασμὸν εἰς
τὰς ἐσλὰς αὐτῆς καὶ πράξεις; τὸ πᾶν ὅπῃ ἡμεῖς
ἐλέπομεν μαρτυρεῖν τὴν σοφίαν αὐτῆς, πρέπει νὰ
διεγείρῃ εἰς ἡμᾶς ἓνα φοβερόν καὶ κατανυκτικόν

θαυμασμόν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἰ δυνάμεθα
κατιδεῖν. "Αν καὶ τῷτο τὸ παγκόσμιον σύστημα
τῆς οἰκουμένης ἤθελεν ἀνακαλυφθῇ εἰς ἡμᾶς,
μήτοι ἡ ὄρασις ἡμῶν ἤθελε δυνηθῇ νὰ ᾔηται τό-
σον σαθερὰ καὶ ἐκτεταμμένη, ὥστε περισκεμμέ-
ως νὰ συμπεριλάβῃ ὅλα τὰ μέρη αὐτῆς, καὶ ὅ-
λας τὰς μεταξὺ αὐτῶν τῶν μερῶν ἀναφοράς;
ἐχὶ, ἀγαπητέ μου Ἀριεῖα, ἂν ὁ ποιητὴς τῆς φύ-
σεως ἤθελεν ἀνακαλύψῃ εἰς ἡμᾶς τὰ ἑαυτῆς
μυσήρια, ἡμεῖς δὲν ἤθελε καταλάβωμεν ἐξ αὐτῶν
ἐδὲν, ὥς ὅτι αὐτὸς ἤθελεν ἀνακαλύψῃ εἰς ἡμᾶς
τοιῦτα μυσήρια, τὰ ὁποῖα ὁ νῦν ἡμῶν δὲν ἤθελε
δυνηθῇ νὰ κατανοήσῃ, ὥς διορισμένος εἰς κατὰ-
ληψιν ἀληθειῶν κατωτέρας τάξεως.

Καὶ ἔτι, ἅς περιορίσωμεν ἕως ὧδε τὰς κα-
ταλήψεις ἡμῶν καὶ ἐκζητήσεις! ἡ Πρόνοια ἐχά-
ρισεν ἡμῖν ἀφθόνηως τὰς ἀληθείας, τὰς δι' ἡμᾶς
ἀναγκαίας, καὶ ὑπέταξεν αὐτάς, ἔτι εἰπεῖν,
ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἡμῶν, τὰ δὲ λοιπὰ, μένουσι διὰ
ἡμᾶς ὑπὸ τὸ κάλυμμα ἐνὸς ἀδιαπεράστου κατα-
πετάσματος ἀόρατου. Τίνος ἔνεκεν λοιπὸν νὰ

ἀγανακτῶμεν; δὲν ἀπεδείχθη διὰ τῆς πέρας
 πολλὰίς, ὅτι τὰ πάθη δὲν ἐκπληρῶσι τὴν ἐ-
 παγγελιομένην εὐτυχίαν; περὶ τῆς, παῖε ποτὲ
 καὶ τὸ λογικὸν ὅπως νὰ μὴ μᾶς εἰδοποιῇ; διατὶ νὰ
 μὴν ἀντιθέττωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν φρόνησιν τῆς Ὀδυσ-
 σέως κατ' αὐτῶν τῶν Σερφίων, αἰτιῶν διὰ τῆς
 μελωδικῆς αὐτῶν φωνῆς καλῶσιν ἡμᾶς, μόνον
 διὰ νὰ γνωῶμεν ἑρῶσις αὐτῶν; μήτοι ἡ πολιτικὴ
 ἀναμένει ἔτι νέας καταστροφὰς τῶν ἐπικρατειῶν,
 νέας ἀτυχίας καὶ καταφορὰς, καὶ τότε νὰ γνω-
 ρίσῃ, ὅτι ἡ εὐημερία τῆς ἀνθρώπινης κοινότητος,
 ἀπαιτεῖ ἄλλας βάσεις, ἐκτὸς τῶν παθῶν, τῶν
 εἰδίκων, τῶν τυφλῶν, τῶν κέφων, τῶν ἀσάτων
 καὶ φιλαύτων; σχεδιάσον σεαυτῷ κατὰ νῦν, ἀ-
 γαπητέμω Ἀριστεῖα ἓνα πίνακα γῆς, οἱ κάτοικοι
 τῆς ὁποίας νὰ ἤθελον ἔχωσι ὅλας τὰς ἀρετὰς
 ἐκείνης τῆς θεῆς Σωκράτους, τὸν ὁποῖον πολλὰίς
 ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ξενοκράτης μοὶ ἐπερίγραφαν!
 Ἄν ἀληθεύῃ, ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν νέον χρυσὸν
 αἰῶνα, κατὰ τὸν ὁποῖον τὰ πάθη ὑπετάχθησαν
 εἰς τὸ λογικόν, σώζεται μετὰ τῶν ἀνθρώπων

εὐημερία, δὲν ἀποδεικνύεται λοιπὸν ἐκ τῆς Φανερά, ὅτι τὸ χρέος τῆς πολιτικῆς εἶναι νὰ κάμῃ νὰ ἤμεθα φίλοι τῆς ἀρετῆς, ἢ δ' ἀρετὴ αὐτὴ νὰ ᾖναι ὁ καθ' αὐτὸ μόνος καθολικὸς σκοπὸς τῶν νομοδότων, καὶ εἰς αὐτὴν νὰ ἀποβλέπωσι καὶ νόμοι καὶ διοικήσεις;

Οἱ σοφισταί, οἱ τὰ πάθη προτιμῶντες, τότε θέλει δύνανται νὰ λακτίζωσι πρὸς τὸ δικαίωμα τῆς λογικῆς, ὅταν ἤθελον ἀποδείξωσιν εἰς ἡμᾶς τὰς ὠφελείας, ὅπῃ μία Δημοκρατεία δύναται νὰ ὠφελῇται ἐκ τῆς Φιλαργυρίας, ἐκ τῆς ἀργίας, ἐκ τῆς ἀκρατείας καὶ ἀδικίας τῶν πολιτῶν καὶ ἀρχηγῶν αὐτῆς. Διὰ νὰ φέρῃς εἰς θόρυβον τὰς εἰδέας αὐτῶν, ἀγαπητέμεν Ἀριστεία, εἰπὲ αὐτοῖς νὰ εἰδῶσι πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτῶν τὴς προαπελθόντας αἰῶνας, ἢ ἔτιως εἰπεῖν, τὴν ἀρχὴν τῆς κοσμογεννήσεως, καὶ νὰ παρατηρήσωσι, πῶς ἡ Ἑλλάς τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐκυλινδεῖτο εἰς τὸ αἶμα καὶ εἰς τὰ δάκρυα, καθ' ὃν οἱ προπάτορες ἡμῶν ὑποτασσόμενοι εἰς τὰ πάθη, ἐξῆσαν περισσότερον ὥς τὰ ἄγρια θηρία, παρὰ ὡς ἄν-

Θρωποι. Ὡς εἶπωσιν ἡμῖν ἔσται οἱ μεγάλοι Φι-
 λόσοφοι, οἱ ἐχθρευόμενοι τὸ λογικόν, διατὶ ἡμεῖς
 δὲν ἀρχήσαμεν πρότερον νὰ σμικρύνωμεν τὰς δυ-
 συχίας ἡμῶν, παρὰ ὅταν οἱ νόμοι καὶ οἱ διοικη-
 ταί, δυνάμει τῶν πρώτων ἐν τῷ κοινῷ ζητι-
 θέντων θεσπισμάτων, χρώμενοι τὰς παιδείας καὶ
 τὰς ἀντιμισθίας, ἀρχησαν νὰ χαλινώνωσι τινὰ
 τῶν παθῶν, ἀκολέθως δὲ καὶ τινες τῶν ἀρε-
 τῶν νὰ ἀναλαμβάνωσι τὸ ὀφειλόμενον σέβας.
 Ἐρευνήσον τὰς πράξεις τῆς Ἑλλάδος, καὶ θέ-
 λεις ἰδεῖς, ὅτι ὁ λαὸς πάντοτε ἦτον ἢ περισσό-
 τερον ἢ ὀλιγότερον εὐτυχῆς, καθόσον ἢ πολιτικῇ,
 ἔσα περισσότερον ἢ ὀλιγότερον ἐπιτήδειος, ἐχη-
 μάτιζε τὰ ἥθη μᾶλλον ἢ ἥττον τίμια.

Πολλόταται τῶν πόλεων ἡμῶν κατεξέσκησθη-
 σαν ὑπὸ τῶν ἐσωτερικῶν αὐτῶν διχονοιῶν. Ἐρεύ-
 νησον τὰς αἰτίας, καὶ θέλεις ἰδεῖς, ὅπῃ πάντο-
 τε ἐν τι πάθος, ἀφ' ὃ συνέβαινε νὰ ἐπιτύχη τὸν
 ποθέμενον σκοπὸν αὐτῷ χωρὶς παιδείας, ἐγκαρ-
 διάμενον ἐσπάραττε ἐκείνον τὸν ἀδύνατον χαλι-
 νόν, ὅστις ἔπρεπε νὰ τὸ καταπονῇ. θέλεις ἰδεῖς,

ὅτι καὶ ὁ ἀρθρὸς τῶν δυσυχίων ἡμῶν, πάντοτε
 ἐσάθη ἀνάλογος τῶν ἐλαττωμάτων ἡμῶν. Γνω-
 ρὰ εἰς τοῖς πᾶσι τὰ κακὰ ὅπῃ ἐπροξένησαν τὰ
 πάθη τῷ Περικλῆς, τῷ Κλέωνος καὶ τῷ Ἀλ-
 κιδιάδῃ. Ἐγὼ ναὶ, νὰ σοὶ τὰ ἐπαριθμήσω. ἐπα-
 ρίθμησόν μοι ὅμως καὶ σὺ ἐκείνα, ὅσα ἐπροξένη-
 σαν αἱ ἀρεταὶ τῷ Μηλτιάδῃ, τῷ Ἀριεΐδῃ καὶ
 τῷ Κίμωνος. Τοῦτοι Τύραννοι ἄλλοτε ἤρπασαν
 τὴν Δεσποτείαν εἰς τὰς Δημοκρατίας. ἀλλ'
 ἐτόλμεν αὐτοὶ ἄρα καὶ νὰ συλλογισθῶσι περὶ τῷ
 πῶς νὰ ἐκτελέσωσι τὸν ἑαυτῶν σκοπὸν, ἂν οἱ
 συμπολίται αὐτῶν, ὑποδουλομένοι ὄντες εἰς τὰ
 πάθη, δὲν ἦσαν προετοιμασμένοι νὰ θυσιάσωσι
 καὶ πατρίδα καὶ ἐλευθερίαν, πρὸς εὐχαρίστησιν
 τῆς ἐκείνων ἐκδικήσεως τε καὶ Φιλαργυρίας;

Ἄλλ' ἡμεῖς, ὦ Ἀριεΐα, ἡμεῖς διατὶ νὰ ἡμε-
 θα τόσοι διαφορετικοὶ ἀπὸ τῶν προπατόρων
 ἡμῶν; διατὶ νὰ ἡμεθα ὑπὸ τοιαύτην καταφρό-
 νησιν; καὶ διατὶ πλέον δὲν ἡμεθα εὐτυχεῖς; μή-
 τοι, σὺν τοῖς σοφισταῖς, ὑπολαμβάνεις αἴτιον τῶ-
 τε, ὅταν δῆτ' ἡ τύχη τυφλὴν καὶ ἀνύπαρκτον;

ἀλλ' ὅμως ἀπόδος τῆτο εἰς τὴν μεταβολὴν καὶ
μόνον τῶν ἡθῶν ἡμῶν. Ἡ καταθλίβουσα ἡμᾶς
Φιλοκέρδεια, ἐξήλειψεν ἀφ' ἡμῶν τὴν πρὸς τὴν
πατρίδα ἀγάπην. ἡ τρυφή, βιάζει τὸν πολίτην νὰ
λησμονήσῃ τὸ χρέος τὸ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα· αἱ
ἡδοναὶ, ἡ ἀργία, ἡ ἀξρότης καὶ ἄλλα ἄπειρα ἐλατ-
τώματα κατήντησαν τὰς ψυχὰς ἡμῶν εἰς δυσ-
γένειαν. Τὶς ἂν Θρασύδελος ἐλευθερώσῃ ἡμᾶς
ἀπὸ τῶν τοιούτων Τυράννων, τῶν καὶ αὐτῶ τῷ
Κριτί (*), σκληροτέρων; ἐπιστρέψατε εἰς ἡμᾶς
τὰς ἀρετὰς ἐκείνων τῶν Ἀθηναίων, τῶν κατὰ
τῷ Ἐρξῇ Θριαμβουσάντων· ἐπιστρέψατε εἰς τὰς
Ἑλλήνας τὴν προτέραν αὐτῶν ἐγκράτειαν καὶ
δικαιοσύνην, καὶ τότε θέλετε ἰδεῖ εἰς ἡμᾶς ἀνα-
βλασάνουσαν πάλιν τὴν παλαιὰν ἡμῶν ὁμόνοιαν
καὶ τὰς δυνάμεις, αἵτινες ὑπερασπίζοντο τὴν
ἐλευθερίαν ἡμῶν. Ἔως ἂν οἱ Ἕλληνες σέβονται
τὰς ἀρετὰς, θέλῃσι σέβονται καὶ ὅλην τὴν Ἑλ-

(*) Ὁ Κριτίας ἦν εἰς τῶν τριάκοντα Τυράννων συστηθέντων
ἐν Ἀθήναις παρὰ τῷ Δυσάνδρῳ, καὶ σκληρότερος τῶν
ἐαυτῷ συντρόφων.

λάδα, ὡς κοινὴν αὐτῶν πατρίδα. Ὁ Φίλιππος,
ὁ ἐνασχολούμενος περὶ τῆς ὑποδουλώσεως ἡμῶν,
καταφρονῶν ἡμᾶς καὶ ὀπλιζόμενος κατ' ἡμῶν
τὰ ἐλαττώματα ἡμῶν, τὸ ὄνομα μόνον τῆς
Ἐλπίδος τότε θέλει τὸν τρομάζει, ἢ περὶ πλέον,
να εἰπῶ ἔτι, θέλει ἐφορᾷ εἰς ἡμᾶς, ὡς εἰς
προσάτας τῆς Βασιλείας αὐτῆς.

Τοιαύτη εἶναι, ἀγαπητέ μου Ἀριεῖα, ἡ συστα-
θεῖσα τάξις τῶν ἀνθρώπινων πραγμάτων, ὅπῃ
ἡ μὲν εὐημερία τῶν ἐπικρατειῶν, νὰ ᾖ ἡ ἀλη-
θεία καὶ σαφερὰ ἀνταμοιβὴ τῶν ἀρετῶν, ἡ δὲ
δυσυχία, ἀφευκτὸς τιμωρία τῶν ἐλαττωμάτων
αὐτῶν. Ἡ ἱστορία τῶν παρελθόντων αἰώνων ἐπι-
βεβαιοῦν ταύτην τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ τῆς ἡμετέρας
αἰῶνος θέλει μαρτυρεῖ περὶ ἡμῶν εἰς τὰς ἀπο-
γόνους ἡμῶν. Ἐξερευνήσον τὰς κατὰ καιροὺς ἀνω-
μαλίας, πόσαι δι' αὐτῶν Βασιλείαι ἐρημώθησαν!
αὗται εἰσὶ τόσαι φωναὶ, δι' ὧν ἡ Πρόνοια βοᾷ πρὸς
τὰς ἀνθρώπους „μὴ δίδετε πίσιν εἰς τὰ πάθη,
„αὐτὰ κολακεύσαι καὶ ὑπόχονται εὐτυχίαν, διὰ
„να ἀπατῶσι καὶ μόνον. Ἄν ὅμως δάσητε εἰς

ἀλλ' ὅμως ἀπόδος τῆτο εἰς τὴν μεταβολὴν καὶ
μόνον τῶν ἡθῶν ἡμῶν. Ἡ καταθλίβουσα ἡμᾶς
φιλοκέρδεια, ἐξήλειπεν ἀφ' ἡμῶν τὴν πρὸς τὴν
πατρίδα ἀγάπην. ἡ τρυφή, βιάζει τὸν πολίτην νὰ
λησμοιῇσῃ τὸ χρέος τὸ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα· αἱ
ἡδοναὶ, ἡ ἀργία, ἡ ἀξρότης καὶ ἄλλα ἄπειρα ἐλατ-
τώματα κατήντησαν τὰς ψυχὰς ἡμῶν εἰς δυσ-
γένειαν. Τίς ἂν Θρασύβελος ἐλευθερώσῃ ἡμᾶς
ἀπὸ τῶν τοιούτων Τυράννων, τῶν καὶ αὐτῇ τῇ
Κριτίς (*), σκληροτέρων; ἐπιστρέψατε εἰς ἡμᾶς
τὰς ἀρετὰς ἐκείνων τῶν Ἀθηναίων, τῶν κατὰ
τῇ Εὐρύξῃ Θριαμβευσάντων· ἐπιστρέψατε εἰς τὰς
Ἑλλήνας τὴν προτίεαν αὐτῶν ἐγκράτειαν καὶ
δικαιοσύνην, καὶ τότε θέλετε ἰδεῖ εἰς ἡμᾶς ἀνα-
βλαψάνεσαν πάλιν τὴν παλαιὰν ἡμῶν ὁμόνοιαν
καὶ τὰς δυνάμεις, αἵτινες ὑπερασπίζοντο τὴν
ἐλευθερίαν ἡμῶν. Ἔως δ' οἱ Ἑλληνες σέβονται
τὰς ἀρετὰς, θέλousi σέβονται καὶ ὅλην τὴν Ἑλ-

(*) Ὁ Κριτίας ἦν εἰς τῶν τριάκοντα Τυράννων συνηθέντων
ἐν Ἀθήναις παρὰ τῇ Λυσάνδρῃ, καὶ σκληρότερος τῶν
ἐαυτῶ συντρόφων.

λάδα, ὡς κοινὴν αὐτῶν πατρίδα. Οὐ Φίλιππος,
ὁ ἐναχολόμενος περὶ τῆς ὑποδωλώσεως ἡμῶν,
καταφρονῶν ἡμᾶς καὶ ὀπλιζόμενος κατ' ἡμῶν
τὰ ἐλαττώματα ἡμῶν, τὸ ὄνομα μόνον τῆς
Ἑλλάδος τότε θέλει τὸν τρομάζει, ἢ περὶ πλεον,
να εἰπῶ ὅτι, θέλει ἐφορᾷ εἰς ἡμᾶς, ὡς εἰς
προσάτας τῆς Βασιλείας αὐτῆς.

Τοιαύτη εἶναι, ἀγαπητέ μου Ἀριστεία, ἡ συζα-
θεῖσα τάξις τῶν ἀνθρώπων πραγμάτων, ὅπῃ
ἡ μὲν εὐημερία τῶν ἐπικρατειῶν, καὶ ἡναι ἡ ἀλη-
θείας καὶ σαφεστά ἀνταμοιβὴ τῶν ἀρετῶν, ἡ δὲ
δυστυχία, ἀφευκτὸς τιμωρία τῶν ἐλαττωμάτων
αὐτῶν. Ἡ ἱστορία τῶν παρελθόντων αἰώνων ἐπι-
βεβαιοῖ ταύτην τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ τῆς ἡμετέρας
αἰῶνος θέλει μαρτυρεῖ περὶ ἡμῶν εἰς τὴν ἀπο-
γόνον ἡμῶν. Ἐξερευνήσον τὰς κατὰ καιρὸς ἀνω-
μαλίας, πόσαι δι' αὐτῶν Βασιλείαι ἐρημώθησαν!
αὐταὶ εἰσὶ τόσαι φωναὶ, δι' ὧν ἡ Πρόνοια βοᾷ πρὸς
τὴν ἀνθρώπου „μὴ δίδετε πίσιν εἰς τὰ πάθη,
„αὐτὰ κολακεύσει καὶ ὑπόχονται εὐτυχίαν, διὰ
„να ἀπατῶσι καὶ μόνον. Ἄν ὅμως δώσητε εἰς

„τὰς κολακείας αὐτῶν ἀκρόασιν, αὐτὰ μετὰ
 „καιρὸν θέλσων ἀποδειχθῶσι διὰ σᾶς δῆμοι, ἢ
 „νὰ σᾶς ὑποδάλλωσιν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας.
 „Ἐἰς τύραννος ἐξ ὑμῶν αἰσλήλων, ἢ εἰς αἰσλόφυ-
 „λος καταπορθητής, θέλει ἐπιφέρει ἐπὶ ταῖς
 „κεφαλὰς ἡμῶν τὴν μάστιγα“.

Μετὰ δὲ ταῦτα, ἐνηγκαλισάμενος ὁ Φωκίων
 τὸν Ἀριεῖαν, ἠκολούθει νὰ λέγῃ, ὕπαγε ἤδη
 ἀγαπητέ μου Ἀριεῖα, καὶ κάμε σκέψιν ἐπάνω εἰς
 τὰς προδληθείσας σοὶ παρ' ἐμοῦ ἀληθείας, καὶ
 ὁ ἴδιος ἀποπλήρωσον ὅλον ἐκεῖνο, ὅπῃ ἐγὼ ἐδυ-
 νάμην πρὸς τέτοις νὰ προσθέσω εἰς τὰς σοχα-
 σμὲς αὐτὰς, ὅπῃ ὁ νῦν μὲν ἐσοχάσθη. Ἡ φύσις
 ἀφ' ἧς ἐπαραχώρησεν εἰς ἡμᾶς ἀκόρετον ἐπιθυ-
 μίαν εὐτυχίας, ἔδειξε καὶ τὸν δρόμον τὸν φέρον-
 τα πρὸς αὐτὴν. Μὴν εἶποις πλέον μετὰ τῶν
 Σοφιστῶν, ὅτι αὐτὴ φέρεται πρὸς ἡμᾶς ὡς μη-
 τρεῖα, καὶ ὅτι ἡμεῖς κατεκρίθημεν νὰ ὑποφέρω-
 μεν τὴν τύχην τῆς Ταντάλης. Ἀποσώμισον τὰ
 πάθη, καὶ συμβελεύς τὸ λογικόν, αὐτὸ θέλει
 σὲ διδάξει ὅλα τὰ χρεῖα τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ

Θέλεις γνωρίσεις τὸν προορισμὸν ἡμῶν, θέλεις
 ιδεῖς ὅτι ἡ πολιτικὴ, τότε μόνον πλανᾶται, ὅταν
 ποταπῶς διαίγῃ ὑπὸ τὴν δαλείαν τῶν παθῶν.
 Ἐγὼ ὦ Ἀριεῖα, πολλὰ διαφορετικὸν σὲ εὗρίσκω,
 ἀπὸ τῆς ὅ,τι σὺ σοχάζεσαι τὸν ἑαυτὸν σε, ἀδύνα-
 τον τὸ νομίζω νὰ μένῃς πολὺν καιρὸν εἰς τὴν
 πλάνην. Ἀπορῶ διὰ ποίων νεοτερισμῶν, αἱ γινώ-
 μαι τῶν Σοφιστῶν ἴχυσαν, μετὰ τοσαύτης αὐθα-
 δείας νὰ ὑποδελώσωσι τὴν φαντασίαν σε. Σὺ
 ὅμως φθάνεις ἤδη ἐκείνην τὴν ἡλικίαν, κατ' ἣν
 ἡ φρόνησις ἄρχεται διὰ τῆς πείρας νὰ ὑπεριχύῃ
 τὰ πάθη, ἢ τελάχισον νὰ ἀντιπολεμῇ αὐτὰ,
 ἂν ἔτι ἡ καρδία δὲν διεφθάρῃ.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς Ἀριεῖς, εἶπε μοι
 ὁ Φωκίων, ἑλέπεις, ὅποιας διδασκαλίας χρῶνται
 διὰ νὰ μολύνωσι τὰ πνεύματα τῶν νέων. Μόλις
 αὐτοὶ ἀρχίζουσι νὰ γνωρίσωσι, ὅτι τὸ κατ' ἑκα-
 στον δὲν ἀληθεύει, εὐθὺς ὑπολαμβάνουσι καὶ τὸ
 πᾶν ψευδές. ὅγκω φερόμενοι ἀλαζονείας, ἀνα-
 σκευάζουσι πᾶν ὅ,τι καὶ ἂν ὑπαντῶσι, καὶ ἐν τῇ
 ἐκτάσει τῆς φιλοσοφίας αὐτῶν, τῆτα τὰ ποτα-

πα' Ἡρωΐδια, ὑψώνουσι τὰς Φαντασιώδεις αὐτῶν
 θριάμβους, διὰ μέσας τῶν ἀληθειῶν, τὰς ὁποίας
 μετὰ αὐθαδεΐας ἀναιρῶσι. ἐς τοσῶτον ἄφρονες
 εἰσὶν, ὥστε σφαλῶσι τὰ ὅμματα εἰς πράγματα
 αὐτοψὶ ἀποδεδειγμένα, καὶ ἀμφιβάλλουσιν ἀνυπο-
 σόλως εἰς τὸ πᾶν, φανταζόμενοι ὅτι αὐτοὶ ἀναι-
 ρεσάν τὰ πάντα, ἢ βεβαιῶντες τὰς ὁμοίας αὐτοῖς
 αἰσθήσεις, ὅτι αὐτοὶ ἐξηκρίβωσαν τὸ πᾶν. Ὅταν
 λοιπὸν αὐτοὶ θέλωσι νὰ ἀποβάλλωσι παντελῶς
 τὴν ἰκτὺν τῆς λογικῆς, ὅταν αὐτοὶ ζητῶσι νὰ ὑπο-
 δεκλώσωσιν αὐτὸ εἰς τὰ πάθη, ποία εἰσφάλεια,
 ἢ ποῖος δεσμὸς δύναται νὰ σώζεται μετὰ τῶν
 ἀνθρώπων; τί μένει νὰ ἐλπίζῃ ἡ Δημοκρατεία
 ἀπὸ τῶν συμπολιτῶν καὶ τῶν ἀρχηγῶν αὐτῆς;
 Αὕτῃ ἤδη προσεγγίζει εἰς τὴν ἐαυτῆς πτώσιν.
 Οἱ Ἀριστείας θέλει μεταβαλθεῖ, ἐπρόσθεσεν ὁ
 Φωκίων, ἐγὼ τὸ προλέγω. καθότι ἡ σεμνὴ σιω-
 πὴ αὐτῆς, εἰς τὸ διάσημα ὅπως ἐγὼ ἤλεγχον τὴν
 πλάνην αὐτῆς, εἶναι σημεῖον καλῆς ἐλπίδος. Δὲν
 ἐφάνη νὰ ᾔναι τόπον Ἰφίλαυτος, ὥστε νὰ παθῇ
 ἰχυρογυώμων εἰς τὰς προλήψεις αὐτῆς. Στοιχά-

ζομαι ὅτι μετὰ ἐγκαρδίας προσοχῆς ἠκροάζετο τὰς
 νῆδεσίαις μς. Αὐτὰς ὡς μαῖλον μωρὸς, ματαιό-
 φρων καὶ ὑπερήφανος, παρὰ κακὸς, ἀναμφιδόλως
 ὡς ἐντάχει θέλει ὑποκύψει εἰς τὴν φώτισιν τῆς
 λογικῆς. καὶ εἴθε ὦ Θεοὶ! νὰ ἤθελον μιμηθῶσι
 αὐτὸν καὶ ὅλοι οἱ Ἀθηναῖοι.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

Περιέχων, ὅτι ὅλοι αἱ ἀρεταὶ γενικῶς, μὴν ἐξαίρων καὶ τὰς ἐλαχίστας, συμβάλλουσιν εἰς τὴν εὐτυχίαν τῶν ἀνθρώπων. Ὅτι ὁ πρῶτος σκοπὸς τῆς πολιτικῆς ἀποβλέπει εἰς τὴν ὀρθὴν διάταξιν τῶν ἡθῶν. Ὅτι χωρὶς τῆς δὲν δύναται νὰ συστηθῇ καλὴ διοίκησις. Ὅτι τὰ ἡθῆ διορθῶνται τὰ ἐλαττώματα. Ἀντιτάσσει τῇ Ἀριεῖ, καὶ ἀποκρίσεις διαλυτικὰς τῇ Φωκίῳ.

Ἡ πρόρρησις τῇ Φωκίῳ, ἀγαπητέ μου Κλεόφανες, τῷ ὄντι ἐπληρώθη. Οἱ λόγοι αὐτῷ, ὡς λάμπει φλογὸς διαδοθέντες εἰς τὴν καρδίαν τῇ Ἀριεῖ, ἐφώτισαν τὸ πνεῦμα αὐτῷ· τῆτος ὁ νέος χθὲς ἦλθεν εἰς ἐμὲ, καὶ ὡς εἶδον αὐτὸν, ἐφάνη μοι πολλὰ συνεαλμένος, καὶ τρόπον τινὰ ὥσάν νὰ μὴν ἐτόλμα νὰ ἀναδλέψῃ εἰς ἐμέ. Μετ' ὀλίγον δὲ ἀποβαλὼν τὴν σιωπὴν, ἄρχισε νὰ μοι λέγῃ μετ' ἀπορίας. Ὡ πόσον ὁ Φωκίῳ

εἶναι σοφὸς! ἐγὼ ἀληθινὰ ἐπλανώμην, ἀλλ' οἱ
 λόγοι αὐτῆς ἀνεξωπύρησαν εἰς τὴν καρδίαν μου
 τὴν πρὸς τὴν ἀρετὴν ἔφασιν, ἣν ἐγὼ κατὰ ἀτυ-
 χίαν μου ἀλόγως ἐδίωκον. Μεγάλη ἡ σοφία αὐτῆς,
 ἡ τὴν φιλαυτίαν μου ταπεινώσασα! πόσον φοβῶ-
 μαι, νὰ μὴ παρῆρσιαισθῶ εἰς αὐτὸν τοιοῦτος
 ἐπονείδισος, ὡς ἐφάνην καὶ εἰς τὸν ἴδιον ἐμαυτόν-
 μου! μετὰ τὴν ἀπ' αὐτῆς ἀναχώρησίν μου, ἐγὼ εἰς
 μόνην τὴν διδασκαλίαν αὐτῆς ἐνηχολέμην, τυπ-
 τόμενος τὴν συνείδησιν διὰ τὴν αὐθάδειάν μου. ἐ-
 πειδὴ ἐφантаζόμην νὰ ἡξεύρω τὰ πάντα. ὁμοίως
 καὶ διὰ τὴν ἀδυναμίαν μου, διότι ἀφέσθην νὰ ἀπα-
 τηθῶ ὑπὸ τινων σοφισμῶν. Ἀλλ' εὐθὺς ὅπῃ ἀρ-
 χησα νὰ γνωρίζω τὸν ἐμαυτόν μου, ἀμέσως ἠσθάν-
 θην ἐσωτερικῶς μίαν ἀναπαυτικὴν ἀγαθλίαν,
 ἀπάγυσάν με, ὡς ὑπολαμβάνω, ἀπὸ τῆς ὁδῆς τῆς
 πλάνης. Μεγάλην ἀνυπομονησίαν ἔχω εἰς τὸ νὰ
 ξαναῖδῶ τὸν Φωκίωνα, πλὴν καὶ φοβῶμαι νὰ
 παρῆρσιαισθῶ εἰς αὐτὸν, ὑποπτενόμενος μὴ καὶ
 δὲν μὲ εὔρει ἄξιον νὰ τῇ ἀκῶ.

Οἱ Σοφισταὶ ὡς Ἀριστεία, τῷ ἀπεκρίθην ἐγὼ, ὅταν θαρσύνῃσι τὸς νὰ ἀνασκευάσῃ τὰ φρονήματα αὐτῶν, ἐξαργυρίνῃσι καὶ ὁμιλῇσι, κινέμενοι ἐκ μόνῃς τῆς φιλαργυρίας αὐτῶν· ἐπειδὴ καὶ διὰ τὰ πραγματεύονται τὰ ἑαυτῶν μαθήματα, φοβῶνται μήποτε αὐτὰ ἐκπέσωσι τῆς ὑπολήψεως. Οὗ δὲ φιλόσοφος εἰς ἑὸν ἄλλο ἀποβλέπει, εἰρήνῃ εἰς τὴν ἀλήθειαν, καὶ γνωρίζει καλῶτατα, πόσον ἡμεῖς δυσαρεστῶμεν κατ' αὐτῆς, μετὸ νὰ μὴν ἡμεθα μετ' αὐτῆς ἐξημερομένοι. Ἐγὼ σὲ βεβαιῶ, ὅτι ὁ Φωκίων θέλει σοὶ δώσει συγγνώμην διὰ τὸ ἀπρόσεκτον τῆς ἡλικίας σε, ὅπῃ ἀφ' ἑσῆς νὰ ἀπατηθῇς ὑπὸ τῶν Σοφιστῶν, ἐμὴν ἄλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν παθῶν, τῶν πανουργοτέρων καὶ αὐτῶν τῶν Σοφιστῶν, καὶ θέλει χαρῇ διὰ τὴν μετάνοιάν σε, ὡσαύτως ἴσως καὶ διὰ τὴν πλάνην, ἀφ' ἧς ἀποφασιστικῶς τὴν ἀπορρίπτεις, ὥς ὅτι τὸ νὰ διορθώῃ τις ἑαυτὸν, πάντοτε ἐπαινετὸν ἐστίν. Ἐρχετο τοίνυν μετ' ἐμοῦ Ἀριστεία, ἔρχετο νὰ μάθῃς νέας ἀληθείας, τὰς ὁποίας εἶδε οἱ Θεοὶ νὰ ἤθελον ἀποδείξωσιν ὠφελίμως εἰς τὴν Δημοκρατείαν!

Πλησίασαντες τὸν Φωκίωνα, χαῖρε τῷ ἔλε-
γον ἐγὼ ἐπὶ τῷ θριάμβῳ σε. ἰδὲ ὁ Ἀρισεύας ἤδη
ὑποτεταγμένος εἰς τὸ λογικόν, ἐκ ἡλικίας, κατ'
ἦν ἢ εἰς τὰ πάθη ὑποταγὴ καὶ μόνον, κρίνεται
προτέρημα. ἡ παρσία τῆ ἐναρέτε ἀνθρώπου,
ἀγαπητέμε Κλεόφανες, ἄρα νὰ ἔχη τὴν αὐτὴν
ἰχὺν, ὅποιαν ἔχῃσι τὰ θυσιασθήρια τῶν Θεῶν,
ἐγκαρδιζόντα τὰς διακονῶντας αὐτοῖς ἱκέτας; ὁ
Ἀρισεύας, πλήρης ἰλαρότητος, ἐδεξάμηνε τὸν Φω-
κίωνα, ὅτι εἰς τὸ λογικὸν θέλει ὑποδίδει πᾶν
πρότέρημα καὶ σέβας. Οἶα παράξενος μαρτία, ἔλε-
γεν, εἶναι νὰ τολμᾷ τις νὰ οἰκαιοποιῇται παρά-
λόγως τὸ ὄνομα τῆ φιλοσόφου, ἐν καιρῷ ὅπῃ κατὰ
τὰ φρονήματα ἐξομοῖται τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοή-
τοις, καὶ νὰ θέλῃ νὰ δικαιολογῇ ἑαυτὸν, ὅτι
κρίνει ὀρθῶς, εἰς καιρὸν ὅπῃ ἰχυρογνωμῇ λέγων,
ὅτι παντελῶς λογικὸν δὲν ὑπάρχει· ὅχι ὀλίγον
ἐδυσκολεύθην εἰς τὸ νὰ γνωρίσω, διὰ τίνων ἀπο-
κρύφων μέσων κατεπείδην νὰ πιεύσω, ὅτι
ἴδιον σοφῆ ἀνδρὸς εἶναι ἡ ὑποταγὴ εἰς τὰ πάθη,
ἐν καιρῷ ὅπῃ ἡ καθημερινὴ πείρα ἀνακαλύπτει

ἡμῖν τὸ ἀχαλίνωτον, τὸ Φίλαυτον καὶ
τὸ Φιλάδικον αὐτῶν. δὲν εἶναι ἀμφιβολία,
ὅτι ἡ καλὴ τάξις καὶ ἡ εἰρήνη συντρο-
φεύσει τὴν εὐτυχίαν, τὰ δὲ πάθη ἐχθρευόμενα
ἀλλήλοις, διακονίζουσιν εἰς ἐμφύλιον πόλεμον.
Ποίαν καλὴν ἐλπίδα δύναμαι νὰ ἔχω εἰς τὰ πά-
θη; καὶ ἐξ ἐναντίας, ποῖα κακὰ δὲν πρέπει νὰ
φοδῶμαι ἐξ αὐτῶν, ἂν τὸ λογικόν μας δὲν θέλῃ
ᾗναι κριτὴς αὐτῶν, καὶ μεσάζων εἰρηνοποιός; ἀνε-
μνήσθην ἐκείνου τοῦ συντόμου καιροῦ τῆς ζωῆς
μας, καθ' ὃν ὁδηγέμεν ὑπὸ τῆς λογικῆς, καὶ ἐγνώ-
ρισα ὅτι ἐχαιρόμεν μίαν ἡδονὴν ἀνωτέραν ἐκεί-
νης, ὅταν δίδωσι τὰ πάθη. Ἐσύγκρινα ἐκείνον
τὸν καιρὸν μετὰ τῆς παρόντος τῆς πλάνης μας,
δηλαδή ὅτε μὲ ἐδιοικῶσαν τὰ πάθη, καὶ δὲν ἐν-
θυμῶμαι ἄλλο, εἰμὴ ἡδοναῖς ἐφοδευόμενας ὑπὸ θο-
ρύβων, ἀνησυχιῶν καὶ μεταμελειῶν. ὥς πόσον δὲν
ὑποφέρει ἡ καρδιά μας ταύτην τὴν ἐνθύμησην!

Ἀνέβλεψα τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ εἶδον, καὶ ἰδὲ ἐν
μέγιστον θέατρον, καὶ ἐν αὐτῷ τὰ πάθη, ὡς το-
σαῦται Ἐρινύαι ἐρημώνεσαι τὴν γῆν, τὰς ἀρχή-

γὰρ καὶ διοικητὰς μετατρέψασαι εἰς ἐχθρὸς τῆς κοινότητος, καταπατέσσαι ὑπὸ τὰς πόδας αὐτῶν τὰς ἱερωτάτας νόμους τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ τὰ ἰσχυρότερα βασίλεια ὡς ἐν ῥοπῇ κατεδαφίζεσθαι. ἡρώτην τὸ λογικόν μου, καὶ δι' αὐτῆς ἔγνω τὴν ἀλήθειαν. νομίζω νὰ ᾔμαι εἰς τὸν δρόμον τὸν φέροντα πρὸς αὐτήν. τὰ σφάλματά μου ὅμως τὰ παρελθόντα, μὲ ἔμαθον νὰ δυσπιστῶ εἰς τὸν ἑμαυτόν μου. δὲν θαρρύνω, ὦ Φωκίων, νὰ περιπατήσω μόνος χωρὶς τῆς βοηθείας σου, δὲν τολμῶ νὰ εἰσέλθω εἰς τὸ ἱερὸν ταύτης τῆς περιουσίας πολιτικῆς, ἧς ὄργανον καὶ βάσις ἡ ἀρετὴ. Γίνε ὦ Φωκίων ὁδηγός μου, καὶ ἔμπνευσόν μοι πνεῦμα πάντι τῇ προτέρῃ μου διαφορετικόν.

Ὁ Φωκίων ἀσμένως ἀσπασάμενος αὐτὸν, ὦ ἀγαπητέ μου Ἀριεῖα, ἀναδευτέρώσας τὸν λόγον, ἀπεκρίθη. Μετὰ χαρᾶς ἐλέπω τὴν παρ' ἐλπίδα ταχείαν ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐπιστροφὴν σου. Ἀνδρικῶς διέρρηξας τὸ προσωπεῖον τῶν παθῶν, ὦ περ αὐτὰ καλυπτόμενα ἀπατῶσιν ἡμᾶς. δὲν μένει λοιπὸν ἐδεμῖα ἀλήθεια, ἢ ἀνακάλυψις τῆς ὁ-

ποιίας νὰ μὴν ᾔθελεν ἦναι, εἰς σὲ δεκτὴ· κατε-
 πέισθης ὅτι τὸ λογικὸν εἶναι τὸ ὄργανον, δι' ἃ
 ὁ ποιητὴς τῆς Φύσεως κίμει γνωστὰ εἰς ἡμᾶς τὰ
 θελήματα αὐτῆς, καὶ ὅτι αὐτὸ μόνον δύναται νὰ
 ὀδηγῇ ἡμᾶς εἰς τὴν εὐημερίαν. Ἐχε τοίνυν πάν-
 τοτε εἰς τὸν νῦν, ἀγαπητέ μου Ἀριστεία, ὅτι ἡ
 πολιτικὴ πρέπει νὰ ᾔναι ὁ ὑπεργὸς καὶ συμπράκ-
 τωρ τῆς Προνοίας μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, καὶ
 ὅτι εἰδέν τι ἄλλο εἶναι τοσῆτον ἀξιοκαταφρόνητον,
 ὥς ἡ ἀπατηλὴ τέχνη ἐκείνη, ἣτις ἔχουσα διὰ
 κινῶνα αὐτῆς τὰ πάθη τῆς λαῆς, καὶ τὰς κοι-
 νὰς προλήψεις, καὶ οἰκειοποιούμενη τὸ ὄνομα τῆς
 πολιτικῆς, μετέρχεται πάντοτε τὴν πανουργίαν,
 τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν βίαν, καὶ κολακεύουσα ἑαυ-
 τὴν, ὅτι διὰ τῶν ἐναντίων αὐτῆς, εἰς τὴν παν-
 τοτινὴν τάξιν τῶν πραγμάτων, τρόπων, θέλει
 ἐπιδώσει, βλέπει τέλος πάντων τὴν φανταζομέ-
 νην εὐτυχίαν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς καὶ αἰλιῖται.

Ὁ δὲ σὸς, ὁ τὸν ἀγρόν σε γεωργῶν, εἶναι φρο-
 νιμώτερος τῶν ἡμετέρων νομοδότων. Αὐτὸς διὰ
 τὰ ἀπολαμβάνει πλεῖστον τὸ θεῖον τῶν γεννημά-

των, ἐσπεύδασεν ἐπιμελῶς τὴν ἀπαιτούμενην καλλιέργειαν τῆς γῆς, ἐπαρατήρησε τὰς διορισμένους καιροὺς ἐνὸς ἐκάστη καρπῷ, καὶ φυλάττει τὴν τάξιν αὐτῶν χωρὶς τινος μεταβολῆς. ἔτω δὲ καὶ ἡ πολιτικὴ, ἀφ' ἧς γινώσκει τὰ μυστήρια τῆς φύσεως, τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸν διορισμὸν τῆς τῶν ἀνθρώπων κοινότητος, καὶ τὰς αἰτίας τῆς αὐτῶν εὐημερίας, νὰ ἀκολουθῇ προσεκτικῶς τὸ τοιοῦτον παράδειγμα· αὐτὴ ἂν ᾖ φθάσει νὰ γνωρίσῃ ἐντελῶς, ὅτι δὲν δύναται νὰ γινῇ ἐπιτηδεiotέρα τῆς φύσεως, πρέπει ἡ πρώτη αὐτῆς σπεύδῃ νὰ ᾖ ἡ ἠθικὴ, ἡ διδάσκουσα ἡμᾶς πῶς νὰ διακρίνωμεν τὰς ἀληθεῖς ἀρετάς, ἀπὸ τῶν ἀπλῶς φερόντων τὸ ὄνομα τῆς ἀρετῆς, καὶ περιεχομένων οἷς προλήψεις, εἰς ἀμάθειαν καὶ νεωτερισμούς, καὶ νὰ φροντίζῃ ἐπιμελῶς εἰς τὸ νὰ ἀγνίσῃ ἀδιακόπως τὴν ἠθικὴν· ἔχουσα μίαν χωριστὴν προσοχὴν ἐπάνω εἰς τὰς ἀναγκαιοτέρας διὰ τὸ κοινὸν ἀρετάς, ὁ κυριότερος σκοπὸς αὐτῆς πρέπει νὰ ἀποβλέπῃ εἰς τὸ νὰ μετέρχηται μέτρα δραστικά, κωλύοντα τὸν θρίαμβον τῶν παθῶν,

τῶν ἀκαταπαύστως πόλεμον ἐπιφερόντων εἰς τὸ λογικόν. ἐν ἐνὶ λόγῳ, νὰ ἐπιμελῇται εἰς τὸ νὰ κρατῇ τὰ πάθη πάντοτε ὑπὸ τὸν ζυγόν, καὶ ἔτω σερωάουσα τὴν δεσποτείαν τῆς λογικῆς, νὰ δίδῃ ἔτιω εἰπεῖν πτέρυγας εἰς τὰς ἀρετάς.

Ἄς προχωρήσωμεν καὶ εἰς λεπτομερεῖαν σαφύνειαν τῶν ἀρετῶν, τὰς ὁποίας ἡ πολιτικὴ ἔχει χρέος νὰ περιποιῇται. Ὅμως κατὰ πρῶτον εἰπέ μοι Ἀριστεία, ὅταν θέλῃς νὰ ἀγοράσῃς ὄσλον τινὰ, συμφέρει σοι ὅπῃ ἐκεῖνος νὰ ᾔνῃ αὐτοῦ ἀδελφάγος, ἀμελής καὶ ψεύτης, ἢ νὰ ἔχῃ τὰς ἐναντίας τῶν τοιούτων ἐλαττωμάτων ποιότητας; δὲν ἐπιθυμεῖς ἄρα νὰ ἔχῃς γείτονα δίκαιον, φιλόανθρωπον καὶ εὐεργετικόν; τὴν αὐτὴν ὑπόληψιν ἤθελες ἔχῃς πρὸς τὸν φίλον σε, ἂν ἐκεῖνος κυριεύμενος ὑπὸ τῶν ὀρέξεων αὐτῆς ἀχαλινώτως, ἤθελεν ᾔναι ἄσωτος, ἄδικος καὶ μεθυτής, καὶ ὥς ἂν ἤθελεν ᾔναι προσεκτικὸς, ἐκπληρῶν τὸ χρέος τῆς τιμῆς ἀνθρώπου; Ὅταν ὁ γάμος, ὃν καὶ σοὶ ἐπεύχομαι αἰσίον, ἤθελε σοὶ χαρίσῃ τὸ ὄνομα τῆς πατρὸς, ἤθελες εὐαθῆς ἀδιάφορος ἐλέπων

τὰ τέκνα σε νὰ κλίνωσι περισσότερον εἰς τὰ ἐ-
λαττώματα, παρὰ εἰς τὰς ἀρετάς; πρὸς τί-
τοις καὶ ἡ σύζυγός σε νὰ μετέρχηται τὰ ἥθη
τῆς ἐταίρας, καὶ ὅχι νὰ ἦναι σώφρων, σεμνή,
ὀλιγόλογος καὶ οἰκονόμος;

Δὲν προσμένω νὰ μοι ἀποκριθῇς, ἡκολούθει
ὁ Φωκίων νὰ λέγῃ, ἐγὼ καταλαμβάνω τὴν γνώ-
μην σε. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ σύζυγος, τὰ τέκνα, οἱ
φίλοι, οἱ τίμιοι γείτονες, καὶ οἱ θεοὶ οἱ πιστοί, εἰσὶ
τοσαῦτα ἀρμόδια μέσα διὰ τὴν οἰκιακὴν ἡμῶν
εὐτυχίαν, ἔνθα ἡμεῖς τὸν πλεῖστον χρόνον τῆς
ζωῆς ἡμῶν διάγομεν, διατὶ λοιπὸν ἡ πολιτικὴ
ἀμελεῖ τὸν τοσῷτον ὠφέλιμον κλόνον τῆς εὐημε-
ρίας ἡμῶν; ἐγὼ δὲν ἀγνοῶ ὅτι, οἱ ἡμέτεροι Ἀθη-
ναῖοι, κυριευθέντες ὑπὸ τινος ὑψηλοφροσύνης (εἰς
ἐμὲ ἀκαταλήπτου) τὴν σήμερον εὐθυμῶσι κατα-
φρονῶντες τὰς οἰκιακὰς ἀρετάς. Θέλουν εἶπῃ
ὅτι, τὸ νὰ γινῇ τις τίμιος ἀνθρώπος, εὐδαίς ὁ
κόπος, ὅσον τετράχισον νὰ γινῇ Ἡρώς· πλὴν
λαλῶσιν ἔτι, ἐπειδὴ ἀφ' ἧς ὁ διαφθαρμός εἰσῆλ-
θεν εἰς τὰ ἔσω τῶν οἰκιῶν ἡμῶν καὶ βασιλεύει,

ἡμεῖς ἀπεκαταστήθημεν ὄχι μόνον ἀνεπιτήδευοι εἰς
 τὴν ἐξεργασίαν τῶν οἰκιακῶν ἀρετῶν, ἀλλὰ καὶ
 ἀποφασισικῶς καταφρονῶμεν αὐτάς· διὸ καὶ ἡ
 σεμνότης τῶν ἡθῶν, εἰς ἡμᾶς φαίνεται ποταπό-
 της ἢ ἀγροικοσύνη. ἡμεῖς θέλομεν ὅπως αἱ οἰκίαι
 ἡμῶν νὰ ᾔναι ἄσυλαι, ἐνθα οἱ νόμοι δὲν τολ-
 μῶσι νὰ εἰσέλθωσι, διὰ νὰ διδάξωσιν ἡμᾶς τὸ
 χρεὸς ἡμῶν, μὲ ὅλον ὅπως τὸ πρῶτον παράδειγμα
 τῶν νόμων καὶ τῆς συζήσεως τῶν κοινοτήτων,
 εἰσφέρθη εἰς τὸν κόλπον τῶν οἰκιῶν ἡμῶν παρὰ
 πατέρων αἰσθαντικῶν καὶ φρονίμων. τὸ νὰ με-
 θέξῃ ἡ διοίκησις εἰς τὰς οἰκιακὰς ἡμῶν μερίμνας,
 ἡμεῖς τῆστο τὸ ἀποδίδομεν εἰς αὐτὴν ὡς μικροπρέ-
 πειαν. ἀλλ' ἡ ἀλήθεια εἶναι αὕτη, ὅτι ἡμεῖς θέ-
 λομεν νὰ ἔχωμεν τὰ κακὰ ἥδη ἀτιμωρήτως.
 ἀπολειπόντες τῶν γονέων ἡμῶν τὴν ἀπλότητα,
 ζητῶμεν τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὰς τρυφερό-
 τητας ἕως καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἀρετὰς, ἐκ τῆς
 καὶ κακῶς γνωρίζομεν τὴν φύσιν αὐτῶν καὶ τὸν
 δεσμόν, τὸν συνθέοντα αὐταῖς ἀλλήλαις.

Ἐγὼ δυσκολεύομαι νὰ πιεῦσω τὰ ἔξοχα προ-
 τερήματα τῶν ἡρώων, τῶν χρηζόντων Θεάτρῳ
 ἐ τῇ τυχόντος, καὶ πλήθους Θεατῶν. Ἡ ἀ-
 σκησις εἰς τὰς οἰκιακὰς ἀρετὰς, εἶναι ἱκανὴ νὰ
 ἀποκαταστήσῃ ἓν ἔθνος ἐπιτήδειον εἰς τὴν ἐξερ-
 γασίαν τῶν κοινῶν ἀρετῶν. "Ὅστις δὲν ἠξεύρει νὰ
 ᾔῃ καλὸς σύζυγος, καλὸς πατὴρ, καλὸς γεί-
 των καὶ καλὸς φίλος, ὅτε πολίτης καλὸς δὲν θέλει
 γίνεαι ποτέ. Τέλος πάντων ἡ χρῆσις τῶν ἐν τῷ
 κοινῷ καλῶν ἡθῶν, ἐξήρηται ἐκ τῆς οἰκιακῆς
 χρησιμοθείας. Στοχάσῃς ὁ ἴδιος Ἀριεῖα, ἄνθρωποι
 ὅπῃ, εἰς τὸν κόλπον τῶν οἰκιῶν αὐτῶν ζῶντες,
 ἐσυνήθησαν νὰ ᾔῃ ὑποτεταγμένοι εἰς τὰ πάθη
 αὐτῶν, πολιτευόμενοι ἀλλήλοις χωρὶς τινος ἀρε-
 τῆς καὶ χαρακτῆρος, ἂν δύνωνται ἐπὶ ζωῆς αὐ-
 τῶν νὰ λάβωσι νέας κλίσεις καὶ συνηθείας, ἢ τῆς
 χρείας καλέσης, συναθροιζόμενοι εἰς τὰς κοινὰς
 συνάξεις καὶ εἰς τὴν Γερουσίαν, νὰ δώσωσι γνώμην
 ἀποφασισικὴν, περὶ ὠφελείας τῆς δημοκρατίας
 καὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν τύχης, τὰ πάθη καὶ τὰ
 ἐλαττώματα δὲν ἠθέλον ἐνεργήσωσιν εἰς αὐτὰς,

Ο Ἀκρόγος, ὡς μακρὰν ἀπέχων τῆς ὑψηλοφροσύνης τῶν σοφιστῶν ἡμῶν καὶ ζητόρων, δὲν ἀπέβλεψεν εἰς τὰς τοιαύτας διεφθαρμένους ἀνθρώπους, ἀλλ' ἔλαβε μίαν ξεχωριστὴν προσοχὴν ἐπὶ τὸν σχηματισμὸν τῶν ὀκιακῶν ἡθῶν τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ ἐσύνησε ἑαυτὸς, ἀποδιδόντας μᾶλλον εἰς τὴν τιμίαν ἀποκατάστασιν τῶν αἰσθητῶν, παρὰ εἰς τὴν σύστασιν τῆς Γερουσίας καὶ εὐταξίαν τῶν κοινῶν συνελεύσεων, γνωστικὸν ὅτι οἱ ἄνθρωποι φυσικὰ διοικέμενοι ὑπὸ φρονίμων ἀρχηγῶν, ἐντίμως θέλουσιν ἐκπληρῶσαι τὸ χρέος αὐτῶν.

Τίνι θαυμασίῳ τρόπῳ, μία Δημοκρατία ἔθελε δυνηθῇ ἑξακολλέσθως νὰ ἔχῃ διοικητὰς τῶν ὑποθέσεων αὐτῆς ἄνθρωποις συνετές, ἃν αὐτὴ πρότερον δὲν ἐπιμελήθη νὰ κάμῃ τὰς πολίτας νὰ ᾔναι εἰσήμενοι τῆς μερικῆς ζωῆς; Ἐν ἔθνος, διὰ νὰ συστήσῃ μίαν διοίκησιν εὐαγεράν, καὶ διὰ νὰ ἐγκαρδιώσῃ τὰς ἀρχηγὰς αὐτῆς πρὸς τὴν ἀπαιτεμένην πρεπόντως ἐκπλήρωσιν τοῦ χρέους τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν, πρέπει νὰ γνωρίξῃ καὶ

τιμᾶ τὴν ἀρετὴν, καὶ θ' ἄλλον πᾶντοτε νὰ ἔχη τὴν διοίκησιν δικαίαν, εὐτακτον καὶ ἀκλόνητον, ὡς τὸν ἴδιον νόμον, πρέπει νὰ ἀγαπᾷ τὴν δικαιοσύνην. Ὁ διεφθαρμένος πολῖται ἀποφεύγσει τὸν δίκαιον ἀρχηγόν, ἐπειδὴ καὶ ἡ δικαιοκρασία ἐκείνη εἰς αὐτὸς φαίνεται βαρατὴ· οἱ τοῖστοι κατ' ἄλλοτερον προτιμῶσι ἓνα Κλέονα, κολακεύοντα τὰ ἐλαττώματα αὐτῶν, καὶ ἐκ τῆς προχωρῶντα εἰς τὴν ποθεμένην αὐτῷ αἰσχροκέρδειαν, ἔχοντα καὶ τὴν ἀδενδρῶσαν αὐτῷ χεῖρα ἡμελημένην, διὰ νὰ ἐξήρηται ἐξ αὐτῆς αἰομοίως ἡ πλάσιγξ τῆς δικαιοσύνης.

Σίγκρινον ὁ ἴδιος, ἀγαπητέ μου Ἀριστία, τὰς σαφηνιδύσας σοι παρ' ἐμοῦ διδασκαλίας, μετὰ τῶν ἐν τῇ Δημοκρατίᾳ ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν συμβάντων. Μίλις ὁ Περικλῆς (*) εἰσέφερε τὴν

(*) Πλατ., Δημοκρ., βιβλ. 8. Τὸ ταμιεῖον ἐκείνο ἐκάτ' ἡγουσὶς πληρέμενον ἀπόλλυσι τὴν τοιαύτην πολιτείαν. Πρῶτον μὲν γὰρ δαπάνας αὐτοῖς ἐξευρίσκει, καὶ τὰς νόμους ἐπὶ τῷ παράνομον, ἀπειθεῖν ἐς αὐτοὶ τε καὶ ἡγευαῖες αὐτῶν... ἔπειτ' ἄγε ἄλλος ἄλλον ὄρον, καὶ αἰς ἑὸν ἴον, τὸ πλεῖστον τοῖστον αὐτῶν ἀπειργάσαντο...

παρατροπήν εἰς τὰ ἥθη ἡμῶν ἐπὶ λόγῳ καλῶ-
 πισμῶ. μάλιστα ἡμεῖς Φιλοτιμία κινούμενοι ἐδόθημεν με-
 τὰ πάσης ἐπιμελείας εἰς τὰς ἀνωφελεῖς τέχνας, εἰς
 τὰ ἔξοχα θεήματα, εἰς τὴν μεγαλοπρέπειαν
 τῶν ὀκλακῶν σκευῶν, καὶ εἰς τὴν τρυφήλῆτητά
 τῶν συμπόσιων· μάλιστα αἱ ἐταῖραι, αἱ ποτὲ κα-
 σαφροῦνται, νῦν δὲ διανομῶς τῶν ὀρέξεων,
 τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν εὐθυμιῶν, ἠνοῶν εἰς τὰς
 νέεες ἡμῶν χολεῶν ὑποχορισμῶν καὶ ἀκηδίας,
 ἐν ἐνὶ λόγῳ, μάλιστα ἡμεῖς ἐπεριποιήθημεν τὴν Φι-
 ληθομίαν, τὸν καλῶπισμὸν καὶ τὴν πολυκτημο-
 σύνην, δίδοντες μίαν ἀπερίοριστον ὑπόληψιν εἰς τὰς

Ταυτεῦθεν πολλοὺν προΐοντες εἰς τὰ πρὸςθεν τῶ χρημα-
 τίεσθαι, ὅτε ἂν τῶτο τιμώτερον ἡγῶνται, τοσάτω
 ἀρετὴν ἀτιμωτέρην. Ἡ ἔχ' ἔτω πλεονεκτήματα ἀρετῇ διέσημεν,
 ὥσπερ ἐν πλάτῃ ζυγῶ κειμένα, ἐκατέρω ἀεὶ εἰς τὰ ἀν-
 τίον βέποντες;... τιμωμένα δὲ πλεονεκτήματα ἐν πόλει καὶ τῶν
 πλεονεκτημάτων, ἀτιμωτέρα ἀρετὴ τε καὶ οἱ ἀγαθοί.... Ἀσκη-
 ται δὲ τὸ ἀεὶ τιμώμενον, ἀμελεῖται δὲ τὸ ἀτιμωμέ-
 νον.... Ἀντὶ δὲ Φιλονείκων καὶ Φιλοτίμων ἀνδρῶν,
 Φιλοχρηματιστῶν καὶ Φιλοχρήματων τελευτῶντες ἐγέ-
 κοντο, καὶ τὸν μὲν πλεονεκτήματα καὶ ἀγαθὰ καὶ θαυμάζουσι,
 καὶ εἰς τὰς ἀγαθὰς ἀγασσονται, νῦν δὲ πένητα ἀτιμῶνται,

τὰ μέγιστα πλετύντας, ἐν τῷ ὅμα καὶ ἐπαιδεύ-
 θημεν. ἐπειδὴ καὶ ἐσοχάσθημεν ὅτι, αἱ τερπνότη-
 τες, ἡ μεγαλοπρέπεια, ἡ πολυτέλεια καὶ τὰ
 πλέστη, ἐπέχουσι τόπον προτεγήμάτων καὶ τιτλων,
 παραχωρῶντων τὸ ἀξίωμα τῷ ἄρχοντι. Τίς ἂν Δη-
 μοκρατία δύναίτο νὰ ἀντιτείνῃ εἰς ἐκείνας τὰς
 ἀξιοκαταφρονήτους ἀνθρώπους, τὰς διαδεχθέντας
 τὸν Περικλῆν; καὶ πῶς ἂν οἱ τοῖστοι ἤθελον
 μεριμνῶσι περὶ τῆς εὐημερίας τῆ κοινῆς. ἂρ ἔ-
 τὸ Φιλίππιδον αὐτῶν, ἡ μωρία, ἡ Φίλοχρηματία
 καὶ τὰ λ. π., δὲν ἀπέβλεπον εἰς τὴν φροντίδα
 τῆς ἐνεμπιστευθείσης εἰς αὐτοὺς ἐπιστάσις, ἀλλὰ
 μάλλον πῶς εὐκολοτέρως τὰ πάθη αὐτῶν νὰ εὐ-
 χαριζῶσι, μὴ συζητῶμενοι, μηδὲ φοβόμενοι τὴν κα-
 τάκρισιν τῆ λαοῦ, τῆ βεβυσθισμένης εἰς τὰ ἐλατ-
 τώματα, ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι· καὶ ὅπως εἰς και-
 ρὸν δεινῶν τινῶν περιστάσεων καὶ θορύβων τῆς
 πατρίδος, ἐφρόντιζον πῶς νὰ τυφλῶσι καὶ νὰ
 ἀπατῶσι τὰς θεατάς. ὁ μὲν ἀλλὰ καὶ διοικῶν-
 τες ἔτω μετὰ δόλου καὶ ἀχρεοκροῦς, ἐπιμελῶντο
 πῶς νὰ κλέψωσι καὶ τὰς νόμους συγκαταστατικὰς,

πρὸς ἀνταπόκρισιν τῶν ἐαυτῶν ἀρ' ἔσεων· ἐν δὲ
τῷ μεταξὺ τούτῳ, καὶ διὰ τινος ὑπερλότητος ἐδέει-
κνουν τέλος πάντων πρὸς τινὰς τῶν ἐναρ' τῶν
πολιτῶν μίαν ἢ δύο πράξεις τιμίας, πρὸς ἐπί-
δειξιν εἰς τὰς θεαταῖς, διὰ τὰς διάγουσιν ὑπὸ τὸ
κάλυμμα μιᾶς ἔτω ἡρπαγμένης καλῆς ὑπολή-
ψεως, ἀκατακρίτως ἄδικοι.

Ἐνθυμῶ ὦ Ἀριεῖα, τὸ, ὅτι ἡ πολιτικὴ δὲν
δύναται χωρὶς κινδύνος καὶ ἀμελήσῃ τὴν σμικρο-
τέραν ἀρετὴν. ὑποθετέον ὅτι, οἱ νόμοι οἱ πλησιέ-
στεροι εἰς τὴν φύσιν, καὶ συντένοντες εἰς τὴν εὖ-
τυχίαν καὶ ἀσφάλειαν τῶν ἐπικρατειῶν, εἰσὶν οἱ
μεριμνῶντες μετὰ ἀκριθείας περὶ τῆς καλῆς πολιτείας
τῶν ἡθῶν. ἐγὼ ὅμως ὁμολογῶ τὸν ἐαυτόν μου,
ὅτι δὲν καταλαμβάνω τὴν ἐννοῶν, ἢ τὴν εὐχαρίζον-
ται οἱ Σοφισταὶ ἡμῶν, ὁμιλῶντες περὶ καλῆς ἢ
κακῆς διοικήσεως, ὅταν αὐτοὶ διὰ τούτων τῶν λό-
γων δὲν ἐννοῶν τὸ χῆμα τῆς πολιτικῆς εὐταξίας,
μᾶλλον ἢ ἥττον, εἰς τὸ καὶ καταδαμάξῃ τὰ πάθη
τῶν ἀρχηγῶν καὶ τῶν πολιτῶν, ἀποκαταστῶν
τὴν ἰσχύον τῶν νόμων, μᾶλλον ἢ ἥττον ἀσφαλῆ.

Ἦκιστα πολλάκις τῷ Πλάτῳ, κρίνοντος
 περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως, καὶ κατηγοροῦντος
 τὴν μοναρχίαν. (*) τὴν ἀριστοκρατίαν, καὶ τὴν
 εὐκρινῇ διοίκησιν τῷ δήμῳ. ποτὲ, ἔλεγεν αὐτὸς,
 ὑπὸ τοιούτων διοικήσεων, ἐν αἷς τὰ πάθη εὐρί-
 σκωσι ψάδιον ἐλεύθερον, οἱ νόμοι δὲ εἶναι ἀσφα-
 λεῖς. ἐφοβεῖτο τὸν ἡγεμόνα, τὸν ἔχοντα ἰσχύϊ νᾶ
 ᾗναι ὁ ἴδιος καὶ νομοθέτης, καὶ κριτὴς τῶν ἰδίων
 αὐτῷ νόμων· ἐμίσει τὴν ἀλαζονείαν καὶ πλεονε-
 ξίαν τῶν ἐν τῇ ἀριστοκρατίᾳ προεδρευόντων, οἱ
 τινες ὑπολαμβάνοντες τὰ πάντα αὐτοῖς ὑποτε-
 ταγμένα, θυσιάζουσιν ἀσυνειδήτως τὸ κοινὸν δι-
 καίωμα, ὠφελῶντες ἑαυτοὺς· ἐκπλήττετο τὴν
 εὐκρινῇ Δημοκρατίαν πτοούμενος τὴν Φιλαυτίαν

(*) Πλάτ. Νομ. βιβλ. 4. "Οὕτως γὰρ, ὃ ἄριστοι, πολιτειῶν
 μετέχετε, αἱ δὲ ὠνομάκαμεν νῦν, Ἀριστοκρατίαν, Δη-
 μοκρατίαν καὶ Μοναρχίαν) ἢ ἐπὶ πολιτείαι, πόλεων
 δὲ οἰκήσεις, δεσποζομένων τε καὶ δαλευσθῶν μέρεσιν
 ἑαυτῶν τισί. Πρὸς τούτοις ἐν τῷ αὐτῷ τόμῳ βιβλ. 8.
 λέγει. Τέτων γὰρ δὴ πολιτεία μὲν, ἀδελφαί, εὐκρινεῖται
 δὲ πᾶσαι λέγουσι· ἐν ὁρθότητι. Ἐκόντων γὰρ ἐκάσ-
 τῳ δέμῳ, ἀλλ' ἀπόντων ἐκάστω ἀρχαὶ σὺν αἰεί τιμῃ εἶσι."

τῷ δήμῳ, τῷ πάντοτε τυφλῷ, καὶ εἰς τὰς ὁρέ-
ξεις πάντοτε ἀκατάκτε, ὥς ὅτι ἐκείνο ὅπῃ σή-
μερον μετ' ἐνδοξασμῶς ἐναγκαλίζεται, αὔριον
μετ' ὀργῆς ἀποβάλλει.

Τέτοιο ὁ μέγας ἀνὴρ, ἔλεγεν ὁ Φωκίων, ἤθε-
λεν ὅπῃ διὰ μιᾶς εὐαφρόσεως ἐπισυνάψῃ πασῶν
τέτων τῶν διοικήσεων, ἢ δημόσιος ἐξουσία νὰ με-
ρίζεται εἰς διάφορα ἀξιώδια μέρη, ἵκανὰ νὰ κρα-
τῶσι τὴν ἰσοσταθμίαν, καὶ νὰ μετριάζωνται ἀμοι-
βαίως. πλὴν καὶ εἰς αὐτὸ μόνον, ἀγαπητέμῃς Ἀ-
ριστεία, δὲν ἔμεινεν εὐχαριστημένος· Αὐτὸς, ὁ τῷ
Σωκράτῃ μαθητῆς, ἐγνώριζε κάλλιστα τὰς ἀν-
θρώπων, καὶ διὰ τῆτο ἔλεγεν, ὅτι ἡ διοίκησις
εἰ καὶ πανταχόθεν ἤθελεν ἔχει τὰ μέρη αὐ-
τῆς μετὰ μεγίστης φρονήσεως ἠνωμένα, ἀδύνα-
τον νὰ βасаχθῇ χωρὶς τῆς συνδρομῆς τῶν οἰκια-
κῶν ἡθῶν. Ἀνάγνωσον τὴν Δημοκρατίαν αὐτῆς
καὶ θέλεις ἰδεῖς, μετὰ πόσης ἐγρηγόρης προσοχῆς
πάχει αὐτὸς νὰ γνῇ κύρος τῶν παθῶν, καὶ εἰς
ποίαν αὐστηρὰν τάξιν ὑποβάλλει τὴν ἀρετὴν, ἵσως
ὁ Πλάτων ὑπερέβη τὰ ὅρια τῆς φρονήσεως, πλὴν

καὶ αὐτὴ ἢ περιττὴ προφύλαξις αὐτῇ ἀποδει-
κνύει, πόσον αὐτὸς ἐνόμιζε τὰ ἥθη ἀναγκαῖα, διὰ
τὴν διατήρησιν τῆς διοικήσεως.

Καὶ τῷ ὄντι, τὶ τὸ ὄφελος, καὶν ἤθελε δώσῃ
τις τὴν πλὴν σοφὴν νομοθεσίαν εἰς ἀνθρώπους
διεφθαρμένους, ὅταν δι' αὐτῆς δὲν ἤθελεν εὐδο-
κιμήσῃ νὰ διορθώσῃ τὰ ἐλαττώματα αὐτῶν. Ἡ
Λακεδαίμων ἐξελεῖσα τῶν χειρῶν τῇ Λυκέρῳ,
ἐδιοικεῖτο κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῇ Πλάτωνος.
οἱ δύο βασιλεῖς, οἱ γεγεσιασαὶ, καὶ ὁ δῆμος, ἐπι-
λαβόντες ἕκαστος μίαν διαφορετικὴν ἐξουσίαν, ἐ-
κζημάτιζον ἐν σύνθετον νομοδοτικὸν σῆμα, ἀροι-
θαίως παρ' αἰσθητῶν σεζόμενον, καὶ ἐνεργέμενον
διὰ τῆς αἰσθητοδιδόχης παρ' αὐτῶν ἐπισκέψεως.
Ἀλλ' ὅμως ὅσον ἀξίειναι καὶ ἂν ἦσαν αἱ ἀνα-
λογίαι τῆς τοιαύτης διοικήσεως, μ' ὅλον τῷ αἰ-
μυτικαὶ συνωμοσίαι, τὰ ἀπ' αἰσθητῶν ἀποσπᾶσμα-
τα, αἱ ταραχαὶ καὶ ἀταξίαι, αἱ τὰς λοιπὰς
πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἀνατρέψασαι, τόσον μόνον
ἐξάθησαν μεμακρυσμέναι ἀπὸ τῆς Σπάρτης, ὅσον
καιρὸν προσεῖχον νὰ ἐκπληρῶσιν αὐτῶν τῶν

νόμους τῆς Λυκίας, τὰς περὶ τῶν ἡθῶν.

Ἐπειδὴν δ' ὁ Λύσανδρος εἰσέφερε εἰς τὴν πατρίδα αὐτῆς τὰ λάφυρα, καὶ τὰς φόρους τῶν νικηθέντων, ἀμέσως ἀνεβλάσθησε καὶ ὁ σπόρος τῆς φιλοκερδείας, ὃ ἕως τότε ἐκεῖ ἀγνώριστος. Ἡ φιλοκτημοσύνη καὶ ὁ πλεῖτος, ἀνεπαιθήτως ἐπροχώρησαν εἰς τὰς οἰκίας τῶν Λακεδαιμόνων. Ἡ ἀπλότης τῶν προπατόρων αὐτῶν, εὐθὺς ὑπερήθη τὴν τερπνότητα αὐτῆς, καὶ ἔγινε διὰ αὐτὰς δυσγένεια. Ἐδέποτε ἔν ἐλάττωμα, συνοδευμένον ὑπὸ πολλῶν ἐτέρων, μόνον δὲν εἰσέρχεται εἰς μίαν ἐπικράτειαν. Αἰ ἀρεταὶ καὶ τὰ προτερήματα βαθμῶδὸν, πολλῶ πλείω χάνουσι τὴν ὑπόληψιν αὐτῶν, παρὰ ὅπως τὰ πλεῖστα ἀποκτῶσιν αὐτήν. Καθόσον οἱ Σπαρτιάται ἐκαταγίνοντο νὰ ἐντρυφῶσιν εἰς τὰ πλεῖστα, τόσον περισσότερον καὶ ἐπέθοντο, ὅτι αὐτὰ δύνανται νὰ ἐπέχωσι τὸν τόπον τῶν φυσικῶν προτερημάτων. Ἐκτοτε καὶ αὐτὰ ἤρχησαν νὰ ἔλκωσι τὴν ὑπόληψιν πρὸς τὰς αὐτὰ ἔχοντας. Ἡ δὲ πτωχεία τέως κατεφρονήθη, καὶ οἱ Σπαρτιάται ἀρξάμενοι νὰ με-

ριμνῶσι περὶ τῆς πλῆτς, ἐνηχολῶντο μόνον εἰς τὰς οἰκιακὰς αὐτῶν ὑποθέσεις, μηδὲν φροντίζοντες περὶ τῆς ὠφελείας τῆς Δημοκρατίας· ἔκτοτε ἔν καὶ τὰ πάθη ἐνιχυθέντα, ἐνώθρευσαν τὴν διοίκησιν, καὶ ἐπειδὴ ἀφρόνως ἀφῆσαν αὐτὰ νὰ ἐκβλασῇσιν, δὲν ἐσάθη πλέον δυνατόν νὰ ἐξσηθῇσι.

Οἱ πλῆστοι θορυβέμενοι ὑπὸ τῆς φόβς, μήποτε γυμνώσωσιν αὐτὰς τῶν ὑπαρχόντων, ἐσασίασαν κατὰ τῆς διαμερισμῆς τῆς παρὰ τῆς Λυκέρως ζηριχθείσης ἐξουσίας, θέλοντες νὰ γινῶσιν αὐτοὶ πληρεξέστοι, διὰ νὰ ᾔναι εἰς κατάστασιν νὰ διαυθεντεύωσι τὰ πλῆτη αὐτῶν· Οἱ δὲ λαὸς ἄλλοτε μὲν ἔρπων, ἄλλοτε δὲ αὐθαδιάζων, δὲν εἶχον ἄλλην ὑπεράσπισιν, εἰμὴ τὴν τῶν Ἐφόρων· ἐς μάτην ἤθελεν ᾔναι τὴν σήμερον ὁ κόπος, εἰς τὸ νὰ ἐμποδίσῃ τὰς ἀταξίας τῆς Λακεδαίμονος διὰ τῆς ἀνακαλέσεως τῶν νόμων, τῶν ποτὲ ζηριζόντων τὰ ὅρια τῆς ἐξουσίας τῶν Βασιλέων, τῆς Γερσίας καὶ τῆς Δήμης. Τὶ θέλει χρησιμεύσῃ πλέον οἱ παρὰ τῶν δημοσίων ἡθῶν κα-

ταφρονηθέντες νόμοι, εἰς τὰς ὁποῖας ἡ Φιλοτιμία
 καὶ ἡ Φιλαργυρία δὲν ὑποτάσσονται; αὐτοὶ ἐκ
 τῶν ἐλαττωμάτων ἤδη ἐκνευρώθησαν, μόνη καὶ
 μόνον ἡ περιποιητικὴ ἐπιστροφή πρὸς τὴν ἀρετὴν,
 δύναται πάλιν αὐτὰς νὰ ἐνιχύσῃ. Ἄν ἀγαπη-
 τέμῃ Ἀριστεία, δὲν ταχύνωσι διὰ τῆς ἐκκρατείας
 καὶ μετριότητος τὴν διορθώσιν, καὶ ὑποσῆρξιν
 τῆς λοιπῆς τῆς διοικήσεως, τῆς ὑπὸ τῶν παθῶν
 κλονεμένης, ἔσο βέβαιος, ὅτι τῆτοι οἱ Βασιλεῖς,
 τῆτοι οἱ Περσισαῖοι καὶ τῆτοι οἱ Ἑφθοροὶ, οἱ ἄλ-
 λοτε τοσῶτον γενναίως, τοσῶτον φρονίμως, καὶ
 τοσῶτον μεγαλοψύχως κρώμενοι τὴν ἐξουσίαν αὐ-
 τῶν, θάλλουσιν ἀπορρίψει ἐν τάχει ἐκείνην τὴν
 μετριοφροσύνην, τὴν ὁποίαν ἔτι καὶ νῦν προσποιῶν-
 ται ἐναντίον τῆς θελήσεως αὐτῶν, καὶ θάλλουσι
 παύσει ἀπὸ τῆς νὰ ᾔναι κριταὶ, ἀποβλέποντες
 εἰς τὸ νὰ ἀποκατασταθῶσι τύραννοι μιᾶς δημο-
 κρατίας κατασπαραττομένης ὑπὸ τῶν ἐσωτερι-
 κῶν ἀσυμφωνιῶν, ἕως ὃ τέλος πάντων νὰ γινῇ
 λάφυρον ἐξωτερικῆς τινὸς ἐχθρῆς.

Θέλεις, ἀγαπητέ μου Ἀρισεΐα, ἠκολέσθῃ ὁ Φωκίων, δεύτερον παράδειγμα, ἀποδεικνύον τὸ πόσον ἰχύουσι τὰ ἥθη; μεταφέρθητι εἰς τὴν Ἀιγυπτον, καὶ θέλεις ἰδεῖς ὅτι, ἂν διὰ τὴν πρὸς αὐτὰ ἀμέλειαν τῶν Λακεδαιμόνων, τὸ σοφὸν περὶ διοικήσεως σύστημα τῆς Λυκέργης ἔμενεν ἀργόν, πλὴν ἢ ποτὲ ἐπὶ αὐτῶν αἰσθηρότης, τὴς καὶ ὑπ' αὐτὸν τὸν δεσποτισμὸν πεπτωκότας, ἐτήρει ἐν σώφρονι διαγωγῇ.

Οἱ Βασιλεῖς τῆς Ἀγύπτου, ὑπεράνω ἑαυτῶν εἶχον μόνον τὴς Θεῶς, κατὰ τινα δὲ τρόπον, καὶ μετ' αὐτῶν ἐμοίραζον τὴν παρὰ τῶν ὑπηκόων λατρείαν. οἱ ὅρισμοί αὐτῶν ἐκπληρῶντο, ὥς ἕτεροι τόσοι νόμοι ἱεροὶ καὶ ἀπαράβατοι. τὸ πᾶν ὑπέκυπτεν ἔμπροσθεν τῆς θρόνου αὐτῶν χωρὶς ἀντιλογίας. ὅσον τρομερὰ καὶ ἂν ἦτον μία τοιαύτη ἀπερίοριστος ἐξουσία εἰς χεῖρας ἑνὸς ἀνθρώπου, πλὴν οἱ Ἀγύπτιοι εὐδελίαν θλίψιν δὲν ἐδοκίμαζον. ἐπειδὴ καὶ παρ' αὐτοῖς ἐσέβοντο τὰ ἥθη, μεταδιδόμενα καὶ εἰς τὴς ἰδίους αὐτῶν Βασιλεῖς· ἡ Φιλαργυρία, ἡ ἀκηδία, ἡ ἀσωτία ἡ Φι-

ληδονία εἰς αὐτὰς, τὰς ἀπόλυτον ἐξουσίαν ἔχον-
 τας Μονάρχας, δὲν ἦσαν συγχωρημέναι· αὐτοὶ
 εἰς πᾶσαν σιγμὴν σχεδὸν τῆς ἡμέρας, ἔπρεπε νὰ
 καταγίνωνται εἰς οἶον δὴ τι ἔργον. εὐθύς ὅπῃ ἔτε-
 λείωναν τὴν πρὸς τὰς Θεὰς Θυσίαν, ἐποίουν μελέ-
 την τινὰ ἐν τῷ ναῷ εἰς τὰς ἱερὰς βίβλους, εἰς αὐ-
 τὰς μόνον συγχωρημένην, καὶ ἐξερχόμενοι ἐκεῖθεν
 ἠκραζόντο τὰ παράπονα τῶν ἀτυχῶν, ἔκρινον
 τὰς διαφορὰς τῶν ὑπηκόων αὐτῶν, ἐσύστηνον συμ-
 βῆλιν, ἔπεμπον ὁρισμὸς εἰς τὰς ἐπαρχίας, κω-
 λύντας κατάχρησιν τινὰ, ἢ ζηγίζοντάς τι ὠφέ-
 λιμον. σχεδὸν ἕως καὶ αἱ ἄφενκται ἀνθρώπιναι
 ἀναπαύσεις, διὰ αὐτὰς περιεῖχοντο εἰς τὰς νό-
 μους. διὰ τὰ λειτρά, διὰ τὴν περιδιάβασιν, διὰ
 τὴν ἀνάπαυσιν, ἦσαν ὥραι διωρισμέναι. Ἡ Τρά-
 πεζα αὐτῶν ἐχημάτιζεν ἐν Θυσιασῆριον ἀφιερο-
 μένον εἰς τὴν ἐγκράτειαν, ἐκεῖ ἐμετρεῖτο ὁ οἶνος,
 ποτὲ περισσότερον τῶν δύο φαγητῶν δὲν ἐτίθεν-
 το, καὶ πάντοτε τὰ ἴδια. τὸ ἔσωθεν καὶ ἔξω-
 θεν τῇ παλατίᾳ, δὲν ἐπαράσαινεν ἐδεμίαν με-
 γαλοπρέπειαν, συμβάλλεσαν πρὸς καταφρόνησιν

τῆς κατασάσεως τῶν ὑπηκόων, ἢ πρὸς ὑψηλοφροσύνην τῶν ἐν αὐτῷ οἰκόντων. τέλος πάντων καὶ αὐτὸ τὸ ἐρωτικὸν πάθος, τὸ τοσῶτον παιδαριῶδες, ὀξύθυμον, τρυφερὸν, τὸ καὶ συχνάκις ἡμᾶς κυριεῦον, διὰ αὐτὰς ἦτον μία ἀπλή μετὰ τῆς κόπης ἀνάπαυσις. καθότι καὶ διὰ τῆς Βασιλεῖς, ἢ εἰσοδος καὶ ἔξοδος αὐτῶν εἰς τὴν κατοικίαν τῆς Βασιλείσης, ἦτον παρὰ τῆ νόμου διωρισμένα.

Τοιῶτω τρόπῳ, οἱ Ἀιγύπτιοι ἐσύζαινον τὴν εὐημερίαν αὐτῶν, ἢ νὰ εἶπω ἔτως, ἢ γῇ τῆς Ἀιγύπτου ἐπερίκλειε μίαν πολυάριθμον πατριάν, ἧς πατὴρ ἦν ὁ Μονάρχης· αὐτὸς πάντοτε ὡς Βασιλεὺς, δὲν εὐκαίρει νὰ φαίνεται ὡς ἄνθρωπος. Ἡ σαθερὰ περιοδικὴ τάξις τῆς ἐνασχολίας τῆς Βασιλείας, ἐξήσκει τὸ πνεῦμα αὐτῆς κανονικῶς, ἐμπεριλαμβάνουσα τὴν μέθοδον, ἣν ἡμεῖς συχνάκις χρώμεθα ἀνωφελῶς, διὰ νὰ κωλύωμεν τὰς κριταῖς νὰ μὴ καταχρῶνται τὴν παρ' ἡμῶν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτοῖς ἐξουσίαν. τὰ πάθη διὰ τὸν Μονάρχην ἦσαν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς νενεκρομένα, ὥστε δὲν ἐδύνατο νὰ ἐπιθυμῇ καὶ νὰ θέλῃ τι

ἄλλο, εἰμὴ τὴν εὐημερίαν τῆ λαῶ· διὰ τῆτο καὶ
 ὀλίγον ἐφρόντιζον οἱ Ἀιγύπτιοι περὶ ταύτης τῆς
 ἐλευθερίας, ἥς ἡμεῖς ἡμεῖθα τοσῶτον ζηλωταί.
 Οἱ νόμοι ὄντες πάντοτε δίκαιοι, καὶ ἀμετέρε-
 πτοι περὶ ἐκάστης πάσης ἀνθρώπων, ἡγαπῶντο
 καὶ ἐσέβοντο ὁμοίως παρὰ πασῶν τῶν ἐν τῇ ἐπι-
 κρατεῖα τάξεων, ὥς τοιῷτῳ τρόπῳ καὶ ὑπὸ τῆ
 δεσποτισμοῦ, τὰ καλὰ ἦθι ἀπεκατέβαινον τὴν
 Ἀιγυπτὸν εὐτυχῇ, καὶ οἱ ἡμέτεροι παλαιοὶ Φι-
 λόσοφοι ἀπέβλεπον εἰς αὐτήν, ὡς εἰς τροφὸν τῆς
 σοφίας.

Χορτασμὸν δὲν ἔχω, ἔκραξεν ὁ Ἀριστέας,
 εἰς τὸ νὰ ἀκῶ τὰς λόγους σε ὡς Φωκίων. γροί-
 κῳ τὸν ἐαυτόν μου ἡρπασμένον ὑπὸ τῆς ἰχυρᾶς
 πειθῆς τῶν ἀποδεικτικῶν δικαιολογημάτων σε.
 ἀληθῶς ἡ πολιτικὴ, ἡ καταστάνουσα τὰς κοινό-
 τητας εὐτυχῆς καὶ ἀνθηρᾶς, μολύνεται, ὅταν
 αὐτὸ τὸ ὄνομα δίδεται εἰς τῆτο τὸ μικρὸν, καὶ
 πάντοτε ἀδέβαιον ἐξασκητήριον τῆς πανουργίας,
 τῆς ὑποκρίσεως καὶ τῆς ἀπάτης, τὸ ὅποιον ἐγὼ
 ὑπελάμβανον ὡς μεγάλην τινὰ μέθοδον. αὐτὸ

δὲ ἔδὲν ἄλλο ἔστιν, εἰμὴ ἐφεύρεμα τινῶν ἀμαθῶν, μὴ δυναμένων νὰ ὑψώσωσι περισσότερον τὰς ἐαυτῶν εἰδέας, ἢ τινῶν κακοβέλων πολιτῶν, ἀποβλεπόντων εἰς τὰς τῆς Δημοκρατίας ὑποθέσεις, ἔχι διὰ ἄλλο, εἰμὴ πῶς νὰ αἰχροκερδήσωσι, καὶ νὰ εὐχαρισήσωσι τὴν ἐαυτῶν φιλοτιμίαν καὶ φιλοκέρειαν. ἀληθῶς τὰ ἥθη εἰσὶν ἡ βάσις τῶν νόμων, καὶ χωρὶς τῆς βουθείας τῶν ἡθῶν, ὁ νομοθέτης πάντοτε ἐγείρει μίαν οικοδομὴν κλονεμένην, καὶ ἔτοιμον νὰ κρημνισθῇ.

Σὲ βεβαίῳ ὅρῳ, ὦ Φωκίων, ἠκολέθει ὁ Ἀριστέας νὰ λέγῃ μετὰ τινος ἰχθυοφωνίας, ἔχων σκυπτὴν τὴν κεφαλὴν, ὅτι καθ' ἣν συγμὴν προχωρῶ εἰς τὰς ἀναντιρρήτους ἀποδείξεις σε, αἱ παλαιαί μὲ προλήψεις φαίνεται καὶ πασιάζουσι κατὰ τῆς λογικῆς μὲ. Ἡ Ἀιγυπτὸς εἶπες, ἔσα ἄλλοτε ἐνάρετος ἡτύχεια, καὶ ἡ Λακεδαιμόνων δὲν ὑπερήθη τὴν εὐημερίαν αὐτῆς πρὶν, παρὰ ἀφ' ἧς ἡμέληςε τὰ ἐαυτῆς ἥθη. ἀληθῶς ἡ σοφία τῆς δημιουργοῦ τῆς φύσεως ἠυδόκησεν, ὅπως ἡμὲν εὐημερία νὰ ᾖναι ἀνταμοιβὴ τῆς ἀρετῆς, ἢ οὐ συμφερα

σύντροφος τῶν ἐλαττωμάτων· τοιαύτη εἶναι ἡ
 τάξις, ἡ πλέον συνηθισμένη. αὐτοὶ ὅμως οἱ γε-
 νικοὶ νόμοι, ἄρα δὲν ἐπιδέχονται ποτὲ καὶ τινὰ
 ἐξαίρεσιν; ἂν τις αὐθαδῶς προχωρῶν εἰς αὐτὸς
 ἤθελε κάμῃ ἐξαίρεσιν τινὰ, ἐλαττῆται τί ἐξ αὐ-
 τῶν; δὲν ἐφάνησαν ἄρα ἄλλοτε ἐπικρατεῖαι νὰ
 ὑψωθῶσιν ἐξ ἀδικιῶν, καὶ νὰ ἀνθίσωσι διὰ τοις-
 των μέσων, τὰ ὅποια ἡ ἡθικὴ δὲν ἐπιδέχεται;
 τινὰ ἀρετὴν ἔχουσιν οἱ Πέρσαι, οἱ ὀλοκλήρως τῆς
 Ἀσσίας δεσπόζοντες; ἐγὼ βλέπω τὸν Φίλιππον,
 μηδαμῶς κατὰ τὰς ἀρετάς ὑπερέχοντα ἡμᾶς
 τὲς ὀλιθαίνοντας, πανταχῶς ἐπιτυγχάνοντα.
 βλέπω καθημερινῶς καὶ οἱ ἀπατεῶνες διὰ τῆς
 ἀρρήτοποιίας καὶ ἀπανθρωπίας, ὑπερῶσι τὲς κα-
 λὲς ἀνθρώπους τῆς ἀνταμοιβῆς, ὅπῃ τὸ δίκαιον
 ἀπαιτῆσεν εἰς τέττς νὰ δοθῇ· διατὶ λοιπὸν νὰ
 μὴ δύνωνται αἱ ἐπικρατεῖαι, διὰ τῶν τοις-
 των μέσων νὰ ὠφελῶνται ὡσαύτως; ἡμεῖς εἶδομεν τυ-
 ράννους οἰκειοποιηθέντας ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν τὴν
 ὑπερτάτην ἐξουσίαν, καὶ ἀγαλλομένους ἐπὶ ταῖς
 ἀρπαγαῖς αὐτῶν, καὶ θανόντας ἡσυχῶς ἐπὶ τῇ

κλίνης αὐτῶν. Ὁ δὲ Σωκράτης ἐξ ἐναντίας, χωρὶς ποτὲ νὰ λάβῃ ἀρχῆς τινὸς βαθμὸν, ὑπέπεσεν εἰς κριτὰς, καταδικάσαντας αὐτὸν πιεῖν τὸ κώνειον. Ἔ! Φωκίων, Φωκίων! τίνα σκανδαλώδη θεάματα ἐνίστε δὲν βλέπομεν εἰς τὴν περὶ εὐτυχίας καὶ δυσυχίας ἰσορίαν τῶν ἀνθρώπων!

Πρόδες προσοχὴν, ἀγαπητέμυς Ἀριστεία, τῷ ἀπεκρίθη ὁ Φωκίων, ἐδὼ φαίνεται ὅτι ἔχι τὸ λογικόν, ἀλλὰ τὰ πάθησε ὁμιλεῖσι· ἐπειδὴ καὶ τὴν εὐτυχίαν, ὅπῃ σὺ θέλεις νὰ ᾔῃαι ἢ ἀνταμοιβὴ τῆς ἀρετῆς, δὲν παύεις νὰ τὴν συμπλέκῃς σὺν τοῖς ἀξιώμασι, σὺν τῷ πλέτῳ, σὺν τῇ δόξῃ καὶ ἐξέσει. ἀλλ' ὅμως ὅλα αὐτὰ, ἔδὲν ἄλλο δύνανται νὰ προξενήσωσιν, εἰμὴ πρόσκαιρόν τινα εὐχαρίστησιν, κατὰ μίμησιν τῶν ἀπατηλῶν ἀρεσκευμάτων τῆς ἐταίρας. αἱ δὲ πρόσκαιραι ἴδοναι εὐτυχίαν δὲν συσαίνουσι.

Λέγεις, ὅτι βλέπεις πάντοτε εὐτελεῖς ἀνθρώπους, καὶ φθάνουσιν εἰς τὰς πρώτας βαθμοὺς τῆς διοικήσεως· ἔσο ὅμως βέβαιος, ὅτι οἱ τοιοῦτοι βαθ-

μοὶ εἰσὶν ἐν προτέρημα, ἀνῆκόν ἐς μόνον τὸν καλῆς διαγωγῆς ἄνθρωπον, τὸν ἀφιερῶσαντα ἑαυτὸν τῇ πατρίδι, καὶ ἱκανὸν ὄντα εὐδαίμονα αὐτὴν ἀναδείξαι, ἢ τελάχιστον παντοίῳ τρόπῳ εἰς τῆτο προσπαθίσαντα. Ἡ εὐτυχία ἐκὸς ἐκάστω κατὰ μέρος, ἔστιν ἡ ἀνάπαυσις τῆς ψυχῆς, ἡ τοιαύτη δὲ ἀνάπαυσις προέρχεται ἐκ τῆς ἀποδεδεγμένης κατὰ κανόνας χρηστοῦς διαγωγῆς. αἶψά οἱ τύραννοι ἔτι οἱ φιλόσοφοι, ὧν τὴν εὐτυχίαν θαυμάζει τὸ πλῆθος, εἴδωσι κορυφῶς, πιεζόμενοι ὑπὸ τῆ βάρους τῆς διοικήσεως, καὶ δειλιῶντες ἀναιδῆτως καὶ ἀποζήψουσιν αὐτήν, εἰ δυνάτον ἦν καὶ ἐβλεπεσ τὴν κακοίαν αὐτῶν, πῶς καθεκάστην σιγμὴν σπαράττεται ὑπὸ τῆ φόβου, ὑπὸ τῆ φθόνου, ὑπὸ τῆ μίσους, ὑπὸ τῆς φιλαργυρίας καὶ ἐλέγχου τῆς συνειδήσεως. μὴ σὲ σκανδαλίζει, ἀγαπητέμεν Ἀριστία, παντάπασιν ἡ τοιαύτη κατ' ἐπιφάνειαν εὐτυχία, ἡ πάντοτε ἐν ἐνόμιαις ἐπισηριζομένη. Ἡ ὕψωσις τῶν τοιούτων ποταπῶν, γινεσμένη τοῖς ἰοίοις αὐτοῖς παιδεία, τοῖς δὲ ὑψώσασιν αὐτοὺς, καὶ διοικημένοις ὑπ'

αὐτῶν, ὄγκος, εἶναι μία σαφὴς ἀπόδειξις, ὅτι ἡ εὐτυχία μετὰ μόνης τῆς ἀρετῆς συμπεριοδεύει.

Ἐμνήθης τῷ Σωκράτῃ. πλὴν τὸ ποτήριον τῷ κωνεῖς, τὸ ὅποιον θίλει εἶναι ὄνειδος αἰώνιον τῶν προπατόρων ἡμῶν, εἰς ὅλως ἐτάραξε τὴν ψυχὴν αὐτῷ. Ὅι ἐπίβουλοι αὐτῷ διαζόντες, ἠγωνίζοντο εἰς τὰς διαβλάς αὐτῶν, ὁ δὲ ἐν τῇ ἀνδραγαθίᾳ αὐτῷ ἔμενε σαθερός· διὸ ἔτε πρόσκλιναν, ἔτε μεσιτείαν τινὰ ἐμεταχειρίσθη, ἀλλὰ μάστιγα καὶ τὴν προβληθεῖσαν αὐτῷ διὰ τῆς φυγῆς σωτηρίαν, περὶ τῷ ἐκφυγεῖν τὸ μῖσος τῶν ἐχθρῶν αὐτῷ, ἀπέρριψε. ποίαν λοιπὸν ὑποψίαν δύναται τις νὰ λάβῃ, ὅτι ἐτάραττεν αὐτὸν ἡ μέλλουσα ἀπόφασις; ὁ Σωκράτης ἐν τῷ διαστήματι τῶν παρελθουσῶν τριάκοντα ἡμερῶν, μετὰ τὴν κήρυξιν τῆς κατ' αὐτῷ ἀποφάσεως, καὶ μέχρι τῆς τελευταίας ὥρας, ἡσύχῳ τῷ πνεύματι εἰδίδασκε τὰς μαθητὰς αὐτῷ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, καὶ τὸν ἀνεξάληπτον σύνδεσμον τῆς εὐτυχίας μετὰ τῆς ἀρετῆς. Ὅι πλείον ὀξυδορκεῖς ὀφθαλμοί, δὲν ἐδυνήθησαν νὰ ξανοίξωσιν ἐν αὐτῷ ὅλο-

τελῶς, παραμικράν τινα ἐπιδεικτικὴν προσποίη-
σιν ἡσυχίας, ἢ ὑποψίαν, ὅτι ἡ Φυλακὴ καὶ ὁ
Θάνατος ἦσαν τὸ ἀντικείμενον τῆς διδασκαλίας
αὐτῆς. αὐτὸς ἔβλεπε τὸν Θάνατον, ὡς ἡμεῖς τὴν
δύσιν τῆς ἡλίας, καὶ τὴν πλησίαν τῆς ὕπνης. Ἐν-
χαρίσει τὰς Θεὸς ὅπως τῷ ἐξαπέξειλον τοῖστον
τέλος, Φειδόμενοι τῆς ἀδυναμίας τῶν γηρατείων
αὐτῆς, καὶ τῆς δυσχερῆς καὶ θλιβερᾶς ὥρας τῆς
ἀγῶνος, Ἐνεκα τῆς αἰ Ἀθῆναι ἐσάθηνσαν δυ-
συχῆς. καὶ ποῖς εἶδὲς δυσυχίας δὲν δύναταί τις
νὰ προειπῇ εἰς μίαν πόλιν τοσῶτον τυφλὴν, το-
σῶτον διεφθαρμένην, καὶ τοσῶτον αὐθαδῶς κα-
ταδικάσασαν τὴν ἀρετὴν τῆς Σωκράτους.

Περὶ δὲ τῶν Βασιλειῶν, ἐγὼ εἰμὶ σύμφωνος
μετὰ σῆς, ἔλεγεν ὁ Φωκίων. ὅτι χηματίζονται
μεγάλαι ἐπικρατεῖαι καὶ διὰ τῶν τρόπων, τὰς
ὁποῖς ἡ ἡθικὴ δὲν ἐπιδέχεται. Πλὴν ἀποκρί-
θητί μοι· αἱ τοιαῦται Ἐπικρατεῖαι, ἀγκαλὰ ἀδι-
κοι, Φιλότιμοι καὶ ἀσυνείδητοι, ἐφάνησαν ἄρα ὀ-
λιγότερον παραδεδομένοι εἰς τὰς ἡδονὰς, εἰς τὴν
ἀμεριμνίαν καὶ εἰς τὴν φιλοκέρδειαν; παρὰ ὁ

ὑπ' αὐτῶν τελῶν λαὸς; ἦσαν περισσότερον ἐξησκημέναι εἰς τὴν ἀνδρείαν καὶ στρατιωτικὴν γίμνασιν; δὲν εἶχον ἄρα ὀλιγοτέραν ἀδιαφορίαν πρὸς τὴν πατρίδα, καὶ περισσότεραν ἀγάπην πρὸς τὴν δόξαν; ἡμεῖς δὲν φοβέμεθα τὸν Φίλιππον διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ διατὶ ἡμεῖς ἡμεθα ἔτι πολὺ περισσότερον ἐλλειπεῖς αὐτῶν, καὶ τὰ ἐλαττώματα ἡμῶν συνεργῶσιν αὐτῷ, εἰς τὸ νὰ ἐπιβάλλῃ ἐφ' ἡμᾶς τὸν ζυγὸν αὐτοῦ. Ἡ φιλοτιμία, ἡ ἀδικία, ἡ πανουργία καὶ ἡ βία, δύνανται ἀναμφιβόλως νὰ σχηματίσωσι μεγάλας Βασιλείας. αὐτὸ ὅμως προέρχεται ἐκ τῆς, ἐπειδὴ τὰ τοιαῦτα ἐλαττώματα, κατεχύουσιν ἕτερα ὅμοια, πλὴν καὶ τίς ἡ ὠφέλεια ἐκ τῆς τοιαύτης δυνασικῆς ἀρπαγῆς; δύναται αὐτὴ νὰ κάμῃ εὐτυχὴ μίαν ἐπικράτειαν, ἐν καιρῷ ὅπῃ αὐτὴ ἡ ἰδία δὲν δύναται νὰ ἔχῃ θεμέλια σταθερά.

Ἡ πολιτικὴ, ἐν τῷ ἀπατάσθαι αὐτὴν ὑπὸ προσκαίρου τινὸς εὐτυχίας, συνοδευμένης πάντοτε ὑπὸ δυσυχίων θλιβεροτάτων, ὀφείλει ἄρα νὰ θυσιάσῃ τὸ μέλλον, διὰ μόνην τὴν παρῆσαν σιγμὴν; σὺ

ἀγαπητέ με Ἀριστεία, ἂν ἀγαπᾷς τὴν πατρί-
 δας, εἶθε οἱ Θεοὶ νὰ σὲ διαφυλάξωσιν, ἀπὸ τῆς
 ντὶ ἐπιθυμίας αὐτῇ εὐημερίν, φέρονσαν αὐτὴν
 εἰς κρημνισμόν καὶ ὄλεθρον! Ἡμεῖς διὰ νὰ ἀρ-
 πάξωμεν καὶ μόνον τὴν ἑξοσίαν τῆς Ἑλλάδος,
 εὐρισκόμεθα τῇ σήμερον μετὰ τῶν Σπαρτιατῶν
 εἰς ἀκμὴν, νὰ ὑπερηθῶμεν τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν.
 Ἡ μετριοφροσύνη τῶν πόλεων ἡμῶν, αἴ ποτε ἔ-
 βαλλεν αὐτὰς εἰς κατὰσασιν νὰ διώξωσι τὸν Ξέρ-
 ξην, τὴν σήμερον δὲ ἡ φιλοτιμία τῶν αὐτῶν,
 ὑποβάλλει αὐτὰς εἰς τὴν ὑποταγὴν τῆς Φιλίππου.
 αἱ μεγάλαι ἐπικρατεῖαι, καὶ τὰ μεγάλα πλῆθη,
 μὴ ὅλον ὅπῃ οἱ ῥήτορες ἡρώων τὸ δεδαιῖσι, ποτὲ
 εὐερίαν ὠφέλειαν δὲν προξενῶσιν, ἔτε εἰς τὴν
 εὐημερίαν τῶν πολιτῶν, ἔτε εἰς τὴν ἐξωτερικὴν
 ἀσφάλειαν τῆς δημοκρατίας. Ποῖα ὠφέλεια τοῖς
 Πέρσαις, τοῖς κυριεύσασιν ὁλόκληρον τὴν Ἀσίαν;
 μήτοι ἔγνωσαν πλέον ἐλεύθεροι; μήτοι ὁ ὑπήκοος
 χαίρεται μετὰ πλείονος θαύματος τὴν τύχην τε,
 ἀφ' ἧς ὁ Μονάρχης τῆς Περσίδος ἡύξησε τὴν ἑαυτοῦ;
 πόσον εἶναι μία μεγίστη ἐπικρατεία αὐτάτου,

ἀποδεικνύεται διὰ τῆς Ἀγνησιλάας, τῆς μιᾶς δρακί-
 στρατιωτῶν εἰσφερόντος τὸν τρόμον μέχρι τῆς Βα-
 βυλῶνος. Ἐν ἄλλῃ ὥρα θέλω σοὶ σαφηνίσει, ἀ-
 γαπητέμῃ Ἀρισεΐα, τὰς ἀναντιρρήτους ἀποδείξεις
 ταύτης τῆς ἀληθείας· τανῦν δὲ εὐχαρισήθητι
 καὶ σημειώσης, ὅτι ἂν τὸ Ὄν, τὸ ὑπεράσπιζον
 τὴν ἀρετὴν, ἐνίοτε μεταχειρίζεται τὰ ἐλαττώ-
 ματα ἐνὸς ἔθνους, διὰ καὶ παιδεύσῃ ἐν ἑτερον
 μετὰ πλειόνων ἐλαττωμάτων, πλην δὲν ἀφίνει
 ποτὲ, μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς παιδείας, ἀπὸ τῆς
 καὶ μὴ συντρίψῃ καὶ τὸ ὄργανον τῆς ἐκδικήσεως
 αὐτῆς. αὕτη ἡ ἀλήθεια δὲν ἐπιβεβαιοῦται διὰ
 θαυμάτων, ἀλλὰ διὰ τῆς φυσικῆς ἐξακολουθή-
 σεως, τῆς παρ' αὐτῆς τῆς Ὄντος σερεωθείσης τά-
 ξεως, ἐπάνω εἰς τὴν διοίκησιν τῆς παντὸς.

Ἐγὼ δὲν σοὶ προτείνω ἐδῶ, ἐδόλως ὅταν δῆ-
 τινὰ εἰκασίαν ματαίαν καὶ ἄλογον. ἀλλ' ἐξερευνήσου
 σὺν ἐμοὶ τὸν κτύπον τῶν παθῶν, τὸ βάδισμα, τὴν
 συνδρομὴν, τὴν κίνησιν, τὴν ἀμοιβαίως αὐτοῖς συμ-
 μετέχουσαν, καὶ θέλεις ἰδεῖς πῶς ἀναβλασάνει αὕτη
 ἡ ἐπωφελὴς τάξις τῆς ἡθικῆς. Ἡ ἐπιβελή, ἡ

πονηρία, καὶ ἡ πανουργία δύναται νὰ ἀπατήσῃσι,
 καὶ νὰ ἐλκύσῃσι δολίως εἰς τὰς παγίδας αὐτῶν,
 ἐπικράτειαν τινὰ ἀπρόσεκτον, καὶ ὅπως δήποτε
 κατ' ἀρχὰς νὰ εὐδοκημήσωσιν. ἀλλ' ὅμως αἱ τοι-
 αῦται ἐπιτεύξεις αὐτῶν, αὐταὶ καθ' ἑαυτῶν
 πάλιν ξεχρίζουσι τὸ κάλυμα αὐτῶν, καὶ ἡ παρά-
 βασις τῆς καλῆς πίστεως, ἐμπνέουσα δυσπιστίαν
 καὶ μῖσος γενικὸν, μένει τέλος ἡ ἰδία μόνη, πε-
 ριπλεγμένη εἰς τὰ δίκτυα ὅπῃ αὐτὴ ἔξηνε. δει-
 λιασμένη δὲ ὑπὸ τῆ παρ' αὐτῆς διασπαρμένης φό-
 βος, καὶ πλανωμένη ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτῆς πονη-
 ριῶν, δὲν δύναται εὐδόλως νὰ προῶδῃ τὴς ἀπειλῶν-
 τας αὐτὴν κινδύνους, ἀλλ' ἀκαταπαύτως προφυ-
 λάττεται ἀπὸ συμβεβηκότων τινῶν χημαιρίων.
 τοιούτῳ τρόπῳ αὐτὴ ἀγωνιζομένη λαφρόνως, δὲν
 δύναται νὰ ἐπιτύχῃ, εἰμὴ κατὰ συμβεβηκός, καὶ
 ἐν τῇ ἅμα ἀφεύκτως πίπτει εἰς τὴν ξηρὰν. Οἱ
 Σοφισταὶ καταγιγόμενοι νὰ μεταμορφῶσι τὴν ἀπι-
 στίαν εἰς τέχνην, καὶ νὰ παρασάινωσιν ἡμῖν πλη-
 θος παραδείγματα ἀδικίας πλασὰ ἐπ' ὀνόματι
 εὐτυχεῶν, προσέχουσι κατὰ πάντα ἐπιμελῶς,

ὅπῃ ἡμεῖς νὰ μὴ κατανοήσωμεν τὰς ἀφένκτας
 θλιβεραὶς ἐξ αὐτῶν ἐκβάσεις, καὶ καθημερινῶς
 φλυαρῶσιν ἀπεριορίστως εἰς τὰς δημηγορίας αὐτῶν,
 χωρὶς ποτὲ νὰ κάμωσιν ἀνάλυσιν εἰς τὰς αἰτίας,
 τῶν διὰ τῆς ἀδικίας καὶ ἀσυνειδησίας προερχο-
 μένων ἐπιδόσεων. Ποτὲ ὅμως αὐτοὶ δὲν θέλουν
 δυνηθῶσι νὰ περεώσωσιν ἔδ' ἐν θεμέλιον, διὰ νὰ
 θριαμβεύσωσι κατὰ πασῶν τῶν ἐναντιοτήτων,
 καὶ νὰ μένωσιν ἀσφαλεῖς εἰς τὰς ἐπιτεύξεις αὐ-
 τῶν· αἰλλ' ἡ δύναμις τῆς ἀληθείας ὑποχρεοῖ αὐ-
 τὰς τὰς Σοφιστὰς εἰς τὸ νὰ ἀντιφάσκωσιν ἑαυ-
 τοῖς, μὴ δυνάμενοι νὰ ἀποδείξωσιν, ὅτι αἱ ἐξ
 ἀδικίας πρόσκαιραι ἐπιδόσεις δὲν προετοιμάζουσι
 τὸ μέλλον δυσυχές· τίνος ἔνεκεν ἔν αὐτοὶ συμ-
 βελεύουσιν ἡμᾶς, νὰ ἀποφεύγωμεν τὸ μῖσος καὶ
 τὴν καταφρόνησιν, ὡς δύο τὰ πλέον φθοροποιᾶ
 ἀντικείμενα τῆς πολιτικῆς; τῆτο εἶναι τὸ ἴδιον,
 ὡς νὰ ὁμολογῶσι φανερὰ τὸν κίνδυνον τῶν ἐλατ-
 τωμάτων, τὴν τιμὴν τῆς ἀρετῆς, καὶ νὰ συμ-
 φωνῶσιν ὅτι μόνον τῆς ἀρετῆς τὰ ἀποτελέσματα
 εἰσὶν ἀσφαλῆ.

Ἀδύνατον εἶναι ὅπῃ ἐν ἔθνος, χρώμενον ἀν-
 τὶ τῆς πανουργίας καὶ τῆς ὑποκρίσεως, τὴν εἰαν
 καὶ δυναστείαν κατὰ τῶν γειτόνων αὐτῆς, νὰ μὴ
 κλονισθῇ καὶ αὐτὸ ὑπὸ τῆ ἐξ αὐτῆς διασπαρθέν-
 τος φόβου. ἐπεὶ καὶ ὅν καιρὸν αὐξάνει ὁ ἀρι-
 σμός τῶν ἐχθρῶν αὐτῆς, καὶ αὐτὸ ὑποπτον γί-
 νεται εἰς τὰς συμμάχους αὐτῆς, ὥς ὅτι, ἐν ᾧ ὑπο-
 λαμβάνει ἑαυτὸν ἰχυρὸν, τὰς μὲν κινδύνους αὐτῆς
 πολλαπλασιάζει, τὰς δὲ δυνάμεις σμικρύνει. Ἔσω
 καὶ αὐτὸ νὰ ἤθελεν ἦναι τὸ εὐτυχέστερον τῶν
 ἄλλων γενῶν, γνώσων ἡμῖν διὰ τῆς ἰσορίας, τῶν
 ἀδυνατιζόντων καὶ τέλος πάντων ἀφανιζόντων,
 διὰ τὸ νὰ ἠθέλησαν εἰς καὶ δυνατεῖα νὰ διπλα-
 σιάσῃ τὴν ἑαυτῶν τύχην. Ἔσω καὶ αἱ περικυ-
 κλισαὶ αὐτὰ σενοχωραῖαι νὰ μὴν ἤθελον τὸ δι-
 σκολεύσῃ, περὶ πλέον δὲ καὶ ἡ ἀντίστασις τῶν
 ἐχθρῶν αὐτῆς, ἃς ἤθελεν ὀξύνῃ ἐξ ἐναντίας
 πολλῶν πλείων τὴν ἀνδρείαν, τὰς δυνάμεις, καὶ
 τὰ προτερήματα αὐτῆς, μὴ ὅλον τῆτο ἢ πεπρα-
 μένη ὥρα τῶν ἐπιτεύξεων αὐτῆς φθάνει. Θριαμ-

θεύει, ναί, ἀλλ' ὅμως καὶ ὁ νικητὴς ἐν τῷ μέσῳ
τῶν περιφανῶν αὐτῷ θριάμβων ἀφανίζεται.

Σημείωσον, ἀγαπητέ μου Ἀρισεία, τῆστο, ὅτι ἡ
Φιλοτιμία καὶ ἡ Φιλαργυρία, κεκαλυμμένα ὑπ'
ὀνόματος μιᾶς ψευδοῦς δόξης, διεγείρωσι τὸς ἀν-
θρώπους νὰ γίνωνται καταπορθηταί· αὐτὰ δὲ
τὰ δύο πάθη, τὰ μὴ σεμνυνόμενα εἰς τὸ νὰ δυ-
νασεύωσι τὰ δικαιώματα τῶν ἀνθρώπων, καὶ
νὰ χύνωσι ποταμὸς αἵματος, διὰ ποῖς παραδόξας
θαύματος ἤθελον χρῶνται μετὰ φρονήσεως τὴν
ρίκην, ἱκανὴν εἶσαν τῇ ἀλαζονείᾳ αὐτῆς νὰ με-
θύσῃ καὶ τὸς πλέον μετρίοφρονας ἀνθρώπους; ὁ
Σέσωπρις μὴ ὢν εὐχάριστος νὰ βασιλεύῃ μόνον ἐν
Ἀιγύπτῳ, ἐδυνάστευσεν ἐκείνους τὸς σοφῆς νόμους,
περὶ ὧν προλαβόντος εἶπόν σοι, καὶ ἔβαλε κατὰ
νῆν νὰ καταπορθήσῃ τὴν Ἀσσίαν· ὅθεν καὶ διὰ νὰ
ικανοποιήσῃ τὴν ἄδικον αὐτῇ φιλοτιμίαν, καθώ-
πλισεν ἐκείνους τὸς αἰγυπτίους, τὸς ἐγκρατεῖς, τὸς
φιλομόχθους, τὸς μετρίοφρονας καὶ ἀνδρείους, πρὸς
τοὺς δὲν ἐδυνήθη νὰ ἐναντιωθῇ ἐδὲν. ἀλλ' ὅμως εἶτοι
οἱ πρὸ μικρῶ τροπαιῶχοι στρατιῶται, ἀμέσῳ καὶ

χωρὶς ἀναβολῆς, μιμηθέντες τὰ ἐλαττώματα καὶ
 ἡθῆ τῶν νικηθέντων ἐθνῶν, ἔμνον ἐκνευρώθη-
 σιν ὑπὸ τῶν ἡδονῶν καὶ πλῆτς, ἀλλὰ μετέφε-
 ρον καὶ εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν τὰ λάφυρα τῆς
 Ἀνατολῆς. ἐκ τῆς δὲ ὁ μὲν λαὸς τῆς Αἰγύπτου
 ἐκπλαγεὶς τῷ τοιούτῳ θεάματι, τῷ ἀνακαλύ-
 πτοντι αὐτῷ τὸν σπόρον τῆς φιλοτιμίας καὶ τῆς
 φιλαργυρίας, ἐνόμισεν ἑαυτὸν ἤδη, ὅτι ἔφθασε
 τὸν κολοφῶνα τῆς δόξης καὶ εὐδαιμονίας· ἡ δ'
 ἀρετὴ ἐν τῷ μεταξὺ τῆς, κλονεμένη ἤδη ἐν
 ταῖς καρδίαις τῆς λαῖς, ἔτοιμος ἦν νὰ τὰς ἀφήσῃ,
 καθότι ἐν τῷ μέσῳ τῶν μυσικῶν ὑμῶν, τῆς
 χαρᾶς καὶ τῶν θριάμβων, ἄρχησε νὰ ἀναφύῃ
 καὶ ἡ παιδεία τῆς Αἰγύπτου· καὶ γὰρ ἡ διοίκη-
 σις διὰ τινος ὑψηλόφρονος ἀμεριμνίας ἡμελήθη, τὰ
 παλαιὰ θερίγματα ὅλα εὐθὺς ὑπὸ τῶν παθῶν
 ἡμαινώθησαν, καὶ οἱ διάδοχοι τῆς Σεσώριδος,
 ἀποκατασηθέντες δῆλοι μιᾶς τύχης κεχαυνω-
 μένοι, ἐγίνον τυράννοι ἄσωτοι, καὶ τόσον φοβεροί,
 ὅσον καὶ ἀμφίβολοι διὰ τῆς διαφθορᾶς τῶν νό-
 μων, μὴ δυνάμενοι πλέον νὰ ᾔναι ἐν ἀσφαλείᾳ,

ὥς ὅτι ἐφοβῶντο τὰς ὑπηκόους αὐτῶν, ἐπειδὴ ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν διὰ τῆς τρυφῆς καὶ πολυτελείας, ἄλλοι δὲ διὰ τῆς πτωχείας καὶ πλῆτς, ἔγινον ἐν ταυτῷ καὶ δειλοὶ καὶ ὑψηλόφρονες. τὸ δὲ Βασίλειον μέναι ἄνευ διαυθεντεύσεως, καὶ περὶ πλέον ταραττόμενον καὶ ὑπὸ θορύβων καὶ ἐπαναστάσεων, ἀνέμενε νὰ γίνῃ θῆραμα τῷ πρώτῳ καταπορθητῇ, ὅπῃ ἤθελε τὸ κυριεύσῃ.

Ἡ ἱστορία παρασαίνει ἡμῖν μύρια τοιαῦτα παραδείγματα. [Οἱ Μῆδοι μετὰ τὴν ὑποδύλωσιν τῶν Ἀσσυρίων, ἔχασαν καὶ τὰ ἥθη αὐτῶν καὶ τὰς νόμους, διὰ τὰς ὁποίας ἐχρεώσαν νὰ ὁμολογῶσι τὴν χάριν εἰς τὴν φρόνησιν τῆς Διοικέως, καὶ ἐξ αἰτίας μιᾶς μεγάλης εὐτυχίας αὐτοὶ μὲν ἐδυσύχησαν, τοῖς δὲ Πέρσαις προητοίμασαν μίαν εὐκολον καταπόρθησιν, οἵτινες εὐθὺς ὅπῃ ἀνεδείχθησαν νικηταί, ἐσύνησαν μίαν μεγίστην ἐπικράτειαν, τῆς ὁποίας ἡ πτώσις διὰ τὴν διαφθορὰν αὐτῶν καὶ ἀδυναμίαν, ὅπῃ διὰ τῶν τρυφῶν εἰς τὴν περιφέρειαν αὐτῶν ἔλαβον, πανταχόθεν ἐπρομηνύετο. Πόσα παραδείγματα εἰσὶ διὰ τὴν

πολιτικὴν, ὅταν αὐτὴ θελήσῃ νὰ γνωρίσῃ τὸ
 χρέος της! Θέλεις ἀγαπητέ μου Ἀρισεία, νὰ σοι
 ἀναφέρω περὶ τῶν οἰκειακῶν δυσυχιῶν τῆς Ἑλ-
 λάδος; αἱ ἡμέτεραι λαμπραὶ ἐπιδόσεις ἐν τῷ Μη-
 δικῷ πολέμῳ, καθ' ὃν ἡμεῖς διαφεντευόμεθα,
 ἐξάθησαν αἰτίαι, ὅπῃ ἡμεῖς ἐγκαταλείψαμεν τὰς
 ἀρετὰς τῶν προπατόρων ἡμῶν. ποίας ἐρημώσεις
 δὲν προξενῶσιν εἰς ἓν ἔθνος τὰ ἀποτελέσματα
 τῆς πολέμου, ἀρχομένης ἐκ μόνης τῆς φιλοτιμίας καὶ
 φιλαργυρίας; ἡ ἐποχὴ τῆς φιλοτιμίας καὶ ἀδυνα-
 μίας τῶν Ἀθηνῶν εἶναι ἡ ἰδία. καὶ γὰρ ἐνθὺς ὅπῃ
 ἡμεῖς ἐβελήθημεν νὰ γίνωμεν κύριοι τῶν συμμά-
 χων ἡμῶν, ἔλαβε καὶ ἡ φθορὰ ἡμῶν τὴν ἐαυ-
 τῆς ἀρχήν, ὡσαύτως καὶ ἡ Λακεδαιμόνων μετὰ
 τὴν καθ' ἡμῶν νίκην, δὲν ἐφάνη πλέον ἀρκετὴ
 εἰς τὸ νὰ διαυθεντευθῇ ἐναντίον τῶν Θεβαίων.

Ὁ Φίλιππος τὴν σήμερον, χρώμενος τὰ ἐ-
 λαττώματα ἡμῶν καὶ τὰς ἀσυμφωνίας εἰς ὄφε-
 λος ἑαυτοῦ, δὲν φροντίζει ἄλλο, εἰμὴ πῶς νὰ κα-
 ταφέρει ἡμᾶς εἰς τὴν ὑποταγὴν αὐτοῦ καὶ ὑποδου-
 λώσιν. Ἰδε μετὰ ποίας ἐπιτηδειότητος ἡ φιλοτιμία

αὐτῷ δανείζεται τὸ κάλυμμα τῆς μετριοφροσύνης, τῆς δικαιοσύνης καὶ αὐτῆς τῆς εὐποιίας. διὰ τῆς καὶ μόνον αὐτὸς καὶ φαίνεται τῷ ὄντι τριμερὲς. καὶ γὰρ συλλέγων ἐν τῇ Μακεδονίᾳ τὰς παρ' ἡμῶν πεφυγαδευμένας ἀρετὰς, κατασαίνει τὸ ἑαυτῷ ἔθνος ἐγκρατὲς, ἀσκνον, ὑπομονητικόν, φιλόμοχθον καὶ ἀνδρεῖον, αἱ τοσαῦται ὁμῶς ἀρεταί, διὰ τῆς καταχρήσεως τῆς τῷ νέῳ Σεσώζριδος, θέλσοι προξενήσει εἰς τὰς Μακεδόνας ἀπλῶς μίαν ματαίαν εὐτυχίαν! αὐτὸς ὁ Ἡγεμὼν ἂν ἤθελεν ἦτον τέσον γενναῖόψυχος, ὥστε νὰ γνωρίσῃ τὸ ἑαυτῷ χρέος, καὶ νὰ προτιμήσῃ αὐτὸ τῶν ματαίων αὐτῷ φρονημάτων καὶ τῆς φιλοτιμίας, ἣθελε μεταχειριθῇ μετ' ἐπιδόσεως τὰς εὐτυχεῖς περιστάσεις, εἰς τὰς ὁποίας εὕρισκεται. ἀντὶ νὰ κολακεύῃ τὰ ἐλαττώματα ἡμῶν, ἀποβλέπων πῶς εὐκολοτέρως νὰ κυριεύσῃ τὴν Ἑλλάδα, ἂν ἣθελε μεταχειριθῇ τὰ προτερήματα αὐτῷ πρὸς βοήθειαν ἡμῶν καὶ διόρθωσιν; ἣθελε κάμῃ τὴν Μακεδονίαν ἀξίαν ἐκείνης τῆς ὑπολήψεως, ἣν ποτὲ ἡ Λακεδαιμῶν ἐχαίρετο. Ἀντὶ

τῷ νὰ διαγείρη ἐν ἡμῖν, χρίσματα, ἃν ἤθελεν ἐπιμελῇται τὴν ἔνωσιν ἡμῶν, καὶ νὰ συστήσῃ ἐξ Ἑλλήνων καὶ Μακεδόνων ἐν ἔθνος Φιλικὸν καὶ σύμμαχον, ἐν ταυτῷ δὲ καὶ εὐτυχές, ἡθέλον ἦναι καὶ οἱ τόποι αὐτῷ ἀσφαλεῖς ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν ξένων.

Τοιῷ τρόπῳ αὐτὸς ἡθέλεν ἀποδειχθῇ προβλεπτὴς μιᾶς συστατικῆς εὐτυχίας καὶ τῷ ἰδίῳ αὐτῷ ἔθνει. ἄλλ' ἐπεὶ δὲ ὁ Φίλιππος ἀγαπᾷ νὰ μετέρχηται τὴν ἀρετὴν, μόνον ὡς ὄργανον τῆς φιλοτιμίας αὐτῆς, τολμῶ νὰ σοι εἰπῶ, χωρὶς νὰ φανῶ ἄρπαξ τῶν δικαίων τῷ χρησμῷ τῶν Δελφῶν, ὅτι ἡ τοιαύτη τύχη τῶν Μακεδόνων, ἡ ἐκ μέρεσς μὲν τῷ Ἡγεμόνι προμηθευομένη, καὶ συνοδευομένη μετὰ τσαύτης τέχνης, ἀνδρείας τε καὶ ἐπιτηδεϊότητος, ἐκ μέρεσς δὲ τῶν ὑπηκόων μετὰ τσαύτης ἀρετῆς, εὐθὺς ὅπῃ ἀρχήσῃ νὰ ἀναφύῃ, θέλει καὶ ἐξαλειφθεῖ. Ὁ καιρὸς, καθ' ὃν τὸ βασιλεῖον αὐτῶν ἀρχήσῃ νὰ φαίνεται κατ' ἐπιφάνειαν ἀνθίζον καὶ λάμπον, θέλει εἶναι ἡ ἐποχὴ, ἀφ' ἧς ἡ πτώσις αὐτῆς ἀρχεται. τέλος

πάντων, αἱ ἐπιδόσεις αὐταὶ θέλῃσιν ἀνοίξει τὰ ὄμματα τῶν γειτόνων, καὶ αἱ καταπορθήσεις, θέλῃσι κάμει αὐτὸ νὰ ἀποκτήσῃ περισσοτέρους ἐχθροὺς, παρὰ ὑπηκόους, καὶ αὐτὰ τὰ προτερέματα τῶν Μακεδόνων, ὅπῃ ἡμεῖς τὴν σήμερον θαυμάζομεν, θέλῃσι προχωρήσει εἰς τὰ ἐλαττώματα τῶν νικηθέντων. ἐπομένως δὲ καὶ ἡ Μακεδονία θέλει δυσυχῆσει, καὶ τέλος πάντων θέλει εὖρει τὸν καταπορθητὴν αὐτῆς.

Ἐπρεπεν, ἀγαπητέμῃς Ἀρισεΐα ἡ Φύσις τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας νὰ ἀλλάττῃ μορφήν, διὰ νὰ δύναται ἡ πολιτικὴ τῶν Σοφιστῶν ἡμῶν, νὰ ὀδηγήσῃ ἐν ἔθνεσι εἰς μίαν εὐτυχίαν σαφεράν. ἂν ᾔθελεν ὀδηγέμεθα μόνον διὰ τῆς λογικῆς, εἰς τὸ νὰ ἀποσρεφώμεθα τὴν ἀδικίαν, τὴν πονηρίαν, τὴν δυναστείαν, τὴν φιλοτιμίαν, τὴν φιλαργυρίαν καὶ τὰ λ: π:, ἵσως αὐτὰ ᾔθελον ἐπιτύχωσι νὰ τὸ σκοτίσωσι διὰ τῆς ἀπάτης, καὶ νὰ τὸ περιπλέξωσι εἰς τὰς προλήψεις, χωρὶς αὐτὸ νὰ δυνηθῇ νὰ ἀπορρίψῃ αὐτὰ. αἰὲν ὅμως τὰ πάθη ἡμῶν, αὐτὰ εἶναι ὅπῃ ἀποσρέφονται τὰ τοιαῦτα ἐλατ-

τῶματα εἰς τὰς ὁμοίους ἡμῶν. ἐπειδὴ αὐτὰ συ-
 γαντόμενα μετὰ ἐτέρων ὁμοίων αὐτοῖς, πληγύ-
 νονται καὶ ἐξερεθίζονται εἰς τόσον, ὅπῃ δὲν δύ-
 νηται εὖ ἐν τῇ διαλύσει. διὸ ἕως ἧς ὁ ἄνθρω-
 πος ὁ ἀδικὸς καὶ μὴ ἀξιόπιστος θέλει ἐξεργίξει
 τὰς ἰδίους αὐτῆς συμπολίτας, ἕως ἧς μία ἐπικρά-
 τεια φιλότιμος, φιλόργυρος καὶ ἀλαζών, θέλει
 εἶναι ὑποπτος καὶ μισητὴ εἰς τὰς γειτόνους αὐτῆς,
 ἐνὶ λόγῳ, ἕως ἧς ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων δὲν
 μεταβαλθεῖ, ἔσο βέβαιος Ἀριστεία, ὅτι ἡ πολι-
 τικὴ ὀφείλει νὰ προσέχῃ τὴν ἀρετὴν, ὡς πηγὴν
 καὶ βᾶσιν τῆς εὐδαιμονίας. Ἦθελον νὰ ὁμιλήσω
 ἀκόμη λεπτομερῶς καὶ περὶ τῆς μεθόδου, πῶς ἡ
 πολιτικὴ πρέπει νὰ θεμελιώσῃ τὴν ἀρετὴν εἰς
 μίαν ἐπικράτειαν. πλὴν ἀρκεῖ διὰ σήμερον εἶπεν
 ὁ Φωκίων, μήποτε καπιάζων σὲ περισσότερον,
 ἀμβλύνω τὴν ἀλήθειαν· ἂν ὅμως λάβῃς τινὰ
 ἀπορίαν ἐπάνω εἰς τὰ ὅσα ὁμιλήσαμεν, ἢ ἀκό-
 λουτος συνομιλία θέλει κάμει τὴν διάλυσιν.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

Περιέχων τὴν μέθοδον, ἣν οὐδεὶς ἢ πολιτικὴ νὰ μετέρχηται, εἰς τὸ νὰ δυνηθῇ νὰ σχηματίσῃ ἓν ἔθνος ἐνάρετον. περὶ τῶν ἀρετῶν, ἃς δεῖ κατ' ἀρχάς νὰ περιποιῇται, οἷον τὴν ἡμετέραν, τὴν φιλομοχθίαν, τὴν πρὸς τὴν δόξαν ἀγάπην, καὶ τὸ πρὸς τὴν θρησκείαν ἀναγκαῖον σέβας.

Χθὲς σὺν τῷ Ἀριστείᾳ, ἀγαπητέρες Κλεόφανες! ἐπανακάμψαντες εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Φωκίῳνος, εἶπον πρὸς αὐτὸν, σήμερον εἶναι ἡ ἡμέρα τῶν μεγάλων Παναθηναίων. πῶς ἂν λοιπὸν μεγαλοπρεπεσέως ἡθέλαμεν πανηγυρίσῃ μίαν τοιαύτην ἑορτὴν, ἀφιερωμένην εἰς τὴν Ἀθηνᾶν, καὶ διωρισμένην εἰς αἰώνιον μνήμην τῆς διὰ τῆς Θεσεως προσαρμόσεως τῶν διαφόρων λαῶν τῆς Ἀττικῆς τῇ Ἀθηνᾷ; εἰμὶ διὰ τῆς προσεκτικῆς ἀκροάσεως τῆς διδασκαλίας σς, ἣν ἡ καλοκάγαθος εὐνοιά σς συγκατανεύσασα, ἡθέλεν ἐξακολουθήσῃ.

ἐρμηνεύσας ἡμῖν τὰ περὶ πολιτικῆς καὶ ἡθι-
κῆς.

Ὁ δὲ Φωκίων ἀποκριθεὶς, εἰπέ μοι, ἐγὼ εὖ-
χαριστῶ καταπολλὰ τὸν Ἀριστείδην, ὅπῃ ἐπρόκρι-
νεν ἓνα αὐτοῦ διήγησιν, τῶν πανηγυρικῶν ἡ-
μῶν θεαμάτων, καὶ δὲν ἐσυγκατάνευσεν εἰς ἐκεῖ-
νο, ὅπῃ σὺ ἴσως ἐπεθύμεις. Πιθανὸν, ἡκολούθη-
ναι λέγει μειδιῶν, ὅτι ἡ Ἀθηναῖα, ἥ τις, ἀπὸ τῆς
καιρῶς αὐτῆς ἡμεῖς τὰς ἐορτὰς ἡμῶν πανηγυρί-
ζομεν μετὰ πλείονος πομπῆς, καὶ ὀλιγοτέρας τῶν
προπατόρων ἡμῶν ἀρετῆς, θεωρῶσα αὐτὰς μετὰ
ἀδιαφορίας, θέλει περισσύτερον εὐαρεστηθεῖ, ὅπῃ
ἡμεῖς δὲν αὐξάνομεν τὸν θόρυβον.

Ἄς ἐξακολουθήσωμεν λοιπὸν τὴν συνομιλίαν
ἡμῶν. Ἐγὼ ἀπέδειξα ὑμῖν. ἔλεγεν, ὅτι ἡμῶν
ἀρετῇ, διὰ τῆς ἐμπνεύσεως εἰς τὰς ἀνθρώπους
τῆς ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης, συνδέει αὐτὰς. τὰ δὲ
ἐλαττώματα ἐξ ἐναντίας πάντοτε διαιρῶσιν αὐ-
τὰς καὶ ἀποξενῶσιν ἀλλήλων, πρὸς τέτοις ἐσα-
φηνίσα ὑμῖν, ὅτι ὅλαι αἱ ἀρεταί, χωρὶς ἐξαίρε-
σεως, συμβάλλουσιν εἰς τὴν εὐτυχίαν τῆς κοινῆς.

πλήν αὐταὶ αἱ καταλήψεις μόναι, δὴν ἐξαρκεῖ-
 σιν εἰς τὸ νὰ ὀδηγήσωσιν ἐντελῶς τὴν πολιτικὴν
 εἰς τὰς πράξεις αὐτῆς.

Ἐν καὶ ἐκάστη τῶν ἀρετῶν δεῖται περιποιή-
 σεως, πλήν καὶ ὅλαι δὲν ζητῶσι παρὰ τῆ νομο-
 δότης καὶ τῶν ἀρχηγῶν ἐξ ἴσης τὴν αὐτὴν μέρι-
 μναν, ὥς ὅτι τινὲς μὲν ἐξ αὐτῶν, ὡς τοσῶτον εὐ-
 θείαν καὶ ἄμεσον ἔχουσι τὴν ἀναφορὰν, πρὸς τὸ
 ἐνεργεῖν καὶ σερεῖν τὴν εὐτυχίαν τῶν ἀνθρώπων,
 καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἐπικρατείας, ὥσπερ αἱ
 ἄλλαι. πασῶν τῶν ἀρετῶν αἱ εἶζαι δὲν ἔχουσι τὴν
 αὐτὴν ἔκτασιν, καὶ ὅλαι αἱ ἀρεταὶ δὲν εἶναι ἐξ
 ἴσης κατὰ τὸν κορμὸν ἰχυραὶ, ἀλλὰ τινὲς μὲν καὶ
 ἐξ αὐτῶν χρήζουσιν ὑποσηρίξεως, ἐπειδὴ χωρὶς
 τῆς ἀδυνατεῖς καὶ μαραίνονται, τινὲς δὲ ἐκ-
 φύουσι καὶ βλαστῶς μεγαλητέρας, καὶ καρπὸς
 φέρουσιν ἀφθονοτέρους τῶν λοιπῶν, καὶ διὰ τὰ
 εἰπώμενα ἔτι, αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς ἀποτελεῖσαι
 τὴν περὶ αὐταὶ γῆν καρποφόρον, ἀναφύουσι τρι-
 γύρω ἑαυτῶν καὶ ἐτέρας κατὰ μέρος μυρίας ἄνευ

σποράς, καὶ χωρὶς ναὶ χρήζουσιν οἷας δῆτινος περιποιήσεως.

"Αν ἡ πολιτικὴ, ἀγαπητέ μου Ἀρεταία, ἤθελε διακρίνει τὰς ἀρετὰς ἐν τάξει, κατὰ τε τὸν βαθμὸν αὐτῶν καὶ ὑπεροχὴν, αὐτὴ ἤθελε ψηφίσῃ διὰ προέδρους αὐτῶν, τὴν δικαιοσύνην, τὴν φρόνησιν καὶ ἀνδρείαν, καὶ συμφώνως μετὰ τῆς ἡθικῆς ἤθελεν ἀποδεικνύει ἡμῖν, ὅτι ἐξ αὐτῶν τῶν τριῶν πηγῶν ἐρύσσεια ἡ εὐταξία, ἡ εἰρήνη, ἡ ἀσφάλεια, καὶ ἐνὶ λόγῳ, πᾶν ἐφετὸν ἀγαθὸν διὰ τῆς ἀνθρώπου. Ὁ σκοπὸς τῆς πολιτικῆς ἀποβλέπει εἰς τὸ ναὶ εὐκολύνῃ τὴν ἐξεργασίαν τῶν τῶν τριῶν ἀρετῶν. πλὴν αὐτὴ καὶ καλῶς τατα γνωρίζει, ὅπῃ ἡ δραστηριότης τῶν παθῶν ἡμῶν, καὶ ἡ ἀμέλεια τῆς λογικῆς, ἐμποδίζουσιν ἡμῖν τὴν ἔξιν αὐτῶν, καὶ ἂν πρῶτον δὲν οἰκειώσῃ ἡμᾶς ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς, ὧν αὐτὴ ὡς δέσποινα διατάττει τὴν ἀσκήσιν καὶ τὸ βᾶδισμα, δὲν θέλει δυνηθεῖ ναὶ ἐκδιώξῃ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ἡμῶν τὰ ἐλαττώματα, τὰ κωλύοντα ἡμᾶς ναὶ γινῶμεν δίκαιοι, φρόνιμοι καὶ ἀνδρεῖοι.

Παράξενος πολιτικὴ ἤθελεν ἦναι ἐκείνη, τῆς ὁποίας ὁ νομοθέτης ἤθελε φρονῆ, ὅτι μόνη ἡ θέσπισις τῶν νόμων ἀρκεῖ διὰ τὰ ὑποτάττει τὰς ἀνθρώπους. ἐκ τούτου αὐτὸς δὲν κατορθοῖ εὐδὲν, ἂν πρῶτον δὲν ἐάλλῃ εἰς τάξιν τὸ δικαίωμα ἐνὸς ἐκάστος πολίτου, καὶ τὰ ἀσφαλίσῃ τὴν δικαιοσύνην εἰς ὅρια σεραῖ. ἄφες τὰ πάθη τὰ διοκύση, καὶ τότε θέλεις ἰδεῖς εὐθύς τὰ τοιαῦτα ὅρια ἀνασκευασμένα, καὶ μύρια προφάσεις ἀνύπαρκται τὰ ἐξεθενῶσι τὸ δίκαιον, εἰμὴν ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν πλέον δικαίων νόμων, ἡ ἀδικοκρισία συνοδεῖ τῆς πονηρίας καὶ πανουργίας, ἀνταδιόξουσα διὰ τῆς ἀτιμωρίας, θέλει ἐλκύσει εὐθύς γενικῶς καὶ τὴν κλίσιν τῶν πολιτῶν.

Κήρυξον εἰς τὴν πόλιν τῶν Συδαριτῶν πρὸς ὅλους τὰς πολίτας, ὅτι τὰ προτιμήσωσι τὸν θάνατον τῆς φυγῆς, καὶ τὰ δειχθῶσιν ὅλοι γενναῖοι εἰς τὴν μάχην, καὶ τὰ ἀψηφῶσι τὰς κινδύνους. εἰς ἧς ἐνίοτε ὑποβάλλει ἑαυτὸν, ὁ εἰς χείρας λαβὼν τὴν διοίκησιν τῆς δημοκρατίας. ἐγὼ σὲ ἐσβαίω, ὅτι κηρύττετε ἐν δόγμα πάντι ἀνω

Φελές, ὡς ὅτι οἱ Συβαρίται ὄντες ἐκγεγοναικο-
 μένοι, δὲν θέλῃσι προκρίνει παντελῶς τὴν ἀν-
 δρείαν τῆς τρυφλότητος. ὑποθετέον ὅτι ὁ νόμος
 προσάζει ἡμᾶς τὴς Ἀθηναίαις, νὰ ἔχωμεν τὴν
 Φρονιμωτάτην εὐταξίαν εἰς τὰς δημοσίας συνελεύ-
 σεις, καὶ νὰ ἡμεῖθα σκεπτικοὶ, κελεύων νὰ ζυ-
 γοσατῶμεν ἐξακριβῶντες μετὰ προσοχῆς τὸ ὄφε-
 λος τῆς πατρίδος. Ἡμεῖς διὰ εὐχαρίστησιν καὶ
 μόνον τῶν παθῶν ἡμῶν θέλει δεχθῶμεν τοιῦ-
 τοι, ἀλλ' ἐχὶ ὡς ἀποβλέποντες εἰς τὸ ὄφελος
 τῆς δημοκρατίας.

Πᾶς τις νομοθέτης, ὅπῃ ἀγνοεῖ μετὰ ποίων
 ἀρετῶν ἢ δικαιοσύνη, ἢ Φρόνησις, καὶ ἢ ἀνδρεία
 ὀφείλῃσιν, ἕτως εἰπεῖν, νὰ ᾔναι ἐγκεντρισμένοι,
 πᾶς τις νομοθέτης, ὅπῃ δὲν ἡξεύρει νὰ κατα-
 πείθῃ τὴς ἀνθρώπους, νὰ σέβωνται αὐτὰς ἐμ-
 πρᾶκτως, ἔπεται ὅτι καὶ οἱ νόμοι αὐτῆς νὰ μέ-
 νωσιν ἄνεργοι, χωρὶς νὰ προξενήσωσιν εἰς τὸ κοι-
 νὸν ἔδεν ὄφελος. εἰσὶ τινὲς τῶν ἀρετῶν ἀγαπη-
 τέμμε Ἀριεῖα, τῷ ὄντι βάσις καὶ στήριγμα τῶν
 λοιπῶν, ἐξ ὧν ἐγὼ ἐπαριθμῶ τέσσαρας, καὶ κα-

λῶ αὐτὰς μητέρας ἢ βοηθητικάς. αὐται δὲ καὶ οἱ τὴν πολιτικὴν τάξιν εἰσὶν αἱ πρώτισται, δηλαδὴ ἡ ἐγκράτεια, ἡ φιλομοχθία, ἡ πρὸς τὴν δόξαν ἀγάπη καὶ τὸ πρὸς τὰς Θεὰς σέβας.

Διὰ τῆς ἐγκρατείας, ἔλεγεν ὁ Φωκίων, ἐνοῶ ἐκείνην τὴν ἀρετὴν, ἥτις ὁδηγῶσα ἡμᾶς πρὸς τὴν αὐτάρκειαν, τὴν ἀφεύκτως παρὰ τῆς φύσεως ἀπαιτημένην, πρὸς διατήρησιν ἡμῶν, καὶ σμικρύνουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν χρειῶν ἡμῶν, ἀποτελεῖ αὐτὰς ἀπλὰς. καὶ γὰρ ὅστις δὲν ἐπαιδεύθῃ τὴν ἐπισήμην τῆς νὰ ᾗναι ἐπὶ ὀλίγα αὐτάρκειας, ἐκεῖνος πάντοτε ἔπεται νὰ ᾗναι δυσυχής. (*) εἶσαι εἰδήμων τῶν λόγων τῷ Σωκράτῃ πρὸς τὸν Εὐθύδημον, λέγοντος, ὅτι οἱ ἀδιακριτώτεροι τῶν ἀνθρώπων ἐν τῷ κόσμῳ εἰσὶν οἱ ἄσωτοι, οἵτινες παντοίῳ τρόπῳ πάχοντες νὰ χορτάσῃσι τὰς λαγνείας αὐτῶν, ἀμβλύνουσιν ἐν ἑαυτοῖς τὴν αἰσθησὶν τῆς ἡδονῆς, μὴ δυνάμενοι νὰ ὑποφέρωσι μήτε πέναν, μήτε δίψαν, ἕτε νὰ ἀντισταθῶσιν εἰς

(*) Ἰδε ἐν τῷ Ξενοφῶντι τὸν διάλογον τῷ Σωκράτῃ μετὰ τῷ Εὐθύδημῳ περὶ φιληδονίας.

ταὺς πρώτας θέλεις τῷ ἔρωτος καὶ τῷ ὕπνῳ,
ἀλλὰ διὰ τὰ θέλωσι νὰ προλαμβάνωσι ταὺς ὀρέ-
ξεις αὐτῶν ἀναιδήτως, φθείρονται αὐτοὶ καὶ
ἐαυτῶν κατὰ πάντα.

Ἡ ἀσωτεία, φίλεμ, πολλὰ ἀκριβῶς πωλεῖ
τὰ ἐαυτῆς ἐλπίη, αὐτὴ διὰ τὰ συεῖσιν τὴν ὀχλη-
ρίαν αὐτῆς εὐτυχίαν, χρήζει χειρῶν πολλῶν, καὶ
χρόνῳ μακρῷ, καὶ κόπῃ πολλῇ, διὸ καὶ ἡ πολιτικὴ
ἐπιχειρῶσα νὰ καταστήσῃ εὐτυχὲς ἐν ἔθνος ἀσω-
τον, δὲν θέλει ἐπιτύχει ποτὲ. ἐν ᾧ ἡ ἀσωτεία
εὐφραίνεται τὴν ἀκολασίαν αὐτῆς, ἡ πλησμονὴ
ἐν τῷ ἅμα μετὰ καταφρονήσεως ἀλαζονικῶς ἀ-
πορρίπτει ἐκείνο, ὅπερ προλαβόντος μετὰ θερ-
μότητος ἐπεθύμει. Ὅι ἡμέτεροι Σοφισταὶ κατὰ τὴν
ἐαυτῶν συνήθειαν, ἐπάνω εἰς τῷτο κακῶς κρί-
νουν, λέγοντες ὅτι ἡ φύσις ἠθέλησεν, ὅπως αἱ
χρεῖαι ἡμῶν νὰ ᾔναι ἡ πηγὴ τῶν ἡδονῶν ἡμῶν,
δι' ἡμετέρας δόξαντες ὅτι ἐν τῷ πολλῷ πλάσσειν ταὺς
χρεῖας, θέλει πολλαπλασιάζονται καὶ αἱ ἡδοναί.
ὅμως αὐτοὶ διὰ τῆς ἀποδεικνύουσιν ἑαυτοὺς, ὅτι
δὲν ἐγνώρισαν ὀλοτελῶς, ὅτι ἡ ἀσωτεία δὲν ἔχει

παντάπασι τὴν ἐπιδεξιότητα καὶ ἐλευθεριότητα
 τῆς φύσεως. ἡ φύσις δὲν ὑπέβαλλεν ἡμᾶς ὑπὸ
 ἐδεμῖα ἀνάγκης, χωρὶς νὰ ἐπιδείξῃ εἰς τὸν ἴδιον
 καιρὸν καὶ τὸν τρόπον πῶς νὰ περιποιώμεθα αὐ-
 τήν. ἐξ ἐναντίας δὲ ἡ ἀσωτεία καλακεύεσα, καὶ
 ἐξερεθίζουσα δι' ἐλπίδων καὶ ἐνυπνίων τὰς φαν-
 τασίας ἡμῶν, δὲν ἐμπληροῖ ποτὲ ἐκεῖνο ὅπερ ὑπό-
 χεται. ἀλλ' ὅταν ἡμεῖς φανταζώμεθα ὅτι κρα-
 τῶμεν αὐτήν, ἐκεῖνη φεύγει ἀφ' ἡμῶν, ἀφήνισα
 εἰς ἡμᾶς ἀντὶ τῆς ἡδονῆς, τὴν ἀηδίαν, τὴν ὀχ-
 ληρίαν καὶ χαυνότητα.

Ὁ λόγος μεταξὺ ἡμῶν, ἀγαπητέ μου Ἀριστεία,
 δὲν εἶναι περὶ τῆς ἀναρμοσίας τῶν ἀσώτων, ἢ περὶ
 τῶν παθῶν αὐτῶν, ὅτι ὅταν αὐτὰ δὲν ἀπατῶ-
 σιν αὐτοὺς, δὲν πρέπει τελάχιστον καὶ ἡ φιληδο-
 νία νὰ ἐξερίζηται ἀπὸ τῆς δημοκρατίας. ἔγωγε
 καὶ πιθανὸν ἂν ἦτον, ὅτι αἱ ἡδοναὶ διὰ τῶν
 χρημάτων ἀγοράζονται, ἡ φιληδονία ὅμως, ὡς
 πάντοτε πολυδάπανος καὶ ἀσωτος, τῶν ἀδυνά-
 των ἤθελεν ἦναι ὅπερ ἡ δικαιοσύνη, ἡ φρόνησις
 καὶ ἡ ἀνδρεία νὰ συγκεραδίωσι τοῖς ἐλαττώμασι.

τοῖς περικυλιῶσι τὴν Φιλαργυρίαν καὶ πολυδαπα-
 ρίαν. τὰ πλάτη τῆς Περσίας δὲν ἤθελον ἀρκέ-
 σωσι νὰ πλετίσωσι τὸν Δημάδην (*). ἡ Εὐρώ-
 πη, ἡ Ἀσία καὶ ἡ Ἀφρική δὲν ἐξαρκῆσαν εἰς
 τὰς χρείας τριῶν ὁμοίων αὐτῷ Φιληδόνων, Ὅποῖον
 τόπον λοιπὸν ἡ ἀλήθεια δύναται νὰ ἔχῃ εἰς τὰς
 δημηγορίας τῆ τοιέτε; ὅταν αὐτὸς καὶ πατρίδα,
 καὶ τιμὴν, καὶ δικαιοσύνην πωλεῖ πρὸς ὅποιον
 θελήσῃ αὐτὰς νὰ ἀγοράσῃ; ὁ τοιῶτος Συγκλι-
 τικὸς πιεζόμενος ὑπὸ τῆ βάρους μιᾶς κακοχωνευ-
 σίας, προδίδει ἐξ ὀλοκλήρου τὴν ἐπικράτειαν εἰς
 ἐκείνον, ὅστις ἤθελε προσφέρει αὐτῷ ἓν ποτήριον
 ἐλεξιερίας, ἀρμολίς νὰ ζωογονίσῃ τὰς συνηθισμέ-

- (*) Ὁ Ἀντίπατρος εἶπεν ὅτι εἶχεν ἐν Ἀθήναις δύο Φίλας,
 τὸν Φωκίωνα καὶ τὸν Δημάδην. ἐξ ὧν μῆτε τὸν ἔνα
 ἐδυνήθη νὰ καταπέσῃ ποτὲ εἰς τὸ νὰ λάβῃ παρ' αὐτῆ δω-
 ρόν τι, μῆτε τὴν πλεονεξίαν τῆ ἑτέρας νὰ χορτάσῃ. ὁ
 Δημάδης ἦν ῥήτωρ, καὶ ἐν ὑπολήψει ἐν τῷ κοινῷ. αὐ-
 τὸς εὐρὼν ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν γενομένου τὸν Φωκίωνα
 ἐν τῇ τραπέζῃ, καὶ ἰδὼν τὴν αἶσαν λιτότητα τῶν Φω-
 κίων, εἶπεν αὐτῷ. θαυμάζω, ὦ Φωκίαν. εἰπέτω σὲ
 νὰ ἐπιφορτισθεῖς τὰς φροντίδας τῆς Δημοκρατίας, ἐν
 καιρῷ ὅπῃ ἐν τοσούτοις ἀτλήν μαγείρευμα σὲ ἀναγκάσει.

νας δυνάμεις τῆ σομάχου αὐτῆς. πῶς λοιπὸν θέ-
 λεις ὅπως αὐτὸς νὰ ἡξεύρη, ἂν τις δυσυχὴς πο-
 λίτης τήκεται πεινῶν; πιστεύεις ὅτι οἱ ἀχόρταγοι
 καὶ εἰς τρυφᾷς κυλινδόμενοι ἀρχηγοὶ, νὰ ἦναι
 ἀρκετοὶ νὰ μεριμνῶσι διὰ τὰς κοινὰς χρείας, καὶ
 νὰ ἦναι ἄγρυπνοι μετὰ προσοχῆς φύλακες εἰς τὸ
 νὰ προβλέπωσι, νὰ προλαμβάνωσι καὶ νὰ ἐκδιώ-
 κωσι τὰς κινδύνους, τὰς τὴν δημοκρατίαν ἀπει-
 λῶντας;

Τῆτο ἀγαπητέ μὴ τὸ ἐλπίσεις. καθότι καὶ
 ἡ ἰδίᾳ δημοκρατία, ἀφ' ἑμῆς μιᾶν φορὰν τὰ πνεύ-
 ματα αὐτῆς ἔφθασαν νὰ μολυνθῶσι διὰ τῆς
 ἀπολαύσεως, ἢ διὰ τῆς ἐπιθυμίας τῶν ἡδονῶν,
 τῆτο πλέον δὲν τὸ ζητεῖ, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἰδίᾳ
 θέλει σέβεται τῶν ἀρχηγῶν αὐτῆς τὴν μαλθα-
 κότητα καὶ πολυτέλειαν, διὰ τῶν ὁποίων ἡ προ-
 σήλωσις εἰς τὰς ἡδονὰς, ἔφθασε νὰ ἀποδώσῃ τὸ
 ἔνδιον τῆς πενίας εἰς τὴν μετρίότητα. οἱ πολί-
 ται χρήζουσι πολλῶν, διὰ νὰ δύνωνται νὰ ἦναι εὖ-
 χάριτοι εἰς τὴν κατάστασιν αὐτῶν. αἱ ψυχαὶ αὐ-
 τῶν ὡς ἤδη ἀπὸ τῶν κλοπῶν μεμολυσμέναι, καὶ

ταῖς χερσίν ἐκ ἔτι ἤψαντο αὐτῶν, πλὴν αὐτοὶ μὲν εἰς τὰς ψήφους πραγματευόμενοι ἀναιδῶς τὰς ἐαυτῶν φωνάς, θέλῃσι πωλῶσιν αὐτὰς εἰς τὰς πλείονα αὐταῖς προσφέροντας, οἱ δ' ἐν ταῖς αἰξιώμασι τῆς τε δημοκρατικῆς καὶ εἰραγωγικῆς διοικήσεως, χρώμενοι τὴν ἐαυτῶν παρὰ τῇ δημοκρατίᾳ ὑπόληψιν δολίως, ἀποβλέποντες μόνον εἰς τὸ πῶς εὐκολοτέρως καὶ ἀτιμωρητὶ ἐκ τῶν ἀδικιῶν νὰ πλυσθῶσι, θέλῃσι κυλίσονται εἰς τὴν ἀδυσσον τῶν ἡδονῶν, καὶ τὸ πᾶν φθειρόμενον, δὲν θέλει μένει ἄλλο, εἰμὴ μία σκιὰ τῆς δημοκρατίας ματαία, καὶ ἐπομένως ἀντὶ τῶν καταπατημένων νόμων, τὰ μὲν πάθῃ θέλῃσι βασιλεύει δεσποτικῶς, τὰ δὲ ἤθῃ, ἂν εἰς τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἤθελε μένῃ ἔτι διάτις ἐνεργητικὴ δύναμις, θέλῃσιν εἶναι πλέον σκληρὰ.

Ὅταν αἱ καρδιαὶ ἀφιεράθῃσαν εἰς ὅλα τὰ ἐλαττώματα, ἡ φιληδονία εἰ καὶ παντάπασιν δὲν ἤθελεν ἔχῃ σδυμμένας τὰς ἀρχὰς τῆς φρονήσεως καὶ τῆς δικαιοσύνης, πλὴν ἀρκεῖ ἡ ἐκνεύρωσις τῶν σωμάτων νὰ κάμῃ τὴν δημοκρατίαν, νὰ

μὴν ἐλπίζει πλέον παρὰ τῶν ἐκχαυνοθέντων
 πολιτῶν ἀγῶνας, ἀγρυπνίας, ὑπομοιρὴν καὶ κό-
 πος, ἐξ ὧν ἐν πάσῃ περιβάσει ἡ σωτηρία αὐ-
 τῆς κρέμαται. ἐν ὅσῳ οἱ ἐκ τῶν τρυφῶν μεμα-
 λακωθέντες αὐτῆς νέοι κοιμῶνται ὡς κεκοπια-
 σμένοι ἐπὶ τὰ μαλθακὰ, δύνασαι νὰ πισεύσῃς,
 ὅτι αὐτοὶ ἐν καιρῷ ἐξαφνικῶς τινὸς κινδύνου, θέ-
 λουσιν ἐξυπνίσει νὰ ἐκδιώξωσι τὸν ἐχθρὸν, τὸν
 ἦδη τὰς κλίμακας ἐπιτιθέντα εἰς τὰ τεῖχη ἡμῶν,
 καὶ νὰ ἔχωσι τὴν ἰχὺν καὶ γενναιότητα τῶν πα-
 λαιῶν Ἀθηναίων, τῶν εἰθισμένων νὰ καταφρο-
 νῶσι τὰς τρυφὰς, καὶ νὰ κοιμῶνται ἐπὶ τῆς γῆς
 παρ' ἑαυτοῖς ἔχοντες τὰ ὄπλα; ἀφ' οὗ ἡμεῖς ὑπε-
 τάχθημεν εἰς τὰς τρυφὰς, ἐγὼ εἶδον, ναί, εἶδον
 τὰς ἀπογόνους τῶν Ἡρώων τῆ Μαγαθῶνος καὶ
 τῆς Σαλαμῖνος, ἐκτρατεύοντας κατὰ τῶν ἐχ-
 θρῶν, νὰ ἔχωσι προμελετημένην τὴν φυγὴν ἐν
 τῇ καρδίᾳ αὐτῶν. τὸ μολυντικὸν παράδειγμα τῶν
 πλεσίων ἔφθαρε καὶ αὐτὰς τὰς πτωχὰς, χωρὶς
 νὰ μετέχωσι τῶν τρυφῶν αὐτῶν. δὲν εἶναι εἰδὲς
 τῶν Ἀθηναίων ὅπως νὰ μὴν ἀγανακτῇ κατὰ

τῶν στρατιωτικῶν ἀγώνων, καὶ τῆς ἐκπεπτωκείας
στρατιωτικῆς ἡμῶν τάξεως. Ἡ φύσις φαίνεται κα-
τὰ πάντα νὰ μετηλλάχθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα. αἱ
ἐξασκήσεις, εἰς τὰς ὁποίας οἱ προπάτορες ἡμῶν
ἄλλοτε μετὰ χαρᾶς ἐκαταγίνοντο, τὴν σήμερον
διὰ ἡμᾶς φαίνονται δυσφόρητοι, τὰ ἄρματα βα-
ρύφορτα, καὶ ἀμελήσαντες τὰς πόλεις φοβέμεθα
τὰ δυνάμεις τῶν βαρβάρων.

Μετὰ πόσης ἀκριβοῦς καταλήψεως, ἀγαπη-
τέ μου Ἀρισεία, ὁ Λυκῆργος ἐγνώρισε καὶ τὰς ἀ-
ρετὰς ἡμῶν καὶ τὰ ἐλαττώματα! ἐξακρίβωσον
τὰς νόμους αὐτῆς, καὶ θέλεις ἰοεῖς βέβαια, ὅτι
θεῖα ἔμπνευσις ἐδίδαξεν αὐτὸν αὐτῆς. δὲν εὐρί-
σκεις εἰς τὰς νόμους αὐτῆς ἑδεμίαν ἐκθεσιν ἀνω-
φελῇ, ἕτε ἀμάρτημα ἑδέναι ἐπαριάδραμε, χωρὶς
νὰ ἔχῃ αὐτὸ ῥιζόθεν ἐκριζομένον. δὲν ἐδιόταξεν
ἑδεμιάς ἀρετῆς τὴν χρῆσιν, χωρὶς νὰ θεμελιωθῇ
καὶ νὰ ἐπισηρίξῃ αὐτὴν εἰς τὴν παραγωγὴν αὐ-
τῆς. δὲν ἐσυγχώρησεν εἰς δύο νέες συζύγους ἀφρό-
νως νὰ χαίρωνται τὰ δίκαια τῆς γάμου, ἕτε ὁ
ἀνὴρ νὰ συνοικῇ εὐθύς μετὰ τῆς γυναίκος αὐτῆς εἰς

μίαν οἰκίαν, ἀλλὰ τρόπον τινὰ νὰ κλέπτη τὴν ἑαυ-
 τῆς ἀγάπην. ὁ σκοπὸς αὐτῆ ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ ἐμ-
 ποδίσῃ, ὅπως τὰ δίκαια τῆ γάμου νὰ μὴν ἀποκαταση-
 θῶσι πηγὴ τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς τρυφηλότητος,
 ὥστε ἐκ τῆς παραδίδόντες ἑαυτὰς κατ' ἀρχὰς εἰς
 τὴν ἀκράτειαν, καὶ χορταζέμεντες τῶν νομικῶν
 ἡδονῶν, νὰ μὴν ἤθελον ζητῶσι καὶ τὰς ἀπηγο-
 ρευμένας. Ἐν τῇ Λακεδαιμονίᾳ ἡ μοιχαλὶς ἠδό-
 λως ἦν γνωστὴ. ὦ τῆς εὐτυχίας! ἂν ἦναι ἀλη-
 θὲς ὅτι ἐκάσῃ μετὰ ὑποκορισμῷ συναναεσροφῇ
 ὑποθέττει, εἰς μὲν τὰς γυναῖκας μίαν φαντασιώδη
 πλάνην εἰς τὸ χρέος αὐτῶν. εἰς δὲ τὰς ἀνδρας
 τὴν τέχνην τῆς ἀπάτης καὶ διαφθορᾶς ὡς βάρ-
 σιν καὶ κανόνα, ἔπεται ὅπως δι' αὐτῆς τῆς τοσούτου
 κινδυνωδесаύτης τέχνης, κυριευόμενοι βαρυνόμενοι ὑπὸ
 μυρίων ταλαιπωριῶν, νὰ ὑπερβῶσι τὴν ψυχὴν τῶν
 εἰναγναίων μέσων, εἰς τὸ νὰ δύναται νὰ σκέπ-
 τηται καὶ νὰ κατορθοῖ πράγματα μεγάλα.

Οἱ πλεῖστοι τῶν νομοδότων διὰ νὰ μὴν ἐγνώ-
 ρισαν τὴν πρὸς τὴν μαλθακότητα κλίσιν τῆ
 γυναικείας γένεως, καὶ τὴν ἐπὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν

κυριότητα αὐτῆς, ἐφ' ἣ πλώσαν τὸν ἑρῶχον περὶ τὰ
 ἡΐθη ἡμῶν, περὶ δὲ τῶν γυναικῶν ἡμέλησαν νά
 δι-τάξωσιν. αἱ δ' ὁ Θεὸς Λυκέργγος προγνωρίσας,
 ὅτι αὐταὶ εὐκόλως θέλῃσι μεταδώσει εἰς ἡμᾶς τὰ
 ἑαυτῶν ἐλαττώματα, ἂν αὐτὸς δὲν δώσῃ καὶ εἰς
 αὐτάς τὰς ἡμετέρας ἀρετάς, διὰ τῆτο, ἐμπνεύσας
 καὶ εἰς αὐτάς μίαν γενναίαν ἀποπροφῆν εἰς τὰ
 πράγματα, ὅπῃ ἐκ φύσεως δὲν ἦσαν διὰ αὐτάς
 ἀναγκαῖα, ὑπέβαλε καὶ αὐτάς εἰς τὴν σκληρα-
 γωγίαν τῆς φιλομοχθίας, τῆ κόπης καὶ τῆ ἀγῶ-
 νος, ὥστε ἔκαμε καὶ ἐκ γυναικῶν ἀνδρας. Ὁ Πλά-
 των (*) ἐξ αὐτῆς τῆ παραδείγματος ἐγκαρδιωθεὶς,
 ἡδελύθη καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὴν δημοκρατίαν αὐτῆς

(*) Πλατ. δημοκρ. βιβλ. 7. ὦ Γλαύκων! μηδὲν γὰρ τι εἶμι με
 περὶ ἀνδρῶν εἰρημέναι μάλλον ἢ εἰρηκα, ἢ περὶ γυναι-
 κῶν, ὅσαι ἂν αὐτῶν ἱκαναὶ τὰς φύσεις ἐγγίγγωνται. Τῶ
 αὐτῆς εἰς τὰ νομικά, περὶ γυναικῶν ἀγωγῆς βιβλ. 7.
 Φημι πάντων ἀνοητότατα ταυτῶν ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν τό-
 ποις γίνεσθαι, τὸ μὴ πόση ῥώμη πάντας ὁμοθυμαδὸν
 ἐπιτηδεύειν ἀνδρας γυναῖξί ταυτὰ... Τὸ δ' ἡμέτερον
 διακ' ἄνεμα ἐν τέτοις ἐκ ἀποβήσεται, τὸ μὴ εἰ λέγειν,
 ὡς δὲ παιδείας τε καὶ τῶν ἄλλων ὅτι μάλιστα ποινωρεῖν
 τὸ θῆλυ γένος ἡμῖν τῶ τῶν ἀρρένων γένει.)

νά καίμη ἐκ γυναικῶν στρατιώτας, λέγων, ὅτι ὅσον ὀλιγότερα, χρέη ἔχομεν νὰ ἐκκληρώμεν, τόσον ὀλιγότερον συλλογώμεθα περὶ αὐτῶν, καὶ ὅτι, ζητῶν πολλὰ παρὰ τῶν γυναικῶν, ἤλπιζε μετὰ λόγος νὰ ἀπολαύσῃ τὰ πάντα παρὰ τῶν ἀνδρῶν.

Ὁ Λυκῆργος τέλος πάντων ἐσύνησεν εἰς τὴν πόλιν αὐτῇ τὰ δημόσια συμπόσια, τῶν ὁποίων ὁ μαῦρος ζωμὸς, ὁ τὴν σήμερον τοσῆτον ἀνυπόληπτος, ἦτον ἢ κατ' αὐτὸ ξεφάντως. Ἰδὲ τὰ δύο κεφαλαιώδη αὐτῇ συστήματα, χωρὶς τῆς συνδρομῆς τῶν ὁποίων, εἰς μάτην ἤθελεν ἐμποδίζει τὴν χρῆσιν τῶν χρημάτων καὶ τῶν τεχνῶν τῶν ἀνωφελῶν, τῶν ὡς κέντρα ἐν ταυτῷ καὶ τροφὴ τῶν παθῶν. Ἐκτοτε καὶ ἡ ἐξάσκησις τῶν δυσκολοτέρων ἀρετῶν, κατὰ χρέος καὶ μεταξὺ τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ διὰ τῆς ἐπέχοντος τὸν ἡρωϊκώτατον θαθμόν, ἦτον κοινή· ἐπειδὴ ἴδιον τῆς ἐγγρατείας εἶναι, νὰ κλείῃ τὴν εἰς τὴν καρδίαν ἡμῶν εἰσόδον ἐνὸς πλήθους ἐλαττωμάτων, νὰ ἀποκαταφαίγῃ τὴν ἐνεσῶσαν ἡμῶν κατάρασιν εὐάρεστον,

καὶ νὰ ὀδηγῇ ἡμᾶς εἰς τὸ ἀγαθὸν ἄνευ βίας. Ἡ ἐγκράτεια εἶναι, ὅπως ἀναμφισβόλως ἐμπνέει τὴν καταφρόνησιν τῆς πλῆθους, αὕτη ἐλευθεροῖ ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἐνοχλητικῶν καὶ ἀνωφελῶν χρειῶν, ὅσα συντροφεύμενη ὑπὸ τῆς ἀγάπης, τῆς εὐταξίας καὶ τῆς δικαιοσύνης· ὅσον ὀλιγότερον εἶναι τὰ πάθη ζωογονέμενα καὶ σεβόμενα, τόσο περισσότερο τὸ λογικὸν εἶναι ἐλεύθερον, νὰ ἐνεργῇ τὰ δέοντα αὐτῷ μετὰ ὠφελείας, Ναὶ, ἀγαπητέ μου Ἀριστεία, ἀφ' ἧς ἡμεῖς ἐκκλίναμεν ἀπὸ τῆς ἀπλότητος τῶν ἡθῶν τῶν προπατόρων ἡμῶν, ἀρχήσαμεν νὰ εἰσφέρωμεν τὰς νεωτερισμοὺς εἰς τὰς νόμους, καὶ νὰ πολλαπλασιάζωμεν τὰ κριτήρια. καὶ ἐκ τούτου τί ἐκτελέσαμεν; εἰδὲν ἄλλο εἰμὴ χάσματα, χρώμενοι ἀνωφελῆς τρόπους διορθώσεως· Ἡ πρώτη ἀρχὴ καὶ νόμος ἐκάστης δημοκρατίας πρέπει νὰ ᾖ ἡ ἐγκράτεια, καὶ τὸ κάλλιστα διοικούμενον ἔθνος μετὰ τὰς Σπαρτιάτας, θέλει εἶναι ἐκείνο, ὅπερ ἤθελε μιμῆται τὴν μετριότητα αὐτῶν.

Ἐν τούτῳ δὲ, τοιαύτη εἶναι ἡ ἀδυναμία τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐκάστη ἀρετὴ ἔχει τὴν συμ-
 μὴν τῆς πλάνης αὐτῆς, τῆς παραφροσύνης καὶ
 τῆς ἀτονίας. Ἡ ἐγκράτεια ἔχει τόσας ἐχθρὰς,
 ὅσα εἰσὶ καὶ τὰ εἶδη τῆς ἐγκρατείας, ὅσον αὐτὴ
 καὶ ἂν ἤθελεν ἦναι ἰχυρὰ, τέλος πάντων θέλει
 ὑποκύψει εἰς τὴν ἀδυναμίαν, ὅταν ἡ πολιτικὴ
 δὲν ἐμποδίσῃ τὸν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς ἀργίας
 πόλεμον, ὁμοίως καὶ τῆς ἀκηδίας τῆς ὁπαδῆς τῆς
 ἀμβλύτητος τῆς ἰτε ψυχῆς καὶ τῆ σώματος. ἐν
 παντὶ καιρῷ, καὶ ὅν οἱ νόμοι ἐγκαταλείπουσιν
 ἡμᾶς αὐτεξούσιους, δὲν εἶναι αἴδιο, εἰμὴ ὅτι ἀφιε-
 ροῦσιν ἡμᾶς εἰς τὴν δοκιμὴν, θέλξιν καὶ ὑποτα-
 γὴν τῶν παθῶν. διὰ τούτο ἡ πολιτικὴ χρεώ-
 σεϊ νὰ ἐμπνέῃ εἰς τὰς πολίτας τὴν φιλοπονίαν.
 ἐπειδὴ αὕτη ἡ ἀρετὴ ἐκχέσσει εἰς τὰς ἡδονὰς
 τὰς ἀπλὰς καὶ τιμίας, μίαν τερπνὴν διὰ ἡμᾶς
 εὐχαρίστησιν, μετριάζει καὶ τὴν φαντασίαν ἡμῶν,
 καὶ κωλύει, διὰ νὰ εἰπῶ ἔτι, αὐτὴν τῆ νὰ
 τρέχῃ νὰ ἀνακαλύπτῃ νέας τρυφὰς.

Μὴ διαδῶς, ἀγαπητέμῃς Ἀριεΐα, νὰ συμπεράνῃς ἐκ ταύτης τῆς διδασκαλίας, ὅτι ὅλα τὰ εἶδη τῆς ἐργασίας εἰσὶν ὠφέλιμα εἰς τὸ κοινόν, εἶναι καὶ ἐν εἶδος βραδύτητος, τὸ ὅποσον ἴσως ὀλιγοτέραν ἐλάβην φέροι. σοχίσαι τὴν πρὸς ἡμᾶς διαγωγὴν τῆς φύσεως. αὕτη εἰ καὶ δαφιλῶς χορηγεῖ ἡμῖν πάντα τὰ χρειώδη ἀγαθὰ, θέλει ὁμως ὅπῃ καὶ ἡμεῖς νὰ ἀπολαμβάνωμεν αὐτὰ μετὰ τινος κόπου· ἡ γῆ μένει ἄκαρπος, ὅταν αἱ χεῖρες ἡμῶν δὲν καλλιεργῶσιν αὐτήν, ὁ κόπος δὲ τῆς καλλιεργίας κατὰ τὴν τάξιν τῆς παραγωγῆς τῶν καρπῶν δὲν εἶναι βαρὺς, πλὴν συνεχῆς, ὅθεν ἄς μιμείται καὶ ἡ πολιτικὴ τὴν φύσιν. ὥς ὅτι ὁ κόπος ὅπῃ αὐτὴ εἰς ἡμᾶς διορίζει, ὅταν δὲν ἀναλογῇ εἰς τὰς δυνάμεις ἡμῶν, καὶ ὅταν ἡ ἐλπίς, προτρέψῃς ἡμᾶς νὰ ἐπιχειρῶμεθα μετὰ χαρᾶς τὸν κόπον, μένει ἡπατημένη, ὅταν αὕτη δὲν δύναται νὰ ἐξαρκέσῃ εἰς τὰς χρεῖας ἡμῶν, τότε καὶ ὁ κόπος γίνεται ἀνυπόφορος, καὶ δὲν εἶναι πλέον περισπασμός, ἀλλὰ μᾶλλον δαλὴ καὶ παιδεία.

Ἡ Ἀίγυπτος ἐπὶ τῶν διαδόχων τῆ Σεσό-
 τριδος ἐδυεύχησεν. ὁ ἡγεμὼν αὐτῆς εὐθὺς ὅπῃ
 ἐκυριεύθη ὑπὸ μιᾶς ἀκορέως Φιλοκερδείας, ἀμέ-
 σως ἐξέκλινε καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων ὄρθων κατέ-
 νων. καὶ γὰρ ἐπιφορτῆσας τῆς ὑπηρέσεως αὐτῆς
 κόπῃς δυσφορήσας, ἡθίλησεν ὁ ἴδιος νὰ συνάξῃ
 καὶ τῆς καρπῆς. αἱ χεῖρες τῶν Ἀιγυπτίων ἀπο-
 λιθόθησαν. οἱ Ἀιγύπτιοι, τὸ ἔθνος τὸ φιλόμοχ-
 θον, ἐποταπόθησαν ὑπὸ τῆς ἀργίας εἰς τόσον,
 ὅπῃ αὐτὴ καὶ ἔμεινεν εἰς αὐτὴς ἡ μόνη παρηγορία.
 ὅλη ἡ ἐπικρίτεια ἐταλαιπαρεύετο ἐν ταυτῷ καὶ
 ὑπὸ τῆς πτωχείας, καὶ ὑπὸ τῆς πολυτελείας,
 καὶ τὰ πνεύματα ἐξαγριωθέντα μετήρχοντο τῆς
 πολίτας ὡς ἄγρια θηρία, διὰ νὰ τὰ ἐξημερώσωσι
 διὰ τῆς κόπῃς. ὦ θέαμα ἀξιοθρήνητον ὅπῃ ἐπα-
 γάσθηκε τότε ἡ δυσυχὴς Ἀίγυπτος! αἱ πεδιάδες
 αὐτῆς χωρὶς τῶν εὐεργετικῶν ὑδάτων τῆ Νείλου,
 μόλις ἂν ἐδύναντο νὰ ἐξαρκέσωσιν εἰς τὸ νὰ
 θρέψωσι τῆς κατοίκους. Μεταξὺ τῶν περιφήμων
 ἐκείνων Πυραμίδων, αἵτινες φαίνεται ὅτι ἐδιω-
 κρίθησαν νὰ διαιωνίζωσιν, ἐν ὅσῳ ὁ κόσμος ζέκει,

καὶ τὰς ὁποίας ὁ δυσυχὴς λαὸς κατεδικάσθη νὰ ἀνεγείρῃ, πρὸς εὐχαρίστησιν τῆς ματαιοφροσύνης των Κυρίων αὐτῶ. Τὶ ἤθελεν ἐλπίζει ὁ Μονάρχης, ἂν τις ἐχθρὸς ἐξωτερικὸς ἤθελε Φανῇ εἰς τὰ ὄρια τῆς ἐπικρατείας αὐτῶ, ζητῶν νὰ ὑπερήσῃ αὐτὸν τῷ ἐξέματος καὶ τῆς τρυφῆς; ποίας χεῖρας πρὸς διανθέντευσιν ἤθελεν ὀπλίσῃ; ποῖον ὄφελος ἤθελε παρακινήσῃ τὸς ὑπηκόους αὐτῶ, νὰ χύσωσι τὸ αἷμα αὐτῶν, ὑπερασπιζόμενοι τὰς ἀκολασίας αὐτῶ, καὶ τὴν ἐαυτῶν ταλαιπωρίαν;

Ἐν τῇ Τύρῳ καὶ Καρχηδόνι, διηγέονται ἡμῖν οἱ περιηγηταί, ὅτι ὅλοι οἱ πολῖται καταγίνονται ἐν ἀχολίᾳ· αἰετὶ εἶθε οἱ Θεοὶ νὰ διαφυλάξωσιν ἡμᾶς, ἀγαπητέμῃς Ἀριεΐα, ἀπὸ τῶ νὰ μιμηθῶμεν αὐτοὺς. ἐκεῖνοι οἱ λαοὶ, τῶν ὁποίων τοσῶτον εὐφημίζουσι τὸ ἀγχίνειν καὶ τὸ δρασκόν, ἐξάθνησαν οἱ Φθορεῖς τῶν ἐθνῶν τῶν κατὰ πάντα εὐχαρίσας διακειμένων περὶ τὰ πλῆστη, τὰ παρὰ τῆς πανσόφου φύσεως χρηγέμενα ἐν παντὶ κλίματι, καὶ ζώντων εὐτυχῶς χωρὶς κενοδοξίας καὶ πολυτελείας. Οἱ Τύριοι καὶ οἱ Καρχηδόνιοι, ἀποκαλύψαντες

εἰς τὰ λοιπὰ ἔθνη τὴν ὑδύτητα τῆς σπανιότη-
 τος καὶ τῆς πλῆττε, διείγειρον τὴν ἐπιθυμίαν αὐ-
 τῶν, καὶ διὰ τῆς ὑπελότητος κατέστησαν αὐτὰ
 καταφρονητὰς τῶν ἀγαθῶν ὅπῃ ἐξουσίαζον. Ἡ
 πορφύρα τῆς Τύρρε, καὶ τὰ περιφανῆ εἶδη τῆς
 Καρχηδόνος, πόσων κακῶν ἐπάνω εἰς τὴν γῆν καὶ
 δυσυχῶν πρόξενα ἐσάθησαν! Μὴ νομίσεις ὅμως
 Ἀριστεία, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ φθορεῖς τῆς κόσμου,
 τὸ ἐξ αὐτῶν διασπαρθὲν φαρμάκι, θέλσσι τὸ
 ἀποφύγει. Ἐγὼ δὲν γνωρίζω ἔτε τὴν Τύρρον, ἔτε
 τὴν Καρχηδόνα. ὅμως λέγω θαρρόντως καὶ τὸ
 βεβαιῶ, ὅτι αὐταὶ αἱ δύο πόλεις εἰσὶ δυσυχεῖς,
 ὥς ὅτι ἡ φιλοπονία ἔσα ὑπὸ τῆς ἐγκρατείας συν-
 τροφευμένη, εἶναι μία μεγάλη ἀρετὴ, καὶ χρή-
 σιμος εἰς τὸ νὰ καταπονῇ καὶ νὰ διευθύνῃ τὰ
 πάθη, ἐξ ἐναντίας δὲ αὐτὴ παρὰ τοῖς Καρχη-
 δονίοις καὶ Τυρίοις εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς φιλαρ-
 γυρίας καὶ τῆς φιλοκερδείας, ὅσον περισσότερον
 αὐτὰ τὰ δύο ἐλαττώματα αὐξάνσιν σὺν τῷ
 πλῆττει, τόσον περισσότεραν ἰχὺν ἀποκτῶσι καὶ
 τὰ λοιπὰ πάθη. ἡ φιλοπονία εἰς αὐτὰς τὰς δύο

ἐπιπρατείς, ἔχει τὴν ιδιότητα εἰς τὸ νὰ ταπει-
νῶ καὶ μόνον τὰ πνεύματα, ἢ νὰ ἐμπνέῃ τὴν
ἀλαζονείαν, διὸ καὶ οἱ κίτοικοι αὐτῶν ἀφεύκτως
ἐκ τούτου πρέπει νὰ ἀποκατασταθῶσι μιδωτοὶ καὶ
τύραννοι.

Οἱ Σόλων μὴν ὑποφέρων τῆς μεταξὺ ἡμῶν
θορύβου καὶ ἐπαναστάσεως, τὰς ἐκ τῆς ἀργίας τῆς
λαῖς προερχομένας, ἐσύνταξε νόμους ἐξεπίτηδες
περὶ τῆς φιλοπορίας, λέγων, ἕκαστος πατὴρ, ὅστις
ὄν ἐξασκᾷ τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς μίαν διὰν δόποτε
τέχνην, νὰ μὴ δύναται ἐν τῷ γήρατι νὰ ζητῇ
παρὰ τῆς υἱότητος ὁδεμίαν ἐσθήτην, νόμος παρὰ
λογος, καὶ ἐναιτίας τῆς ἀπ' αἰῶνος ἀπαρδιαίεως
χρῆς τῆς φύσεως, διὰ τῆς ὁδηγίας τῆς ὁποίας, παρακι-
νῶμενος ὁ πολίτης νὰ φαίνεται ἀγνώμων πρὸς τὸν
γεννητόρα αὐτοῦ, ὅν θέλει ἔχει ἔτε κλίσιον τινα
πρὸς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, κατ' αὐτὸν γὰρ τὸν νόμον,
ἕκαστος τῶν πολιτῶν ὑποχρεώμετος νὰ δόῃ λο-
γασμὸν τῶν ἐνασχολήσεων αὐτοῦ εἰς τὸν Ἄρειον
Πέγον, τὸν ἔχοντα τὴν ἐξουσίαν νὰ παιδεύῃ τὴν
ἀργίαν. Ποίαν λοιπὸν ἐκδασιν ἔλαβεν ἡ τοιαύτη

πολιτικῇ; ἕκαστος τῶν πολιτῶν κατὰ τὴν ἑαυτοῦ
ἀρεσκείαν ἐκλέγων ἑαυτῷ ἐργασίαν παρὰ τῇ νόμῳ
ἐξουσιωμένην, τέλος πάντων ἀπεκατεσάσθημεν μι-
θωτοί, καὶ τὸ πᾶν εἰς τὰς δημοσίας συνελεύσεις
δὲν παρασαίνει ἐξ ἡμῶν ἄλλο. εἰ μὴ ζωγράφους,
εὐροσκόψας, κτίσας, πραγματευτάς, χαλκείας
καὶ μεταπράτας.

Οἱ πολῖται ἡμῶν ἀφ' ὧν ἐδόθησαν εἰς ἀχο-
λίας ποταπὰς καὶ δελικὰς, συγχωρημένας παρὰ
τῇ Λυκέρῳ εἰς μόνους τὴν ἑλῶτας, ἐξουσία
ἔπρεπε νὰ λάβωσι καὶ ἡθῇ τοιαῦτα. ὅποιαν κα-
τάσσωσι λοιπὸν ἔπρεπε νὰ ἔχη ἡ δημοκρατία;
ὁ Μαραθῶν καὶ ἡ Σαλαμὶν ἄρα δὲν μαρτυροῦσι
περὶ τῆς ἀνδρείας καὶ δόξης τῶν προπατόρων ἡ-
μῶν; ἡ ἑλῶς ἅπασα δὲν ἠθέλε διοικῆται τὴν
σήμερον ὑπὸ ὑψηλόφρονος τινὸς Σατραπῆς τῶν
Βασιλέων τῆς Περσίας; ἂν διὰ καλὴν αὐτῆς
τύχην αἱ συντρέξασαι εὐτυχεῖς ἔκτακται περιστά-
σεις, ἐπὶ ταῖς ὁποῖαις δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ἀφιε-
ροῖ τις παιτελῶς ἑαυτὸν, καὶ ἕτεραι αἰτίαι, αἰ-
τίαι διετήρησαν εἰς ἓν ἔθνος τεχνίτων τὴν ἐκ-

παλαι πρὸς τὴν δόξαν καὶ ἐλευθερίαν ἀγάπην, δὲν ἤθελον ἔχει αὐτὸ προετοιμασμένον, εἰς τὸ νὰ παραδοθῇ ἀνεξέταστος εἰς τὴν ὁδηγίαν ἐνὸς Μηλτιόου (*), ἐνὸς Θεμισκλέους, καὶ ἑτέρων ὡσαύτως μεγάλων ἀνδρῶν; ἀλλ' ὅτε αἱ τοιαῦται ξέναι, ὡς πρὸς τὴν ἡμετέραν θέσπισιν αἰτίαι, ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀδυνατίσασαι, ἔπαυσαν νὰ ἔχωσι χάριν πρὸς τὰ ἥθη ἡμῶν, καὶ ἡ δημοκρατία ἤρξατο νὰ διοικῆται ὑπὸ ἀνθρώπων τεχνιτῶν, τότε φυσικᾶ ἔλαβε καὶ τὴν μορφήν ὅπως ἔπρεπε νὰ λάβῃ. Ἡξεύρεις καλῶτατα εἰς πόσῃν μικροπρέπειαν ὑπεπέσαμεν, ὅπως δι' ὅλους ἀποβλέποντες ἕκαστος εἰς τὸ μερικὸν αὐτῷ ὄφελος, καὶ ἐχὼς εἰς τὸ τῆς δημοκρατίας. ὥς κατακυριευθέντες ἐκ μεταλλαγῆς ἐς ἄκρον ὑπὸ τῶν παθῶν, κατεσῆθημεν δειλοὶ μὲν τὸ πρῶτον, αὐθάδεις δὲ τὸ ἑσπέρας, καὶ μαλθακοὶ ἐν ταυτῷ καὶ ὀργίλοι, ἀγνοῶντες παντελῶς τὰς τε δυνάμεις ἡμῶν, καὶ ἀδυναμίαν, καὶ βοηθητικὰ μέσα. διὸ καὶ ποτὲ δὲν ἐπράξαμεν τὰ δεόντα, ἀλλ' ἔτε ἐδυνήθημεν

(*) Θεμισκ. βιβλ. 2. Κεφ. 11.

να προῖδῶμεν αὐτά, καὶ να προλάβωμεν τὰς κιν-
δύνας. διατὶ λοιπὸν παραπονέμεθα κατὰ τῆς
τύχης; μήτοι χρέος αὐτῆς ἦν, διὰ θαυμάτων να
ἀποδείξῃ ἐν πληθὺς τεχνίτων δίκαιον, φρόνιμον,
καὶ γενναῖόψυχον;

Πᾶσα τέχνη, ἀφεύκτως χρήσιμος εἰς τὰς
χρείας τῶν ἀνθρώπων, εἶναι ἀναμφισβόλως τιμία.
τότε μόνον φαίνεται ἐπιβλαβὴς, ὅταν ἐς τὸ ἄ-
κρον ἐξακριβομένη, ἥθελε δώσῃ εἰς τὸ πρᾶγμα
τιμὴν ὑπέρμετρον, λεπτύνεσα ἀνωφελῶς καὶ τὴν
ἀρέσκειαν ἡμῶν. Ἐπὶ τῷ ἐπαινῶ τὴν παρὰ τῷ
Ὀμήρῳ ζωγραφισμένην ἀπλότητα τῶν ἡθῶν, ὡς
ἐνὸς Βασιλέως, ὅσις γινώσκει τὸν ἀριθμὸν τῶν
βοῶν αὐτῷ, τῶν αἰγῶν καὶ προβάτων, καὶ ὅπῃ
ὁ ἴδιος καὶ τὸ δεῖπνον αὐτῷ ἐτοιμάζει. μιᾶς Βα-
σιλίσσης, ἥτις νήθει καὶ ὑφάινει τὰ ἱμάτια τῷ
ἀνδρὸς αὐτῆς. μιᾶς ἡγεμονίδος, ὡς τὴν Ναυσι-
κάην, ἥτις πορεύεται ἢ ἰδίᾳ ἐπὶ τῆς ἀμάξης εἰς
τὸν ποταμὸν, να πλύνῃ τὰ ἱμάτια τῆς οἰκίας
της. Ἐκαστος δύναται περὶ ἑαυτοῦ να γίνῃ τε-
χνίτης χωρὶς τινος κατασχύνης, καὶ εἶθε εὐδοκίᾳ

τῶν Θεῶν, νὰ ἤθελε σώζηται καὶ τώρα παρ' ἡμῶν ἡ αὐτὴ περὶ τῶν ἡθῶν φρόνησις, ἀπλότης τε τῶν χρειῶν, καὶ ἡ ὁμοιότης τῶν καταστάσεων ἡμῶν! εἰς μίαν ὁμῶς δημοκρατίαν, ὅπως ἡ πολιτικὴ δὲν ἰσχύει νὰ ἀνακαλέσῃ τὰς πολίτας εἰς τὴν προτέραν τῆ παρελθόντος καιρῶ ἀγνείαν, αἱ τέχναι ἀποκατασταίνονται πλῆστη τῶν περιποιήσεων αὐτῶν. οἱ δὲ τεχνῖται ζῶντες ἐν τῇς προσόχῃ τῆ παρα τῶν πλεσίων λαμβανομένης μισθῶ, ὧν ἕνεκα ἐναχολῶνται, ἀναμφιβόλως ἔπεται καὶ αἱ ψυχαὶ αὐτῶν ἐκ τῆς νὰ ἐξευτελῶνται (*).

(*) Πλάτ. Νομ. ΒΙΒΛ. ΓΙ. Μῆτε κἄπῃλος ἐκὼν μὴδ' ἄκων μὴδεῖς γινώσκω, μὴδ' ἔμπορος, μὴτε δικηγόρος μὴδ' ἡντινα κεντημένος ἰδιώται· τοῖς μὴ ἐξίτα ἑαυτοῦ, πλὴν πατρὶ καὶ μητρὶ, καὶ τοῖς ἔτι τάτων εἰς τὸ ἄνω γένεσι, καὶ πᾶσι τοῖς αὐτῶ πρεσβυτέροις, ὅσοι ἐλεύθεροί ἐλευθέρως.

Ἡ γνώμη ἐνταῦθα τῶ Φωκίωνος περὶ τῶ νὰ θεωροῦνται οἱ τεχνῖται ὡς δέλοι, ἵτωρ νὰ Φανῇ πρὸς τινὰς ἀναγνώτας δύσφορος καὶ αὐστηρὰ, πρέπει ὡς πρῶτον ὅπου τὸ δυνατὸν νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὴν ἐννοίαν τῶ λόγου, καὶ τότε εὐκόλως θάλει γνωρίσωμεν τὴν ἀλήθειαν. Ὁ Φωκίων ἐγγράμμιζε κἀκεῖ τὰ δικαίωματα τῆς ἀνθρωπότητος, τὰ ἀφαιρῶντα τὰς τεχνίτας τῆς ἐλευ-

διὰ τὸτο, ἀγαπητέμεν Ἀριεΐα, ὁ νομοθέτης
πρέπει νὰ ᾔηται προσεκτικὸς, καὶ νὰ μὴν ἐμπι-
στεύηται τὸν χαλινὸν τῆς διοικήσεως ἢ τῆς ὑπερ-

δερίας, καὶ ὑποβάλλοντα αὐτὸς εἰς τὴν δελείαν. Ὁ σκοπὸς
αὐτῆ ἀπέβλεπεν εἰς τὸτο, ὅτι οἱ πολῖται ὅπῃ δὲν ἔχου-
σι φρονήματα πατριότισμῃ, νὰ μὴν ἤθελον μετέχῳσιν,
ὡς καὶ οἱ δῶλοι, εἰς ὑδεμίαν δημοσίαν διοίκησιν, καὶ
δικαίως. Αὐτὸς δὲν ἐψηφῶσε διὰ πατριώτας, εἰμὴ τὰς
γῆν ἔχοντας, καὶ εἶναι πιθανόν, ὅτι οἱ τοῖστοι δὲν δύ-
νανται νὰ ἐξαίρεθῶσιν ἐμπράκτως ταύτης τῆς ἰδέας,
χωρὶς νὰ ὑποκύνῳσιν ἑαυτὰς εἰς μεγάλας δυσαρρεσνείας.

Ὑπὲρ πάντας τὰς τὴν Δημοκρατίαν τῶν Ἀθηνῶν διοική-
σαντας, ὁ Ἀριεΐδης ἐτάθη ὁ μόνος ὅπῃ πρὸς αὐτὴν ἐ-
δείξε γνώμην εὐδιάθετον, διὰ τῆς ἀναιρέσεως τῆ νομι-
κῆ Κεφαλαιῆ τῷ Σόλωνος, τῷ μὴ συγχωρῆντο· νὰ με-
τέχῳσιν εἰς τὴν πολιτικὴν διοίκησιν ἄλλοι, ἐντὸς τῶν
ἀπολαμβανόντων ἐκ τῆς ἑαυτῶν γῆς τέλῃχιστον διακο-
σίης Μεδίανης σίτε, ἐλαίης ἢ ὄνου, τῶ ἐξααθηνώσαντος
τάτῳ τῷ τρόπῳ τὸ ἀριστοκρατικὸν μέρος τῆς διοικήσεως,
καὶ διαβρῆξαντὸς τὸν χαλινὸν τῆς Δημοκρατίας. ἦν γὰρ
συγκεχωρημένον χωρὶς τινος διαφορᾶς ἐνάτῳ πολίτῃ νὰ
ἐλπίζῃ καὶ νὰ φθάνῃ εἰς τὸν βαθμὸν τῆς πολιτερχίας,
καὶ ἐξαιῖα αὐτὸ ἐτάθη καὶ τὸ κεφαλαϊῶδες αἷτιον τῶν
μεγίστων σφαλμάτων τῆς Δημοκρατίας, καὶ τῶν δυστυ-
χιῶν ὅπῃ αὐτῇ, μετὰ τὸν θάνατον τῷ Περιμλέε, ἐκ
τῆς ἀνησυχίας καὶ ἀπεριόριστο αὐθαδείας τῷ λαῷ, ἐδο-
κίμασεν.

τάτης ἐξουσίας εἰς τὰς τοιαύτας. Ἄν ὁ νόμος κηρύττη αὐτὰς ἀνθρώπους ἐλευθέρους, καὶ ἐξ αὐτῶν συνίστησιν εἶδη πολιτῶν, ἡ πολιτικὴ ὅμως ὀφείλει νὰ θεωρῇ τὰς τοιαύτας, ὡς δέλλει μὴ ἔχοντας πατρίδα, ἕτε ἱκανοὺς νὰ μετέχωσιν εἰς τὰς συνελύσεις τῆ γένους. Οἱ μεγαλύτεροι ἄνδρες ἡμῶν, ὡς ὁ Μηλτιάδης, ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Κίμων καὶ λοιποὶ, συνευδόκουν τῷ ἀριστοκρατικῷ συστήματι, καὶ ἐγὼ ἀκολουθεῖν τὸ ἐαυτῶν παράδειγμα, ἐπεὶ ἐξ ἀλαζονείας τινὸς ἢ φιλοτιμίας, ἀλλ' ἐπειρῶ γνωρίζω καλῶς ὅσον τὴν ἀνθρωπότητα, καθὼς καὶ τὰ δίκαια αὐτῆς, συμβεβλεῦν διὰ εὐτυχίαν τῆς δημοκρατίας, καὶ ὄφελος τῆ κοινῆς, τῆ ἐκ τῶν κόπων τῶν ἐναχολιῶν αὐτῆς εὐτελεσιγέντος καὶ βυθισθέντος εἰς τὴν ἀμάθειαν, ὅτι ὁ λαὸς νὰ μὴν ἐνέχεται εἰς τὰ τῆς διοικήσεως.

Ὅσον ἀποβλέπει πρὸς τὰς τεχνίτας, ἡ δημοκρατία, ἡ χρηρίζουσα αὐτῶν, χάριν ἐπιεικείας πρέπει νὰ διοικῇ αὐτὰς ἀκαταφρόνως, προσέχουσα ἐπιμελῶς ὅπῃ οἱ τεχνῖται νὰ ἀπολαμβάνωσιν ἀπὸ τῶν κόπων αὐτῶν, μίαν πρόσδοτον ζωοτροφίας

ἐν ἀφθονίᾳ. εἰ δὲ κατ' ἄλλον τρόπον αὐτοὶ ἡμ-
πορῶσι νὰ γινῶσιν ἐχθροὶ τῆς δημοκρατίας, ὥς
ποτὲ οἱ Ἑλλῶτες ἔγινον τῶν Σπαρτιατῶν, τότε
καὶ ἡ ἐξουσία θέλει κρίνεται μέτοχος τῆς ἡμίσεως
τῆς παραξάσεως αὐτῶν, καὶ ἔνοχος ὡσαύτως τῆς
παιδείας, δι' ἧς ἔπρεπε νὰ παιδεύσῃ τὰς τοιάτας.
Οἱ ἔμφρονες πολῖται, οἱ θέλοντες νὰ διατηρῶν-
ται τὰ ἑαυτῶν ἥθη, δὲν συγχωρῶσι ποτὲ τὴν
ἐφεύρεσιν νέων τεχνῶν. Ὅσις ἤθελε πληροφο-
ρηθῇ περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν τεχνῶν καὶ τῆς προ-
κοπῆς αὐτῶν, ἐκεῖνος ἴσως ἤθελε γνωρίσῃ καὶ
τὴν ἰσορίαν τῶν ἐλαττωμάτων ἡμῶν. Ἄς δώσω-
μεν πίσιν εἰς τὴν γνώμην τῶν Σπαρτιατῶν, ὅτι
οἱ καλοὶ νόμοι καὶ ἡ χρῆσις τῶν ἀρετῶν ἐξευ-
γενίσῃσι τὰ ἔθνη, καὶ ἔχι ὁ σωρὸς τῶν ἀνωφε-
λῶν ὑπερβολῶν, τῶν παρὰ τῆς πολυτελείας μό-
νον σεβομένων, παρὰ δὲ τῆς λογικῆς ἀποδοκιμαζο-
μένων. Ὁ Λυκῆργος ἠθέλησεν, ὅτι οἱ Λακεδαί-
μονες εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν δικιακῶν ἐπίπλων,
νὰ χρῶνται τὴν ἀξίνην μόνον καὶ τὸν πρίονα.
Θαυμάσιος νόμος! τοιάτῳ τρόπῳ πρέπει νὰ ἐμ-

ποδίζεται ἡ ἀρεσκεια καὶ ἡ πολυτέλεια τῶν πλε-
σίων, ὥστε διὰ τὰ μὴ δύνωνται νὰ εἰσφέρωσι τέχ-
νας ἀνωφελεῖς, νὰ βιάζονται οἱ τεχνῖται εἰς τὸ
νὰ ἀφήνωσιν ἀχρημότητα τινὰ εἰς τὰς πάνυ ἀνα-
γκαιωτέρας τέχνας αὐτῶν. Ἔιδον πολλὰκις τὸν
Πλάτωνα μεγάλως νὰ δυσάρεσθῃ, περὶ τῆς ἐς
αἰκὴν ἐλθούσης παρ' ἡμῖν ζωγραφικῆς τέχνης.
Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐνθυμέμαι, περιεργαζόμενος
ἐγὼ μετ' ἀπαρίας ἐν τῷ Ναῷ τῆς Ἀθηνᾶς τὴν
ζωγραφίαν τῆς καταστροφῆς τῶν Γαγάντων, ἐκεί-
νος ἐλκύνσας με τῇ ἱματίᾳ, εἶπέ μοι, αὐταὶ αἱ μα-
ρίαι εἰσὶν αἱ διαφθείρουσαι ἡμᾶς, πέσῃ τέχνη, πό-
σος κόπος, πόσον πνεῦμα ἐμεταχειρίσθῃ, διὰ τὰ
διεγείρῃ ἕνα τοῖστον φοβερὸν κατόρθωμα! Ἄλλ'
ἐν τῇ δημοκρατίᾳ μὲν, ὃ ζωγράφος ὑποχρεῖται ἐν
μιᾷ ἡμέρᾳ καὶ νὰ ἀρχήσῃ, καὶ νὰ τελειώσῃ τὴν
εἰκόνα.

Τέλος πάντων, ἀγαπητέ μου Ἀριστῆα, ἔχε ἐν
τῇ μνήμῃ σου διαπαντός, ὅτι ἡ πολιτικὴ δὲν πρέ-
πει νὰ ἐμπιστεύηται τὸν χαλινὸν τῆς διοικήσεως
εἰς χεῖρας ὁσὲν ἄλλῳ, εἰμὶ ἐἰς ἀνθρώπους ὅπῃ

καὶ ἔχῃσι διαδοχικὴν ἀκίνητον περισσίαν, ἐπειδὴ
 τῶν τοιούτων ἐστὶν ἡ πατρις. Ἀλλὰ διὰ καὶ μὴν
 ἡθέλε γίνηται καὶ ἡ ἀργία τῶν τοιούτων εἰς τὴν
 δημοκρατίαν ἐπιβλαβής, ὁ νόμος διὰ σφοδρῆ προ-
 γράμματος ἄς περιορίξῃ αὐτὰ τὰ σκανδαλοποιὰ
 πλέτη, τὰ μᾶλλον φθείροντα τὰς ἄφρονας καὶ
 φθονερεῖς πολίτας, ἢ τὰς ἔχοντας αὐτὰ, ὥστε
 ἡ μετριότης τῶν διαδοχικῶν περισσιῶν, καὶ βιάξῃ
 τὰς Κυρεῖς αὐτῶν καὶ τὰς δαλεύωσιν οἱ ἴδιοι.
 Ἄν ὅμως καὶ ἡ συνήθεια τῆτο ἡθέλε τὸ ἐμπο-
 δίσῃ, ἡ δημοκρατία διὰ τῆς ἐπαυξήσεως τῶν τε
 χρεῶν καὶ ἐναχολιῶν, ἄς ἀποσπᾷ τὰς πολίτας ἀπὸ
 τῶν παθῶν αὐτῶν. Θέαμα ἀξιοθέατον ἦν τὸ πά-
 λαι ἡ Λακεδαίμων, παρασαίνουσα πάντοτε ἄνδρας
 ἀχολομένους περὶ τὴν ἀσκησιν, πότε μὲν τῆ ἵπ-
 ποδρομίας, πότε δὲ τῆ Δίσκες, καὶ ἄλλοτε μὲν τῆ
 ἄλματος, τῆς πηγμῆς, ἄλλοτε δὲ τῆς παλαί-
 ετρας καὶ λπ. καὶ προετοιμάζουσα διὰ τῶν τοιού-
 των εὐθυμιῶν τῇ πατρίδι διαυθεντευτὰς ἀνδρεῖς,
 ἔτινες μετὰ τὰς τοιούτας κόπες χάριν ἀναπαύ-
 σεως, ἔμενον ἐν τοῖς χολείοις, διδασκόμενοι ἔχῃ

μόνον νὰ διαλέγωνται, ὡς ἡμεῖς, περὶ ἀρετῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ χρῶνται αὐτάς. ὥστε πᾶσα ἡλικία ἐκάς αὐτῶν γένεσ ἐνηχολεῖτο ἐν πάσῃ ὥρᾳ κατὰ μέρος, καὶ ἔτω καὶ ὁ καιρὸς διὰ τὰς Σπαρτιάτας παρείρχετο ἀνεπαιδῆτως. Πῶς ἂν λοιπὸν τὰ πάθη, εἰς μίαν διαγωγὴν ζωῆς ἀχολσμένης, μεθ' ὅλης τῆς ὁρμῆς αὐτῶν καὶ ἐπιδεξιότητος, ἤθελον δυνηθῇ νὰ ἐπιτύχωσι μίαν εἰγμὴν, εἰς τὸ νὰ ἀπατήσωσι, θέλῃωσι καὶ διαφθείρωσι ἕνα Λακεδαιμόνιον;

Μέχρι τῆδε, ἀγαπητέμεν Ἀριστεία, ἠκολέσθαι ὁ Φωκίων λέγων, ἐγὼ δὲν σοὶ ἀπέδειξα ἄλλο, εἰμὴ τὰς ἀδυναμίας, τὴν ἀθλιότητα, καὶ ὅσα ἀναφέρονται πρὸς ὄνειδος τῆς ἀνθρωπότητος. μέχρι τῆδε ἡ πολιτικὴ δὲν σοὶ ἔδωκε νὰ καταλάβῃς ἄλλο, εἰμὴ ὅτι αὕτῃ ἐναχολεῖται εἰς τὸ νὰ διασπᾷ τὰς δεσμύς, τὰς δὲ ἀπείρων καὶ διαφόρων παθῶν ἔχοντας τὸν ἄνθρωπον προσηλωμένον εἰς τὰς προσωπικὰς αὐτῆ ὠφελείας, καὶ διαχωρίζοντας αὐτὸν τῶν τῆς ἐταιρίας. Ἡμεῖς λοιπὸν διὰ νὰ ἐκφύγωμεν τὰς τερπνότητας ταύτης τῆς

Κίρκης, ἥτις προκαταγγέλλει ἡμῖν τὴν μοῖραν,
 εἰς ἣν ὑπεβλήθησαν οἱ σύντροφοι τῆς Ὀδυσσεύς,
 ἃς σοχαδῶμεν τὴν ἄπειρον πρὸς ἡμᾶς σοφίαν καὶ
 συνεργίαν τῆς φύσεως. γνώρισον τίνι μυσικῷ τρό-
 πῳ μᾶλλον ἢ πολιτικῇ, ἢ αὐτὰ τὰ ἴδια πάθη,
 ἐνιχύει αὐτὰς τὰς ἀρετὰς, τὰς τοσῶτον δειλὰς
 καὶ τοῖς πάθεσιν ἡμῶν ἀντιμαχομένας, τὰς το-
 σῶτον δρασμαῖς, καὶ ξένας μὲν, ἀναγκαίαις δέ,
 εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν. γνώρισον διὰ τίνων μυστη-
 ρίων ἢ κατ' ἐπιφάνειαν δύσφορος ἀχολία γίνεται
 τερπνὴ καὶ εὐχαρίς. Διὰ τὰ φθάσαμεν δὲ τῶτον
 τὸν βαθμὸν, πρέπει καὶ ἔχωμεν ἐν τῇ καρδίᾳ ἡ-
 μῶν ἄγρυπνον φιλοδοξίαν, καὶ φρόνημα εὐγενὲς
 καὶ γενναῖον, δι' ᾧ ὁδηγούμενοι πρὸς τὴν κατά-
 ληψιν τῆς μεγαλείας τῆς τε ἀρχῆς καὶ τῆς διορι-
 σμῆς ἡμῶν, καὶ διδασκόμενοι ὅτι δημιουργημα Θεῶ
 ἐσμὲν, γινόμεθα τέλος πάντων σύνοικοι τῶν πνευ-
 ματικῶν ἰσθμῶν.

Καὶ τῷ ὄντι, Ἀριστεία, ἡ ψυχὴ δὲν ἔχει ἄλ-
 λο μέσον προτροπῆς ἐπιτηδειότερον τῆς φιλοδοξίας,
 τῆς τοσῶτον μᾶλλον ὑψηλῆς, καὶ ὅσον αὐτὴ εὐα-

ρεσέεται νὰ ἀντιπαλαίῃ. Διὰ πόσων θριάμβων δὲν ἐξελαμπρύνθη αὐτὴ μαχομένη πρὸς τὰ ὀρμητικὰ καὶ ἰχυρὰ πάθη; πῶς νὰ σοὶ ἐπαριθμήσω ὅλους ἐκείνους τὸς μεγάλους ἄδρας, οἵτινες δι' αὐτῆς προτιμήσαντες τὴν πτωχείαν, κατεφρόνησαν τὴν φιληδονίαν; ἡ φιλοδοξία φαίνεται κατὰ τινα τρόπον διύτησιν ἡμᾶς πρὸς ἑαυτοὺς, καὶ ἡμεῖς, διὰ νὰ κατακυριεύῃ καὶ μεθύῃ τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἡ εἰδέα τῆ ἐνδόξε θανάτου, ὡς ὑπὸ τινος εἶδος γοητείας λησμονῶντες ἑαυτοὺς, θυσιάζομεν ἔνεκα ταύτης προθύμως καὶ τὴν ζωὴν. Πόσοι Ἕρωες μετὰ τὸν Κόδρον γεγονόσιν θυσία τῷ τοιούτῳ φρονήματι;

Ὁ Σωκράτης, ὅπῃ ἐγνώριζε κατὰ ἔαθος τὴν καρδίαν τῶν ἀνθρώπων, δὲν εὐχαρισεῖτο μόνον διὰ τῆς διὰ λόγους προτροπῆς πρὸς τὴν ἀρετὴν, νὰ ἀποδεικνύῃ ὅτι αὐτὴ ποιεῖ ἡμᾶς εὐτυχεῖς, φέρεσθαι μεθ' ἑαυτῆς τὰς ἀμοιβὰς. ἀλλὰ φοβόμενος μήποτε τὰ πάθη, ὡς μᾶλλον ἐνγλωττώτερα αὐτῷ, διὰ τῆς προσφορᾶς ἡδονῆς τινος ἐνεπώσης, ἐμφράξωσι τὰ ὦτα τῶν μαθητῶν αὐτοῦ τῷ μὴ ἀκούειν

τὴν ἀλήθειαν, καὶ διὰ τὰ ἀποκαταστήσῃ αὐτὰς
 προσεκτικότερας καὶ εὐμαθεστέρας, ἔδανε πρὸ ὀφ-
 θαλμῶν αὐτῶν τὴν δόξαν. ἐκ τῆς καὶ εἰς τὸ
 χολεῖον αὐτῆς ἐχηματίσθησαν ἐν ὑστέροις ἐκεῖνοι οἱ
 περιφανεῖς ἄνδρες, οἱ δοξάζοντες τὴν δημοκρα-
 τίαν ἡμῶν. Πόσον ἤθελον ἦναι αἱ Ἀθηναίαι περὶ
 πλεον εὐτυχεῖς καὶ ἀνθηραὶ, ἂν διὰ τῆς ὀργανι-
 σμῆς τῶν νόμων, καὶ διὰ τῶν χειλέων τῆς διοική-
 σεως, ἡ πολιτικὴ ἤθελε νεθετῇ κοινῶς τὰς πο-
 λίτας, ὡς ὁ Σωκράτης τὰς ἑαυτῆς μαθητάς! "Αν
 ἡ φιλοδοξία παρὰ τοῖς βαρβάροις ἦναι ἀγ' ὠρίστος.
 "Αν αὕτη ἡ ἀρετὴ ἡ εἰς ἀτομίαν ἤδη ἐν τῇ Ἑλ-
 λάδι κύπτουσα, τέλος πάντων ἡμέραν παρ' ἡμέ-
 ραν ἀποκαταστήσῃ σπανιωτέρα, παρὰ ὅτι ἦτον
 πρὸ ἐνὸς αἰῶνος, τῆτο μὴ τὸ ἀποδώσῃς εἰς
 τὴν φύσιν, ὅτι αὐτὴ νὰ ἦτον πολλῶ πλείω
 ἐλευθέριος πρὸς τὰς προπάτορας ἡμῶν,
 παρὰ πρὸς ἡμᾶς, ἢ ὅτι ἐκ τινος παραλόγου
 πρὸς ἡμᾶς ἐμπαθείας, εὐχαρισεῖται νὰ διαχωρίσῃ
 ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ξένων. Αὐτὴ ἐν παντὶ καιρῷ καὶ
 τόπῳ ἐξ ἴσας διανέμει τὰς ἑαυτῆς εὐεργεσίας,

αἰδ' ἡ πολιτικὴ δὲν ἡξεύρει συμφώνως νὰ ὠφε-
 λῇται. 'Οι Θηβαῖοι κατὰ τὸν Μηδικὸν πόλεμον
 ἄρα δὲν ἠθέλον Φανῇ τόσον ἀνδρεῖοι, ὅσον ἐφά-
 νησαν δειλοὶ, ἂν Ἐπαμινώνδας. τίς ἠθέλεν ἐξά-
 ψῃ τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν σβυθὲν φρόνημα τῆς
 δόξης; πῶς θέλεις λοιπὸν, ἀγαπητέ μου Ἀριστεία,
 ὅπῃ αὐτῇ ἡ ἀρετὴ νὰ τολμήσῃ νὰ προχωρήσῃ
 εἰς τὴν Περσίαν, καὶ νὰ καρποφορήσῃ, ἐν και-
 ρῷ ὅπῃ ἐκεῖ μολυντικὸς τις ἄνεμος καὶ αὐτὸν
 τὸν σπόρον ἐξήλειψε; δὲν εἶναι εἰδ' ἐν βραβεῖον
 ὅπῃ νὰ φαντασθῇς πρὸς τιμὴν τῆς ἀρετῆς, καὶ
 ἐν τῇ Περσίᾳ νὰ μὴ τὸ ἐνδύωνται αὐθαδῶς ἐ-
 λαττώματα τινα. Μία αὐλὴ βεβυθισμένη εἰς
 τὰς τρυφὰς, ἥς ψυχὴ καὶ ὅλης τῆς επικρατείας
 ἡ Φιληδονία, εἰ μόνον τὴν εὐνοίαν αὐτῆς μόνοις
 τοῖς ὑπεργοῖς καὶ συνεργοῖς τῶν ἀσωτειῶν αὐτῆς
 ἀπονέμει, αἰδ' ἔτε καὶ ποτὲ ἐμπιζεύεται τὴν δι-
 οίκησιν Σατραπείας τινὸς εἰς ἓνα ἄνθρωπον εἰδή-
 μονα καὶ ἐνάρετον, ἀλλὰ μᾶλλον ὑποπτευομένην
 τὸν τοῖστον, μακρὰν αὐτῇ θέλει ἀπέχει. "Οθεν
 διὰ νὰ φθάσῃ τις ἐν τῇ Περσίᾳ νὰ γινῇ μεγ-

εἶνος, πρέπει νὰ ᾔναι πολλὰ μετρίοφρων, ἢ νὰ
φέρεται μικροπρεπῶς καὶ νὰ κρύπτῃ τὰ προτε-
ρήματα αὐτῆς.

Τὸ πλῆθος, φύσει ὑπὸ τῆς ἀμαθείας συρό-
μενον, δὲν κρίνει ποτὲ ὀρθῶς, ἀλλ' ἐπαινεῖ τὸ
κολακεῦον τὴν ἀνοησίαν αὐτῆς καὶ ὑψηλοφροσύ-
νην, τὴν φιλαργυρίαν καὶ ζήλειαν καὶ λπ: μὴ
διακρίνον τὸ ὄντος σοφὸν καὶ ἀξιέπαινον, ἀπὸ τῆς
ἀλλοκότης καὶ ἐκτάκτης. Αὐτὸ, ἂν ἡ πολιτικὴ ἐκ
συμφώνως μετὰ τῆς ἡθικῆς δὲν τὸ ὀδηγῶσιν εἰς τὸν
ὀρθὸν δρόμον, ἀναμφιβόλως θέλει τρέχει ὀπίσθεν
μιας δόξης, προερχομένης ἀπὸ προλήψεων καὶ
καινοτομιῶν. Ἀλλὰ πάλιν ἂν διὰ μίαν σιγμὴν παύ-
σωσιν ἀπὸ τῆς νὰ τὸ φωτίξωσι, καὶ νὰ διευθύνω-
σιν αὐτῆς τὰ διαδήματα, ἀποσύρεται, καὶ ἀμέ-
σως διὰ τῶν γελοιῶδων καὶ ταραχῶδων αὐτῆς ἐ-
παίνων, καὶ οἱ σεβόμενοι τὰ ἀληθῆ προτερήματα
θυχεραίνουσι. Πρὸς τέτοις θέλει πλανήσῃ πρὸς
ἑαυτὸ καὶ ἐπιθυμητὰς τῆς φιλοδοξίας, πλὴν ὑ-
περιμένε τῆ ὀδηγητικῆς φωτὸς, περὶ τῆς πᾶς πρέπει
νὰ ζητῶσιν αὐτήν.

Ὅταν ἡ πολιτικὴ Φθάση νὰ γνωρίσῃ ἐκείνο, ὅπῃ ἀληθῶς εἶναι ἀξιολόγησον, ὅταν αὐτὴ, διὰ νὰ εἰπῶ ἔτιω, ἐξακριβώσῃ διὰ τῆς πλάσιγκος τὰς ἀρετὰς, ἀντὶ νὰ καταδαπανᾷ τὰς τιμὰς, τὰς ὁποίας ἡ δημοκρατία διανέμει μετὰ μεγάλης οἰκονομίας, ἅς προσάπτῃ εἰς τὰς διὰ τὴν κοινότητα ἐπωφελεσέρας ἀρετὰς τὸ μεγαλῆτερον σέβας, διὰ νὰ μὴν ἐξευτελίζωνται διὰ τῆς ἐλευθερίας διανομῆς τῶν τιμῶν, καὶ αἱ ἀντιβραβεύσεις πρέπει νὰ ᾔναι ὅπως δὴποτε σπανιώτεραι, ὥστε πάντες μὲν νὰ τὰς ἐπιθυμῶσιν, ὀλίγοι δὲ νὰ τὰς ἀπολαμβάνωσι, διὰ νὰ μὴν ἐξευτελίζωνται διαδιδόμεναι ἐκ περισσῆς, ἢ ἐξ αὐθαιρέτης. Οἱ τοῖς προτερήμασιν ἐξέχοντες, δικαίως πρέπει νὰ τὰς ζητῶσι, ὅταν ὅμως τὰ προτερήματα αὐτῶν ᾔναι ἐπωφελῆ εἰς τὴν πατρίδα, τότε καὶ νὰ τὰς λαμβάνωσιν. Ἡμεῖς τὴν σήμερον ἔχομεν ζωγράφους ἐξόχους, Κωμωδῆς θαυμασίους, καὶ ἀγαλματοποιούς ἐξαιρέτους. Ἀλλὰ καὶ τίς ἡ ὠφέλεια ἡμῖν ἐξ αὐτῶν; Οὐαὶ τῷ ἔθνεϊ ἐκείνῳ τῷ ἀπερισκέπτῳ, τὸ ὅποῖον ἐπὶ προφάσει ἀγχίνε τέχνης, ἐπαινᾷ

καὶ ἰσοτιμῇ τὲς τοῖς τὴν ὡσαύτως, καθὼς καὶ
 ἓνα περίφημον στρατάρχην, ἢ ἓνα σοφὸν διοικη-
 τήν. Ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἡ γλυφικὴ ἐμφυχῶσαι
 τρόπον τινὰ τὸ πανίον, τὸν χαλκὸν, ἢ τὸ μάρ-
 μαρον, ποιῶσιν ἡμᾶς ἄρα εὐτυχεστέρας; Ὁ Φίλιπ-
 πος μετὰ εὐχαριστίας ἀκέει τῶν ἡμετέρων πανα-
 θηναίων τὴν μεγαλοπρέπειαν, καὶ ὑπερχαίρει
 ὅτι οἱ πολῖται ἡμῶν δὲν χορταίνουσι τὰς πανηγύ-
 ρεις, τὴν μυσικὴν καὶ τὰ θεάτρα. Ἡμεῖς ἄλ-
 λοτε ὑψώναμεν ἀγάλματα, εἰς τιμὴν τῶν εὐερ-
 γέτων τῆς πατρίδος, μόλις σχηματισμένα, καὶ ἔ-
 χομεν πλῆθος μεγάλων ἀνδρῶν, τὴν σήμερον δὲ
 ἔχομεν μόνον τὲς γλυφέας καὶ ζωγράφους. Εἰ-
 πέ μοι τὴν ἀλήθειαν, Ἀριστία, ἂν διὰ τὰς Ἀθη-
 νας ἦναι ἀφεύκτως ἀναγκᾶιοι ἄνδρες τινὲς, ὅι-
 ται δυνάμει τῆς σπᾶδῆς καὶ τῆς τέχνης εὐδο-
 κίμησαν νὰ παρασπείνωσιν εἰς τὰ θεάτρα ἡμῶν
 τὸν Πρίαμον, τὸν Ἡρακλῆν, τὸν Ἀχιλλέα καὶ
 τὸν Ὀδυσσεά, εἰς καιρὸν ὅπῃ ἑοῖς ἐξ αὐτῶν ἡ-
 ξέυρει νὰ πολιτεύηται εἰς τὸ κοινὸν ὡς πολίτης

ὠφέλιμος, ἔτε εἰς τὴν Γερσσίαν νὰ φαίνεται κα-
λὸς βουλευτὴς, ἢ εἰς τὸν Ἄρειον-πάγον.

Πῶς λοιπὸν νὰ μὴν ἀθυμῶμεν, ὅταν ἡ δη-
μοκρατία, τὰ παρὰ τῆς ἀρετῆς ἀπαιτέμει· α βρα-
βεῖα, ἀποδίδει εἰς τινὰ προτερήματα φθοροποιῶν
ἀνθρώπων. Πρόσεχε σεαυτὸν, ἀγαπητέμει Ἀρι-
στεία, ἀπὸ τῶν τοιούτων ἐπιβλαβῶν προτερημά-
των, τῶν περιπλανέντων τὸν ὁδοιπόρον, ὥσπερ
οἱ σελασφόροι φωσφόροι, καὶ ῥιπτόντων αὐτὸν εἰς
τὸν κρημνὸν. Ἐγὼ διαλογιζόμενος τὰ αἷτια τῆς
εὐτυχίας, ἢ τῆς περιφορᾶς, τῶν διαφόρων δημο-
κρατιῶν τῆς Ἑλλάδος, ἐπαρτήρησα πάντοτε,
ὅτι εἰς λαὸς, ὅπῃ μιμῆται τὴν ἀρετὴν, ποτὲ δὲν
ὑπερεῖται τῶν ἀναγκαίων αὐτῷ προτερημάτων.
Καὶ πάλιν ὅταν τὰ προτερήματα δὲν συνοδεύων-
ται παρὰ τῆς ἀρετῆς, ἀνωφελῆ εἰσὶν. Πῶς ἂν
αἱ Θῆβαι ἤθελον ὠφελῆθῃ παρὰ τῇ Ἐπαμινώνδῃ
καὶ τῇ Πελοπίδῃ, ἂν αὐτοὶ ἤθελον ᾗναι φιλο-
κερδεῖς, Φιλότιμοι καὶ ζηλότυποι ἀλλήλοις; ἢ Ἑλ-
λας, διὰ τὴν σωτηρίαν αὐτῆς ἄλλοτε, ὀφείλει ὁ-
μολογεῖν τὰς χάριτας τῷ τολμηρῷ, ἀλλὰ καὶ συ-

νετῷ Φρονήματι τῇ Θεμισοκλέεσσι, τῇ συμβαλεύ-
 σαντος τὰς προπάτορας ἡμῶν, ἵνα τὰς μὲν γυ-
 ναῖκας αὐτῶν, καὶ γέροντας, καὶ παῖδας μετα-
 φέρωσιν εἰς τὴν Σαλαμῖνα, καὶ ἐκ τῶν ξύλων τῶν
 ὀικιῶν αὐτῶν κατασκευάσωσι σόλον, τὴν δὲ πό-
 λιν ἐγκαταλείψωσι τῷ Ξέρξει. "Ω! δια εὐτυχία
 ἦν διὰ ἡμᾶς, ἡ τοιαύτη γνῶσις τῶν προπατόρων
 ἡμῶν, τῶν προκρινάντων νὰ θυσιάσωσι μέρος τῆς
 περισσίας αὐτῶν, ἵνα τὸ πᾶν ὠφελήσωσι! Πόσον
 χρήσιμα ἤθελον ἦναι τὴν σήμερον εἰς ἡμᾶς τὰ
 προτερήματα τῆς τῇ μεγάλῃ ἀνδρὸς! "Αν ὁ
 Ἀρισεΐδης καὶ ὁ Κίμων ἐκυριεύοντο τότε ὑπὸ τῶν
 ποταπῶν καὶ διεσραμμένων τωρινῶν ἡθῶν ἡμῶν,
 βέβαια ἤθελον ἀντισταθῶσιν εἰς τὸ τοιῆτον πρόδλη-
 μα, διατὶ δὲν ἐπρονοήθη ὑπ' αὐτῶν, καὶ διὰ νὰ εὐ-
 χαρισήσωσι τὴν φθονεράν αὐτῶν δυσαρέσκειαν, περὶ
 τῇ διατὶ νὰ μὴν ἦναι αὐτοὶ οἱ μόνοι ἐλευθερω-
 ταὶ τῆς πατρίδος, ἤθελον προτιμήσωσι τὸν ἀφα-
 νισμόν αὐτῆς, καὶ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος, Ἀλλ' ἡ
 τιμιότης τῶν τότε κοινῶν ἡθῶν, ἐσυγχώρησε τῷ

Θεμισοκλῆϊ νὰ δειχθῇ μέγας ἀνὴρ (*), καὶ νικη-
τὴς τῶν Περσῶν.

(*) Ἐπὶ Ἀριεΐδα καὶ Θεμισοκλῆς οἱ διοικῶντες τὴν Δημο-
κρατίαν, ἐπὶ πολὺ ἦσαν ἀλλήλοις ἀνταγωνιζόμενοι, ὥδ
ὅπως ὅμως μισόμενοι. Ἄν δὲ ποτὲ συνέβαινε νὰ ἐχθρευ-
θῶσι, πλὴν δὲν ἐγκατατρέχοντο, χρώμενοι τρόπῳ δολίᾳς
ἀπατηλῆς καὶ ἐρεβλῆς, ἀλλὰ διὰ τινος εὐγενῆς αἰμιλλᾶς
ἐσπένδαζον, πῶς νὰ ὑπερέβῃ ὁ εἰς τὸν ἄλλον. Τὸ Φιλό-
πατρεις καὶ ἡ Φιλοδοξία ἀπέκρουον τὸν Φθόρον καὶ τὴν
ζήλοτυπίαν. Ὁ Ἀριεΐδης καὶ ὁ Θεμισοκλῆς, εἰ καὶ
πάντοτε ἀλλήλοις διεφέροντο, ὅτε ὅμως ὁ Ξέρξης ἠτή-
λει τὴν Ἑλλάδα, ἅπαντα ἡ μεταξὺ αὐτῶν ἀσυμφωνία
ἔπαυσε, καὶ δὲν ἀπέβλεπον εἰς ἄλλο, εἰμὴ εἰς μόνον
τὸ ὄφελος τῆς πατρίδος. Ὁ Περικλῆς ὁ ἴδιος, ὅσον με-
γάλην ἔφεσιν καὶ ἂν εἶχε διὰ νὰ διοικῇ ἐν Ἀθήναις
αὐτεξουσίως, ἀφ' ἧς ὅμως ἐγνώρισεν ὅτι ὁ Κίμων ἀφού-
κτως ἦν ἀναγκαῖος ἐν τῇ Δημοκρασίᾳ, ἀνεκάλεσεν αὐ-
τὸν ἐκ τῆς ἐξορίας, διὰ νὰ διοικῇ μετ' αὐτοῦ ἐν συμ-
φώνῳ. Τότε οὖν αἱ κατ' ἐκείνους τὸν καιρὸν ἐχθραὶ ἦσαν
εὐγενεῖς καὶ τίμιαι, καὶ ἡ ὀργὴ εὐπαρεΐτητος, ὡς Φη-
σὶν ὁ Πλάταρχος. Ἐπὶ δὲ τῷ Φωκίωνος ἐκ ἔτι τὸ τοιοῦ-
τον πολίτευμα ἐσώζετο. Καὶ γὰρ οἱ Ῥήτορες ἡγοράζοντο
παρὰ τῷ Φιλίππῳ, παρὰ τῷ Βασιλεῶς τῶν Περσῶν, ἢ
παρὰ τινος δυνατῆς καὶ δολίᾳ πολίτῃ, ἢ δ' ἀλήθειαν, τὸ
Φιλόπατρεις καὶ τὸ σέβας, ἐδεμίαν ἰσχὺν εἶχον πλέον
εἰς τὰς ἀνδρώπεις.

Δὲν εἶναι τὸτο μόνον, ἀγαπητέ μου Ἀριστεία ἀλλ' ἅπασαι αἱ ἀθλιότητες τῆς Ἑλλάδος προήλθον ἐκ τῶν δυσρέπων φαντασιῶν τῶν διεφθαρμένων ἀνθρώπων. Καὶ γὰρ, ὅτε τὸ ἐλάττωμα προέρχεται ἐξ ἀνοησίας, ποτὲ τόσον ἐπικίνδυνον δὲν εἶναι. ἀλλ' ὅτε αὐτὸ, διὰ τῆς ἐπιδεκτικῆς πρὸς πάντας ἀγχινοίας κρύπτεται ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῶν προτερημάτων, τότε καὶ ἐπιφέρει θανάσιμον πληγὴν εἰς τὴν δημοκρατίαν. Ἄν ἡ δημοκρατία ἔχῃ διένυτι σύστημα ἐπωφελὲς, καὶ περιορίζον τὴν φιλοτιμίαν καὶ φιλοκέρδειαν τῶν πολιτῶν, ὁ διεφθαρμένος ἄνθρωπος διὰ νὰ ἀμαυρώσῃ αὐτὸ, καταχρᾶται τὰ ἑαυτοῦ προτερήματα, ὥστε τέλος πάντων νὰ δυνήθῃ νὰ διασείσῃ τῆς νόμους, τῆς ὑπερασπίζοντας τὴν κοινὴν εὐταξίαν. Ὅταν δὲ πάλιν ἡθελε φανῇ διαδήτις ἔκλειψις εἰς τὸ σύστημα αὐτῆς, τότε ἐκεῖνος χρώμενος τὸτο τὸ μέσον, ἐπιπίπτει ἐπ' αὐτήν, τὴν καταστέφει, καὶ εἰς τὰ ἐξέπια αὐτῆς ἀνυψοῖ ἑαυτὸν. Τοιαύτη ἐξάθη πάντοτε ἡ διαγωγή τῶν Τυράννων, τῶν ἀρπασάντων ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν τὴν ὑπερτάτην

ἐξουσίαν. Καὶ γὰρ αὐτοὶ διὰ τὴν ἐξαδικήσασαι
 τὰς νόμους, καὶ διὰ τὴν ἀπατήσασαι τὴν ἐξουσίαν,
 ἢ τὴν ἀρχηγίαν τῶν ἀρχηγῶν, ἐμεταχειρίσθησαν
 πᾶσαν πανουργίαν, δόσπειρον δυσπιστίας ἀναμέσον
 τῶν πολιτῶν, δείγνουν μεταξὺ αὐτῶν πότεμὲν
 φόβος, πότε δὲ ἐλπίδας, καὶ διὰ τὴν βεβαιώσασαι
 τὰς πολίτας, ὅτι αὐτοὶ μεριμνῶσι περὶ τῆς κοινῆς
 καὶ μόνον καλῆς, ἤνυξον μετὰ πάσης ὑπερλόγη-
 τος τὰς μεταξὺ αὐτῶν ἔριδας. Περιπλέον δὲ ἐ-
 πειδὴ καὶ τὸ ὄφελος αὐτῶν ἠπύται καὶ τῆστο, με-
 τέτρεψαν τὰς μικρὰς διχοτομίας, εἰς εἶδος ἐμ-
 φυλῆς πολέμου, καὶ ὑποκρινόμενοι ὑπεράσπισιν τῶν
 καλῶν, καὶ ἐπισήριξιν εὐταξίας, ἐξερέωσαν κατ'
 αὐτὸ τὴν ἑαυτῶν τυραννίαν.

Ὁ Περικλῆς, ὁ διὰ τῆς εὐφροσύνης αὐτῆς εὐτυ-
 χήσας τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Ἑλλάδα, ἔλκων διὰ
 τῆς κολακείας πρὸς ἑαυτὸν τὸ πλήθος, ποσῶς
 δὲν ἐσυεάληθι εἰς τὸ νὰ ἀνατρέψῃ τὰ ἥθη ἡ-
 μῶν (*), καὶ νὰ καταπέσῃ ἡμᾶς εἰς τὸ νὰ γι-

(*) Ὁ Φωκίων ἐν συντόμῳ ἀναφέρει περὶ τῶν ἐπὶ τῆς Δε-
 σποτείας τῆς Περικλέους τριῶν αὐτῆς μεγάλων σφαλμάτων.

νῶμεν τίραννοι τῶν συμμάχων ἡμῶν, ἐμπνέων
 περὶ ἑαυτῆς Φρονήσεις ὑψηλὰς, ὥστε τέλος πάν-
 των καὶ διὰ τὰς σερεώσῃ καὶ τὴν κλονεμένην αὐτῆς

τὴν διὰ Θεοπλίσματος δοθεῖσαν ἄδειαν τοῖς πολίταις, εἰς
 τὸ ἀδιαφόρως καὶ ἐφεδρεύωσιν εἰς τὰ θάλατρα καὶ εἰς
 τὰς δημοσίας συναλεύσεις. τὴν ἐλευθέρην καλλιέργειαν
 τῶν ἀνοφελῶν τεχνῶν, καὶ τὴν εἰσαγωγὴν εἰς Ἀθῆνας
 τῆς κατ' ἐξοχὴν ἀπεριόριστος πολιτελείας, δι' ἣν εἰλκυσε
 πρὸς ἑαυτὸν ἐπὶ πολὺ τὴν εὐνοίαν τῆς λαῆς, καὶ ἔλαβε
 καὶ τὴν ἐξουσίαν ἀπόλυτον. Αὐτὸς ἐπὶ λόγῳ ὅτι οἱ σύμ-
 μαχοι δὲν ἀπέδιδον τὰς φόρας, ἤγειρε κατ' αὐτῶν μά-
 χην, καὶ ἀκολέσθως κολυμβῶν τὴν ἀλαζονείαν τῶν Ἀ-
 θηναίων, τὰς κατέστησε διὰ τῆς ἀρχῆς χυλόνος καὶ ἀνε-
 πιτηδεῖς εἰς τὸ διοικεῖν. Τ' ἄλλος πάντων ὁ Περικλῆς, ἀν-
 τὶ τὰ ἐμποδίστη τὸ μεταξὺ τῆς πατρίδος αὐτῆς καὶ τῆς
 Λακεδαιμόνος χίσμα, αὐτὸς διὰ τὰ ἀσφαλίστη μᾶλλον
 ἐν τοιαύτῃ κρητικῇ περιστάσει τὴν ἡγεμονίαν, πρὸς τέ-
 τοις καὶ μὴ δάσῃ καὶ λογαριασμὸν, ἀνεβρίβισε τὸν Πελο-
 πουσιακὸν πόλεμον. Ἀντὶ τῶν ἐπιπλήξεων ὅπως δικαίως
 προσήκασιν αὐτῷ, δὲν εἶναι καὶ θαυμάσιος τις; πῶς ὁ Θε-
 οκύβητος βιβλ. 2. κεφ. 11. λέγει, ὅτι ὁ Περικλῆς ἔλαβε
 τὴν ἡγεμονίαν διὰ νομικῆς ψήφου, καὶ ὅτι ἡ εὐγνωμο-
 σύνη τὰ καὶ ἀξιώτης τὰ ἠύξησαν τὴν ὑπόληψίν τε; Ἡ
 κρίσις ὅμως τῆς Πausanias προτιμητέα, ὅπως λέγει βιβλ. 8.
 κεφ. 52. εἰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἐγείραντες,
 πρέπει καὶ θεωρῶνται ὡς ἄφρονες καὶ μαροί, ἐπειδὴ ἐ-
 θυσίασαν ὅλον τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν ἀλαζο-
 νείαν καὶ ἴδιον ἑαυτῶν μερικὸν τέλος.

ὑπόληψιν, καὶ διὰ τὰ ἀποφύγη ἀπὸ τῆς νᾶ μὴ
 δώσει λογαριασμὸν περὶ τῆς διοικήσεως αὐτῆς, διή-
 γειρε καὶ τὸν αἰτυχῇ πελοποννησιακὸν πόλεμον.
 Τῶν αὐτῶν προτερημάτων ὧν καὶ ὁ ὑψηλὸς φρων
 Λύσανδρος, ἔβαλε κατὰ νῆν καὶ αὐτὸς τὰ δια-
 σρέψῃ τὴν διοίκησιν τῆς ἑαυτῆς πατρίδος, ὅπως διὰ
 μέσας τέτς τὰ ἀνοίξῃ τὴν κεκλεισμένην διὰ αὐ-
 τὸν ὁδὸν εἰς τὸν Θρόνον. Ὡς ὅτι ἐν παρθῷ ὅπως
 ἀκόμι ἐδύνατο τὰ ἐπισηρίξῃ τὴν ἀρχαίαν ἰχὺν
 τῶν νόμων, καὶ τὰ ἀνακαλέσῃ τὴν προτέραν
 μορφήν τῶν ἐξαγριοθέντων ἐκ τῆς φιλοτιμίας
 τῆς διεξοδικῆς πολέμου ἡθῶν, αὐτὸς κατεγίνετο ὑπέ-
 λως, πῶς τὰ μεταδώσῃ τὰ ἑαυτῆς ἐλαττώματα
 εἰς τὰς Λακεδαιμονίους, καὶ καταχρώμενος τὸν
 πρὸς τὴν πατρίδα ζῆλον, ἠπάτησεν τὴν φιλοδο-
 ξίαν αὐτῶν, ἐπὶ προφάσει ὅτι θέλει τὰ ἐπισηρί-
 ξῃ τὰς δυνάμεις αὐτῶν, ὥστε ἀπεκατέστησεν αὐ-
 τὰς φιλοκερδεῖς καὶ φιλοτίμους, διαφθείρας τὰς
 δυνάμεις αὐτῶν καὶ τὴν ὑπόληψιν. Πόσων κα-
 κῶν πρόξενον ἐσάθυσαν τὰ θελκτικὰ προτερή-
 ματα τῆς Ἀλκιβιάδου, ἵκανὰ ὄντα τὰ ἐπικαλύ-

πτῶσι τὰ ἐλαττώματα αὐτῶ; ἀλλ' ὅμως ταῖς δι' αὐτῶν ἐπελθούσας ἐφ' ἡμᾶς δυσυχίας, ἄρα ἐσά-
θισαν ἀρκετὰ τὰ προτερήματα αὐτῶ, νὰ ἀντα-
μείψωσιν αὐταῖς;

Ἄπασα ἡ οἰκισμένη, ἀγαπητέ μου Ἀριστεία, εἰδὲν
ἄλλο παρασαίνει ἡμῖν, εἰμὴ ἓνα εὐρύχωρον πίνα-
κα, πλήρη σφαλμάτων τῆς πολιτικῆς, τῆς πάν-
τοτε χεδὸν πλανωμένης ὅπισθεν μιᾶς ψευδῆς δό-
ξης. Πόσας προλήψεις, καὶ πόσα κατ' αὐτὸ ἐ-
λαττώματα ἀποδίδωσιν αὐτῇ διὰ σεβασμια, ἀμε-
λῶσα τὰ κατ' αὐτὸ ὑποσηρικτικὰ μέσα τῆς φι-
λοδοξίας; διατί; ἐπειδὴ καὶ δὲν ἔφθασεν ἀκόμι
νὰ γνωρίσῃ, πόσῃν τρυφερότητα ἔχει τῷ το
φρόνημα, καὶ μετὰ πόσῃς ζήλῃς ὑπερασπίζεται
αὐτὸ τὰ ἐαυτῶ δίκαια, καὶ πόσῃς δεῖται ἀκρι-
βῆς προσοχῆς. Πρὸς τέτοις δὲ, καὶ ὅπῃ ἡμὲν ἀ-
πειλὴ παροξύνει αὐτὸ, ὁδὲ φόβος καὶ ἐκ πασῶν
τῶν καρδιῶν τὸ ἐξαλείφει. Τίς ἐπίστευεν, ὅτι ἐν
μέσῳ λαῶ ἐλευθέρῃ, οἱ αἵματοςαγῆς νόμοι τῷ
Δράκοντος νὰ ἐκβλασθήσωσι, καὶ νὰ ἀποκατα-
στήσωσι τὸν λαὸν ἐνάρετον; εἰς αὐτὰς ἂν ἡμεῖς

δειλία φερόμενοι ὑπεκύπταμεν, δὲν ἡθέλαμεν
 κερδήσῃ ἄλλο, εἰμὴ τὴν μοῖραν τῶν ἀνδραπόδων, καὶ
 ἡ ποινὴ τῆς θανάτου, ἣν αὐτὸς ἐδιώριζε διὰ πᾶν
 μικρὸν ἀμάρτημα, δὲν ἤθελεν ἀπαντᾶ ἑδεμίαν
 ἀντίρρησην. Θέλεις νὰ ζωπυρώσῃς περιπλέον τὴν
 φιλοδοξίαν, καὶ νὰ ἀποδείξῃς αὐτὴν πολὺ πλεον
 γενναίαν; χρῆ διὰ παιδείαν τῶν ἐνόχων τὴν κα-
 ταισχύνῃ. Ὁ Δράκων διὰ τῆς τοιαύτης θεσπίσεως
 ἐσύστησεν ἑδὲν ἄλλο, εἰμὴ μίαν ἡθικὴν βιασμένην,
 καὶ συνοδευμένην παρ' ἐνὸς τυφλοῦ μίσους κατὰ
 τῶν ἐλαττωμάτων, θορυβῆντος αὐτὰ. ἐπειδὴ
 καὶ αὐτὸς τῷ τῷ τρόπῳ θέλων νὰ κάμῃ τὴν
 αἰρετὴν ἀγαπητὴν, ἐξαλείφει τὸ φρόνημα τῆς
 εὐθραπύτητος, ὅπως εἶναι ἡ βᾶσις αὐτῆς. Ἄφες
 τὸν Κριτίαν νὰ χύνη τὸ αἷμα ποταμῆδόν. Ἀπέ-
 λει θάνατον εἰς ψυχὰς ὑποδεδωθείσας τῇ ποτα-
 πότητι, αἵτινες ἔσαι παραδεδομένοι τοῖς ἐγκλή-
 μασι, δὲν εἶναι ἐπιδεκτικαὶ ἑδεμίας περιποιήσεως,
 καὶ εἰς ἐκεῖνας τὰς θρασυκαρδίας, ἐξ ὧν ἐκ ἔτι
 ἐλπὶς ἐπιστροφῆς πρὸς τὴν ἀρετὴν.

Ἡ φυσικὴ ἀνταμοιβὴ τῆς φιλοδοξίας, εἶναι τὸ κοινὸν σέβας, τὸ καὶ μόνον ἰχυρὸν νὰ ὑψώσῃ τὴν ψυχὴν ἡμῶν εἰς τινα ἐξέλαιον βαθυὸν γενναίων φρονημάτων. Οἱ θέλοντες νὰ ἐμπνεύσωσιν εἰς τὰς ἀνθρώπους προθυμίαν πρὸς κατόρθωσιν μεγάλων ἔργων, ἔχουσιν διὰ κλέους δάφνης, ἢ ἀγάλματος, ἀλλὰ δι' ἄλλων προτροπικῶν μέσων, οἱ τοῖςτοι ἀποδεικνύουσιν ἐκ τῆς, ὅτι δὲν γνωρίζουσι παντελῶς τὰς ἀνθρώπους, καὶ ἡ ἀρετὴ, διὰ τῆς προσφορᾶς τοιαύτης ἀντιμιθίας, ὅταν ἀπαιτῶσι μόνον ἢ φιλαργυρίαν καὶ ἢ αἰσχροκέρδεια, ἐξευτελίζεται καὶ μολύνεται. Λέγουσιν ὅτι ὁ Βασιλεὺς τῆς Περσίας πραγματεύεται τὰς τιμὰς, ἀλλὰ τῶν αὐτὰς χρυσῆς ἢ ἀργυρῆς. Ἀλλ' ὁ Φίλιππος, ἂν δὲν ἦτον πολλῷ πλείω δόκιμος τῆς τῆς Μονάρχου τῆς Ἀσίας, ἢ Ἑλλάς ἐδόλωσεν ἂν αὐτὸν ἐφοβεῖτο. Αὐτὸς χρᾶται τὸν χρυσὸν καὶ καταδύπανα αὐτὸν, μόνον διὰ νὰ ἀπατᾷ ἡμᾶς, καὶ νὰ ἀγοράσῃ ἐξ ἡμῶν ἀλλήλων ἐπιβέβησιν, εἰς δὲ τὰς ἐαυτοῦ ἐπαρχίας εἶναι φειδωλός. Αὐτὸς διὰ τῆς συνετοῦ διοικήσεως αὐτοῦ, ἐνσπείρων τὸ κοινὸν

σέβας μεταξὺ τῶν ὑπηκόων αὐτῷ, κατέστησε τὴν
Μακεδονίαν, ἔνθα πρότερον ἔτε δέλοι καλοὶ δὲν
εὐρίσκοντο, νῦν ἔχει τὴν σήμερον πολίτας εἰς πᾶν
ἔργον ἐπιτηδεύς, καὶ ὠφελίμους εἰς τὸ κοινόν. Ὅ-
ταν ἡ ἐλπίς τῷ θησαυρῇσαι πλῆτη φέρῃ τινα
εἰς Ἡρωϊσμόν, ἡ ἀπόκτησις αὐτῶν δὲν θέλει δια-
φθεῖρει τὸν τοῖστον; οἱ Πέρσαι ἐρωτῶσιν, ἡ διδο-
μένη μοι ἀνταμοιβὴ πόσης τιμῆς κρίνεται; τὸ ἐν-
σώδημα τῆς Δεῖνα Σατραπείας πόσον εἶναι; ἐκεί-
νο τὸ ἀξίωμα τῷ παλατίῳ, πόσον κέρδος δίδει;
Ἰδὲ οἱ καρποὶ τῆς τυφλῆς καὶ πολυδαπάνης πο-
λιτικῆς τῶν διαδόχων τῷ Κύρῳ. Ὡς δυσυχεῖς Ἡ-
γεμόνες! καταπλυσθέντες τὰς αὐλικὰς ὑμῶν, κα-
τεστήσατε αὐτὰς δέλας μισθωτῶν, καὶ ἀξίους ἐκὼς
ἐτέρας τινὸς πλείονος ἀνταμοιβῆς, ἐμὴ τῆς με-
μιδομένης!

Ἄν ἐγὼ, ἀγαπητέμω Ἀριστεῖα, δὲν ἀπατώ-
μαι εὐχαρίζομαι ὅτι ἡ μέχρι τῆδε διάλκεξις μου, νῦν
ἐξάσθῃ ἀρκετὴ σαφήνεια πρὸς κατάληψίν σου, τίνι
τρόπῳ ἡ ἐγκράτεια, ἡ φιλοπονία καὶ ἡ φιλοδοξία,
ἐπαλλοτριῶσαι ἡμᾶς τῶν παθῶν, τῶν ἐν τῇ κοινῇ

τητι ἐπιβλαδῶν, προτρέψουσιν ἡμᾶς ἀδιάσως νὰ
 περιποιώμεθα τὴν δικαιοσύνην, τὴν φρόνησιν καὶ
 τὴν ἀνδρείαν. Πλὴν ἐγὼ καὶ ἐπὶ τῷ μόνῳ δὲν
 ἐπιμένω, ἐπειδὴ ἐν ᾧ τὰ πάθη ἡμῶν, τὰ πάντοτε
 ἀγρυπνῶντα, καὶ διὰ τῆς εἰσβολῆς τῶν ἀντικειμέ-
 νων, ἐκπλήττοντα τὴν φαντασίαν ἡμῶν καὶ
 τὸν νῦν, ἀκαταπαύτως ἐνεργῶσι, τὸ λογικὸν ἡ-
 μῶν συχνάκις ἀμελῶς διακείμενον, εὐκόλως ὑπό-
 κείται εἰς τὴν ἀπάτην. Μ' ὅλον ὅπῃ καὶ ἡ δε-
 σποτεία τῶν καλῶν ἡθῶν, συνοδευμένων παρὰ
 τῶν πλειόνων ἀρετῶν, τῶν ἀμοιβαίως ὑποσηριζο-
 μένων, ὅσον σερεὰ καὶ ἂν ἤθελεν ἦναι ἐπισηριγ-
 μένη, ἡμεῖς ὅμως δὲν πρέπει νὰ κολακεύωμεν
 ἑαυτοὺς εὐδόλως, ὅτι αὐτὴ θέλει σαθεῖ ἀκλόνη-
 τος, ἐν καιρῷ ὅπῃ οἱ ἀρχηγοὶ εἰσὶν ἄνθρωποι.
 Πιθανὸν ὅτι ὀδηγούμενος διὰ τῆς ἐρμηνείας τῆς Σω-
 κράτους καὶ τῆς Πλάτωνος νὰ κάμῃς Ἀριστίδας
 ἀκρεάστis καὶ ἀδωροδοκῆτης, συμφωνῶ εἰς τῷτο.
 Πλὴν καὶ αὐτοὶ ὡς ἄνθρωποι θέλῃσι βλέπει τὰς
 ἐξωτερικὰς πράξεις τῶν πολιτῶν, καὶ ὡς ἐπὶ
 τὸ πλεῖστον πολλὰ ἀργὰ θέλῃσι προκαταλαμβά-

ναι ὑποσηρίζοντες τὰ ἥθη, τὴν δικαιοσύνην, καὶ
 τὰς ἐξυβριζομένους νόμους, ἡγοθυμοποιοίμενοι νὰ
 ἐκριώσωσι τὴν ἀναβλάστησιν τῶν ἐλαττωμάτων,
 νὰ ἐξερευνῶσι τὰς συνειδήσεις ἡμῶν, νὰ ἐκμετρῶσι
 τὸ ἔαθος τῶν καρδιῶν ἡμῶν, καὶ νὰ κρίνωσι τὴν
 τε λογισμὸν καὶ ἐπιθυμίαν ἡμῶν, εὐθὺς ὅπῃ ἀ-
 ναφύσιν.

Ἄλλοι οἱ Θεοὶ τὴν τοιαύτην κατάληψιν ἐφύ-
 λαξαν ὑπὲρ ἑαυτῶν. Ἐπειδὴ ἂν τὸ προνόμιον τῆς
 κατανοῆναι τὰ φρονήματα καὶ διανοίας τῶν ἀν-
 θρώπων, ἥθελε δωθῇ κατὰ συγκατάνευσιν εἰς
 τὸν ἄνθρωπον, τότε αὐτὸς διὰ μέσς τέτις, ἀνοί-
 γων ἑαυτῷ μίαν ἐλευθέραν εἴσοδον εἰς τὰ πάθη
 τῆς πολιτάρχης, τὰ ἴσως πλεον ἐπιζήμια, παρὰ
 ἐκείνα τῶν πολιτῶν, ἥθελεν ἐπισηρίξῃ τὴν αὐ-
 τῆς τυραννίαν. Ἐγὼ ἐπεθύμην ὅπῃ ὅλοι οἱ ἀν-
 θρωποὶ νὰ ἥθελον ᾗναι πληροφοριμένοι περὶ ταύ-
 τῃς τῆς ἀναμφιβόλου ἀληθείας, ὅτι ἡ πρόνοια,
 ἢ τὸ πᾶν διοικῶσα, καὶ ἐτάξῃ τὰς καρδίας καὶ
 νεφροὺς ἡμῶν, θέλει παιδεύσει τὰ ἐλαττώματα,
 καὶ θέλει ἀντιβραβεύσει τὴν ἀρετὴν εἰς μίαν ἄλ-

λην ζωήν. Αὕτη ἡ διδασκαλία, ἔσα θεμελιωμέ-
 νη ἐπὶ τὴν δικαιοσύνην τῶν Θεῶν, τὴν τοσούτον
 ἐφετὴν μὲν εἰς τὸ λογικόν, ἀνάλογον δὲ εἰς τὰς
 χρείας ἡμῶν, εἶναι φοβερὴ μόνον πρὸς τὰ πάθη
 ἡμῶν. Οἱ Σοφισταὶ θέλοντες εἰς τρόπον ἀπίθα-
 νον νὰ ἐκπλήττωσι τὰς ἀνθρώπους, διὰ νὰ ἀ-
 ποξέριπτωσι τὸν σωτηριώδη φόβον, ἀρνῶνται τὸ
 ὑπέρτατον Ὄν, τὴν ἀρχὴν τῆς παντός, ἧς τὸ ὄ-
 νομα χαριαντῆρσι ἀνεξαλείπτοις κεχάρανται ἐφ'
 εἶνα ἕκαστον μέρος τῶν δημιουργημάτων, καὶ κηρύτ-
 τουσιν ἀναιδῶς, ὅτι ἐν τι αὐτόματον ὑπέρτερον
 πάντων, ἢ περιπλέον μηδενός, ἐποίησε τὸ πᾶν.
 Πρὸς τέτοις δὲ καὶ ἐπὶ προφάσει, ὅτι ἵνα μὴ κό-
 πῃς παρέχωσιν, ἐκ οἷδα, οἷοις ὀκνηροῖς καὶ ἀσώ-
 τοις Θεοῖς, ἐφευρεμένοις παρ' αὐτῶν, θέλουν
 ὅτι τὰ ἐλέμματα αὐτῶν νὰ μὴ κατέρχωνται
 ἕως ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ὅτι ὁ φοβερός ποταμὸς, ὁ
 ἐννεάκις περικυκλῶν τὴν κατοικίαν τῶν νεκρῶν.
 Τὰ αἰεθαλῇ ἡλύσσια πεδία, ἢ κατοικία τῶν δι-
 καίων. Ὁ τροχὸς τῆς Ἰσίωνος. Τὸ σαρκοφάγον ὄρ-
 νον τῆς Προμηθέως. Αἱ Εὐμενίδες καὶ οἱ ὄφεις

αὐτῶν, εἰσὶν ἐπιγενομένηναι τινὲς φαντασίαι. Ἐγὼ ὅμως δὲν τολμῶ νὰ ἀποφασίσω, ὅτι μετὰ θάνατον δὲν εἶναι ἐδεμία ἀνταμοιβὴ τοῖς ἐναρέτοις, ἔτε τοῖς ἀμαρτωλοῖς παιδεΐα, καὶ ὅτι μωρία εἶναι τὸ νὰ κοιπῶμεν, καὶ νὰ ἀντιπαλαίωμεν τοῖς πάθεσι, διὰ νὰ γινῶμεν ἐνάρετοι.

Οὐδεὶς κατ' ἀρχαῖς ἀπερισκέπτως καὶ χωρὶς φόβου ἀποφασίζει νὰ πράξῃ τὸ ἄδικον, ἐπειδὴ καὶ ἡ ψυχὴ εἰς μόνον ἐκπλήττεται αὐτὸ, ἀλλὰ καὶ συννάκεις τὸ ἀποφεύγει. Τὸ ἀμάρτημα ἐν ἐνὶ λόγῳ ἔχει τὴν βαθυμῆς τς, διὰ τῆτο καὶ οἱ κακῆργοι, πρῶτον καταγίνονται εἰς τὸ νὰ κατασκοπεύσωσι προσεχῶς τὰς ἑαυτῶν παρανομίας, ἔπειτα κατατρώνουσιν εἰς τὰς εἰδέας αὐτῶν τὸ ἀμάρτημα, καὶ ἀκολέσθως ἐκζητῶσι τελευταῖον τρόπον, πῶς νὰ ἀπατήσωσι τὴν ἀγρυπνίαν τῆς διοικήσεως, καὶ νὰ ἀποφύγῃσι τὴν αὐξηρότητα τῶν νόμων. Καθ' ὅσον αὐτοὶ συλλογῶνται ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἄδικον ὅπως φοχάζονται νὰ πράξωσι, θωπεύουσιν αὐτὸ, καὶ ἔτιως εἰπεῖν, τὸ ποτίζουσι, τὸ τρέφουσιν; ὥστε τέλος πάντων μετὰ τάλμης, καὶ χωρὶς συνειδήσεως ἐκ-

τελῆσι τὸ κακὸν. "Αν ὁμως ὁ ἔνοχος ἤθελεν ἦ-
 ναι προδιδαγμένος, ὅτι εἶναι εἰς κριτῆς ἀλάνθασ-
 ος, ἕτινος τὴν κρίσιν ἀποφυγεῖν ἀδύνατον, ἀναμ-
 φιδέλως ὁ φόβος αὐτὸς ἤθελεν ἐμφυτεύσῃ ἐν
 τῇ καρδίᾳ αὐτῆς μίαν συνετὴν διάθεσιν, ἱκανὴν
 νὰ καταδαμάσῃ τὰ πάθη αὐτῆς, ἐν ᾧ ἀκόμι
 αὐτὸς ἐδύνατο νὰ ὑποβάλλῃ αὐτὰ ὑπὸ τὰς κα-
 νόνας.

Οἱ Σοφισταί, ἀγαπητέμε Ἀριστεία, συνεθί-
 ζουσι νὰ λέγωσιν, ὅτι οἱ ἄνθρωποι, οἱ ἀποφαίνον-
 τες ἑαυτοὺς εὐλαβεσέρες τῶν λοιπῶν, εἰσὶν οἱ ὀ-
 λιγότερον ἐνάρετοι. Ἀλλ' ὁμως ἀπατῶνται, ἐπεὶδὴ
 καὶ αὐτοὶ εὐσέβειαν καλῶσι τὴν δεισιδαιμονίαν,
 ἢ τὴν ὑποκρισίαν. Αὐτοὶ τὸν ὀλιγόφροντα, τὸν
 ὑπότινων σεσοφισμένων ματαιῶν κατ'αρισμῶν ἀ-
 πατόμενον, καὶ ἀγνοῶντα τὸ παρὰ τῆ Θεᾶ κε-
 λευόμενον, καὶ ἀπηγορευόμενον, ὡσαύτως καὶ τὸν
 πανῆργον, τὸν ὑποκρινόμενον ὅτι φοβεῖται τὰς
 Θεάς, διὰ νὰ ἀπατᾷ καὶ μόνον εὐκολοτέρως τὰς
 ἀνθρώπους, θεωρεῖσι τὸν τοιοῦτον ὡς εὐσεβεῖ. Ἀλλ'
 ὅταν τὸ φρόνημα τῆς εὐσεβείας ᾖναι ἄγιον, ὡς ὁ

αἰώνιος Θεὸς, ὃν αὐτὸ λατρεύει, πόσον δύναται
 νὰ ἐνιχύσῃ τὰς νόμους! καὶ ἀκολέθως, πόσῃν
 ἀποστροφῇ καὶ μῖσος ἐμπνέει ἀναμφιδόλως εἰς τὰ
 πάθη! Ἡ ἀσέβεια τῆ Σαλμονέως καὶ τῆ "Αϊαν-
 τος, τῶν λατρευνόντων Θεὸς ὁμοίως ἑαυτοῖς, δὲν
 ἀποδεικνύει τίποτε· Ἐγὼ δὲν σοι ἐναντιῶμαι,
 ὅτι πιθανὸν νὰ εὐρεθῶσιν ἀσεβεῖς, ὅτινες ἐν και-
 ρῷ μανίας αὐτῶν ταραττόμενοι, περιφρονῶσιν ὁ-
 χὶ τὸν Ἀῖον, ἢ τὴν Ἀφροδίτην, ἢ ἄλλον τινὰ
 Θεὸν τῆ Ὀμήρου ὅπῃ νὰ σοχαδῇς, ἀλλ' αὐτὸ τὸ
 ὑπέρτατον "Ον, ὅπερ ὁ Σωκράτης ἐσέβετο. Τὶ δὲ
 ἐκ τάτης δύναται οἱ Σοφισταὶ νὰ συμπεράνωσιν;
 ἑκάνα ὅπῃ διὰ δέκα ἢ δώδεκα ἀναιδιότητος εἰς τὸν
 κόσμον εἶναι ἀνωφελές, πρέπει ὡσαύτως νὰ ᾔναι
 ἀνωφελές καὶ διὰ ὅλης τῆς ἀνθρώπου; καὶ ἐπει-
 δὴ οἱ νόμοι, ἢ διοικήσεις, καὶ αἱ παιδείαι, τὰ ὅ-
 ποια ἢ πολιτικὴ μεταχειρίζεται διὰ περίφραγμα
 μεταξὺ ἀνθρώπων καὶ ἐγγλημάτων, δὲν κατορ-
 θῶσιν εἰδέναι ἀποτέλεσμα εἰς τινὰς σκληραῖς καρ-
 δίας, πρέπει λοιπὸν καὶ ἡμεῖς νὰ ἀποδλέπωμεν
 εἰς τὴν νομοθεσίαν, δι' ἧς ὀδηγήμεθα εἰς τὸ κα-

λὸν, ὥς εἰς πηγὴν ματαίαν; καὶ πρέπει νὰ ἀκου-
ρώσωμεν τὰς νόμους, καὶ νὰ ἀναιρέσωμεν τὴν ἐξου-
σίαν τῆς διοικήσεως;

Γνωρίζω καλῶτατα, πόσον ὑποδωλώθημεν
εἰς τὰς αἰδιότητες ἡμῶν. Τὰ πάθη, τὰ θολῶντα
τὸ λογικὸν ἡμῶν, βέβαια ἀποξενῶσιν ἡμᾶς τῷ
φύσει τῶν Θεῶν, τῷ πάντοτε ἰχυρῷ χαλινῷ.
Πλὴν καὶ ἡ μέθη αὐτῶν τῶν παθῶν διὰ παν-
τὸς δὲν ἐπιμένει, ἔχει καὶ τὸ λογικὸν τὰς ἐαυτοῦ
εἰγμάς, εἰς τὸ νὰ διανοηθῇ καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς ἐ-
αυτὸ, καὶ ἡ εἰδέα περὶ ἐνὸς Θεοῦ ἐκδικητῆς, φέρει
τότε καὶ τὸν ἔνοχον εἰς ἕκτασιν καὶ μεταμέ-
λειαν. Τέλος πάντων φθάνοσι καὶ τὰ γηρατειά,
δι' ὧν τὰ μὲν πάθη αἰδυνατῶσι, τὰ δὲ φρονήμα-
τα τῆς εὐσεβείας διαρθάνοσι τῷλάχιστον τὰ κα-
κά, ὅπῃ δὲν ἐδυνάμεθα νὰ προλαμβάνωμεν. Καὶ
γὰρ γηράζοντες, εἰ μόνον τὰ σφάλματα ἡμῶν
ἀποσρεφόμεθα, αἰθὰ καὶ παραδείγματα δίδομεν
τῆς ἀρετῆς, ὁδηγῶντα τὰς νέας εἰς τὰ δέοντα.

Ἐπεθύμην, ἀγαπητέ μου Κλεόφανες, νὰ ἐξα-
κολογηθῶ ἀκόμη τὴν ὁμιλίαν μετὰ σοῦ, περὶ τῆς

πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπης, ἃν ὁ Φωκίων συγ-
κατένευε εἰς τὴν ἀνυπομονησίαν τῆς Ἀριστείας. Πλὴν
διὰ σήμερον ἅς παύσωμεν, ἔπεν, τὴν περὶ τῶν
ἀρετῶν ἐξέτασιν, περὶ ᾧ ὁ λόγος, καὶ αὐριον
θέλει εὐχαριστήσω τὴν περιέργειάν σε.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

Διαλαμβάνων περὶ τῆς πρὸς τὴν πατρίδα καὶ ἀνθρωπότητι
ἐγάτης· περὶ τῶν ἀρετῶν τῶν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ ἀναγκαίων,
πρὸς ἀπάντησιν τῶν ἐπικινδύνων φόβων, τῶν ἐν τῶν πατρῶν
τῶν γειτόνων προσγινομένων.

Οὐ Φωκίων, περὶ τῆς ἐξαπολεσθήσεως τῆς τε-
τάρτης διαλόγου, ἐδιόρισε νὰ γίνη ἡ συνέλευσις εἰς
τὴν ἐν τῇ ἐξοχῇ οἰκίαν τιν. "Οθεν καὶ ἐγὼ σὺν τῷ
Ἀριστεῖα χθρὲς ὑπήγαμεν ἐκεῖ. "Ω! τῆς εὐδαίμο-
νος μελίσσης! ὦ! τῆς εὐτυχῆς χωριδῆς! ἐν ᾧ ὁ
σοφώτατος τῶν ἀνθρώπων ἀναπαύεται. Ἐκὰ αὐ-
τὸς, ἀγαπητέμυς Κλεόφανες, ἔτω μεγαλοπρεπῶς,
ὡς καὶ ὅτε ἦρχε τῶν ἑρατοπέδων ἡμῶν, σκέπτε-
ται περὶ τῆς σωτηρίας τῆς Δημοκρατίας, περι-
ποιέμενος τὸν αὐτὸν καιρὸν ταῖς τροπαιῶσιν
χερσὶν αὐτῆς τὴν περιορισμένην πατρῶαν γῆν, ὅ-
τι κατὰ κληρονομίαν αὐτῷ ἔμεινεν. Ἡ δὲ γυνή

τάτε τῷ ἀνδρὶ, τῷ εἰς πλεῖστας ἐπαρχίας ἐπι-
 Φερόντος τὸν πόλεμον, εἰσερχομένων ἡμῶν εἰς τὴν
 οἰκίαν, ἐκείνη μὲν ἐζύμωνεν (*), ὃ δὲ Φωκίων
 ἦντλε ἐν τῷ Φρέατος ὕδωρ, ἵνα ποτίσῃ τὰ παρὰ
 αὐτῷ σπαρέντα ἀπλὰ ὄσπρια, ἔχων καὶ τὸν δῶ-
 λον αὐτῷ ἐκπληρῶντα, ὡς πρὸς αὐτὸς, ἔχῃ τὸ
 χρῆος τῷ δέλῳ, ἀλλὰ τῷ φίλῳ. Πόσον μεγάλον
 δίκαιον εἶχεν ὁ Ὅμηρος! τῷ ὄντι ἡ μεγαλητέρα
 σοφὴ μιᾶς οἰκίας, εἶναι ἡ ἀρετὴ τῷ οἰκοδεσπότῃ.
 Ἐγὼ ἐνόμισα ὅτι εἰσῆλθον εἰς τινα ναὸν, πλήρη
 Θεότητος ἐν αὐτῷ λατρευομένης· ἐπαρτήσεν καὶ
 τὸν Ἀριεῖαν, καὶ ἔβλεπον εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῷ
 ζωγραφισμένον ἐν τι ξεχωριστῷ σέβας· Πόσον σεμνο-
 πρεπὴς εἶναι, ἀγαπητέμῃ Κλεόφανες, ἐνίοτε
 καὶ ἡ πτωχεία! εὐαί! τοῖς πλείοσι τῶν πολιτῶν
 ἡμῶν, οἵτινες ἀγνοῶντες τῷτο, καλλωπίζουσι τὰς
 οἰκίας αὐτῶν ἀγάλμασι καὶ σκεύεσι σπανίων κα-

(*) Ὁ Πλέταρχος ἀναφέρει, ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἠθέλησε νῦν
 προσφέρει τῷ Φωκίῳ δῶρον διακοσίων ταλάντων, καὶ
 ὅτι οἱ Πρέσβεις τάτε τῷ Ἡγεμόνι εὗρον τὸν μέγαν τῷ-
 τον ἄνδρα ὕδωρ ἀντλήντα ἐκ τῷ Φρέατος, ἵνα πλύνῃ
 τὰς πόδας τε, καὶ ἡ γυνὴ αὐτῷ ἐζύμωνεν ἄρτον.

τασκειῶν, νομίζοντες ὅτι διὰ τῆς ἑλκεσι πρὸς
 ἑαυτὰς τὴν κοινὴν ὑπόληψιν, καὶ δὲν γνωρίζου-
 σιν ὅτι διὰ τῆς τοιαύτης ἐπιδείξεως, δίδωσιν αἰτίαν
 μόνον εἰς τὸ νὰ θαυμάζη ὁ κόσμος τὴν μωρίαν
 αὐτῶν, μεθ' ἧς αὐθαδιάξουσι νὰ ἐγείρωσι τρόπαια
 τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν καὶ ἀρπαγῶν.

Μετὰ δὲ τὴν παρακίλῃσιν ἡμῶν περὶ τῆς
 ἐξακολογήσεως τῆς διδασκαλίας τς, ἀπεκρίθη ἡμῖν
 λέγων, ἡμεῖς μέχρι τῆδε ὁμιλήσαμεν περὶ τῶν
 ἀρετῶν, τῶν παρὰ τῆς πολιτικῆς θεωρουμένων,
 ὡς θεμέλια μὲν τῶν κοινοτήτων, ἀρχαὶ δὲ τῆς
 εὐταξίας. Σήμερον ὅμως, ἂν ἀγαπᾶτε, ἄς ὁμιλή-
 σωμεν περὶ τινῶν ἐκθέσεων, εἰς ὁλιγότερον ἐπω-
 φελῶν. Μειδιάσας γὰρ ἠκολέσθαι λέγων, ὦ ἀγα-
 πητέμε Ἀριστεία, ἡ χθρσινὴ αὐσηρότης τῆς ἡθι-
 κῆς μς, τρόπον τινὰ σὲ ἐσκαιδάλισε, καὶ ἡ σιω-
 πὴ μς ἐπὶ τὸ προκείμενον τῆς πρὸς τὴν πατρίδα
 ἀγάπης, σὲ ἔφερεν ὡσαύτως εἰς ἐκπληξιν, αἰτ' ἰδὲ
 τὰ αἰτία τῆς τοιαύτης μς σιωπῆς, καὶ κρίνον
 αὐτὰ. Ἐγὼ ἐσυλλογέμην τίνι τρόπῳ πρέπει νὰ
 ἐξακολογήσω τὴν περὶ ἀρετῶν ὁμιλίαν, φη-

λάττων τὴν τάξιν. καὶ ἢ ἡ πολιτικὴ ὀφείλει
 νὰ διατάττῃ αὐτάς, εὐκολύνουσα περὶ πλέον παρ
 ἡμῖν τὴν ἐξεργασίαν αὐτῶν, καὶ ποιῶσα αὐτὴν
 οἰκειότεραν. Ἐἰς μίαν ἐπικράτειαν, ὅπως μήτε ἡ
 ἐγκράτεια, μήτε ἡ φιλομοχθία, μήτε ἡ φιλοδο-
 ξία, μήτε τὸ πρὸς τὰς θεὰς σέβας δὲν ἐκπλη-
 ρῶνται, τῶν ἀδυνάτων ἐς νὰ σώζηται ἡ πρὸς
 τὴν πατρίδα ἀγάπη. Καὶ γὰρ ὁ πολίτης ἐκεί
 μεριμνῶν περὶ ἑαυτοῦ καὶ μόνον, θεωρεῖται ὡς ξέ-
 νος ἐν μέσῳ τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ. Ἐξ ἐναντίας
 δὲ εἰς μίαν ἐπικράτειαν, ὅπως αἱ ῥηθεῖσαι ἀρεταὶ
 ἐπιμελῶς καλλιεργῶνται, ἐκεῖ καὶ ἡ πρὸς τὴν πα-
 τρίδα ἀγάπη γεννᾶται ἀφ' ἑαυτῆς, καὶ ἐκφύει
 χωρὶς ἐτέρας συνδρομῆς καὶ τὰς καρπὰς ἀφ' ὧν οὖνε.
 Βλέπεις λοιπὸν, ἀγαπητέ μου Ἀριστεία, ὅτι ἡ πρὸς
 τὴν πατρίδα ἀγάπη δὲν ἔχει τόπον εἰς τὴν τά-
 ξιν τῶν ἀρετῶν, ἀλλ' ἐγὼ καλῶ μητέρας ἢ δο-
 ζητικάς.

Δὲν δύναμαι νὰ σοι περιγράψω, ἀγαπητέ μου
 Κλεόφανες, τὴν ἐπὶ τέτοις τοῖς λόγοις ἀπορίαν
 τοῦ Ἀριστείου. Μ' ὅλον ὅπως αὐτὸς ὑπέκυψεν εἰς

τὴν φρόνησιν τῷ Φωκίῳ, πλὴν δὲν ἐδυνήθη
 ἕως τέλους νὰ κρατηθῇ ἀπὸ τῷ νὰ μὴ τὸν ἀν-
 τικόψῃ. Πῶς! ὦ Φωκίῳ, ἔκραξε, πλήρης ἐν-
 θουσιασμῷ, δύναται τις νὰ ἔχῃ ἀρετὴν, χωρὶς νὰ
 ἀποξέλῃ εἰς τὴν πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπην;
 αὕτη ἡ ἀρετὴ ἔσα ἡ μόνη καὶ κατ' αὐτὸ ψυχὴν
 πασῶν τῶν ἀρετῶν τῷ πολίτῃ, ὑπερέχει ὡς ἐπὶ
 τὸ πλεῖστον πάσας τὰς λοιπὰς, καὶ δύναται κα-
 τὰ τὴν θέλησίν της καὶ τὴν ἐγκράτειαν νὰ εἰ-
 σφέρει, καὶ τὰς πολίτας νὰ ἐνιχύσῃ εἰς τὰς
 πλέον δυσφόρους κόπας, ὥστε καὶ πάντα κίνδυνον
 μετὰ γενναιότητος νὰ καταφρονῶσιν. Οἱ βάρβα-
 ροί, οὓς ἡμεῖς θεωροῦμεν ὡς ἀποκαθάρματα τῷ
 ἀνθρωπίνῳ γένει, ἂν ἠγάπουν τὴν ἑαυτῶν πα-
 τρίδα, καὶ ἐγίνωσκον νὰ ζῶσι καὶ νὰ ἀποθνήσκω-
 σιν ὑπὲρ αὐτῆς, ἄρα ἠθέλαμεν ὑπερῇ αὐτῆς τῆς
 ἡμετέρας ὑπολήψεως; ἡμεῖς σφάλομεν οἱ ἴδιοι,
 ὡς ὅτι αὐθαιρέτως παραδιδόμενοι ἡμέραν παρ'
 ἡμέραν εἰς τὴν ἀδιαφορίαν, κατεσκήθημεν τὴν
 σήμερον νὰ φοδῶμεθα τὰς γείτονας, τὰς πρότε-

ρον ἡμᾶς σεβομένους, καὶ νὰ κινδυνεύωμεν νὰ ὑποπέσωμεν καὶ εἰς τὸν ζυγὸν τῆς Μακεδονίας.

Ἐπαινῶ σε τὸν ἐνθερμον ζῆλον Ἀρισεΐα, ἀπεκρίθη ὁ Φωκίων τρυφερῶς αὐτὸν ἐνηγκαλισάμενος· Ἐἴθε εὐδοκίᾳ τῶν Θεῶν τῶν προσατῶν τῆς Ἑλλάδος, νὰ ἤθελον φρονῶσι τοῖς τῷ τρόπῳ ἅπαντες οἱ Ἕλληνες. Ὡοιμε διδάσκαλέμῃ! ὦοιμε Φωκίων! ἀνέλαβε τὸν λόγον ὁ Ἀρισεΐας, πολλῶ πλείῳ ἐκπατικὸς γενόμενος, λέγων, πῶς εὐχαρισεῖσαι νὰ με πειράξης; τίνος ἔνεκα εὐχεσθαι τοῖς τῷ τρόπῳ, ἐν καιρῷ ὅπῃ ἐγὼ ὁ ἴδιος πλανῶμαι; τελάχισον οἱ συμπολίται ἡμῶν, ἀπεκρίθη ὁ Φωκίων, ἔχοντες παράδειγμα τὸν ἐνθεσιασμόν σε, θέλῃσιν ἀποκτήσει μίαν ἀρετὴν, καὶ θέλῃσι βάλλει ἀρχὴν νὰ αἰχύνωνται τὰ ἐλαττώματα αὐτῶν, καὶ πρὸς τέτοις ἐμψυχέμενοι, δὲν θέλῃσιν ἀπελπίζονται παντάπασι. Οὐχί, Ἀρισεΐα, ἀλλ' ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη, ἃν δὲν ᾔηται ἐγκεντρισμένη ἐξ ἄλλων ἀρετῶν, δὲν δύναται νὰ κατορθώσῃ τὰ θαύματα ὅπῃ σὺ φαντάζεσαι. Ἐξω αὐτὴ ἂν ἤθελε διαυγάσῃ ἐξ ἀπροόπτου καὶ εἰς πολίτας ἀκρα-

τῆς, ἀργὸς, καὶ πρὸς τὴν δόξαν ἀδιαφορεῖντας, πλὴν ἡ τοιαύτη ἔξαψις δὲν θέλει σαθεῖ πολυχρόνιος, ἀλλ' ἔτε καὶ γνώσεως ἴδιον εἶναι νὰ ἐλπίσῃ τις ἐπ' αὐτήν, ἔτε καὶ ἡ πολιτικὴ δύναται νὰ λάβῃ ἐξ αὐτῆς διὰν δῆτ' ἄσφαλῃ ὠφέλειαν. Τὸ τοῖστον φυτὸν, διὰ νὰ τὴν ὀνομάσω ἔτως, ἐκφυόμενον ἐν μιᾷ γῇ ξένη καὶ κακῶς γεωργημένη, ἀντὶ νὰ σαθῇ δεκτὸν, καὶ νὰ τραφῇ, ξηραίνεται ἅμα ὅπῃ ἀρχήσῃ νὰ βλαστήσῃ. Ἡ ἀγάπη ὡς Ἀριστεία ποτὲ δὲν διορίζεται. Ἄν θέλῃς ὅπῃ ὁ πολίτης νὰ ἀγαπᾷ τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, προγύμνασον τὴν ψυχὴν αὐτῇ εἰς τὸ τοῦτο τὸ φρόνημα διὰ τῆς ἀσκήσεως τῶν ἀρετῶν, περὶ ὧν χθὲς ἦν ὁ λόγος.

Ἔσω ἔτως, ἀπεκρίθη μετὰ ζωηρότητος ὁ Ἀριστείας. Πλὴν διάταξον, ὦ Φωκίων, καὶ τὴν πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπην τελέαχισον εἰς τὸν βαθμὸν τῶν πρωτίτων ἀρετῶν, ἐξ ὧν βρῆς εἰς τὸ κοινὸν πᾶν ἀγαθόν. Ὡς καὶ αὐτὴ συνῆσα τῇ δικαιοσύνῃ, τῇ φρονήσει καὶ τῇ ἀνδρείᾳ, νὰ ἤθελεν ᾗναι τὸ σκόπιμον τέλος, πρὸς ὃ ἡ πολιτικὴ ὀφεί-

λει νὰ ὀδηγῇ ἡμᾶς διὰ τῆς ἐγυρατείας, φιλομου-
χθείας, φιλοδοξίας καὶ τῆς πρὸς τὰς Θεὰς φύσε.
"Ἦθελον σὲ ἀπατήσω, ἀπεκρίθη ὁ Φωκίων, διὰ
τῆς τοιαύτης φιλοφροσύνης, ὥς ὅτι δὲν ἐξήρτη-
ται ἀπ' ἐμῆ εἰς τὸ νὰ διατάξω τὰς ἀρετάς, ὥς
ὁ αὐθέντης διατάττει τὰς ἑαυτοῦ δόλως.

Ἐἰς τὰ εἶδη τῆς φύσεως, ἡκολέσθαι ὁ Φωκίων
λέγων, εἰσὶν ἀρεταί, αἵτινες διὰ νὰ ἐνεργῶσι καὶ
πράττωσι πάντοτε τὸ καλὸν, δὲν ἔχουσι χρεῖ-
αν τῶν ἄλλων. Τοιαῦται δὲ εἰσὶν ἡ δικαιοσύνη, ἡ
φρόνησις καὶ ἡ ἀνδρεία. Αἱ δὲ λοιπαὶ ἀρεταί εἰ-
σὶν ἀλλήλαις ὑποκείμεναι, καὶ διὰ τῆτο ἴδιον εἶ-
ναι, ὅπῃ ἡ πρωτίστη ἀρετὴ νὰ διοικῇ τὴν ἐλάσ-
σονα. "Οθεν ἄκυσόν με, ἡ ἡθικὴ, παραδείγματος
χάριν, προσάζει νὰ ἡμεθα οἰκονόμοι, ἐλευθέριοι καὶ
συμπαθητικοί, αὗται ὅμως αἱ ποιότητες τρέπον-
ται εἰς τόσα ἐλαττώματα, ὅταν αὐτὴ ἡ ἡθικὴ
δὲν ἤθελε διοικῆται παρὰ μιᾶς ἀνωτέρας ἀρετῆς,
τῆς δικαιοσύνης. Ἡ οἰκονομία με θέλει μοι
ἀποδίδεται διὰ ἔγκλημα, ὅταν ἐγὼ δὲν ἐκπληρῶ
τὴν ἀπαιτημένην ἀπ' ἐμῆ παρὰ τῆς δικαιοσύνης

πρὸς τὸν πλησίον μου καὶ συμπολίτην μου ἐπίβλεψιν. Πρὸς τέτοις ἔνοχος καὶ τῆς ἐλευθεριότητός μου θέλει κρίνομαι καὶ ἀκασίως, ὅταν γὰρ ἐντροφῶ μετὰ τῶν φίλων μου εἰς λογαριασμὸν τῶν δεινῶν μου. Χρέος μου εἶναι γὰρ λυπῶμαι τὰς πταίσεας καὶ τὰς ἀτυχεῖς, χωρὶς ὅμως γὰρ ἡμαὶ εὐκολόπιστος, διὰ γὰρ μὴ ἐλάψω ἐκ τέρτε καὶ τὰς νόμους, καὶ τὴν δημοκρατίαν. Θετέον, ἐγὼ σὲ ἀποσρέφομαι Ἀριστεία, διὰ τὴν πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπην, διὰ τὴν οἰκονομίαν, καθὼς καὶ διὰ τὴν ἐλευθεριότητα καὶ λ. π. ἐπεὶ καὶ ὑποτάσσομαι ὡς καὶ αὐταὶ εἰς μίαν ἀρετὴν ἀνωτέραν, εἰς ἣν καὶ προσιόντως ὑπακίω, ὡς καὶ αὐταὶ. Ἐν δ' ἄλλως τὰ προσκρέσματα αὐτῶν, ἀντὶ γὰρ ὠφελήσωσι τὴν δημοκρατίαν, θέλῃσι ταχύνει τὴν πτῶσιν αὐτῆς.

Αὕτη ἡ ἀρετὴ, ἡ ἀνωτέρα τῆς πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπης (*), εἶναι ἡ πρὸς τὴν ἀνθρώπου

(*) Παρὰ τοῖς Ἕλλησι γενικῶς ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη τῶν πολιτῶν ἐσέβετο ὡς πρωτίστη ἀρετῇ, καὶ τὸτο φαίνεται ὅτε εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς Δημοκρατίας, οἱ νομοθέται

πότῃτα ἀγάπῃ. Ἐντεινον τὸ βλέμμασθ, ἀγαπητέμς Ἀριστεία, ἐπέκεινα τῶν τειχέων τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἴδε, ἂν ἄλλο τι ἀντίκηται τῇ κοινῇ εὐδαιμονίᾳ, ἧς ἡμεῖς τὴν ἀρχὴν ἐκζητῶμεν, εἰμὴ μῖσος, ζηλοτυπία καὶ ἔχθραι, διασπῶνται τὰ ἔθνη ἀπ' αἰδήλων. Μήτοι ἡ φύσις ἐποίησε τὴν ἀνθρώπου διὰ νὰ καταξέχίζωνται καὶ νὰ κατατρώγωνται, ἐν καιρῷ ὅπῃ ἡ ἰδία προσέζει νὰ ἀγαπῶνται; δια σύνεσις ἂν εἴη ἐκείνη τῆς πολιτικῆς, ὅταν αὐτὴ νὰ ἤθελεν, ὅπῃ ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπῃ, νὰ παρακινῇ τὴν πολίτας νὰ ζητῶσι τὴν εὐτυχίαν τῆς δημοκρατίας ἐν ταῖς δυσυχίαις τῶν γειτόνων αὐτῶν; ἃς ἤθελε πολιτευόμε-

κατεγίνοντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ τὴν ἔντασιν καὶ ἔμπνευσιν τῆς τοιαύτης ἀγάπης ἐκάστῳ πολίτῃ, ἐνισχύοντες αὐτὸν διὰ τῆς ἀποκαλύψεως τῶν ὁρίων, ὅπῃ τὸ λογικὸν διορίζει, καὶ περιτλέον τὸν τρόπον, καθ' ὃν τὸ λογικὸν πρέπει νὰ τὸν ἰδηγῇ καὶ νὰ τὸν διευθύνῃ. Ἀλλ' ἡ διδασκαλία τοῦ Φωκίωτος πρὸς τὸν Ἀριστείδην εἶναι ἡ σοφοτάτη, καὶ τὸ καθ' αὐτὸ κύριον ἔφελος τῶν ἀνθρώπων. Δὲν ἐλπίζω νὰ εὑρεθῇ ἑδεῖς τῶν ἀναγνωστικόντων αὐτὸν, ὅστις νὰ θελήσῃ νὰ ἀναιρέσῃ τὰς τοιαύτας σαφειάτας αὐτοῦ Φρονήσεις.

Θα εἰς τρόπον, ὥστε νὰ μὴ χρῆζωμεν τῶν συνόρων, τῶν διαχωριζόντων τὴν Ἀττικὴν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῶν ἐπαρχιῶν τῶν βαρβάρων, καὶ τότε ἤθελε μοὶ φαίνεται τὸ λογικόν μᾶς ὑπερεκτενόμενον, τὸ πνεῦμα μᾶς ὑπερυψέμενον, καὶ ὁ ἑμαυτός μᾶς μεγαλυνόμενος καὶ καταρτιζόμενος. Καὶ γὰρ ἀφ' οὗ χαίρω ὅταν βλέπω τὰς συμπολίτας μᾶς καὶ ἀγρυπνεῖσι περὶ τῆς ἀσφαλείας μᾶς, διατὶ νὰ μὴν εὐφραίνωμαι περιπλέον, ὅταν σοχάζωμαι, ὅτι ὁ σύμπας κόσμος ἀγωνίζεται διὰ τὴν εὐημερίαν μᾶς;

Πῶς εἶναι δυνατόν οἱ ἄνθρωποι, οἵτινες ἀφ' οὗ ἐγνώρισαν τὴν ἐν ἀλλήλοις χρείαν ἀρνήθησαν τὴν ἀνεξεργησίαν αὐτῶν, καὶ συνέζησαν κοινότη-
τας, νὰ μὴν ἐγνώρισαν ὅτι αὐταὶ αἱ κοινότητες ἔχουσι χρείαν ὡσαύτως, ἀλλήλαις νὰ συμβοηθῶνται καὶ νὰ ἀγαπῶνται, καὶ νὰ μὴν ἐσκέφθησαν καὶ περὶ τῶν ἀγρῶν καὶ πεδίων αὐτῶν, ὅτι καὶ εἰς αὐτὰ ἀπαιτεῖται νὰ φυλάττωνται ἐν ἀλλήλοις οἱ αὐτοὶ κανόνες τῆς τάξεως, τῆς ὁμοιοῦς καὶ εὐνοίας, ὡς φυλάττονται καὶ ἐν ταῖς

Κώμαις μεταξὺ τῶν πολιτῶν; πόσον ἐνίοτε ἀ-
 μελῇ τὸ λογικὸν εἰς τὸ νὰ ὠφελῇται διὰ τῆς φω-
 τισμῆς τῆς πείρας, πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς ζυγῆς τῆς
 συνηθείας, τῶν προλήψεων, καὶ τῶν παθῶν!
 συμπαθητέαι αἱ πρότεραι δημοκρατίαι, ὅπῃ δὲν
 ἐγνώριζον διὰ πολὺν καιρὸν ἄλλο δικαίωμα, εἰμὴ
 τὸ τῆς εἰας. Ἐγὼ χωρὶς νὰ ἐκτανθῶ, Ἀριστεία,
 περιγράφων σοὶ τὰ ἥθη τῶν τοιούτων ἀγρίων καὶ
 πλεονέκτων Ἑλλήνων, τῶν προσυπαντόντων ποτὲ
 ὡς Θεὸς τὰς στρατηγὰς αὐτῶν, ὅτε ἐπέσρεφον
 εἰς τὰς ἀποικίας αὐτῶν πεφορτισμένοι λάφυρα
 καὶ αἰχμαλώτους, ἤρπαγμένους εἰς τὰς τόπας τῶν
 γειτόνων, εἶναι γνωστὸν ὅτι αὐτοὶ ἠγάπεν τὴν ἐ-
 αὐτῶν πατρίδα, καὶ ἐπεθύμουν νὰ καταστήσωσιν
 αὐτὴν, εἰς μὲν κατὰ τὸ ἐσωτερικόν, πλεσίαν
 καὶ ἀνθηρὰν, εἰς δὲ κατὰ τὸ ἐξωτερικόν τρο-
 μεράν. Ἀλλὰ ποῖον τὸ ἐξ αὐτῆς τῆς τυφ-
 λῆς πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπης τὸ ὄφελος;
 ἡ τοιαύτη ἀγάπη δὲν τὰς ἐπαρακίνηει εἰς ἄλλο,
 εἰμὴ εἰς μίαν ἀνδρείαν πλήρη ἀπανθροπότητος,
 ὑπερημένην κατὰ πάντα τῇ ἀξιώματος τῆς δια-

κρίσεως, καὶ ὁδηγῶσαν αὐτὰς εἰς μόνην τὴν ἀδικίαν καὶ δυναστείαν. Τὰ τοιαῦτα ἄθεσμα τρόπαια, δι' ὧν ἡ μαρτία τῇ νικητῇ ἐμεγαλαυχέτο, εἰδὼν ἄλλο ἐπρομήνουν αὐτῷ, εἰμὴ ἔχθραν καὶ ἐκδίκησιν παρὰ τῶν γειτόνων, καὶ δυσυχίας ἐπὶ τὸ μέλλον. Ἐν συντομίᾳ τὸ γλυκὺ ὄνομα τῆς εἰρήνης, ἠγνοεῖτο διὰ πολὺν καιρὸν ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἐν ᾗ δὲν ἐφαίνετο ἄλλο, εἰμὴ πανταχῶς λαοὶ πλανώμενοι καὶ φεύγοντες, ὅτινες ἐπανακάμπτοντες εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν, κατέσφαζον τὴς πορθητὰς αὐτῶν, καὶ χεδὸν οἱ καθ' ἐκάστην ἡμέραν τσαίσμοι, ἐγίνοντο αἰτία ἀφανισμῶ, διὰς δήτινος Κώμης τῶν προπατόρων ἡμῶν.

Τέλος πάντων κοπιαθέντες καὶ ἐξαθνηθέντες ὑπὸ τῶν ἀτυχιῶν, ἠνοιξαν τὴς ὀφθαλμοῦς αὐτῶν. Ὡς ἐκάστη δημοκρατία, ἕσα ἀμφίβολος πάντοτε, περὶ τῆς ἀσφαλῆς συλλέξεως τῶν παρὰ τῶν πολιτῶν γεωργηθέντων καρπῶν, καὶ καθ' ἐκάστην ἀγρυπνεῖσα τῇ μὴ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν καὶ ὑποδωλεῖν, ἄρχισαν τέως νὰ συλλογῶνται ὅτι, τὸ μῦθος, ἡ ζηλοτυπία καὶ ἡ εὐα-

εἰρότης, ἐδόλως ὠφελῶσιν αὐτάς, καὶ ἐγνώρισαν
 ὅτι δὲν εἶναι ἐπικράτεια, ὅπῃ νὰ μὴν ἔχη χρεῖαν
 τῆς Φιλίας τῶν γειτόνων αὐτῆς. Ἐκτοτε γὰρ
 ἄρχησαν νὰ γίνωνται μεταξὺ ἡμῶν σπονδαὶ εἰ-
 ρῆνης καὶ συμμαχίας, καὶ ὅσοι πλεον ἐπιμελέ-
 μεθα νὰ διαγινώσκωμεν τὸν γείτονα, φίλος ἐστὶν
 ἢ ἐχθρὸς, τοσῶτον μάλλον καὶ ἡ Ἑλλάς ἐνοσμεῖτο,
 τὸ μῖσος καὶ αἱ δυσπισταὶ ἐσβύνοντο, καὶ τὸ παρὰ
 τῆς φύσεως ἀπαιτούμενον πρὸς τὰς κοινότητας
 χρεὸς πασιδὴλον ἐγένετο. Τοιῶτον τρόπον τὸ δι-
 καίωμα τῶν ἔθνων δὲν ἡγνοεῖτο πλέον, μάλιστα
 δ' αὐτὸ ἀνεκάλυψε καὶ τινὰς νόμους, ἐπομένως
 δὲ καὶ ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη, ὀδηγούμενη
 παρὰ τινων κανόνων, καὶ συζευγμένη μετὰ τι-
 νων ἀρετῶν, ἤρξατο νὰ ἐπιδεικνύῃ καὶ τινὰς ἐ-
 πιδόσεις.

Ὁ Ἀμφικτύων εἰ καὶ τὰς πλείονας τῶν πό-
 λεων ἡμῶν ἐσύναψεν εἰς ἓνα δεσμόν, ἀλλ' ὁ δε-
 σμὸς ἐκείνος ἐξάθθη εἰς τύπος, πολλὰ ἀτελής ὡς
 πρὸς τὴν εὐημερίαν τῶν Ἑλλήνων. Ὁ Λυκῆργος,
 ἔτινος τὴν φρόνησιν καὶ σοφίαν δὲν ἡμεῖς ἵκα-

νοὶ ποτὲ νὰ θαυμάσωμεν κατ' αἰτίαν, ἐξάθη ὁ
 πρῶτος τῶν ἀνθρώπων νὰ γνωρίσῃ, πόσον συμ-
 βάλῃ εἰς μίαν ἐπικράτειαν, θέλυσαν νὰ ᾔναι
 φυλαγμένη ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν γειτόνων αὐ-
 τῆς, ἡ ἀμοιβαία συντήρησις τῶν παρὰ τῆς φύ-
 σεως ἐντελλομένων τοῖς ἀνθρώποις νόμων τῆς αἰ-
 ωνίς συμμαχίας. Αὐτὸς ἠθέλησεν ὅπῃ ἢ πρὸς
 τὴν πατρίδα ἀγάπῃ, ἢ ἕως τότε ἄδικος καὶ θη-
 ριάδης καὶ φιλότιμος, νὰ ἀγνισθῇ εἰς τὴν Λακε-
 δαίμονα διὰ τῆς πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα ἀγά-
 πης. Ἡ εὐνοϊκὴ αὐτῷ δημοκρατία ὅλως δι' ὅλης
 ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ ὑπερασπίζηται τὰς ἀδυνά-
 τας, καὶ νὰ διαφεντεύῃ τὰ δικαιώματα τῆς δι-
 καιοσύνης. Διὸ καὶ ἐν ὀλίγῳ καιρῷ διαστήματι,
 αὐτὸς μὲν τὴν ἀγάπην καὶ σέβας ὅλης τῆς Ἑλ-
 λάδος ἀπέκτησεν, αὐτὴ δὲ διὰ τῆς ἐμπνεύσεως
 τῶν σοφῶν αὐτῷ φρονημάτων, ἀνέλαβε νέαν ἔ-
 φεσιν πρὸς τὴν ἀρετὴν.

Τότε δὴ καὶ οἱ ἐχθροὶ τῆς Σπάρτης ἀπορρί-
 ψαντες πλεον τὸ μῖσος, ἐζήτησαν τὴν συμμαχίαν
 αὐτῆς. Ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν συμμάχων ἐχὶ μόνον

δὲν ἐταράχθη ὑπὸ τινος φόβου ἢ ὑποψίας, ἀλλὰ
μαῦλον ἐγένεν ὑποσέριγμα καὶ φύλαξ τῆς τε ἡ-
συχίας καὶ ἀσφαλείας αὐτῆς. Ὡς τοιούτῳ τρόπῳ οἱ
Σπαρτιᾶται συστήσαντες τὴν ἑαυτῶν εὐημερίαν, εὐ-
τύχησαν καὶ πάσας τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος, τῶν
Κορινθίων, τῶν Θηβαίων, τῶν Ἀχαιῶν καὶ Ἀ-
θηναίων καὶ λοιπῶν. Ἡμεῖς πρότερον δὲν ἐθεω-
ροῦμεν τὸ πᾶν τῆς Ἑλλάδος ὡς πατρίδα ἡμετέ-
ραν, εἰμὴ μόνον τὴν γωγίαν τῆς γῆς, ἐν ᾗ ἐγεν-
νήθημεν. Ἀλλ' εὐθύς ὅπῃ διὰ μιᾶς γενικῆς εὐ-
νοίας ἐνώθημεν, καὶ ἡ Ἑλᾶς ἐγνωρίσθη κοινὴ πα-
τρίς ἡμῶν, καὶ αἱ πόλεις ὅπῃ πρότερον, ἐν ᾗ
ἦσαν διηρημέναι, ἠδῶντο τὴν ἀδυναμίαν αὐτῶν
καὶ τὰς φοβούσας, ἐχημάτησαν μίαν δημοκρατίαν
ἀντίξωσαν, καὶ ἰκανὴν νὰ θριαμβεύῃ ἐναντίον
πασῶν τῶν Ἀσσιατικῶν δυνάμεων.

Διατὶ, ὡ ἀγαπητέ μου Ἀρξεία, ἔξωθεν τῶν τε-
χέων τῶν πόλεων ἡμῶν νὰ ὑπολαμβάνωμεν ἑαυτὰς
ξένους; τίνας ἐνεκεν αὐταὶ αἱ ἀντιπαθεῖαι, τὸ
μῖσος καὶ οἱ θηριώδεις πόλεμοι; μήτοι ἡ Φειδωλὸς
φύσις ἐν μέρει διεμέρισεν εἰς τὰς ἀνθρώπους τὴν

εὐτυχίαν καὶ ἐς μικρὸν, διὰ τὰ ἀποκτῶμεν αὐ-
τὴν ἡμεῖς φέροντες τὰ ἄρματα ἀνὰ χεῖρας; ἀρ-
καὶ τὰ γνωρίσωμεν τὸ καθ' αὐτὸ ὄφελος ἡμῶν,
καὶ ὅλοι γινόμεθα εὐτυχεῖς.

Ἄν, ὅτε ἀπλῆς τις πολίτης, ἔλεγεν ὁ Φω-
κίων, σπινθίζων τὰ σύρη πρὸς ἑαυτὸν τὴν ὑπό-
ληψιν καὶ ἀγάπην τῶν συμπατριωτῶν αὐτῆς, ἥ-
θελεν ἀποδίδηται αὐτῷ τὸ τοιοῦτον πολίτευμα εἰς
φρόνησιν, πολλῷ μᾶλλον ἀναγκαιότερον ἂν εἴη εἰς
μίαν ἐπικράτειαν, τὰ ἐμπνέη τοιαῦτα φρονήματα
εἰς τὰς γειτόνους αὐτῆς. Ὁ πολίτης εἰ καὶ ἀπει-
νῆς, δύναται ὅμως τὰ ἀπεργᾶ ὡς φίλος, καὶ χω-
ρὶς τὰ φοβῆται τὰς ἐχθρὰς, ἐπειδὴ καὶ οἱ νόμοι
προσατεύουσιν αὐτῇ, καὶ ἡ διοίκησις, ἡ πάντοτε
προσεκτικὴ, ὑπερασπίζεται αὐτὸν. Ἄλλ' ἄρα δύ-
νεται τὰ ἦναι τὸ ἴδιον καὶ διὰ μίαν δημοκρατίαν;
Πᾶν ὅ,τι ἐκ τῶν παθῶν καθ' ἐκείνην προέρχε-
ται μεταξὺ τῶν διαφόρων λαῶν, ὡς αἱ ἐτιδανό-
τητες, αἱ ἀδικίαι, καὶ δυνατεῖαι, δὲν ἀποδεικνύουσι
πόσον, τὸ δίκαιον τῶν ἐθνῶν, ἀδύνατος προφύ-
λαξ εἶναι διὰ ἐκείνην κοινότητα κατ' ἰδίαν; Ἡ

ἑσθία εἶναι πλήρης τασιασμῶν, ὅσον αἰφνιδίων, τόσον καὶ ἀλλοκότων. Τὸ ἔθνος τὸ σοφώτατον, τὸ καὶ κάλλιστα διοικέμενον, ἀκόμι ἐγκυλινδεῖται εἰς ἀδυναμίας, παραφροσύνην, διασπασμὸς καὶ πλάνην. Μήτοι ἡ ἐσχάτη πόλις καὶ περὶ μηδενὸς ποιεμένη, δὲν δύναται καὶ αὐτὴ νὰ ἐκφύσῃ ἕνα Ἐπαμινόνδαν, καὶ νὰ λάβῃ νέον χαρακτῆρα, καὶ νὰ γενῇ τρομερά; ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἡ πολιτικὴ δὲν δύναται ποτὲ νὰ προβλέψῃ ὅλας τὰς φιλαυτίας τῆς τύχης, ἔτε ὅλως τὴν ἀπειλῶντας αὐτὴν κινδύνους. "Ὅσον ἰσχυρὰ καὶ ἂν ᾔθελεν ἦναι μία ἐπικράτεια, ἡ μόνη ἰδέα τῶν περικυκλόντων αὐτὴν σκοπέλων, πρέπει νὰ τὴν φοβίξῃ, καὶ νὰ τῇ προλέγῃ, ὅτι τῶν ἀδυνάτων εἶναι νὰ μένῃ διὰ πολὺν καιρὸν ἀκλόνητος, καὶ νὰ χαίρῃται μίαν εὐτυχίαν αἰωνίζουσαν, ἂν δὲν φροντίξῃ διὰ τῆς δικαιοσύνης, διὰ τῆς μετριοφροσύνης καὶ διὰ τῆς εὐεργεσίας νὰ ἀποκτήσῃ συμμάχους πιστοὺς καὶ ζηλωτάς.

Ὑπόθεσον, Ἀριεΐα, ὅτι σὺ ἐπιθυμεῖς ὅπως ὁ Φίλος σε νὰ ᾖναι παρὰ πάντων ἡγαπημένος.

καὶ ἂν τυχὸν ᾔθελεν ἦναι ἐλλειπῆς ἀρετῆς τινός,
 νὰ τὸν ὀδηγήσῃς εἰς αὐτήν. "Ὅταν δὲ πολίτης
 τις, κολακεύων καὶ περιποιούμενος τὰ ἐλαττώ-
 ματα τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, γίνηται πρόξενος τῆς
 ἀνησυχίας αὐτῆς, καὶ πρὸς τὰς γειτόνας ὑποπτον
 ποιῇ αὐτήν καὶ μισητήν, δύνασαι νὰ πεισύσῃς
 αὐτῷ, ὅτι αὐτὸς ἀγαπᾷ τὴν πατρίδατε; ἂν ὁ
 φίλος σε ᾔθελε σὲ συμβουλευθῇ τὰς ἀναγκαῖας
 τρόπους, πῶς νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ὑπόληψιν τῶν
 Ἀθηναίων, ἢ τίνι τρόπῳ νὰ σύρῃ, ἐν καιρῷ ἐκ-
 λογῆς, τὰς φωνὰς τῆς λαῖς πρὸς ἑαυτὸν, ἄρα
 ᾔθελες συμβελεύσῃ αὐτῷ νὰ φαίνεται ἀπίθανος,
 ἀμνήμων τῆς χρέευστε, νὰ χρᾶται ἐν πάσῃ πε-
 ρισάσει μετὰ ὕδρεως καὶ θυμῷ τὴν ἀνσηρότητα,
 ἀπαιτῶν τὸ δίκαιόν τε, καὶ νὰ σείνῃ παγίδας πα-
 οὖι τοῖς αὐτὸν συνανατρεφόμενοις; Διατὶ λοιπὸν
 οἱ ἡμέτεροι ἔξοχοι πολιτικοὶ συμβελεύουσι, νὰ πο-
 λιτεύηται ἡ δημοκρατία τὰς ξένας εἰς τὸν τρό-
 πον, ὃν σὺ καταφρονεῖς, ἂν ᾔθελον φερθῇ κατ'
 ἐκείνον πρὸς τὸν φίλον σε; γίνεται μετὰ ἀδικίας
 καὶ ὕδρεως νὰ ἀποκτήσῃ τις φίλος; δὲν ἡμπο-

ρᾶσι καὶ αἱ δημοκρατίαι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον
νὰ βλέπωσι, νὰ αἰκῶσι καὶ νὰ κρίνωσι, καθὼς
καὶ οἱ πολῖται;

Ναὶ ἀληθῶς, ὦ Φωκίων, ἀπεκρίθη ὁ Ἀρι-
στεύς, τὸ νὰ βλέπῃ καὶ μόνον τίς κατὰ νῦν, ὅτι
οἱ Θεοὶ ἔτεσαν τὸ ἀνθρώπινον λογικὸν εἰς ἀντί-
φασιν κατ' αὐτῆς τῆς ἰδίας, ὥστε νὰ δύναται αὐτὸ ὑπὸ
τὸ ὄνομα τῆς πολιτικῆς, νὰ συμβεβλεύῃ τὸ ἀπα-
γορευόμενον παρὰ τῆς ἡθικῆς, τῆτο ἤθελεν ᾗναι
φανερὴ βλασφημία. Δὲν εἶναι ἀμφιβολία ὅτι ἡ
ψευδὴς πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη, μὴ συμφωνῶσα
μετὰ τῆς πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα ἀγάπης, ἀ-
πώλεσε πολλὰς ἐπικρατείας. Ἐπὶ τῷ τῷ δὲ ἡκο-
λᾶς τὸν λόγον αὐτῆς, μετὰ προσοχῆς ὅμως διὰ
νὰ μὴν ὑποπέσῃ εἰς τὴν ἀπάτην, λέγων, ἂν ἐ-
γὼ ὄρωι τὴν πατρίδα με περικυκλωμένην παρὰ
γυιόνων φιλοτίμων, ἀνησύχων καὶ ἀτπόνδων, ἡ-
θελον συμβεβλεύσω αὐτῇ νὰ μεταχειριθῇ, πρὸς
διαφέντευσιν αὐτῆς, τὰ ἴδια ἄρματα, καθ' ὃν
τρόπον ἐπιτίπτισιν ἐπ' αὐτήν, ἤθελε μοὶ νομιθῇ
ἐπιβελή; ἢ μετριοφροσύνη, ἢ δικαιοσύνη καὶ ἡ εὐερ-

γεσία, ἔββαται μέντοι τότε δελεασμένοι παρὰ τῆς
 Φιλοτιμίας καὶ πανουργίας. Περιπλέον δὲ, ἂν ἐ-
 γὼ ἦμην γεννημένος εἰς μίαν δημοκρατίαν, ἔχου-
 σαν μετρίαν τινὰ γῆν, καὶ τινὰς ὀλίγας δυνά-
 μεις πρὸς διαφέντευσιν αὐτῆς, δὲν ἤθελε νομί-
 ζομαι ἄφρων, ἂν ἄφρηα αὐτὴν νὰ μένῃ εἰς τὴν
 ἰδίαν εἰσὶν αὐτῆς, ἐν καιρῷ ὅπῃ οἱ γείτονες κα-
 ταγίνονται νὰ αὐξήνωσι τὰ ἑαυτῶν κτήματα καὶ
 εὐδαιμονίαν; Ἐγὼ σοχάζομαι ὅτι μάλιστα πρέπει
 νὰ τρομάζω τὰς τοιαύτας ἐπισωρευομένας δυνάμεις,
 καὶ ὅτι ἡ πατρίς μου κατ' ἄλλον τρόπον ἀδύνα-
 τον ἤθελεν ἦναι νὰ ἀποφύγῃ τὰς κινδύνους, ὅπῃ
 ἐγὼ προσλέπω, εἰμὴ αὐξανομένη καὶ αὐτὴ ἡ
 ἰδία.

Οὐχὶ ἀγαπήτέμευ Ἀρισεία, ἀνέλαβε τὸν λό-
 γον ὁ Φακίων. Ἄλλ' ἂν ὁ ἐχθρὸς μου ἐπιπίπτῃ
 ἐπ' ἐμέ, εἰς τὸ νὰ μὲ κινδυνεύσῃ διὰ τῶν δολε-
 ρῶν αὐτῆς ἀρμάτων, καὶ ἐγὼ θέλω εἰσαθῶ προ-
 σεκτικὰς νὰ ἀπαντηθῶ διὰ τῶν ἐμῶν. Μετὰ τὴν
 Μηδικὴν μάχην, ὅτε παρεχωρήσαμεν τοῖς Λακε-
 δαιμονίοις τὴν ἀρχὴν ἐπὶ ταῖς στρατιαῖς ἡμῶν μη-

κύναντες αὐτήν, καὶ δὲν ἐξενοχωρήσαμεν τὰς συμ-
 μάχας ἡμῶν, ὅπῃ νὰ τὰς καταήσωμεν ἡμετέρες
 ὑποτελεῖς, ἐν καιρῷ ὅπῃ τὰ πλοῖα ἡμῶν ἐκάλυ-
 λυπτον τὴν θάλατταν, ἡμεῖς ἐνομιθήμεν διὰ
 τῆτο παρὰ τοῖς ἡμέτεροις ἐήτοροι ἐπιβελοι, ὅσον
 τῆς τιμῆς, ὡσαύτως καὶ τῆς τύχης τῶν Ἀθηναίων.
 Ὑπόθεσον ὅτι, ἂν οἱ Σπαρτιάται, ἀντὶ νὰ μι-
 μηθῶσι τὸ ἡμέτερον παράδειγμα εἰς τε τὴν εἰρήν
 καὶ πανουργίαν, πρὸς διατήρησιν τῆς ἐξουσίας αὐ-
 τῶν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἤθελον μεταχειριθῇ τὰς
 ἀρετὰς αὐτῶν, δι' ὧν καὶ ἄλλοτε ἀπέκτισαν αὐ-
 τήν, πισεύεις; ὅτι ἡ τοιαύτη πολιτικὴ αὐτῶν ἤ-
 θελε σαθῇ διὰ αὐτὰς ὀλιγότερον ἐπωφελῆς, πα-
 ρὰ ἢ ἡμετέρα; ἦν αὐτοὶ υἰοθέτησαν; Ἡ Σπάρτη
 ἂν ἀκόμι ἤθελεν ὑποκρύπτει τὴν δολερὰν αὐτῆς
 πίσιν, καὶ φοδερὰν φιλοτιμίαν, εὐκολώτερον ἤθε-
 λεν ὑποτάξῃ ἡμᾶς, ἀποσύρσας ἀφ' ἡμῶν τὰς
 συμμάχους, ἔς ἢ ἡμετέρα σκίηρὰ διαγωγὴ διή-
 γειρε κατ' ἡμῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ μὲν δημοκρατία
 αὕτη ἀπέβαλε τὰ ἑαυτῆς ἄρματα, ἵνα διαφεν-
 τεύηται διὰ τῶν ἡμετέρων, οἱ δὲ Ἕλληνες ὡς

ἀδελφαιοῖς, καὶ χωρὶς τινος τάξεως, τῶρα μὲν ῥιπτόμενοι πρὸς τὸ μέρος αὐτῆς, τῶρα δὲ ἐνηγκαλιζόμενοι τὴν ἡμετέραν ὑπεράσπισιν, διὰ τῆτο καὶ συνέβησαν ἀμοιβαῖαι αἱ δυσυχίαι, καὶ ἀνωφελεῖς αἱ εὐδοκιμήσεις εἰς τὸ διάστημα τῶν τριάκοντα ἐτῶν. Τῆτο δὲν ἦτον ὁ αἰτίας τύχη τυφλὴ καὶ φίλαυτος, διὰ τὰ παραπονεθῶσι κατ' αὐτῆς, ἀλλ' ἔπρεπε τὰ ἐλαττώματα νὰ διορθωθῶσιν. Ἡ Λακεδαίμων τέλος πάντων ἐθριάμβευσεν, ἔχι ὅμως ὅτι ὑπερτερῶσεν ἡμᾶς κατὰ τὴν διοίκησιν. Ἀλλ' ἂν τὰ συντρέξαντα πρὸς ὄφελος αὐτῆς ἔκτακτα περιστατικά, ἤθελον συντρέξῃ εἰς ἡμᾶς, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡμεῖς, καθ' ὅλην τὴν ἀδυναμίαν ἡμῶν, ἤθελε καταδαμάσωμεν αὐτήν.

Ἡ Σπάρτη, εἰ καὶ ἐταπείνωσεν ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἕως τέλους δὲν ἀπέφυγε τὴν μοῖραν ἡμῶν. Ποία δ' ἄρα ἐξάθῃ ἡ αἰτία; ἡ αὐτὴ ἀδικος καὶ πανῆργος πολιτικὴ, δι' ἧς ὑπέφερε τόσας κόπας, ἕως ἧς νὰ ταπεινώσῃ ἡμᾶς. Ἄν οἱ Σπαρτιάται ἀνελάμβανον τὰς προτέρας αὐτῶν ἀρε-

τὰς, τὸ ἐκφυεὲν ἐν αὐτοῖς, διὰ τῶν ἐν μέσῳ ἡ-
 μῶν καὶ αὐτῶν προσελθουσῶν διχονοιῶν, πνεῦμα
 τῆς ἀσυμφωνίας καὶ φιλοτιμίας, ἐν εὐκολίᾳ ἤ-
 θελον ἐξαλείψωσι, καὶ χωρὶς κόπης ἤθελον ἀπο-
 κτήσωσι τὰ πρῶτα ἐν τῇ Ἑλλάδι πρωτεῖα αὐτῶν.
 Ἀλλ' αὐτοὶ ἀντιτιθέντες τὴν πανουργίαν πρὸς τὴν
 πανουργίαν, τὴν ἀδικίαν πρὸς τὴν ἀδικίαν, καὶ τὴν
 εἶαν πρὸς τὴν εἶαν, ἤυξον τὰς ἐχθρὰς αὐτῶν,
 καὶ δὲν εἶχον πλέον ἢ τε τάξιν, ἢ τε θεμέλιον εἰς
 τὴν διαγωγὴν αὐτῶν. "Ἄν ἡ φιλοτιμία καὶ ἡ ἀ-
 δικία ἐδύνοντο νὰ κρυφθῶσιν ὑπὸ τὸ κάλυμμα
 τῆς ἀρετῆς, διὰ νὰ μὲ περιπλέξωσιν εἰς τὰς ἐ-
 αυτῶν περιστροφὰς, βέβαια ὅλος ἤθελα φρίττω.
 Πλὴν οἱ Θεοὶ δὲν ὑποόκησαν εἰς τῆτο. Αὐταὶ αἱ
 δύο κακαὶ διαπαντὸς ἐπιβλεῦνται ἀλλήλαις,
 καὶ ἅμα ὅπῃ ἐγὼ ἀνακαλύψω αὐτάς, ἡ ἐπίνοια
 αὐτῶν γίνεται ἀνωφελής. "Ἄν ὁ ἐχθρὸς μὲ ᾔνοι
 αἰδύνατος, τίνος ἔνεκεν νὰ φοβῶμαι αὐτὸν; ἂν δὲ
 πάλιν δυνατός ᾖ, περιφρονεῖ τὴν μετριότητά μου.
 πρέπει ἐγὼ νὰ γινῶ εἰς τόσον μωρὸς, ὥστε νὰ δώσω
 αἰτίαν εἰς τὸ νὰ μὲ υποδελώσῃ; τίνος ἔνεκεν νὰ

φοβῶμαι τὴν μηχανικὴν πολιτικὴν, ἥς βάσις ἡ ἀπάτη; ὅταν ἐγὼ ἡξεύρω μετὰ ὑπομονῆς νὰ ἀναμένω; ἕως δ' αὐτὴ νὰ ἐκδαπανήσῃ τὴν πανουργίαν αὐτῆς καὶ τὰς δόλους, καὶ νὰ διαδῇ ἀφ' ἑαυτῆς νὰ μοι δείξῃ σημεῖα αξιοπιστίας, προτὲς ἔλθω εἰς διάλεξιν μετ' αὐτῆς.

"Αν ὁ γείτων σε ἀποικτᾷ πόλιν τινα, ἡ ἐπαρχίαν, ἀποικτήσῃ καὶ σὺ μίαν νέαν ἀρετὴν, καὶ θέλεις εἶσαι ἰχυρότερος αὐτῇ. "Αν ὁ Φίλιππος δὲν ἤθελε νικῆσθαι τὴν Ἰλλυρίαν καὶ τὴν Παιωνίαν, τὶ πρὸς ἡμᾶς, ἐν καιρῷ ὅπῃ ἡμεῖς ἤδη ἐσμὲν διεφθαρμένοι; "Αν αὐτὸς δὲν ἔκτεινε τὰ ὄρια τῆς Μακεδονίας, ἄρα ἤθελεν ἦναι ἐκ τῆς ὀλιγότερον φοβερῆς διὰ ἡμᾶς; Τίνος ἔνεκεν, ἀγαπητέ μου Ἀριστεία, νὰ ταραττώμεθα διὰ τὴν αὐξησιν τῶν γειτόνων ἡμῶν; "Αν ὁ γείτων ἡμῶν ὑποδελώσῃ ἕνα λαὸν δειλὸν, ὅπῃ δὲν ἐδύνατο νὰ διαφεντεύσῃ τὸ ἀνεξάργητον αὐτῇ, ποῖον ὄφελος ἔχει νὰ ἐλπίζῃ ἀπὸ τῆς τοιαύτης καταπορεύσεως; Οἱ νωθροὶ, οἱ μὴ δυνηθέντες νὰ ὑπερασπίσωσι τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν, ἄρα θέλεις δελεύσει ἀνδρείως τῷ νέῳ

δεσπότη αὐτῶν; Ἴσως νὰ μοι εἰπῇς, ὅτι αὐτὸς διὰ
 νὰ ὑποδελῶσῃ ἐντελῶς ἐν ἔθνος ἀνδρεῖον, θέλει
 ὑποδαίλῃ αὐτὸ ὑπὸ τὸν ζυγόν. Διὰ νὰ τὸ κα-
 ταδαμάσῃ ὅμως, θέλει δοκιμάσει κόπας πολλὰς,
 καὶ πρὸς τέτοις ποτὲ δὲν θέλει δώσει τελείαν
 πίσιν εἰς τὴν ὑποταγὴν καὶ ἐμπιστοσύνην αὐτῇ.
 Ὁ νικητὴς διὰ νὰ μὴ φοβῆται τὰς τοιαύτας νενι-
 κημένους ἀγρίους, θέλει εὗρεθῇ βιασμένος νὰ τα-
 πεινώσῃ αὐτούς, καὶ νὰ τὰς ἀποκαταστήσῃ δειλούς.
 Ἀλλ' ἐκ τούτων, ἐν ἐνὶ λόγῳ, θέλει ὑπερηθῇ καὶ
 τὰς δυνάμεις, ἅς αὐτὸς ἤλπιζεν ἤδη νὰ ἔχῃ,
 ἐνώσας αὐτούς τοῖς πρὸ τούτων κεκτημένοις. Ὁ Κυ-
 ρος, λέγουσι, βεβαρυμένος ὢν ὑπὸ τῶν συχνῶν ἐπανα-
 ξάσεων τῶν Λύδων, ἐπρόσβαξε νὰ ἐνδύνωνται χλαμύ-
 δας, νὰ ὑποδύνωνται κοθόρνους, καὶ νὰ συσύνωσιν ἑορ-
 τὰς, ὥστε διὰ τῆς τοιαύτης χρήσεως τῶν τρυφῶν ἐξε-
 χαύνωσεν αὐτούς. Ὡς τῆς λαμπρᾶς πολιτικῆς τῆς Κυ-
 ρος! Οἱμοι μέγιστοι Θεοί! διατὶ ὁ Κύρος νὰ μὴν ἀφήσῃ
 ἡσύχους τὰς Λύδους; διατὶ νὰ θελήσῃ νὰ ἀπο-
 κτήσῃ διὰ τῆς πολέμου, καὶ ἐξόδων ἐχὶ μικρῶν,
 ὑψηλοῦς ἀνωφελεῖς καὶ πάντοτε κινδυνώδεις; Ἐἰς

καιρὸν ὅπῃ ἡ καλὴ πίσις, ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ
εὐεργεσία, χωρὶς κόπης, μετὰ ἡσυχίας, καὶ χωρὶς
να χυθῶσι ρύακες αἵματος, εἰδίνοντο να προ-
σφέρωσιν αὐτῷ καὶ συμμάχους καὶ φίλους, πάντοτε
προθύμως να θυσιάσωσιν ἑαυτοὺς, ὠφελῶντες
αὐτὸν;

"Εἴθε να ἔχωμεν πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν
τὴν εἰκόνα τῆς εὐνοϊκῆς πολιτικῆς τῆς Λυκίους.
Ἄν ἀγαπῶμεν τὴν πατρίδα ἡμῶν, πρέπει να τῇ
πονητεύωμεν συμμάχους, καὶ ἐχθροὺς. Στο-
χάζομαι, ἀγαπητέ μου Ἀριστεία, ὅτι εἰς πρὸ πολλῆς
εἰπὼν σοι, ὅτι ἡ τάξις, ἣν ὁ ποιητὴς τῆς φύσεως
ἐδιώρισεν εἰς τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, δὲν θέ-
λει συγχωρήσει ποτὲ, ὅπῃ ἡ πανουργία, ἡ ἀδικία
καὶ ἡ βία, αἱ συνοδευόμεναι παρ' ἐχθρῶν, ἡ εἰλώ-
των, να χρησιμεύσωσι διὰ βᾶσιν τῶν δυνάμεων
μιας ἐπικρατείας. Ἐνθυμήθητι τὰ προλεχθέντα,
καὶ ἀπόδειξόν μοι καὶ ἐν ἔθνει, ὅπῃ να μὴν ἀ-
δυνάτησε, καὶ τέλος πάντων πορευθῶν ἄλλα ἔ-
σθῃ, αὐτὸ να μὴν ἐφθάρθῃ. Τὰ λάφυρα καὶ ἡ
εὐμεροπρέπεια τῶν νικηθέντων, ποῖον ἔθνος δὲν

ἔφθειραν; Ὁ Βαβυλώνιοι, οἱ Ἀσσύριοι, οἱ Μήδοι καὶ οἱ Πέρσαι, ἀλληλοδιαδόχως ὁ εἷς ὑπὸ τῆς ἑτέρας νικώμενοι, τὶ ἀπῆλυσαν μετὰ τὴν τοσαύτην κενοδοξίαν, καὶ τοσούτους κοπιαστικὰς πολέμους καὶ θριάμβους; τελευταῖον αὐτοὶ οἱ θριαμβεύσαντες Πέρσαι, καὶ συζητήσαντες μίαν πρωτίστην μοναρχίαν τῆς Ἀσίας, τὶ ἐκατόρθευσαν μετὰ πασῶν τῶν δυνάμεων αὐτῶν, συμποσσεμένων ἐκατὸν μυριάδες στρατιωτῶν; εἶδεν. Καὶ γὰρ εὐδόλως ἴσχυσαν νὰ ὑποδελώσωσι μήτε τὰς Ἀθῆνας μήτε τὴν Λακεδαιμόνα, δύο μικρὰς πόλεις, τὰς μόνη τῇ ἀρετῇ ὑπερασπιθεῖσας.

Αἱ μεγάλαι ἐπικρατεῖαι, αἱ ἐκπλήξασαι ἡμᾶς καὶ παροτρύνασαι τὴν ζυλοτυπίαν ἡμῶν, δὲν ἐξαιρῶνται τῆς διορθοῦσθαι, ἀπὸ τῆς νὰ μὴν ὑποκύψωσι τῇ Ἰδίᾳ αὐτῶν εἰς. Μία εὐρύχωρος Δυναστεία δὲν δύναται νὰ διοικηθῇ σοφῶς, ἐπειδὴ καὶ, ἡμὲν ἀγρυπνία καὶ φώτισις τῶν ἀνθρώπων εἰς περιορισμέναι, τὰ δὲ πάθη σφοδρὰ, καὶ αἱ ἀρεταὶ αὐτῶν εὐμετάβλητοι (*). Ὅσον περισσό-
(*). Δὲν ἐλέγομεν, λέγει ὁ Ἀριστοτέλης, Πολιτ. 7. κεφ. 4.

τερον εἶναι ἐκτεταμένη ἡ μάκινα τῆς διοικήσεως,

ἄδελφον πολυάνδρουπον πόλιν καλῶς διοικημένην, τὸ δ' αἰτιον τότε καὶ ἡ κρίσις τῶ νοδῶ καθ' ἐκέστην διὰ τῆς πείρας παρίσταν ἡμῖν πρὸ ὀφθαλμῶν. Ἡ εὐταξία ἐστιν ἡ καθιστάσκει τὴν καλὴν διοίκησιν. Πλὴν ἔτι μᾶλλον ἀριθμὸν λαῶν, πῶς ἂν εἴη δυνατόν νὰ καταπέσωμεν, εἰς τὸ νὰ ὑποκλήσῃ ὁλοτελῶς εἰς ταύτην τὴν εὐταξίαν, ἐν κυρίῳ ὅτι τὸ περισσύτερον μέρος τῶν πολιτῶν καθ' ἐκέστην ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπειθεῖσι τοῖς νόμοις, καὶ ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν ἀπειθέων ἐνισχύει τὴν ἀτιμωρίσιν. Ἀλλ' ἡ παντοδυναμία τῶ Θεοῦ, αὐτὴ μόνη ἡ τὸ πᾶν διοικῶσα, εἴτε διατηρεῖσι ὀρθομένους τὰς μεγάλας πόλεις.

Ὁ γινος δὲ πλήθος ἱκανὸς ἐν αἰῶνι ὀρθῶς γίγναιτο ἂν λαχθεῖς, ἢ πρὸς τὴν γῆν καὶ τὰς τῶν πλησιοχώρων πόλεις. Γῆς μὲν, ὅποση πότμος σάφρονας ὄντας ἱκανὴν τρέφειν, πλείονος δ' ἂν προεῖ. Πλήθος δὲ, ὅποσοι τὰς προσχώρας ἀδικῶντας τε αὐτὰς ἀμύνασθαι δυνατόι, καὶ γέιτοσιν ἐκτῶν ἀδικημένοις βοηθῆσαι μὴ παντάπασιν ἀπόρως δύναντο ἂν. Πεντάκις μὲν χίλιοι ἔσσαν καὶ τετταράκοντα, ἀριθμὸς τινὸς ἔθους προσήκοντος, γεωμόροι τε καὶ ἀνυκνῶντες τῇ νομῇ. Πλατ. νομ. βιβλ. 5.

Οἱ παλαιοὶ ἐπὶ ταῦτο τὸ προκείμενον εἶχαν κοινῶς μίαν γνώμην, καὶ ὅληρον ἐσοχάζοντο τὸ παρ' ἡμῖν καλῶς μενόμενον. Τὴν σήμερον αἱ μεγάλαι ἐπαρχίαι δὲν ἔχουσιν ἐκείνας τὰς δυνάμεις, ὡς ποτὲ αἱ πλεῖσαι τῶν Δημοκρατιῶν τῆς Ἑλλάδος εἶχον. Δὲν ἦτον θαυμαστὸν εἰς μίαν ἐπαρχίαν μετρίως ἐκτάσεως νὰ εὐρεθῶσι τριᾶ-

τόσον αἱ κυκλοφορίαι αὐτῆς γίνονται βραδεῖαι, καὶ ὀλιγότερον προσεκτικαί, ἐντελεῖς καὶ εὐτακται. Ἐἰς μίαν ἐκτεταμένην Βασιλείαν πολλὰ δυσκολον εἶναι νὰ χαλινωθῶσι τὰ πάθη, τὰ διαγέροντα τὴν διχορρασίαν, ἢ ἐκποταπῆντα τὰς ψυχὰς, ὥς ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῆς διοικήσεως,

νοῦντα ἢ τεσσαράκοντα χιλιάδες πολιτῶν, οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ὁποίων διὰ τε τῆς εὐτάκτου διοικήσεως καὶ ἀνυνομίας, ἔχον εἰς διακυβέντευσιν αὐτῶν στρατὸν, συνιστάμενον ἐκ τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα χιλιάδων στρατιωτῶν.

Πόσαι περίελεπτοι βασιλεῖαι τὴν σήμερον δὲν εἶναι εἰς εἴςιν νὰ ἔχωσι παρομοίως δυνάμεις! ἡ ἀνυνομία τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων, χωρὶς νὰ περιορίζῃ παντελῶς τὸ χρέος τῶν πολιτῶν εἰς ἓν καὶ μόνον ἐπάγγελμα, ἡ μετριότης, ἡ ἀπλότης τῶν ἡθῶν, καὶ αἱ μετὰ πλείονος συμμετρίας οἰκιακαὶ αὐτῶν περιστάσεις, παρὰ αἱ ἡμέτεραι, ἐπολλὰς πλασίζον τὰς δυνάμεις, τὴν ἐπιτηδειότητα καὶ ἀνδρείαν αὐτῶν, χωρὶς τῆς τῶν πολλῶν βοηθείας. Τὴν σήμερον ἄρα ἀπολαβεῖ τὸ ἴδιον νὰ ᾖναι καὶ εἰς τὸν τωρινὸν κόσμον, ὅχι βέβαια, διὰ τῆτο καὶ εἶναι τοσῶτον αὐούνατος. Ἄν ᾔθελον νὰ κάμω περὶ τῆτο λεπτομερεῶς σκέψιν, διὰ νὰ ἀποδείξω διὰ πόσαν αἰτίαν μία ἐπικράτεια τὴν σήμερον ἔχασα δέκα μυριάδια ὑπηκόας, δὲν δύναται νὰ εὐγάλη στρατιώτας περισσοτέρους τῶν πεντήκοντα χιλιάδων, καὶ διατὶ αὐτὸ τὸ εἶδος οὐδεὶς νὰ ᾖναι μαθωτὸν, ἔπρεπε νὰ συγγράψω ἓν βιβλίον καταπολλὰ ἐκτεταμένον.

ὑπόκεινται ἐκ μέρους αὐτῶν εἰς πειρασμὸς πολλὰ
 ἰχυρὲς καὶ συχνὲς, ἕνεκα τῆς ἀνθρώπινης ἀδυναμίας.
 Φαίνεται μοι ὅτι ἐν ταῖς πόλεσιν ἡμῶν
 ταῖς ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἐδυναίμην νὰ διοικήσω χωρὶς
 τινος ἐλλείψεως τῆς χρέους τῆς διοικητῆς. καὶ ἐξ ἐναντίας
 γνωρίζω ὅτι, ἂν ἐδιοίκουν μίαν Σατραπείαν
 ἐν τῇ Περσίᾳ, ἔπρεπε νὰ μένω εὐχάριστος, ἐπιθυμῶν
 μόνον τὸ καλὸν, χωρὶς νὰ δύναμαι νὰ ἐνεργῶ
 αὐτό. Ἐν μιᾷ μεγίστῃ ἐπικρατείᾳ, πᾶν μέσον
 σύνεργον τῆς διοικήσεως ἐκχαυνῆται, καὶ οἱ
 νόμοι παρορῶνται καὶ ἀκυσίως, ἢ ἀμελῶνται.
 Ἐν δὲ μικρᾷ τινὶ δημοκρατίᾳ, ἐξ ἐναντίας τὰ
 πάντα ἐμψυχῶνται ἀνδρείως καὶ μετὰ δραστηριότητος.
 Τῆς ἕνεκα καὶ ἡ μεγάλη βασιλεία φαίνεται
 ὡς ὁ παράλυτος. Ἰδὲ ἡ αἰτία ὅπως ἄλλοτε
 μία δράξ Περσῶν ὑπέταξε τὴν Ἀσίαν τοῖς Μήδοις.
 Ἰδὲ ἡ αἰτία τῶν ἀτυχιῶν τῆς Ξέρξης. Ἰδὲ
 ἡ αἰτία, δι' ἧς οἱ προπάτορες ἡμῶν κατέστησαν
 τὴν διαδόχους αὐτῆς νὰ τρέμωσιν, ἕως καὶ ἐν τῇ
 καθέδρᾳ αὐτῶν.

Ὁ σκοπός μας, ἀγαπητέ μας Ἀριστεία, ἠκολούθει ὁ Φωκίων λέγων, ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ ἐπισηρί-
ζω εἰς θεμέλια στερεὰ καὶ βέβαια τὴν ἐπισημν,
τὴν καλεσμένην Πολιτικὴν, περὶ ἧς οἱ σοφισταὶ ἡμῶν
ἐξέδωκαν πάντι ψευοῇ εἰδῶν, θεωρῶντες αὐτὴν
ὡς ὑποδεσλωμένην τοῖς πάθεσιν, ἢ ὡς ὄργανον
αὐτῶν. Ἐκ τήτης προέρχεται τέ,τε σφαλερὸν καὶ
ἄσατον τῆς διδασκαλίας αὐτῶν. Ἐκ τήτης καὶ
ὁ καρπὸς αὐτῶν, αἱ πλᾶναι αὐταὶ καὶ αἱ διχο-
στασίαι. Ἀλλ' ἐγὼ τὴν πολιτικὴν ὑποθέττω ὑπερ-
γὸν τῇ λογικῇ, καὶ παρατηρῶ ὅτι ἐκ τήτης προέρ-
χεται ἡ εὐτυχία τῇ κοινῇ.

Δὲν ἤθελα προδίσσω ἰδέν τι περισσότερον εἰς
τὰς ἀνακαλυφθέντας σοὶ παρ' ἐμῇ γενικῇς κα-
νόνας, ἂν οἱ ἄνθρωποι ἦσαν κοινῶς πάντες ἀρ-
κετοὶ νὰ γνωρίζωσι καὶ νὰ ἀγαπῶσι τὴν ἀλή-
θειαν. Τῆστο δὲ καὶ ἂν τὸ ἐλπίσωμεν, πρέπει νὰ
νομιδῶμεν ἀναίδητοι. Πρὸς ὅποιον μέρος καὶ ἂν
ἀνατείη τις τὰς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, δὲν βλέπει,
ἔτε θέλει ἰδεῖ εἰς τὸν αἰῶνα, ἰδὲν ἄλλο, εἰμὴ
πλάνην καὶ ἐλαττώματα. Ὅι ἄνθρωποι ἀφ'

ἑαυτῶν δὲν θέλῃσι νὰ γνωρίσωσι τὴν παρὰ τῆς
 φύσεως διορισμένην ἡμῶν εὐτυχίαν, ἀλλὰ ζητῶσι
 νὰ εὐτυχῶσι κατὰ τὴν ἑαυτῶν ὀρεξὶν καὶ προ-
 λήψῃσι. Τὸ λογικὸν ἀπὸ καταβολῆς κόσμος χε-
 δὸν ματαίως ἐκζητεῖ τὰ δικαιώματα αὐτῆς κατὰ
 τῶν παθῶν, ἀλλ' ὥς ἡμεῖς βέβαιον ὅτι δὲν θέ-
 λει ἐπιτύχει ὅτε εἰς τὸ ἐρχόμενον. Τὸ δὲ μῖσος,
 ἡ ζηλοτυπία καὶ ἡ κενοδοξία, δι' ὧν τοσῦτα ἔθ-
 νη, καὶ δημοκρατίαι, καὶ βασιλεῖαι ἠφανίσθησαν,
 θέλει ἐξασκῶσι καὶ εἰς τὸ ἐξῆς τὴν τυφλὴν
 αὐτῶν μανίαν ἐπὶ τὰ ἔθνη.

Ἐν ὅσῳ τὸ τοῖστον ληστρικὸν καὶ τὴν γῆν
 μολύναν πνεῦμα, κατ' εὐδέναν τρόπον δὲν ἐκρι-
 ζῆται, καὶ ἐν ὅσῳ οἱ κίνδυνοι ἐκφοβίζουσι τὰ ἔθ-
 νη, δὲν ἐξαρκεῖ εἰς μίαν δημοκρατίαν ὁ φόβος
 μόνον ἀπὸ τῶν ἑαυτῆς ἰδίων παθῶν, ἀλλὰ πρὸς
 τέτοις ὁφέλει νὰ δυσπιστῇ καὶ εἰς ἐκείνα τῶν ξέ-
 νων, καὶ νὰ εὐρίσκηται πάντοτε ἐτοίμη εἰς τὸ
 νὰ τὰ κρατῇ καὶ ἐμποδίζῃ. Ἡ δικαιοσύνη, ἡ κα-
 λὴ πίστις, ἡ μετριοφροσύνη καὶ ἡ εὐποιΐα, αἱ ἐμ-
 πνέουσαι τὴν πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα ἀγάπην,

ἔχουσιν ιδιότητα, ὡς ἥδη προλαμβόντως εἶδες, νὰ ἀποκτῶσι τὸ σέβας καὶ εὐνοίαν τῶν ξένων, ἀκολούθως δὲ καὶ νὰ χρησιμεύωσι καὶ ὡς προπύργιον κατὰ τῶν παθῶν αὐτῶν. Γίγνωσκε ὁμως Ἀριστέα, ὅτι αἱ κακίαι τῶν ἀνθρώπων δὲν ἀφίενσι τὸ τοῖς-τον προπύργιον νὰ μένῃ διαπάρτος ἀκλόνητον. Ἔσο βέβαιος πρὸς τῆτοις, ὅτι θέλεις ἰδεῖς καὶ τὰ πάθη αὐτὰ, πλανόμενα ἐν τῇ μέθῃ αὐτῶν, νὰ ἐσελύττωνται καὶ νὰ ἀποσρέφωται τὰς ἀρεταῖς. Τότε δὴ τότε, πρέπον νὰ χαλινώῃς αὐτὰ διὰ τῆ φύσεως. Τεγγέζιν ἡ πολιτικὴ ἐπὶ λόγῳ θεσπίσματος νὰ εἰρηνεύῃ μετ' αὐτῶν, ἔχι ἄλλως, εἰμὴ εἰς τρόπον ὅπῃ αὐτὴ πάντοτε νὰ ᾔνοι ἐτοίμη νὰ ἀντιπαλαίῃ εὐτυχῶς.

Δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι ἐν ἔθνος ἐγκρατὲς, φιλόμοχθον, φιλόδοξον, καὶ φοβέμενον τῆς Θεᾶς, ἀφεύκτως πρέπει νὰ ᾔνοι καὶ εἰς τὰς πολέμους αἰ δρεῖον, καὶ εἰς τὰς κόπας ὑπομονητικόν, καὶ εἰς τὰς ἀτυχίας σαθερόν. Ἐμὴν ἄλλὰ καὶ ἐν πάσῃ περιστάσει, νὰ περιποιῇται ἀδιάξως τὴν ὠφελιμοτέραν αὐτῷ ἀρετὴν. Ἄλλε καὶ ἐν καιρῷ κινδύνου

ἅπασαι αἱ δυνάμεις αὐτῆς, ἔσται ἀναντιρρήτως ἡνω-
 μέναι μιᾷ θελήσει, συμφώνως νὰ κινῶσι τὰς βρα-
 χίονας πάντων. Γίνωσκε ὅμως Ἀριστεία, ὅτι αἱ
 δανειζόμεναι ποιότητες, εἰ δυνατόν ἔστω εἰπεῖν,
 μεθ' ὧν δὲν οἰκίσται τις διὰ τῆς καθημερη-
 σίας χρήσεως, ἐδόλως εἰς ἑδὲν δὲν ἰχύουσιν. Ὅταν
 μία δημοκρατία ἐν καιρῷ εἰρήνης, δὲν εἰδὴ ἡ πρὸ
 ὀφθαλμῶν τὴν εἰκόνα τῆς πολέμου, ὅταν τὰ πνεύ-
 ματα δὲν ᾔναι συνηθισμένα εἰς τὰς κινδύνους,
 καὶ ὅταν οἱ πολῖται δὲν ᾔναι προητομασμέτοι
 διὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἀ'ατροφῆς εἰς τὴν στρατιω-
 τικὴν, φοβήθητι, μὴ πῶς καὶ οἱ πολῖται αὐτοὶ,
 ὀρῶντες τὸν κίνδυνον, καὶ ὡς ἄπρακτοι, δειλιά-
 σωσιν. Ὁ φόβος εἶναι φυσικὸν πάθος εἰς τὴν κάρ-
 διαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐν τῶν πλέον κινδυνοδο-
 ξέων. Σπένδασον νὰ συνηθίσῃς τὰς πολίτας εἰς
 τὸ νὰ καταφρονῶσι τὸν φόβον, μήποτε ἐξαίφνης
 παρρησιαζόμενος αὐτοῖς, θολώσῃ τὸ πνεῦμα αὐ-
 τῶν καὶ ἀπολιθώσῃ αὐτὰς, καὶ τότε καιρὸς πλέον
 διορθώσεως δὲν μένει.

Ἐἴθε ἡ δημοκρατία ἡμῶν εἴη στρατιωτική, καὶ ἕκαστος τῶν πολιτῶν διαφεντευτὴς τῆς πατρίδος. Ἐἴθε ἀχολείησαν καθ' ἑκάστην οἱ πολῖται, ἐκπληροῦντες καὶ εἰς αὐτὰς τὰς πόλεις τὴν στρατιωτικὴν αἵσκησιν, ὥς καὶ ἐν τῷ στρατοπέδῳ. Τοῖστί γάρ τρώπῳ, ἔχῃ μόνον στρατιώτας αἰνικήτες θέλεις χηματοσεῖς, ἀλλ' ἔτι καὶ νέαν ἰσχὺν εἰς τὰς νόμους, καὶ εἰς τὰς πολιτικάς ἐρετάς θέλεις δώσεις (*). Πρὸς ταῖς οὖν θέλεις ἐμποδίσεις

(*) Καὶ δὴ καὶ χορεῖας πάσας, εἰς τὰς ἀριστεῖς τὰς κατὰ πόλεμον βλέπσας, χορεύειν, καὶ ὅλην εὐκολίαν τε καὶ εὐχέρειαν ἐπιτηδεύειν τῶν αὐτῶν ἑνεκα. Καρτερήσεις τῷ αὐτοῦ σιτῶν τε καὶ ποτῶν, καὶ χειμῶνων καὶ τῶν ἑναντίων, καὶ κοίτης συληρᾶς. Καὶ τότε μέγιστον, τὴν τῆς μεφάλης καὶ ποδῶν δύναμιν μὴ διαφθεῖρειν τῇ τῶν ἀλλοτρίων σκεπασμάτων περικαλυφῇ, Πλατ. νομ. βιβλ. 12.

Ἐνταῦθα σαφῶς βλέπομεν πόσον αἱ παρὰ τῷ Πλάτῳ παραγγελλόμεναι ταῖς πολῖταις ἀχολαί, καὶ αἱ συνηθεῖαι ὅπῃ αὐτὸς ἐρμηνεύει νὰ ἔχωσιν εἰς χρῆσιν, ἰσχύωσιν εἰς τὸ νὰ κάμωσιν ἀγαπῆτην τὴν μετριότητα καὶ τὴν φιλοπονίαν. Ὅστις θέλει νὰ χηματίσῃ στρατιώτας ἐνλευτὰς, ἀνεγκλίως πρέπει νὰ κάμῃ τὰς πολιτάς, νὰ γινῶσιν εἰς ταῦτα ἀρμόδιοι. Ὁ Λυκῆργος διέταξε ταῖς Σπαρτιάταις ὅλον αὐτὸ ὅπῃ ὁ Πλάτων διδάσκει, καὶ ὁ Σπαρτιάταις προθύμως υπήκουσαν τέτῳ τῷ θεσπίσματι.

καὶ τὰς τρυφὰς, καὶ τὰς ἐν καιρῷ εἰρήνης ἀμε-
ριμνίας, νὰ μὴν ἐκχαυνῶσι καὶ φθείρῳσιν ἀνέπα-
ιδήτως τὰ ἥθη. Ἐπειδὴ καὶ ὅταν αἱ πολιτικαὶ
ἀρεταὶ, ἡ ἐγκράτεια, ἡ φιλομοχθία καὶ ἡ φιλοδο-
ξία, ὑπηρετοῦσι ταῖς στρατιωτικαῖς ἀρεταῖς, ἀμοι-
βαίως καὶ αὐταὶ θέλωσι χρησιμεύσει ἐν τοῖς περὶ
ἐκείνας εἰς ὑποσέληγμα.

Ἄφ' ὅτε ἡ δημοκρατία, πρὸς χάριν τῶν ἀρ-
γῶν καὶ χαύνων, διεχώρισε τὰ πολιτικὰ ἐπαγ-
γέλματα ἀπὸ τῶν στρατιωτικῶν, ἡμεῖς δὲν ἔχο-
μεν πλέον μήτε πολίτας, μήτε στρατιώτας. Τοῖς-
τῷ τρόπῳ οἱ ὑπολαμβάνοντες ἑαυτοὺς, ὅτι οὐκ

Ο' καιρὸς τῶ πολέμου διὰ αὐτὰς ἦν, λέγει ὁ Πλάταρχος,
καιρὸς ἀνικητῆρος. Τὸτο ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἐργηγο-
ρότητος τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ῥωμαίων, ὅτ' ἐν καιρῷ
εἰρήνης δὲν ἡμερίωνεν εἰς τὸ νὰ προετοιμάζωσι στρατιώ-
τας ἀνικητάς. Τῆτα τὰ γένη δὲν εὐχαρισῆντο ὅτ' οἱ
στρατιῶται αὐτῶν νὰ ᾔνοι καλλίωτεροι ἀπὸ τῶν γειτόνων
ἢ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, ἐξήτηκεν δ' αὐτὰς ὅσον ἦν τὸ ὅσον
καὶ τὸ δυνατόν. Πᾶτα ἐπικράτεια, ἐνθα ἕκαστος πολίτης
δὲ ἀποφασίζει ἑαυτὸν εἰς τὸ νὰ διαυθευτεύῃ τὴν πα-
τρίδα ὡς στρατιώτης, δὲν δύναται ποτὲ νὰ ἔχη ἄριστος
πολεμάρχος, καὶ τῆτο διὰ νὰ ἀποδειχθῇ, δὲν ἐπιδέ-
χεται ἀδελφὴν ἀμφιβολίαν.

ἔχουσι πλέον χρεῖαν ἀνδρείας, δὲν βραδύνουσι εἰς
 τὸ νὰ ὑποπέσωσιν εἰς τὰς τρυφὰς καὶ διαβολὰς,
 ὑπερῶντες περιπλέον καὶ τὸν χαρακτῆρα αὐτῶν
 τῆς τε ἀνδρείας καὶ τῆς εὐγείας, μὲ ὅλον ὅπῃ
 ἡ Φωνὴ αὐτῶν ἐν τε τῇ βελῇ καὶ ἐν ταῖς κοιναῖς
 συνελύσεσιν ἡθέλειν εἰσακέσθαι. Ἐκ τῆς προῆλ-
 θον καὶ αἱ πρὸς ὀνειδος ἡμῶν παντοτινὸν συντεί-
 νουσαι προσάγαι, ἐμὴν αἰδέα καὶ τὸ φυσικὸν πιεῦ-
 μα τῷ λαῷ ἐχαυνώθη, χωρὶς νὰ ἔχη πλέον
 ἔχρος ἐπιστροφῆς πρὸς τὸ καλόν. Ἡδὴ δὲ καὶ ὁ
 στρατὸς ἡμῶν συνίσταται ἐκ τῶν ἐλαχίστων καὶ χυ-
 δαίων τῆς δημοκρατίας. Οἱ στρατιῶται συνηρίνουσι
 τὴν ἑαυτῶν τύχην μετὰ τῆς τῶν πλεονέκτων, ἀρ-
 γῶν καὶ τρυφῶν πολιτῶν, τῶν ἐν ταῖς οἰκίαις
 αὐτῶν ἀκινήτῃ τυγχανόντων, καὶ φέροντες τὰ
 ἄρματα δυσάρεως, περιφρονέουσι τὴν στρατιωτι-
 κὴν δόξαν, ὥς τέχνην καταφρονήμενην, καὶ
 θεμελιωμένην εἰς τὴν ἐλπίδα τῶν ἀρπαγῶν καὶ
 ληστρικὴν ξεφάντωσιν. Πῶς εἶναι δυνατόν λοιπὸν
 νὰ ὑποβάλλῃς ἐν παρόμοιον στρατεύμα εἰς τὰς ἀν-
 τιστὰς κανόνας καὶ τάξιν τῆς στρατιωτικῆς, χω-

εις τῶν ὁποίων καὶ αὐτὴ ἡ ἀνδρεία εὐδὲν ὀφελεῖ;
καὶ πῶς ἂν ἤθελες δυνηθῆς καὶ ἐμπνεύσης εἰς
τοιαύτας φιλαργύρους καὶ μισωτὰς στρατιώτας φρο-
νήματα γενναιότητος, χαρακτηρίζοντα τὰς ὑπε-
ρασπιστὰς τῆς πατρίδος;

Πόσον ἀναίδητοι εἰσὶν οἱ ἡμέτεροι πλῆσσιοι πα-
λῖται, ἐμπιστευόμενοι τὴν φύλαξιν τῆς δημοκρα-
τίας ἄλλοις, καὶ ἔχι ἐαυτοῖς, καὶ δὲν προβλέ-
πουσι τὸν κίνδυνον, τὸν ἀπειλῶντα αὐτοῖς τὴν
ὑσέτησιν τῆς ἐλευθερίας, τῇ πλῆτει, τῆς ἀ-
πραγμοσύνης καὶ τῶν τρυφῶν αὐτῶν, ὧν αὐτοὶ
τοσῆτον ζηλωταὶ εἰσὶν. Οἱ ἡμέτεροι ἡ ἀχρεΐότης καὶ
ἡ διαφθορὰ ἡμῶν αὐξάνει, ὥστε ἡ ὑπὸ τῶν ἐχ-
θρῶν ἡμῶν θέλει νικηθῶμεν, ἢ ἐκ τῶν ἰδίων
χειρῶν ἡμῶν θέλει ἀφανισθῶμεν. Δὲν πρέπει καὶ
φανταζώμεθα, ὅτι διὰ πολλὴν καιρὸν θέλει βα-
σιλεύσει μεταξὺ τῶν πλεσίων διὰ τις συμφωνία,
ὥς ὅτι αὐτοὶ μὲν εἰς τὰ περὶ τῆς πολέμου ἕξοδα,
συντρέχουσι μετ' ἄλλας δυσαρρεσκείας, οἱ δὲ πτω-
χοὶ πολεμῶσι καὶ χύνουσι τὸ αἷμα αὐτῶν μετὰ
γογγυσμῶν, ἐκ τέτσε καὶ ἀμοιβαίως σχεδὸν κατα-

Φρονέονται ἐν κρυπτῷ. Εὐθὺς ὅμως ὅπῃ ἡ αἴσθησις
 φωνία αὐτῶν γινέται πασιδῆλος, τότε ἀμέσως καὶ
 τὸ ἀμοιβάζον αὐτῶν μῖσος γίνεται ἀφιλόστονον, καὶ
 ἐπομένως ἂν οἱ πτωχοὶ θριαμβεύσωσι, θέλει ὑπο-
 δεκλώσῃ τὴν πατρίδα αὐτῶν, παραδίδοντες τὴν
 ἐξουσίαν οἷα δὴ τιμὴν τυράνῳ, ἵνα ὑπερασπιζόμενοι
 ὑπὲρ αὐτῶν πλετίσωσι καὶ ἐκδικηθῶσι. Ἐπὶ δὲ καὶ
 οἱ πλέσιοι κατὰ τινα ἀπρόοπτον περίεσιν ὑπε-
 ριχύσῃσι, καὶ οὐκ ἐν διασπαδῶσιν ἀλλήλοις, θέλει
 εὐσιλεύσει μὲν, πλὴν τρέμοντες, καὶ διὰ περισ-
 σοτέραν ἀσφάλειαν ἀπὸ τῆς διηνεκῆς φόβῃς, θέ-
 λουσι κρατῶσι ἐν ἐράτευμα μιθωτῶν, πρὸς μὲν
 τὰς ἀτράγμονας πολίτας πάντοτε τρομερὸν, πρὸς
 δὲ τὸ νὰ ᾔηται προπύργιον τῆς δημοκρατίας κατ'
 ἐχθρῶν ἰσχυρῶν καὶ ἐξησκημένων τὴν στρατιωτι-
 κὴν, ἀνεπιτήδεον (*).

(*) Ὅτι Ἀθηναῖοι, εἰ καὶ αὐτοὶ δὲν εἶχον ἔτι δοσιμάσει αὐ-
 τῶν μίαν τῶν δυνατειῶν, ὥς ὁ Φωκίων προέβλεπε, πλὴν
 ὁ φόβος αὐτῶν δὲν ἦν χωρὶς θεμελίας. Ὅτι Ἀθηναῖοι
 τῷ δὲν τὸ ἀπέφυγον, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον Χρόνον ὑπέ-
 πεσον ὑπὸ τὴν δυνατείαν τοῦ Φιλίππου, ἐξ αἰτίας ὅτι οἱ
 ἴδιοι ἐκέρχον κατ' αὐτὸν τὸν πόλεμον. Τῷ δὲ θεσμοῦ τὴν

Συχνάκις διηγῶνται ἡμῖν περὶ τῆς Καρχηδό-
 νος, ὅτι κοινῶς οἱ πολῖται αὐτῆς πρὸς ἑὸν ἄλλο
 ἀσχολῶνται, εἰμὴ περὶ τὸ ἐμπόριον αὐτῶν καὶ
 πλῆστη, καὶ ὅτι μισθωτοὶ στρατιῶται, ἢ μόνον τὴν
 κυριότητα τῆς Ἀφρικῆς ἀπέκτησαν αὐτῇ, ἀλλὰ
 καὶ διατηρῶσιν αὐτήν. Τὸ τοῖστον παράδειγμα
 ὅμως δὲν μὲ καταπείθει. Ἄν ἡ ἀριστοκρατία
 αὐτῇ, ἀγαπητέμεν Ἀριστεία, ἤθελε μοὶ παραστήσῃ
 τὰ πλῆστη, τὰς δυνάμεις, τὸν στρατὸν καὶ τὸν
 στόλον αὐτῆς, ὡς ποτὲ ὁ Κροῖσος ἔδειξε τῷ Σό-
 λωνι τὰ πλῆστη τῶν θησαυρῶν αὐτοῦ, πρὸς ἀ-
 πόδειξιν ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ εὐτυχέστερος τῶν ἀνθρώ-
 πων ἐν τῷ κόσμῳ, ἤθελα ἀποκριθῶ πρὸς τὰς
 Καρχηδονίους ἔτω. Ἐδὼν μικρὰν τινα δημοκρατίαν,
 ὑπηκόους μὲν ὀλοχερῶς μὴ ἔχουσιν, στρατιώτας

γνώμην τῷ Φωκίωνος, λέγοντος περὶ τῆς ἀτυμφωνίας
 τῆς μεταξὺ τῶν πλεσίων καὶ πτωχῶν πολιτῶν, τῶν συ-
 νεργησάντων εἰς τὸ νὰ ὑπερηθῶσιν αἱ Δημοκρατίαι τῆς
 ἐλευθερίας αὐτῶν, ἢ νὰ ὑποταχθῶσι τοῖς ἐχθροῖς αὐ-
 τῶν. Ἐν ἐκείνῃ ἐπικρατείᾳ, ἐνθα ὁ πολίτης δὲν φρον-
 τίζει νὰ ᾔναι στρατιώτης, ἀφέντως τέλος πάντων ἔπε-
 ται νὰ ὑποπέσῃ εἰς τὴν διοίκησιν τῶν στρατιῶτα, ἢ τῶ ἐμ-
 πειρίαν ἔχοντος ἀρχεῖν τῶ στρατῷ.

δὲ ἀπαξάπαντας τὰς πολίτας, ἧς καὶ τὰ πλοῖα
 εἰ καὶ τὴν θάλατταν ἐκ ἐπεκάλυπτον, σεβομέ-
 νην ὅμως τὴν ἑαυτῆς μετριότητα, αὐτὴν ἐν ὑπο-
 λαμβάνω καὶ εὐτυχεσέραν καὶ εὐσταθεσέραν τῆς
 ὑμετέρας. Ἀνίσως δ' αὐτοὶ καὶ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ
 με τόλμῃ ὀργισθῶσι, ἐγὼ πάλιν ἤθελον ἀποκρι-
 θῶ πρὸς αὐτὰς. Ἄνδρες Καρχηδόνιοι! πῶς θέ-
 λετε νὰ εὐλαβῶμαι μίαν εὐδαιμονίαν, ὑποκειμέ-
 νην εἰς ἄπειρα κλονίζοντα αὐτὴν συμβάιντα κρη-
 μνισμῶ, καὶ ἐπακρεμῶσαν εἰς περιστάσεις ἐνδεχο-
 μένας; ὁ Σόλων ἤθελε νὰ ἀναμείνῃ τὸν θάνα-
 τον τῆ Κροίσου, καὶ τότε νὰ κρίνῃ περὶ τῆς εὐ-
 τυχίας αὐτῆς. Καὶ ἐγὼ ὡσαύτως, χωρὶς νὰ μὲ
 ἐκπλήξωσιν αἱ δυνάμεις τῶν Καρχηδονίων, ἤθε-
 λα ἀπολεσθῆσω τὸ ἴδιον, νὰ ἀναμείνω, ὅταν οἱ
 στρατιῶται αὐτῶν νὰ ἤθελον ἀνταδιδάσωσι, καὶ
 νὰ ἐγείρωσι θόρυβον τινὰ ἢ σασιασμόν (*), καὶ

(*) Γνωστὸν εἶναι ὅπῃ τὰ στρατεύματα τῶν Καρχηδονίων τῶ
 ὄντι πολλὰκις ἐποίησαν θόρυβον, καὶ οἱ Ἕλληνες ἄλλῃ δὲν τὰ
 εἰρήνευσαν, εἰμὴ διὰ τῆ ἀργυρίας, ὅπερ ἴδιον τῶν Φιλοχρη-
 μάτων καὶ μισωτῶν, αὐτὰ ἂν ἤθελον ἔχῃ ἀλαζδὸνα τινὰ
 ἀρχηγόν, ἤθελον καταστρέψῃ τὴν Δημοκρατίαν. Τότε ὅπῃ

να ἰδῶ πῶς αὐτοὶ ἤθελον ἀντισταθῇ εἰς τὰ τοιαῦτα ἐπιχειρήματα τῶν στρατιωτῶν αὐτῶν, καὶ τότε να κρίνω περὶ τῆς εὐδαιμονίας αὐτῶν, ἥ ὅταν να ὁρμήσῃ κατ' αὐτῶν ἐχθρὸς τις ἀνδρείος, πτωχὸς, καὶ ἐξησκημένος τὴν πολεμικὴν τέχνην. Ἄν αὐτοὶ ὡς ὁ Κροῖσος ἀπαντήσωσιν ἓνα Κῦρον, ἥ ἂν αὐτοὶ κατασηθῶσι δέλοι τῶν ἀρχιστρατήγων αὐτῶν, ἔσο βέβαιος Ἀριστεία, ὅτι οἱ πολιτικοὶ, οἱ τὴν σήμερον θαυμάζοντες τὴν φρόνησιν καὶ εὐημερίαν τῶν Καρχηδονίων, θέλει εὐρεθῶσι διασμένοι να ἀλλάξωσι τὰ λόγια αὐτῶν.

Ἄν αὕτη ἡ δημοκρατία ἀπέκνησε μεγάλας ἐπαρχίας, φαίνεται ὅτι οἱ νικηθέντες, ἔ μόνον αἰδε-

ὁ Φωνίων προβάλλει περὶ τῆς καταστροφῆς τῶν Καρχηδονίων εἶναι μίαν ἀληθῆς πρόβησιν, καὶ εὐδύνοντο να ἔχωσιν εἰς παράδειγμα τὸ ὠροσκοπεῖον τῶν τὸ ἐμπόριον μετερχομένων ἐπικρατειῶν. Τὴν σήμερον ὅλαι αἱ Δεσποτεῖαι τῆς Ἑυρώπης ἔγινον ἐμπορικαί, ὡς ὅτι τὸ ἐλάχιστον τῆς πολιτικῆς αὐτῶ ἐγινε γενικόν, ἐπεὶ καὶ χωρὶς να αἰσθάνεται ἐδεμία ἐξ αὐτῶν τὰς δυσχερείας, ὅπῃ δύνανται να τῇ συνέβωσιν ἐκ μέρας τῶν ἐχθρῶν αὐτῆς, ἀντιμάχονται ὅλαι ἐξ ἴσου. Ἄν ὅμως ἤθελε χηματισθῇ μίαν Δημοκρατίαν Ῥωμαϊκὴν ἄρα τί ἤθελον γινῶσιν αἱ τοιαῦται ἐμπορικαὶ ἐπικρατεῖαι;

νέεροι ἦσαν τῶν μισθωτῶν αὐτῆς στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ ἀγύμναστοι εἰς τὴν στρατιωτικὴν ἐπιστήμην. Ἄν αὕτη δεσπόζη τῶν γειτόνων αὐτῆς, Φα- νερον ὅτι ἦν ἐσυγκοινωνήσεν αὐτοῖς τὰ ἑαυτῆς ἐλαττώματα. Ἐἰς γ' ἡν ἔχοντα τὰ αὐτὰ ἐλαττώματα ὁὖν μὲ ἐκθαμβεῖ, ὅταν τὸ δυνάμενον νὰ βαρεῖ στρατεύματα μισθωτῶν ἔχει τὰ πρωτεῖα. Μὴ νομίσεις ὅμως Ἀρισεῖα, ὅτι αὐτὸ καὶ διοικεῖται σοφῶς, μάλιστα ἐν πάσῃ περιστάσει ὑπόκειται τῷ ἀφανισμῷ, εὐθὺς ὅπῃ εἰς τις τῶν γειτόνων προβλέψει, καὶ διορθώσει τὰ ἑλλείποντα ἑαυτῷ. Οὐαὶ! τότε τῇ δημοκρατίᾳ ἐκείνῃ, ἥτις ἀποβλέπει νὰ ὠφεληθῇ καὶ νὰ ἐπιστηρίζηται εἰς τὰς δυσυχίας καὶ ἐρείπια τῶν ἑαυτῆς γειτόνων καὶ ἐχθρῶν! αὕτη ἡ μωρία τῆς Καρχηδόνος ἐσάθη κοινῇ εἰς ὅλας τὰς ἐπικρατείας. Ἀντὶ νὰ συμβαλεῖνται περὶ τῶν ἀφύκτως ἐν τῷ κοινῷ ἀναγκαίων, καὶ νὰ ἐπιζητῶσι τὸ ἐν πάσῃ περιστάσει δυνάμενον ἀναδείξαι αὐτὰς εὐδαίμονας, ἀφείνουν ἑαυτὰς νὰ ἑλκωνται ὑπὸ τῆς ἄφρονος πολιτικῆς διὰ τινῶν προσκαίρων ἐπιτεύξεων. Ἡ τοιαύτη πο-

λίτικῃ, ἔσα σχεδὸν πάντοτε θεμελιωμένη εἰς ψευ-
δεῖς κανόνας, ἐπροξένησε τὰς τοσαύτας ἀποσα-
σίας, ἐξ ὧν τοσαῦτα ἔθνη ἠφανίσθησαν, καὶ εἰς
τὸ ἐξῆς προσέτι θέλει ἀφανίζονται. Ναὶ, Ἀρι-
σεῖα, ἐγὼ προβλέπω τὴν πτώσιν τῶν Καρχη-
δονίων, καὶ προλέγω σοὶ αὐτήν, καθ' ὅτι εἰς
αἰῶνα τὸν ἅπαντα δὲν θέλει λείψει ἀπὸ τῆς γῆς
μὴν ἐκφύεται οἰονδὴ τι ἔθνος, πρόθυμον εἰς τὸ
νὰ ἐπιφέρει τὸν πόλεμον ἐπὶ ἄλλα ἔθνη πλέσια,
καθὼς καὶ μέχρι τῆς νῦν αὐτὰ τὰ πλάστη, τὰ
φθείροντα τὰ ἥθη, ἐσάθησαν πάντοτε τὰ λά-
φυρα τῆς ἀνορεΐας καὶ τῆς στρατιωτικῆς ἀσκή-
σεως.

Πόσον μακριὰν ἀπέχομεν, ἐκράξεν ὁ Ἀρισεῖας,
ἀπὸ τῶν ἀληθινῶν κανόνων τῆς πολιτικῆς! ἡ
ἰσορία τῆς Ἑλλάδος, καὶ πᾶν τὸ ἐν αὐτῇ διηγέ-
μενον περὶ τῶν παρελθουσῶν ἀποφασισμῶν ἐν ταῖς
ἐπικρατείαις, ταῖς ἄλλοτε διαίρεσιν τὴν Ἀσσίαν,
ἐπιμαρτυροῦσιν ἡμῖν, ὡς Φωκίων, τὴν ἀλήθειαν
τῆς διδασκαλίας σε, καὶ τὴν δυσυχίαν τῆς πα-
ρέσεως ἡμῶν ἀδελφίας καταστάσεως. Συνηθισμένος

ὦν νὰ ἀκῶ ἀδιακόπως τὰς πολιτικὰς ἡμῶν, λέγοντας, ὅτι τὰ χρήματα εἰσι τὰ νεῦρα τῆς πόλεως, εὐρίσκομαι εἰς ἀμφιβολίαν, τὸ ὁμολογῶ, καὶ δυσκολεύομαι νὰ πιεῦσω, πῶς εἶναι δυνατόν ὁ πόλεμος νὰ μὴν ἀπαιτῇ ἔξοδα μεγάλα (*). Συγκατάνευσον ἔν αὐτῷ Φωκίων, καὶ διάλυσόν με τὰς ἀμφιβολίας,· πόθεν τῷτο, ὅπῃ ἐγὼ ἀπατῶμαι, φανταζόμενος ὅτι τὸ αἷτιον τῆς ἀδυναμίας ἡμῶν προέρχεται ἐκ τῆς πτωχείας, καὶ διὰ τῷτο ὑπερέμεθα καὶ σόλῃς, καὶ στρατευμάτων τῆς ξηραῖς;

Ἀποκριθεὶς ὁ Φωκίων εἶπεν αὐτῷ, εἰ ἦς, Ἀριστεία τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καὶ ὅν οἱ προπά-

(*) Ἀπὸ τῆς ἡγεμονίας τῆς Περικλέους δὲν ἔπαυον εἰς Ἀθῆνας νὰ συχνολέγωσι, Φησὶν ὁ Θεκυλίδης ἐισλ. Γ. κεφ. 9. ἐν μιᾷ ὁμηγορίᾳ τε: Τὸ ἀργύριον εἶναι τὸ ἀσφαλές ἐστιν ἀντισηρίγμα τῆς πόλεως παρὰ οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι δὲν ἐξαρκῶσιν εἰς ἑδὲν ἄλλο, εἰμὴ πρὸς συμπαῖν τινα βοηθεῖαν. Ἄν τῷτος ὁ κανὼν τῆς Περικλέους ἐπέχῃ τόπον, ἀποδεικνύεται φανερὰ ὅτι ἡ Δημοκρατία δὲν ἐγνώρισε ποτὲ, ἢ παντάπασι ἀποσύρθη ἀπὸ τῆς ὁρθῆς γνώσεως τῆς πολιτικῆς καὶ διεφθάρη τὰ ἥθη. Μία τοιαύτη Δημοκρατία δὲν πρέπει νὰ κινῇ πόλεμον, εἰμὴ κατ' ἐχθρῶν ὁμοίων αὐτῇ, ἐν δὲν θέλῃ νὰ τρέχῃ ὅπισθεν τῇ ἀφανισμῇ της.

τορες ἡμῶν ἐν Μαραθῶνι καὶ ἐν Σαλαμῖνι κα-
 τετρόπωσαν τὰς Πέρσας, δὲν ἤθελες δώσῃ ἀκρό-
 ασις εἰς ταύτας τὰς ὠραίας νεθεσίας, τὰς ἐκ
 μόνης τῆς φιλοχρηματίας προερχομένας, καὶ πα-
 ρὰ τοῖς ἡμετέροις Ἀθηναίοις τὴν σήμερον ἐξα-
 κολεσθμένας κατὰ συνήθειαν. Ὅι προπάτορες
 ἡμῶν τότε, σεβόμενοι τὴν ἐγκράτειαν, τὴν φιλο-
 δοξίαν, τὴν φιλομοχθίαν, τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν
 ἀσκησίν, αὐτὰς καὶ ἐθεώρουν ὡς νεῦρα τῆς πολέ-
 μες καὶ τῆς εἰρήνης, τὰ δὲ χρήματα ὡς ἀναφε-
 λῇ διὰ αὐτὰς ἐκαταφρόνουν. Ἦσαν πτωχοὶ, ναί,
 αἱ. ἐκ τῶν ξύλων τῶν οἰκιῶν αὐτῶν, σόλον πο-
 λυάριθμον ναυπηγήσαντες ἐπολέμησαν τὸν Ξέρ-
 ξην. χρηματικὸν μισθὸν ἐδένα ἐδίδον τοῖς συμπο-
 λίταις στρατιώταις, καὶ εἶχον στρατὸν Ἡρώων πο-
 λυάριθμον.

Οὐχί, Ἀριστεία, δὲν ἐμποδίζει ἡμᾶς τὴν σή-
 μερον ἢ πτωχεία, εἰς τὸ νὰ ἔχωμεν καὶ σόλον
 καὶ στρατὸν. Ἀλλὰ μέμψς τὰ πληθυνθέντα παρ
 ἡμῖν πλῆστη, τὰ εἰς μὲν τινὰς τῶν πολιτῶν ἐμ-
 πνεύσαντα τὴν μιαν καὶ ἐλελυραν Φιλαργυ-

ρίαν, τὴν κωλύσαν αὐτοῖς καὶ τὴν χρῆσιν αὐ-
 τῶν, τὰς δὲ λοιπὰς σύραυτα εἰς τὴν ἀκράτειαν
 καὶ ἀσωτείας. ἐξ ὧν εὐόποτε εὐαῖς θέλει προ-
 θυμηθῇ, νὰ θυσιάσῃ τὴν πολυτέλειαν αὐτῆς καὶ
 τὰς τρυφὰς εἰς χρείαν τῆς δημοκρατίας. Τὰ βο-
 ηθητικά μέσα τῆς ἀρετῆς, ἅπειρα εἰσὶ, μάλιστα
 ὅσῳ περισσότερον αὐτὰ μεταχειρίζονται, τοσῶτον
 περισσότερον πολλαπλασιάζονται. Τὰ δὲ πλεῖστα
 ὅσῳ πολεῖ καὶ ἂν ᾖναι, ἐκδαπανῶνται. Ἡ φι-
 λοδοξία ζωπυρᾷ τὰς γενναίας ψυχὰς. ἀπο-
 τελᾷ θαύματα. Ἡ δὲ φιλαργυρία ἐξευτελίζει
 τὰς χαμερπεῖς ψυχὰς. Ἄν τὰ πλεῖστα τοσούτον
 ἰσχυρὰ εἰσὶν, ὥς οἱ ἡμέτεροι Ἀθηναῖοι λέγῃσι, δια-
 τὶ λοιπὸν δὲν ἀγοράζῃσι ἓνα Μιλτιάδην, ἓνα
 Ἀριστείδην, ἓνα Θεμιστοκλῆν, ἢ διοικητὰς, ἢ πο-
 λίτας, καὶ Ἡρώας;

Ἐπὶ Περικλῆες αἱ Ἀθῆναι ἐκ τῶν λαφύρων
 καὶ ἐκ τῶν ἐσφορῶν τῶν συμμάχων πλετίσαν-
 τες, ἀπέδειξαν διὰ πολεῖα σύντομον καιρὸν τὴν
 δημοκρατίαν, ὥς κεκτημένην ἰσχύν τινα καὶ ἀν-
 δρείαν. Ἐπειδὴ τὰ νέα πλεῖστα μὴ λαβόντα

καιρὸν ἀκόμι νὰ φθείρωσι τὰ ἤθη ἡμῶν, ἐμεταχει-
ρίσθημεν αὐτὰ μετὰ ἐλευθεριότητος εἰς τὴν ναυ-
πηγίαν τῆς πόλεως, πρὸς τῆτοις ἀγοράσαμεν καὶ
τὴν Φιλίαν λαῶν τινῶν ἀρξαμένων αὐτὴν πωλεῖν,
ὅθεν ἐκ τῆς ἐφάνημεν καὶ κριταὶ τῆς Ἑλλά-
δος. Ἀλλ' οἱ ἀρχηγοὶ ἡμῶν, ἀπατηθέντες ὑπὸ
τῆς ἐπιφανείας τῆς τοιαύτης ἐπιτεύξεως, ἐσοχά-
σθησαν ὅτι αἱ αὐταὶ ἀρεταὶ, αἱ τιμήσασαι τὴν
πτωχείαν ἡμῶν, ὑποσηρίζουσι αὐτὴν, θέλουσιν
εἶναι οἱ οἰκονόμοι καὶ διανομεῖς τῶν πλῆτων ἡ-
μῶν, διὸ καὶ ἐσυμπέρανον ὅτι ἡ δημοκρατία ποτὲ
δὲν θέλει ὑπερπλατίσῃ. "Ω! τῆς ἀγορεύου-
σης! ὁ χρυσὸς καὶ ὁ ἀργυρὸς ἀποκαταστήσαντες
ἡμᾶς φιλοχρημάτας, ἐσβυσαν εὐθύς τὸ ἐν ἡμῖν
φρόνημα τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἐλευθεριότητος, ὥστε
καὶ καθυποκύνψαμεν τῇ πολυτελείᾳ, καὶ ἑτέροις
παντοίοις ἐλαττώμασι. Τότε δὴ ἀληθῶς καὶ τὰ
πλῆστη ἔγινον νεῦρα τῆς εἰρήνης καὶ τῆς πολέμου,
ἐπειδὴ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰς ἄλλοτε ἀμιδι προ-
σφερομένας τῇ πατρίδι δελεύσεις ἀρχισαν καὶ ἐ-

πάλιν. Τὶ ἐχρησίμευσαν λοιπὸν τότε ἡμῖν τὰ
 τοιαῦτα ἄχρηστα πλῆστη; ὅσω περισσότερα ἦν ἢ
 ἀπόκτησις, τοσῶτω περισσότερα ἠκολέσθησε καὶ
 ἡ φθορὰ τῶν ἡθῶν. Ὅσω περισσότερον ἐπιμε-
 λόμεθα τὰ πλῆστη, τοσῶτω πλείω ἡ φιλοκέρδεια
 καθ' ἐκάστην ὑπερέβαινε τὴν τύχην, καὶ ἐπτω-
 χεύσαμεν, ἐπειδὴ τὰ ἐκ τῶν ἀρπαγῶν καὶ ἀδι-
 κιωῶν πλῆστη, δὲν ἀναλογῶσαν τῇ ἐπαυξήσει τῶν
 χρειῶν ἡμῶν. Ἡ δημοκρατία, ἀφ' ἧς οἱ πολῖται
 αὐτῆς ἐκπεπτώκασιν εἰς ὅλα τὰ ἐλαττώματα τῆς
 πλῆστες, ἐπτώχευσε δοκιμάζουσα πᾶσαν σενοχω-
 ρίαν πτωχείας.

Καταίχυνον, Ἀριστεία, τὲς τοῖς τε ἀναιδή-
 τες πολιτικῆς ἐπὶ τῇ μωρίᾳ αὐτῶν, τὲς ἐσλη-
 θέντας ἐλκείσαι ἀπ' ὅλης τῆς κόσμου τὸν χρυσὸν
 καὶ τὸν ἄργυρον, ἐπὶ λόγῳ, ἵνα τάχα ζωογονή-
 σωσι τὴν ἐκπνέουσαν δημοκρατίαν. Ὅι τυφλοὶ!
 ἐπιχειροῦσι δυνάμει τῶν χρημάτων, νὰ χορτάσωσι
 τὰ ἀκόρεστα αὐτῶν πάθη! Ὅι προπάτορες ἡμῶν
 ἔχοντες δέκα τάλαντα, ὑπελάμβανον ἑαυτοὺς

πλυσίς· Ἡμεῖς δ' ἔχοντες δύο χιλιάδας τάλαντα νομιζόμεθα πτωχοί. Ἄλλ' ἔτι καὶ ἑτέρας δύο χιλιάδας ἂν προδῆς ἡμῖν, ἡμεῖς καὶ τότε πτωχότεροι θέλει ἡμεῖς, ἀπὸ τῆς ὅτι ἐσμέν τὴν σήμερον. Ἡμεῖς τώρα καταστήσαμεν εἰς βαθμὸν, καὶ ὑπολαμβάνωμεν τὴν πολυτέλειαν καὶ τὸν ὄγκον τῆς πλῆθους, εὐτυχίαν τῆς δημοκρατίας. Αὐτοὶ οἱ πολιτικοὶ φοβέμενοι μὴ συγχύσωσι τὰς τρυφὰς αὐτῶν, ἔσρεψαν πᾶσαν προσοχὴν αὐτῶν περὶ τὰ χρεῖώδη τῆς οἰκιακῆς αὐτῶν οἰκονομίας. Ἰδὲ ἡ ἀξιογέλαστος ἀχολία τῆς κατὰ τὸ παρὸν ἐξαδιενηθείσης πολιτικῆς, εἰς ποίας χρείας ὑποχρεῖται καὶ ἀφορᾷ, ὡς ἀφεύκτως διὰ τὴν ἐπικράτειαν. Τοῖς τῷ τρόπῳ αὐξάνοντα τὰ πλῆθη, αὐξάνει καὶ ἡ φθορὰ, ἀκολέθως καὶ αἱ δυστυχίαι διὰ ἡμᾶς γίνονται περιπλέον δυσφόρητοι.

Μήτοι ἡ Φύσις, ἀγαπητέμμε Ἀριστεία, ἐποίησε τὴν ἀνθρώπου διὰ καὶ ἐπισωρεύσει θησαυροὺς; τί πλῆσιος, τί πένης; δὲν γεννώμεθα ὅλοι, ἐξ ἴσος ἔχοντες τὰς χρείας; Ἡ Φύσις μετὰ ἐλευθερίας

οικονομίας διανέμει ἅπασιν τὰς ἑαυτῆς εὐεργεσίας.
 Χρησώμεθα ἔν αὐτὰς καὶ ἡμεῖς μετὰ Φρονήσεως.
 Ὁ νόμος ὁ συγχωρῶν, ἐν δια δὴ τινι δημοκρατίᾳ,
 τὰς ὑπερόχους πολυτελείας, καταδικάζει ἐν πλη-
 θος δυσυχῶν νὰ θλίβωνται ἐν καιρῷ ἐλείψεως,
 καὶ τὰς πόλεις αὐτῆς ποιῇ σπήλαια τῶν τυρῖν-
 νων, καὶ ζηλοτύπων δόλων, ἐχθρευομένων ἀλλή-
 λους. Τὸ νὰ δοκιμάσῃ τις νὰ ἐμπνεύσῃ ἐκεί τὰς
 ἀρετὰς, τὰς συνηνέσας τὴν εὐτυχίαν τῶν κοινο-
 τήτων, καὶ τὴν ὑποσέβειν, πρέπει νὰ ᾖαι πλή-
 ρους μωρίας. Ἐν τούτῳ δὲ, ἰδὲ τί ἐπιχειροῦσιν
 οἱ ἡμέτεροι πολιτικοὶ πλεονέκται τῷ χρυσῷ καὶ
 ἀργύρῳ, σπείρουν τὴν Φυλαργυρίαν, τὴν τρυφὴν,
 τὴν δυσχέρειαν, τὴν ἀδικίαν, τὴν πανουργίαν, τὸ
 μίσος καὶ λ. π., καὶ ἀναμένουν νὰ φυτρῶσιν
 ἐκεί ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἐγκράτεια, ἡ ἀνδρεία, ἡ εὐ-
 λευθερίτης καὶ ἡ ὁμόνοια.

Λέγουσιν ὑμῖν, Ἀριστεία, ἐν Ἀθηναῖς ἀνατα-
 παύσως, καὶ συχνάκις ἐπαναλαμβάνοντες τὸν
 αὐτὸν λόγον, ὅτι ὁ πλεῖστος, διὰ ἓνα διεξοδικὸν

πόλεμον ἐν τε τοῖς ὀρίοις, καὶ ἔξω τῶν ὀρίων, εἶ-
 ναι ἀναγκαῖος. Ἰδὲ δὴ καὶ ἐκ τῆς προσέτι ἀ-
 ποδεικνύεται, πόσον εἶναι βλαβερά τὰ πλάστη.
 Τίνος ἔνεκεν νὰ ἐπιθυμῶ τοῖς ἀνθρώποις, νὰ ἐκ-
 τείνωσι καὶ διαιωνίζωσι τὴν τρομερωτάτην ταύ-
 την διὰ τὴν ἀνθρωπότητα μάστιγα; ἐν ὅσῳ ἡ
 Ἑλὰς ἦν πτωχή, οἱ πόλεμοι τῶν δημοκρατιῶν
 ἡμῶν ἦσαν σύντομοι. Τανῦν δὲ ἀφ' ὃ ἐπληστήσα-
 μεν, οἱ πόλεμοι ὃ μόνον ἔγινον πολυχρόνιοι, ἀλ-
 λά καὶ μῖσος ἀνεξέλειπτον ἀναψαν, διαβρῆξαν-
 τες πρὸς τέτοις καὶ πάντα σύνδεσμον συμμα-
 χίας, ὑποσηρίζοντα τὴν ἀσφάλειαν ἡμῶν ἐν τε
 τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. "Αν ὁ Λυ-
 κῆργος δικαίως ἔλεγε τοῖς Σπαρτιάταις „Ἀγα-
 πᾶτε νὰ ᾔθε πάντοτε ἐλευθέριοι καὶ σεβόμενοι;
 μένετε αὐτάρκεις ἐν τοῖς ἰδίοις, καὶ μὴν ἐπιθυ-
 μήσητε ποτὲ κτημάτων πολεμικῶν“. Ἐρωτῶ σε
 ταῦν, ποία ἡ ὠφέλεια ἐκ τῶν τοιούτων ἐπιχει-
 ρήσεων, ἐνεργεμένων μακρὰν τῶν ὀρίων τῆς πα-
 τριδος.

Ἴσως γὰρ μοι εἰπῆς, ὅτι οἱ σύμμαχοι αὐτῶν
 π'αὖ ἄλλων ξενοχωρεῖνται ἀδικέμενοι, καὶ διὰ τῆ-
 το πρέπει νὰ τρέξωσι πρὸς βοήθειαν αὐτῶν. Ναὶ
 ἐξέβαια, χρέος εἶναι νὰ ἐκπληρῶνται αἱ ὑποχέσεις.
 Ἠλλήν αἱ χρεῖαι καὶ τὰ ἥθη ἔσωσαν λιτὰ, καὶ
 ἡ γῆ πανταχῶς προσφέρει ἄφθονα τὰ ἐφόδια.
 Τίνας θησαυροὺς εἶχον οἱ Σκῦθαι, ὅτε ὄρχοντο ἀ-
 πὸ τῶν ὀρέων αὐτῶν ἐπὶ τῆς Ἀσσυρίης; τόξον,
 βέλη, ἀκόντιον, καὶ ἀνδρείαν, ἰδὲ τὰ ὑπάρχοντα
 αὐτῶν. Ἐἴη ἡ ἀνδρεία σε καὶ ἡ ἀσκησίς σε πα-
 ρὰ πάντων σεβομένη, καὶ πάντοτε ἔξεις τὴν βοή-
 θειαν τῶν συμμάχων σε.

Ὁ Ἀριστεύς ἀποκριθεὶς εἶπε, τῆλ'άχισον, ὅταν
 οἱ ἐγκρατεῖς καὶ Φιλόμοχθοι πολῖται ἀγαπῶσι
 τὴν δόξαν καὶ τὴν πτωχείαν, διατὶ νὰ μὴν ᾔναι
 συγχωρημένον, ὅπῃ ἡ δημοκρατία νὰ δύναται νὰ
 ἔχῃ ἓνα θησαυρὸν, διὰ χρεῖαν μεγάλης ἀνάγκης;
 Ὁχι, ἀγαπητέμυς Ἀριστεύα, εἶπεν ὁ Φωκίων, ἂν
 ᾔσαι Φρόνιμος, μὴν ὑποβάλλῃς εἰδόλως τὴν ἀρετὴν
 τῶν συμπολιτῶν σε τῷ τοιούτῳ πειρασμῷ. Διατὶ

νὰ φυλάττηται ἐν αἰήλοισ τῷτο τὸ ἀγγεῖον
 τῆς Πανδώρας; Ἡ ὑπόθεσις δὲν ἀποβλέπει εἰς
 τὸ νὰ φανταζώμεθα, καὶ νὰ καταγινώμεθα νὰ
 προσάψωμεν τῇ θεωρίᾳ πράγματα ἀμέτοχα τῆς
 πράξεως. Ἀπίσει, ὡς καὶ ἐγὼ, πᾶσι τοῖς τοιῆτοις
 κοινοῖς θησαυροῖς. Τὸ νὰ ἐβληθῇ τις νὰ σχηματίσῃ
 παρόμοιον θησαυρὸν ἐν μιᾷ ἐπικρατείᾳ, ἐν ᾗ τιλ ἦθη
 διεφθάρησαν, τῷτο δὲν θέλει ἀποδεικνύει ἄλλο,
 εἰμὴ μίαν Χέμαιραν. Οἱ νόμοι, οἱ ἄγρυπνοι φύ-
 λακες τῆς τοιαύτης ἀποθήκης, ὅσον αὐτοὶ καὶ
 ἂν ἤθελον ἦναι, ἡ Φιλαργυρία ὅμως θέλει εὖρει
 τὸν τρόπον νὰ τὸν ἀρπάξῃ κρυφίως καὶ ἀτιμω-
 ρήτως. Ἐν ἐκείνῃ ἐναρέτῳ δημοκρατίᾳ οἱ αἰδαν-
 τικοὶ διοικηταί, ποτὲ δὲν θέλει ἐάλλωσι κατὰ νῦν,
 ὅτι ἡ ἀρετὴ αὐτῶν δὲν εἶναι ἀρκετὴ διὰ αὐτοὺς.
 Ἄν ὅμως ἤθελον ἀποβλέπωσιν εἰς ἓνα δημόσιον
 θησαυρὸν, σημεῖον ὅτι ἡ ἀρετὴ ἐκεῖ αἰδοῖσθαι,
 καὶ ἡ ἀφροσύνη αὐτῶν, ἀντὶ νὰ ἐπισηρίξῃ τὴν
 ἐπικράτειαν, διορύττει τὰ θεμέλια αὐτῆς. Ἐσο
 ἐξέαιος, ὅτι οἱ πολῖται ποτὲ δὲν θέλουν μένει

εὐχαριστημένοι εἰς τὴν πτωχείαν, ὅταν ἡ ἐπιπρά-
 τεια ἐπισωρεύῃ θησαυροὺς. Ἰδὲ τὸ κατ' ἐμὲ, εἰς
 κοινὸς κανὼν, ὅτι, καθ' ὅσον ἡ πολιτικὴ ἐναχο-
 λεῖται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, συνάξουσα θη-
 σαυρὸν χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ ἑτέρας πλῆττε, τοσούτον
 ἡ κατὰ ἀναλογίαν εὐδαιμονοῦσα δημοκρατία ἀπο-
 μακρύνεται, ἢ πλησιάζει πρὸς τὸν ἀφανισμόν
 αὐτῆς.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

καὶ τελευταῖος.

Περιέχων Κανόνας προτεντικός, ἔσ' δὲ τὴν πολιτικὴν μετέρ-
χεσθαι, βελούνην σχηματίζεται ἐπὶ τὸ κρεῖττον δημοκρατικὴν
τινὰ διαφθαρείται κατὰ τὰ ἥθη. Πῶς δὲ χρῆσθαι τῶν πα-
θῶν. Καὶ διαφορὰς ἀδυναμίας τῶν ἐπιπορευῶν.

Πόσον τερπνὴ καὶ χαριεσάτη ἐσάθη διὰ ἡμᾶς
ἡ σύντομος ματρεβὴ ἡμῶν ἐν τῇ οὐκίᾳ τῆ Φω-
κίῳ! Μετὰ τὴν περιδιάβασιν ἐλθόντες ἐπὶ
τὰς ὄχθας τῆ Κηφισῆ, τῆ παρὰ τοῖς ποιηταῖς
ἡμῶν τοσῶτον περὶ φήμῃς, εὐρήκαμεν τὴν τράπε-
ζαν ἐσρωμένην, καὶ τὸ φαγητὸν ἐπ' αὐτῇ τεθει-
μένον. Καθ' ὅλον τὸν καιρὸν τῆ γείματος συ-
νομιλῶντες εὐφραινόμεθα, καὶ ὁ Φωκίων παρα-
βάλλων τὴν λιπύτητα τῶν φαγητῶν τῷ μαύρῳ
ζωμῷ τῶν Σπαρτιατῶν ἠεὶ ζετο χαριέντως. Πρὸς

δὲ τῆτοις, γνωστὸν σοὶ ἔσω καὶ τῆτο, ἀγαπητέμῃς
 Κλεόφανες, ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ πολυποίκιλα συμπτώ-
 σια τῆ μεγάλης Βασιλέως, δὲν ἐδύνοντο νὰ ὑπε-
 ρέβωσι τὰ ἀτεχνῶς, παρὰ τῆς συζύγου τῆ Φω-
 κίωνος, μαγερευθέντα ὕπνια. Ἀκολοθῶν δ' ὁ
 Φωκίων τὸν λόγον, προσέθετο λέγων, ὅταν ὁ
 Ἀριστεύς γυνὴ πλησιέστερος φίλος τῆς φιλοσοφίας,
 τότε καὶ ἐγὼ θέλω περιποιηθῶ αὐτὸν λακωνι-
 κῶς, τανῦν δ' ἔτι προσεκτέον αὐτῷ. Καὶ γὰρ δυ-
 νατὸν αὐτῷ ἔτι κατακρῖναι τὸ παρὰ τῷ Λυκέρ-
 γῳ ἐπαινέμενον. Μετὰ δὲ ταῦτα προσενεγκὼν
 ὁ Φωκίων σπονδὴν-τινα τοῖς Θεοῖς τοῖς προσά-
 ταις τῶν Ἀθηνῶν, ὡσαύτως καὶ τοῖς οἰκιακοῖς,
 ὁδήγησεν ἡμᾶς εἰς τὸν κῆπον αὐτῆς. Ἐἵτα στρα-
 φεὶς εἶπε, βλέπω φίλοιμῃς τὴν ἀνυπομονησίαν
 ὑμῶν. Ἄς καθίσωμεν λοιπὸν μικρὸν ὑπὸ τὴν
 σκιὰν ταύτης τῆς συκῆς, πρὶν ἢ ἀπελθεῖν ἐς
 Ἀθήνας, καὶ ἄς ἐπαναλάβωμεν τὴν ἡθικὴν ἡ-
 μῶν καὶ πολιτικὴν πρὸς εὐχαρίστησιν ὑμετέραν.

Ἦρξατο λοιπὸν τῆ λόγῃ, λέγων, ὁ πόθος
 σε ἀγαπητέμῃς Ἀριστεύς, πρὸ πάντων ἀποβλέπει

οἷς τὸ νὰ γνωρίσης, οἷς τρόπῃς δυνάμεθα νὰ
 μεταχειριζώμεν ἐν ταύταις ταῖς δειναῖς περιστά-
 σεσι τῆς δημοκρατίας ἡμῶν, καὶ νὰ πληροφορη-
 θῇς διὰ ποίας ἀντιλήψεως δυνηθήμεν ἂν ἀπαλ-
 λαγῇναι τῶν τοιούτων δεινῶν. Ἀλλ' ἐγὼ εἰ καὶ
 τρόπον τινὰ ἐφ' ἑρῆθην πρὸς σὲ αὐστηρῶς, διαλεγό-
 μένός σοι περὶ τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τῆς πο-
 λιτικῆς. Πλὴν ἐκ τέρτε μὴ νομίσης ὅτι ἐγὼ ἀ-
 πέβλεπον διὰ τινος ὑψηλόφρονος φιλοσοφικῆς εὐ-
 φραδίας νὰ σοι μεγαλορρημονήσω. Ἄν ἐγὼ δὲν
 ἀπατώμαι, ὅτι σὺ ἤδη δὲν ἔχεις εὐδερίαν δυσκο-
 λίαν νὰ γνωρίσης, ὅτι χωρὶς τῆς βοηθείας τέτων
 τῶν προκαταρκτικῶν ἀληθειῶν, αἵτινες ὀφείλῃσι
 νὰ ὑπηρετῶσιν ἐνὶ πολιτικῷ, ὡς κανόνες ἀμετά-
 βλητοι, ἐν ἐκάστῳ αὐτῆς ἐπιχειρήματι, οὐκ ἂν ἐ-
 δυνάίμην ποτὲ νὰ σοὶ προβάλλω εὐδὲν, πρὸς εὐ-
 χαρίστησιν τῶν διαλογισμῶν σε. Ἀλλ' ἤθελον
 πλανῶμαι ὁ ἴδιος, σύρων ἐν ταυτῷ καὶ σὲ εἰς
 τὴν ἰδίαν πλάην, καὶ ἕτως ἠθέλαμεν διορθώσῃ
 μίαν μωρίαν, χρώμενοι μίαν ἑτέραν, ἔχοντες τὰς
 βοηθητικὰς τρόπῃς καὶ μέσα, μόνον κατὰ φαντα-

σίαν· Ἡ δ' ἀληθείης γνώρισις τῆς πολιτικῆς ἀ-
παιτεῖ νὰ μὴ χρῆζωμεν τοιῶτων φαντασιῶν, καὶ
πρὸς τῆτοις ἡθέλόν σοι προβάλλω ἐντι αὐτόμα-
τον πρόσκαιρον, πάντοτε ἀνωφελὲς καὶ ἰκανὸν
νὰ διεγείρῃ τὸ κακὸν, ὅπερ ἡμεῖς καταγινόμεθα
νὰ μετριάσωμεν.

Ἄν κατεπαίδῃς ταύτῃ τῇ μεγίστῃ ἀληθείᾳ,
ὅτι ἡ πρόνοια ἐστὶν ἕξ μεταξὺ ἡθικῆς καὶ πολι-
τικῆς ἓνα τοῖστον δεσμὸν, ὥς ἡ μὲν εὐδαιμονία
τῶν ἐπικρατειῶν νὰ ἐξήρτηται ἀπὸ τῆς ἐξεργα-
σίας τῶν ἀρετῶν, ὁ δ' ἀφανισμὸς αὐτῶν νὰ ἄρ-
χεται πάντοτε ἀπὸ τῶν ἐλαττωμάτων, εἰς τὸ
ἐξῆς δὲν θέλεις ἐξολοθῆσαι εἰς εὐὴν ἀμάρτημα,
ὥς πολλοὶ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν ὑπέπεσον. Αὕτη
ἡ ἀλήθεια θέλει σοὶ χρησιμεύσει ὡς μία πέτρα
δοκιμῆς διὰ νὰ κρίνῃς τὰς ἐνασχολήσεις σε. Πρό-
σεχε μέγας, μὴ μιμηθῇς τὸν Θεμιστοκλέα, ὅ-
ς διὰ νὰ συστήσῃ τὰς Ἀθῆνας Κυρία τῆς Ἑλ-
λάδος καὶ τῆς Θαλάσσης, ἐπρόβαλε νὰ κλέψωσι
τὸν σόλον τῶν Ἑλλήνων, τὸν χειμάζοντα ἐν τῷ
Λιμένι τῶν Παγασῶν. Ὁ δ' Ἀριστείδης εἰ καὶ

ἐπιβεβαίωσεν αὐτὸ τὸ πρόβλημα, ὥς ὠφέλιμον
 παντὸς ἄλλου διὰ τὰς Ἀθήνας, πλὴν εἰς τὸν
 ἴδιον καιρὸν εἶπεν, ὅτι καὶ ἀδικότερον τῆς δὲν
 εἶναι δὲν ἄλλο. Σὺ δ' ὅμως Ἀριστεία, δύνασαι
 τανῦν νὰ φανῇς Φρονιμότερος καὶ αὐτῇ τῇ δι-
 καίᾳ Ἀριστείδει, καὶ νὰ σώσῃς τὴν γνώμην σε,
 χωρὶς νὰ κάμῃς διανοήσιμα διαφορὰν μεταξὺ τῆ
 ὠφελίμου καὶ τῆ δικαίᾳ, τῆ κακοποιῆ καὶ τῆ ἀ-
 δικῆς, ὅτι διὰ τῆς Ἀθηναίᾳς δὲν ἐδύνατο νὰ ᾔ-
 ναι βλαβερότερον δὲν, τῆς τῆ ἐπιχειρήματος τῆ
 Θεμιστοκλέους, καὶ ὅτι τῆτο δὲν ἐπροξέειν αὐτοῖς
 ἄλλο, εἰμὴ πρόσκαιρόν τινα ἐπίτευξιν, καὶ μῖσος
 παντοτινὸν παρὰ πάσης τῆς Ἑλλάδος. Καὶ γάρ
 τίς ἂν ἐδύνατο ἔπειτα νὰ ἐλπίσῃ ἐπὶ τῇ τοι-
 αύτῃ ἡμῶν ἀπιστίᾳ; τίς δὲν ἤθελεν ἀποφεύγειν
 τὴν συμμαχίαν ἡμῶν, ἐδελυττόμενος καὶ αὐτὸς
 τῆς ὀργῆς ἡμῶν; Ὁ Ἕλληνας ἅπαντες ἐν συμ-
 φῶνι ὁμώσαντες, ἐσώλως ἤθελον δειλιάσωσι νὰ
 προσπέσωσι, ζητῶντες βοήθειαν παρὰ τῶν Περ-
 σῶν καὶ σόλον, διὰ νὰ ἐκδικηθῶσιν καὶ ἀφανίσω-
 σιν ἡμᾶς.

Τὸ ἐκδιδόμενον δόγμα εἰς τὸν λαὸν, ἔχει ἰδιό-
τητα εἰς τὸ νὰ καταπέσῃ αὐτὸν νὰ περιποιῇται
διαν δῆτινα ἀρετὴν, ἢ νὰ ἀποσύρῃ αὐτὸν ἀπὸ τι-
νος ἐλαττώματος; εὐπέσῃ εὐνοϊκῶς τῷ τοῖστῳ
δόγματι, καὶ ἔσο βέβαιος ὅτι ἀληθῶς δελεεύεις
τῇ πατρίδι σε καὶ ὠφελεῖς αὐτήν. Βέβαια θέλεις
καταδικάσεις τὸν Ἀγεσίλαον διὰ τὴν γνώμην ὅπῃ
ἔδωκε, βλέπων ἓνα μέγα ἀριθμὸν τῶν πολιτῶν
λειποτακτῆντα ἀπὸ τῆς μάχης τῆς ἐν Λεύκτροις,
ἐν καιρῷ ὅπῃ ἡ δημοκρατία ἔειχε χρεῖαν στρατιω-
τῶν, ὅτι νὰ μὴν ἐκπληρωθῇ διὰ τότε τὸ κεφά-
λαιον τῆ νόμου, τὸ ἀποκηρύττον ἀτίμως τὴν δει-
λὴν (*). Τὶ εὐδύνατο αὐτὸς νὰ ἐλπίσῃ παρ' ἐνός

(*) Ὁ λειποταξίας παρὰ τοῖς Σπαρτιάταις ἐξαίρετο πάσης
δημοσίας καὶ μερικῆς δημύρεως. Τὸ νὰ συγγενεύσῃ μετ'
αὐτὸς ἦν μεγάλη κατασχὴν. Αὐτὸς ὠφελεῖ νὰ κερύῃ τὸ
ἥμισυ τῶ γενεῖς. Πᾶς τις τῶν συναπαντάντων πολιτῶν ἐβρό-
πιζεν αὐτόν, χαρὶς ἐκεῖνος νὰ δύναται νὰ διαυδατευθῇ.
Οἱ Ῥωμαῖοι μετὰ τὴν ἐν Κάνναις μάχην, ἐξάβησαν Φρο-
νιότεροι, παρὰ ὁ Ἀγεσίλαος μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις, μὴ
ἐβόαντες νὰ ἐξαγοράσωσι τὴν ἐαυτῶν αἰχμαλῶτας. Nec
vera virtus, quum semel excludit, curat reponi
deterioribus.

στρατὲς λεπιοτάκται; Ἡ τοιαύτη συγκατάβασις αὐ-
τῇ ἔγινε πρόξενος ὅλας τῆς κακῆς. Τότε μάλιστα
ἔπρεπε μετὰ πάσης αὐστηρότητος νὰ ἐνεργήσῃ
τὴς ἀρχαῖας νόμους, τὴς μέχρι τότε ἀναδείξαντας
τὴς Σπαρτιατάς ἀνικήτας. Ὁ ὅρκος πρὸς τὴς
τοιούταις δὲν ἀπέβλεπεν εἰς ἐπιδιόρθωσιν τῆς ζη-
μίας τῶν Λεύκτρων, ἀλλ' εἰς προετοιμασίαν νέων
δυσυχῶν τῆς Λικεδαίμονος.

Μετὰ τὰς τοσαύτας μέχρι τῆδε μεταξὺ ἡ-
μῶν σκέψεις, σὺ δύνασαι ἤδη, ἀγαπητέ μου Ἀρι-
στεία, αἰεὶ κόπῃ νὰ ἐκλέξῃς ἓνα τρόπον, διὰ
νὰ διακρίνῃς τὴν ἰχὺν τῶν νόμων. Ἐξ ὧν οἱ
τὰ πάθη ἡμῶν περιπλέον μετριάζοντες, καὶ ἐν
τάξει τὰ δημόσια ἤθῃ φυλάττοντες, εἰσὶν ὡσαύ-
τως οἱ ἀναγκαιότεροι, καὶ πρέπει τοσούτων μᾶλλον νὰ

Ἴδε ἐν τῷ Ὁρατίῳ τὴν πρὸς τὴν Γερμανίαν τῶν Ῥωμαίων
θαυμασίον θαύμα τῆς Ρεγέλης. Οἱ στρατιῶται τῶν Ῥωμαίων
γνωρίζοντες ὅτι πρέπει ἢ νὰ ἐπιτρέψωσι νικηταὶ ἢ νὰ χα-
θῶν, εἰδέχθησαν τόσον ἀνδρείοι παρὰ ποτὲ. Τὸ ἀνάπα-
λιν οἱ Σπαρτιαταί, ἐλέποντες τὴν δαίλιν ἀτιμώρητον, ἡ-
μέλησαν ἑαυτοὺς ἐς τόσον, ὥστε δὲν ἦσαν πλέον ἱκανοὶ μήτε
τὰ ἐλαττώματα αὐτῶν νὰ διορθώσωσι, μήτε τὴν ὑπόληψιν
νὰ ἀναλάβωσι.

σβένονται. Οὐδέποτε αὐτοί, ἐν ἐδεμῖς περιστάσει,
καὶ ὑπ' ἐδεὸς προφάσεως, δὲν συγχαρεῖται νὰ
ἀμελῶνται. Πολλῶς πλείω ἤθελε μὲ ἐκφοδίσῃ
εἰς νεωτερισμὸς καλλωπισμάτων τῶν γυναικῶν,
καὶ ζῆλος αὐτῶν ἐπιθυμίας νέων χαρίτων, πα-
ρὰ εἰς τις δημόσιος θόρυβος τῆς ἀγορᾶς, ἢ κενό-
δοξός τις ἐπιθυμία τῆ ἀρχηγῆ, τῇ θύλοντες ὑψέ-
σαι ὑπεράνω τῶν συμπρακτόρων αὐτῆς. Ὅταν
οἱ περὶ τῶν ἡθῶν νόμοι ἰχύσων, ἅπαντες οἱ λοι-
ποὶ εἰσὶν ἐν ἀσφαλείᾳ, καὶ ἐξ ἐναντίας ἡ πτώσις
αὐτῶν, εἰσφέρει ἀφένκτως τὴν φθορὰν τῆς διοι-
κήσεως.

Ἐπειδὴ ὅλα τὰ ἐλαττώματα ἐξ ἴσου εἰσὶ ἐλα-
βερά, ὥσπερ καὶ αἱ ἀρεταὶ ἅπασαι ὠφέλιμαί,
διὰ τῆτο πρέπει, ὅταν τις ἐπιχειρῇ ἐκ νέου τὸν
χηματισμὸν διαφθαρμένης τινὸς δημοκρατίας,
νὰ μὴν ἀφιεροῖ ἑαυτὸν εἰς ἓνα τυφλὸν ζῆλον καὶ
μόνον, ἀλλὰ διὰ τινος βεβαίας μεθόδου διευθυνό-
μενος νὰ προσδεύῃ. Ὡς ὅτι, καθὼς εἰσὶν ἀρεταὶ
καρποφόροι, δανειζόμεναι ἀλλήλαις ἀμοιβαίαν βοή-
θειαν· τοῖστω τρόπῳ εἰσὶ καὶ ἐλαττώματα καρ-

ποφόρα, συντρίχοντα εἰς τὸν διαφθαρμὸν. Αὐτὰ
ἡ πολιτικὴ ὀφείλει ἐν μιᾷ δημοκρατικᾷ διαφθα-
ρμένῃ ἐπιμελῶς εὐθὺς καὶ ἀπομακρύνῃ.

Αὐτὰ τὰ ἐλαττώματα, φέροντα οὐκ οἶδα ἐν τι
ὄνομα ἄγνωστον εἰς ἐμὲ, εἰσὶν ἐν τέρας δύσωμον, συν-
θεμένον ἐκ Φυλαργυρίας καὶ πολυδαπανίας, τὸ ὁ-
ποῖον συνάξον καὶ σκορπίζον ποτὲ δὲν ἀποκάμνει, καὶ
εἰ κατ' ἐκείνην βλασάνουσαι ὑπόρεσαι αὐτῇ χρεῖαι,
ἐδεμίαν ἀδικίαν ἀποβάλλουσι. Ἄν αὐτὸ ἔτι, αὐτό-
ματον ὄν, καλύπτεται ὑπὸ τινος σεμνότητος, ἐνω-
σον παντὶ πάσας τὰς δυνάμεις σε, ὅρμησον ἐπ'
αὐτὸ θαρσύνου, κατάβαλον αὐτὸ ἀνδρείως, καὶ
καταδίωξον ἕως τῶν ἐσχάτων αὐτῇ ὀχυρωμάτων,
ἂν ὅμως καὶ αὐτὸ δὲν σοὶ ὑποκύψῃ, ἐδὲν ἐκα-
τόρθωσες. Ὅσα πλάνη σώζεται ἐν τισὶ δημοκρα-
τίαις! ἐκδιώκουσιν ἀπὸ τῆ κοινῆς τὴν πολυτέλειαν,
καὶ οἱ ἴδιοι ἐν τοῖς κόλποις τῶν οἰκιῶν αὐτῶν
περιθάλλουσιν αὐτήν. Νοθεύουσι τὸν λαὸν εἰς
τὴν σεμνότητα τῶν ἡθῶν, διὰ νόμων κωλύόντων
τὴν πολυτέλειαν, καὶ ἀμαχόθεν διὰ τῆς πομ-
πῆς τῶν δημοσίων πανηγύρεων φθείρουσιν αὐτὸν!

Ἄν τὸ σὺμπαν σῶμα τῶν πολιτῶν καθυπέ-
κυνψε τέτῳ τῷ ἐλαττώματι, τῷ αὐθαδῶς ἐκῆ
ἐμφωλεύσαντι καὶ δεσποτεύοντι, σὺ ἐφορμῶν ἐπ'
αὐτὸ κατ' εὐθείαν, δὲν θεί. εἰς κατορθώσεις ἰδὲν,
εἰμὴ ἐξερεθίζον παροτρυνεῖς αὐτὸ πρὸς νέον θρίαμ-
βον. Διὸ μεταχειρήσας τότε κατ' αὐτῇ τὴν τέχ-
νην. Στήσον αὐτῷ παγίδας, καὶ πολιτεύθῃσι ὥς
ὁ φρόνιμος ἀρχιστράτηγος, ὅσις γινώσκων τὴν ὑπε-
ροχὴν τῶν ἀρμάτων τῇ ἐχθρῇ, δὲν ἔρχεται εἰς
μάχην ἀποφασισικὴν, ἀλλὰ περιέρεχεται κοπιάζων
αὐτὸν διὰ διαφορῶν στρατηγημάτων, κόπτει τὰς
τροφὰς αὐτῇ, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐπιμελεῖται διὰ
τῶν τοιςτῶν ἀνησυχιῶν νὰ ἀτονίσῃ καὶ ἀφανίσῃ
αὐτὸν, χωρὶς ὁ ἴδιος νὰ κινδυνεύσῃ (*). Τῆτο τὸ
τεραττώδες ἐλάττωμα, περὶ ᾧ ὁ λόγος, σύρει ὅπι-
δεν αὐτῇ ἕτερα μύρια, ἅπερ καὶ γίνονται αὐτῷ
τοσῆτοι σύμμαχοι, συμπράκτορες, καὶ ὅτως εἰπείν.

(*) Τὸ ἴδιον πολίτευμα ἐν τῷ 1812 ἔτει ἐπολιτεύθῃ καὶ ὁ
περίφημος Ἀρχιστράτηγος Πρίγκιψ Μιχαήλ Κατάζωβ-Σμο-
λένσκιος πρὸς τὸν Ναπολέονα, ἀφ' οὗ τῷ ἐπαραχώρησε τὴν
καθεδρέυσαν πόλιν Μόσκειαν, καὶ ἔπειτα μετὰ παντελὲς
φθορᾶς κατεδίωξεν αὐτὸν πέραν τῶν συνόρων.

ἄγρυπνοι Φύλακες τῆς ἀσφαλείας αὐτῆς. Τότε δὴ ὄρμησον κατ' αὐτῆ μεθ' ὅλης τῆς ἰχθύος σε, ἐκλέγων ἐν καιρῷ τῆ ἐπιχειρήματός σε ἀρμοδίαν τὴν περίσασιν, πότε μὲν ἐλέγχων τὴν τρυφὴν καὶ ἀτιμῶν τὴν ἀσωτείαν, πότε δὲ ἐξευτελιζων τὴν πολυτέλειαν, καὶ ἴσως τοιαύτῳ τρόπῳ φθάσεις μίαν ἡμέραν νὰ συζητήης κανόνας, διορίζοντας ὅρια τοῖς πολίταις εἰς τε τὰς ἀρχολείας καὶ Φιλοχρηματίαν αὐτῶν, καὶ ἐξοσρακίζοντας ἐκ μέσς τῶν πολιτῶν τὴν μεγάλην ἀνομοιότητα τῶν καταστάσεων αὐτῶν, τὴν διὰ διαφορῶν ἐλαττωμάτων ἐξ ἴσς πάντας διαφθεύρουν.

Φυλάττων τὴν τάξιν, ἣν παρ' ἐμῆ, ἀγαπητέ μου Ἀριεΐα, ἐδιδάχθης, περὶ τῆ πῶς νὰ περιποιῆσαι τὰς ἀρετὰς, θέλεις ἰδεῖς τὰ πλέον φθοροποιὰ ἐλαττώματα ἐξεδεγμένα ἐν τῷ κοινῷ, ἐπειδὴ καὶ εἶδέν τι ἕτερον ἐναντιοῖται μετὰ πλείονος ἰχθύος τῇ ἀσώτῳ Φιλαργυρίᾳ, ὥς ἡ ἐγκράτεια. Ἡ Φιλομοχθία ἐκδιώκει τὴν ἀργίαν, ἡ Φιλοδοξία καὶ ὁ φόβος τῶν Θεῶν ἐξαλείφωσι τὸ ἐκ φύσεως ἄγροικον καὶ ποταπὸν, τὸ κωλύον ἕνα

ἔκασον πολίτην ἐν ἐλαττώμασι διάγοντα, εἰς τὸ
 νὰ ζητῇ τὴν μερικὴν αὐτῆς εὐτυχίαν ἐν τῇ τῷ
 δήμῳ εὐδαιμονίᾳ.

Πρὸς τέτοις πρέπει νὰ σοὶ εἴπω, Ἀριστεύη,
 καὶ τῷτο, ὅτι ἡ Φρόντισις ἀπαιτεῖ, ὅπῃ καὶ ἡ
 μέθοδος αὕτη ἄλλοτε νὰ ἀποβάλληται. Χρέος τῆς
 πολιτικῆς εἶναι νὰ παρατηρῇ, ἀπὸ τοίας ἀρετῆς ὁ
 λαὸς εἶναι ὀλιγότερον μεμακρυσμένος, πρὸς ἐκεί-
 νην καὶ νὰ ἐπιμελῇται νὰ ἔλκη αὐτὸν καὶ νὰ τὸν
 ἐγκαρδιώῃ, ἀλλ' ὅχι νὰ ἀποβλέπῃ πάντοτε μό-
 νον εἰς τὴν ἀνωτέραν ἢ ὠφελιμοτέραν ἀρετὴν ἐν
 τῷ κοινῷ. Π. χ. ἡμεῖς ἔχομεν νόμον κωλύοντα
 ἀπτεῖσθαι τῆς δημοσίας χρηματικῆς παρακαταθήκης,
 εἰμὴ ἐν καιρῷ χρείας πολέμου, καὶ ἀπειλῶντα ὑπὸ
 ποινὴν θανάτου τὸν ἐσλησόμενον μετατρέψαι τὸ
 τοῖστον σύστημα, τανῦν δὲ δαπανῶμεν αὐτὴν εἰς
 τὰς παρασῆσεις τῶν Κωμωδιῶν. Ἐν Ἀθήναις
 τὴν σήμερον δὲν ἐπαινεῖται ἄλλως, εἰμὴ τὲς καλ-
 λωπισαὶς τῶν θεάτρων, τὲς Κωμωδῆς, καὶ τὲς
 Αὐλητᾶς. Ὅι νέοι ἡμῶν ἐξομοιώθησαν ταῖς νε-
 οθραῖς καὶ ἀσέμνοις γυναιξί. Ὅι διοικηταὶ σὺν ταῖς

ἐρωμέναις αὐτῶν, πραγματεύονται δημοσίως τὴν
 ἐξουσίαν τῆς διοικήσεως, καὶ θεωρεῖσι μετὰ ἀδια-
 φορίας, καὶ ἴσως καὶ μετὰ χαρᾶς τὰς δυσυχίας
 τῆς πατρίδος ἑαυτὸς ὠφελᾶται. Ὅι ζηλότυποι καὶ
 τῇ ἀργίᾳ κεχαυνωμένοι, ἔλαβον ἕξιν νὰ ζῶσιν ἐκ
 τῶν καταδαπανομένων ἐπ' αὐτὲς ἀπὸ τῆς δημοκρα-
 τίας φιλοδορημάτων, βλέπῃσι τὸν τίμιον καὶ ἔμφο-
 να ἀρχηγόν, ὡς τύραννον, καὶ ὑπολαμβάνουσιν ἑαυτὲς
 ἐλευθέρους τότε, ὅτε δύνανται νὰ πράττωσι πᾶν
 ὅ,τι θελήσωσιν ἀτιμωριτὶ, καὶ πανεργευόμενοι καὶ
 ἐν ταῖς ψήφοις κατὰ τῆ ἀξίας, βοηθεῖσι τῷ μο-
 ρῷ, ὡς μὴ ἔχοντες ἐξ αὐτῆς τὴ νὰ φοβηθῶσιν.
 Ἡμεῖς τὴν σήμερον ἅπαντες ὅμοιοι γεγόναμεν τῷ
 Ἀθηναίῳ ἐκείνῳ, τῷ διδόντι ποτὲ τὴν ψῆφον
 αὐτῆς καταδικάζουσαν τὸν Ἀριστείδην, ἐπειδὴ καὶ
 δὲν εἶ δυνατό πλέον νὰ ἀκῆ νὰ κράζωσιν αὐτὸν
 δίκαιον Ἀριστείδην. Στοιχάζεσθαι Ἀριστεία ὅτι συμ-
 φέρει, τὰς ἀληθείας, αἷς σοὶ ἀνεκάλυψα, νὰ ἀ-
 νακαλυφθῶσιν ἐν ταύταις ταῖς περιστάσεσι καὶ
 τοῖς Ἀθηναίοις; Ὅι ἴδιοι, οἱ συλλυπόμενοι ἡμᾶς καὶ
 σένοντες διὰ τὰς ἀκρασίας ἡμῶν, καὶ ἐπιθυμῶν-

τες προσέτι καὶ τὸ ἐν ἀλλήλοις καλὸν, βλέπον-
τες τὸ ἄπειρον διάστημα ὅπῃ πρέπει νὰ διέλθωσι,
θέλῃσι τρομίζει καὶ μικροψυχήσῃσι. Καθὼς καὶ
οἱ διαφθαρμένοι πολῖται βλέποντες ἐξ ἐναντίας
παρρησιαζομένην αὐτοῖς τὴν φρόνησιν, θέλῃσι σο-
χαθεῖ ὅτι, ὑπερβέμενοι τῶν ἐλαττωμάτων, θέλει
λείψει ἀπ' αὐτῶν καὶ ἡ εὐδαιμονία.

Διὰ ὅλον αὐτὸ ὅπῃ ἐγὼ σοὶ ἐδιηγέσθην, μη-
δὲν ἀπεχόμενος καὶ τῶν παλαιῶν σοφῶν, παρὰ
μὲν τισὶν ἴσως νὰ νομιθῶ ἄφρων (*), παρ' ἄλλοις
δὲ ὡς ταράττων τὴν δημόσιον ἡσυχίαν. Καὶ λοι-
πὸν ποίαν ἐλπίδα ἐπιτεύξεως πρέπει ἐγὼ τότε

(*) Ἄν ὁ Φωκίων διὰ τῆς πρὸς τὸν Ἀριστῆαν διδασκαλίας τε,
ἀποκαλύπτων τοῖς Ἀθηναίοις σαφῶς τὴν κατ' ὅλα κατ'
ἐκείνου τὸν καιρὸν ἀληθειαν, ἐφοβεῖτο νὰ μὴ λογιθῇ μετὰ
ἀφρόνων, πολλῶ μᾶλλον ἐγὼ, καταγινόμενος εἰς τὴν μετὰ-
φραστικὴν τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ, πρέπει νὰ φοβῶμαι νὰ
μὴ Φανῶ πολλὰ σοφός. Πλὴν τὸ νὰ κατανοῇ τις τὸ τέ-
λος τῶ σκοπῶ εἰς τί ἀποβλέπει, εἶναι ἀφελὴμον, ἀγναλὴ
καὶ νὰ μὴν ἐλπίῃ νὰ δυνηθῇ νὰ τὸ ἐπιτύχῃ. Τίς οὖν;
ἀφ' ἧς προσπαθήσωμεν καὶ ἐλευθερωθῶμεν ἀπὸ ἐν μένῃ
ἐλέπτῳ, πιθανὸν νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀποφύγωμεν χωρὶς
κόπου καὶ ἐν ἑτέρῳ.

νὰ ἔχω; Διὰ τῆτο πᾶς τις ἐκ νέεσ χηματισμοῦς, ἀπαιτεῖ νὰ ἐεργῇται μετὰ μεγάλης προσοχῆς, ἡ δὲ προσοχή αὕτη φαίνεται ὡς μία νέα παιδεία, δι' ἧς ὁ ποιητὴς τῆς φύσεως παιδεύει τὰ ἐλαττώματα ἡμῶν, καὶ διὰ τῆς αὐτῆς εἰδοποιεῖ ἡμᾶς νὰ φυλαττώμεθα ἀπὸ τῆ διαφθοαρῆς, τῆ δυσκόλως ἔπειτα θεραπευομένης.

Διὰ νὰ ἐξολοθρευθῶσιν αἱ προλήψεις, πρέπει ἐνίοτε νὰ γίνηται καὶ μία τις συγκατάβασις, εἰς τρόπον, ὥστε νὰ φαίνεται ὅτι ὑιοθετεῖνται, καὶ διὰ νὰ ἐξαλειφθῇ ἐν ἐλάττωμα, πρέπει νὰ μεσολαβήσῃ ἡ ὑπόκρισις, ὡς περιποιεμένη ἐν ἑτερον. Ἀλλ' ἐν τοσούτῳ ἐγὼ ἐξέτενα τὸν λόγον μου πολὺ, περὶ τῆ πῶς πρέπει ἡ πολιτικὴ ἐν τοιαύταις περιστάσεσι νὰ πολιτευθῇ. Ὡς ἡμεῖς ὅμως εὐχάριστοι πρὸς τὴν διαφθορὰν ἡμῶν, ἥτις δὲν ἀφίνει νὰ φοβηθῶμεν εὐδὲν ἀπὸ τῆ ὑπερβολικῆς ἡμῶν πρὸς τὴν ἀρετὴν ζήλῃς. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκάστη ἀρετὴ εἶναι ὠφέλιμος, καὶ ἐπειδὴ ἐκάστη ἐξ αὐτῶν προετοιμάζει τὴν καρδίαν ἡμῶν εἰς τὸ νὰ δεχθῇ μίαν ἑτέραν, δοκίμασον χωρὶς νὰ ἀποκά-

μης κατὰ διαφόρους τρόπους τὰς διαθέσεις τῶν συμπολιτῶν σς. "Αν εἰς τὸ κατὰ πρῶτον ἐπέτυχες, μὴν ἀφείσης νὰ μένῃ ὁ καρπὸς τῆς ἐπιδόσεώς σς μάταιος, ἀμελῶν νὰ ἐπιτύχῃς καὶ ἐν δευτέρῳ. Ἐπιμελήθητι νὰ ζωπυρώσῃς ἐν ταῖς καρδαίαις αὐτῶν τὸν πρὸς τὴν φιλοδοξίαν σπινθῆρα. Ἐπειδὴ αὕτη μόνη, ἐκ πασῶν τῶν λοιπῶν ἀρετῶν, βοηθούμενη ὑπὸ τῆς ματαιότητος, δύναται ἔτι νὰ ἀναβλασθήσῃ ἐν τῷ μέσῳ ἐνὸς ἄλλου διαφθοαρμῆ. Εἰ δὲ καὶ ὅλα τὰ ἐπιχειρήματά σς εξαθῶσι μάταια, τότε ἄς καταφύγῃ ἡ πολιτικὴ εἰς τὸ τελευταῖον μέσον, δηλαδή νὰ μεταχειριδῇ αὐτὰ τὰ ἴδια πάθη, ὥστε κατ' ὀλίγον ὀλίγον ἐξαθενίζουσα αὐτὰ, νὰ ἐξαλείψῃ παντελῶς καὶ τὴν δεσποτείαν αὐτῶν.

Ἐπὶ τῆτοις τοῖς λόγοις, ἀγαπητέμῃς Κλεόφανες, ὁ ἡμέτερος νεοφωτιζόμενος τῷ φωτὶ τῶν μυσηρίων τῆς σοφίας, θεωρῶν με, δὲν ἐδυνήθη νὰ βασαχθῇ ἀπὸ τῆς νὰ μὴ μειδιάσῃ, λέγων, ἴδε καὶ τὰ πάθη συμβαίνει νὰ γίνωνται ὠφέλιμα! Ναί, ἀγαπητέμῃς Ἀριεῖα, ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ

Φωκίων, καθὼς καὶ ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη συχνάκις μετατρέπει τὸ Φαρμάκον εἰς ἰατρικόν. Δὲν εἶναι παράδοξον, ἀπεκρίθη ὁ Ἀριστεύς, ὅτε δυσάρεστον, ὅτι καὶ ἀπο πάντων τῶν μέσων τῶν χρωμένων πρὸς διόρθωσιν τῆ διαφθααρμένης λαῖς, καὶ ἡ χρῆσις τῶν παθῶν νὰ μὴν ᾖ ἐναντία. Ἀνεγνώσκον χθὲς, ἠκολέθει νὰ λέγῃ, τὴν δημοκρατίαν τῆ Πλάτωνος, ὅς τις φαίνεται καὶ δὲν ἀποστέφεται τὰς ἡδονὰς τῆ ἔρωτος, ἀλλὰ μάλιστα θεωρεῖ αὐτάς, ὡς ἐν μέσσοις διὰ τὴν πολιτικὴν ὠφέλιμοι, καὶ συνεργεῖν εἰς τὸ νὰ ἐμφυχῶνῃ τὴν ἀνδρείαν, καὶ νὰ προάγῃ αὐτὴν εἰς κατορθώματα Ἡρωϊκὰ (*), ἐπὶ λόγῳ ὅτι, ὁ ἔρως δύναται νὰ ᾖ καὶ παρακινήτης, καὶ βραβεῖον τῆς ἀνδρείας. Βέβαια Φωκίων καὶ σὺ θέλεις ὅπῃ αὐτὸς διευθυνόμενος ὑπὸ χειρὸς ἐπιδεξίης, νὰ συνεργῇ καὶ νὰ

(*) Τὸν δὲ ἀριτεύσαντά τε καὶ εὐδοκίμησαντα, ἂν πρῶτον μὲν ἐπὶ στρατείᾳ ὑπὸ τῶν συστρατευομένων μεираίων τε καὶ παίδων ἐν μέρει ἀπὸ ἐκάστη δόκει σοι χρῆναι σεφανωθῆναι; ἢ ἄ; ἔμοιγε. Τί δὲ; δεξιωθῆναι; καὶ τῆτο. Ἀλλὰ τὰ δ' ὅμοια (ᾗν δ' ἐγὼ) ἐκέτι σοι δόκει. Τὸ ποῖον; Τὸ Φιλησάι τε καὶ Φιληθῆναι ὑπὸ ἐκάστη. Πάντων (ἔφη)

κατασαίνειν εὐκολοτέραν τὴν ἀρχολίαν ἐν πάσαις ταῖς ἀρεταῖς ταῖς ἀναγκαιοτέραις ἐν τῷ κοινῷ.

Οὐδόλως, ἀπεκρίθη ὁ Φωκίων μειδιῶν, ἀλλὰ σὺ ἐκ τῆς βίας σε θέλων νὰ προλάβῃς τὸν σοχασμόν μου, συμπεραίνω ὅτι δὲν εἶσαι πλέον ἐξισιασθῆς τῆς καρδίας σου. Ὅσα τόλμη, ἡκολέσθαι ὁ Φωκίων τὸν λόγον, πᾶς ἀναφέρεισαι; εἰς τὸν Πλάτωνα, εἰς τὸν τρέφον καὶ μαθητὴν τῆς Σωκράτους, εἰς τὴν ἀποθήκην τῶν φρονημάτων αὐτῆς! πῶς ἂν ἤθελον τολμήσω ἐγὼ νὰ μὴν ὑπακίσσω τῶν φρονημάτων αὐτῆς, ἀφ' ὧς ὁ ἴδιος μὲ εἶχει διδάξει ἐν τῷ χολεῖῳ αὐτῆς, ὅτι ὁ πλέον σοφὸς ἀνθρώπος εἰσφέρει καθ' ἐκάστην τῇ ἀνθρωπότητι εἰσφορὰν τινα, καὶ ὅτι τὸ λογικὸν ἡμῶν ὀφείλει νὰ ὑποτάσσεται μόνῃ τῇ ἀληθείᾳ.

Καταλαμβάνω, ἀγαπητέ μου Ἀριστεία, ὁ σκοπὸς σε ἀποβλέπει ὅπως τῷ γενναιοτέρῳ τῶν ἀν-

μάλισα. Καὶ προσέθημί γε τῷ νόμῳ, ἕως ἂν ἐπὶ ταύτης ὦσι τῆς πραΰσεως, μηδενὶ ἐξεῖναι ἀπαρνηθῆναι ὅν ἂν βέλῃται φιλεῖν. Ἦνα καὶ εἰάν τις ταῦτα ἐρῶν ἢ ἄρρενος ἢ θηλείας, προθυμότερος ἢ πρὸς τὸ τ' ἀριστεῖα φέρειν. Πλατ. Δημοκρ. βιβλ. 5.

δρῶν, δικαιοτέρῳ τε καὶ φρονιμοτέρῳ νὰ δίδεται εἰς βραβεῖον ἢ ὠραιότερα τῶν γυναικῶν. Πλὴν σοχάσῃ καὶ πόσῃν ἰσχὺν δύναται νὰ δώσῃ ὁ τοῖς-τος νόμος τῷ τῷ σφοδρῷ πάθει, τῷ μεγίστῳ ἔχθρῳ τῆς εὐταξίας, καὶ πάντοτε ἀκαθέκτω. Μήτοι δὲν ἦν παρὰ πᾶσι τοῖς νομοδότοις ἡ πρώτη φροντίς, πῶς νὰ περιορίσῃσι διὰ κανόνων τὸν ἔρωτα; ἐντεῦθεν καὶ ἐξῆλθον παρὰ πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν οἱ ἱεροὶ νόμοι τῆς γάμῃ. Ὁ Πλάτων εἰ καὶ ἐν τῇ δημοκρατίᾳ αὐτῇ θέλει, ὅτι αἱ γυναῖκες νὰ ᾖναι κοιναὶ, πλὴν καὶ πόσῃν τιμιότητι καὶ χρησότητιαν ὁ ἴδιος ἐπιτάττει τῷ τῷ ἀσώτῳ εἶδει; μήτοι ὁ σκοπὸς αὐτῇ δὲν ἐσυνίστατο εἰς τὸ νὰ ἀποσπάσῃ τὴν καρδίαν ἡμῶν ἀπὸ παντὸς μερικῆς πάθους, καὶ νὰ προσάψῃ αὐτὴν τῇ δημοκρατίᾳ μετὰ πλείονος προσηλώσεως; Βέβαια οἱ προπάτορες ἡμῶν δὲν ἔβαλον ἐπιμελῆ προσοχὴν, νὰ κατανοήσῃσι τὸ μέγα προτέρημα τῶν σαρκικῶν ὀρέξεων, καὶ διὰ τῆς ἐσάθηκαν πολλὰ μωροὶ καὶ πολλὰ ἀνόητοι. Ἐπειδὴ καὶ εἰ μόνον ὅτι ἦσαν καλῶν ἡθῶν, ἀλλὰ δὲν ἔκλειψαν πρὸς

τῆτοις ἀπὸ τῆς νὰ μὴ κατορθώσωσι καὶ μεγάλας
 πράξεις ἐν τῷ Μαραθῶνι, ἐν τῇ Σαλαμῖνι, καὶ
 ἐν ταῖς Πλαταιαῖς. Λυπεῖ με κατὰ πόλιν, διατὶ
 ὁ Θεμιστοκλῆς καὶ ὁ Πausanias νὰ μὴ κοινολο-
 γήσωσι εἰς τὰ στρατόπεδα αὐτῶν, ὅτι ἀντὶ τῶν
 μηδεμιᾶς ἡδοικῆς μετόχων ἀντιμιθῶν, αἷς ἐτιμῶτο
 παρ' ἡμῖν ἡ ἀνδρεία, συγχωρεῖται τῷ ἀνδρειοτέρῳ
 τῶν Ἑλλήνων, νὰ ἐκλέγῃ εἰς βραδεῖον ἑαυτῷ τὴν
 ὠραιότεραν τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν. Διατὶ λοι-
 πὸν καὶ ἡμεῖς βραδύνομεν νὰ προεάλωμεν τῆτο
 τὸ ἐξαίρετον μέσον; Οἱ στρατιῶται ἡμῶν ζήλω
 κινέμενοι τῶν τοιούτων θελήτρων, θέλσιν προε-
 τοιμάζει ἑαυτοὺς διὰ τῶν κόπων καὶ ἀγώνων, ἐξα-
 σκόμενοι τὰ μέγιστα εἰς τε τὴν ὑπακοὴν καὶ στρα-
 τωτικὴν κακοπάθειαν, διὰ νὰ θριαμβεύσωσιν εὐ-
 κολοτέρως κατὰ τῆς Φιλίππου, τῆς ἀλόγως κελεύ-
 οντος νὰ ἐκπληρῶνται καὶ ἐν τῷ στρατοπέδῳ
 αὐτῆς τὰ σεμνὰ ἥθη.

Περὶ δὲ τῶν Ἀρεοπαγίτων καὶ τῶν συγκλι-
 τικῶν ἡμῶν, Φανερόν ὅτι πρέπει νὰ συγχωρήσω-
 μεν καὶ αὐτοῖς, κατὰ ἀναλογίαν τῶν προτερη-

μάτων αὐτῶν, ἐν τι δίκαιον ἐπὶ τὴν σεμνότητα
 τῶν γυναικῶν, διὰ τὴν χρησιμεύσῃ ἡμῖν τῆτος ὁ
 τρόπος, εἰς τὸ νὰ ἀνακαλίσσωμεν καὶ αὐτὰς εἰς
 τὴν μεγαλοπρεπῆ ταύτην σωφροσύνην, τὴν ὀφεί-
 λουσαν χηματίζειν τὸν χαρακτῆρα τῶν ἀρχηγῶν,
 καὶ ἔτω τὸν καιρὸν ὅπῃ καὶ αὐτοὶ τώρα δαπα-
 νῶσι εἰς τὸ νὰ φθείρωσι, καὶ νὰ ἀπατῶσι τὰς
 ὡραίας ναῖς, εἰς τὸ ἐξῆς ἀναμφιβόλως θείλουν
 αὐτὸν ἀφιεροῦν εἰς τὴν ὑπεργίαν τῆς δημοκρατίας,
 καὶ εἰς τις ζῆλος συνέσεως..... "Ὡς ἀφήσω-
 μεν ὅμως, ἀγαπητέ μου Ἀρισεία, τὰς ἀσεϊότητας.
 "Εἶναι δυνατόν νὰ γνωρίσῃ τις κατὰ εἶδος τὰ
 ἀποτελέσματα τῆς Φιληδονίας, τὰ χαννῶντα
 τὴν καρδίαν, καὶ ἐκνευρῶντα τὸ πνεῦμα καὶ τὸ
 σῶμα, ὥστε νὰ δυνήθῃ νὰ εἰσέλθῃ μίαν εἰς αὐτὴν φρο-
 νήσεως καὶ μεγαλοψυχίας; ἢ δὲν εἶναι γνωστὸν
 πόσον αἱ ἡδοναὶ τῶν ἀδιδήσεων ἡμῶν εἰσὶν ἀκα-
 τάσταται, πόσον κορέννυνται, καὶ πόσον ἀποκα-
 μῶσι; αὐταὶ ἐν μιᾷ ἡλικίᾳ εἰσὶν ἀγνώρισαι, ἐν
 ἄλλῃ δὲ γίνονται δραστήριαι, καὶ ἐν τῷ μεταξὺ

αὐτῶν τῶν δύο ἡλικιῶν, ὁ ἕως εἶναι μία μέθη,
ἀδιακόπως χεδὸν θολῶσα τὸ λογικόν.

Ἐξ αἰτίας τῶν παθῶν, τὰ ὁποῖα ἀμέσως
πατάσσει τὰς αἰδήσεις ἡμῶν, ἡμεῖς κατεσθί-
νημεν ἐς τόσον χαμερπεῖς, ὥστε ἀφομοιώθημεν
καὶ αὐτοῖς τοῖς ἀλόγοις κτήνεσι. Πᾶν ἔν' ἄλογον,
ὃ δύναται ποτὲ νὰ ἐπέχη τόπον τιμῆς παρὰ
τοῖς λογικοῖς, εἰμὴ ὅτε ὑποταχθῇ τῷ λογικῷ,
τότε καὶ γίνεται τίμιον. Ἐγὼ συγχωρῶ τοῖς νέοις
τὴν πλάνην αὐτῶν, ὡς ὅτι. ἐξ ἀτυχίας ἐκάστη
ἡλικία ἔχει τὰς ἐαυτῆς ἀδυναμίας. Πλὴν καὶ
ἐπιθυμῶ ὅπως ἀντὶ τῆς νὰ ἐπαίρωνται ἐν τῇ πλά-
νῃ αὐτῶν, θέλοντες νὰ ἐξευγενίσωσιν αὐτήν, νὰ
ἤθελον πολιτεύονται μετὰ γενναιότητος, ἀποσρε-
φόμενοι αὐτήν. Ἐπιθυμῶ ὅπως τὸ λογικὸν ἐν τῇ
διατηρήσει τῆς ἐαυτῆς ἐλευθερίας, νὰ ἤθελε δύνα-
ται νὰ ἀξιοῖ τιμῆς ἕως χεδὸν καὶ αὐτὰ τὰ αἰ-
χρὰ, ἐρυθριάζον ἐπὶ ταῖς χρεῖαις τῶν αἰδήσεων
ἡμῶν.

Δὲν ἀγνοῶ Ἀριστεία, ὅτι ἡ ἐλπίς τῆς ἀπο-
λαύσεως τῶν ἡδονῶν, ἐξάσθη ἄλλοτε αἰτία μεγά-

λων κατορθωμάτων. Καὶ γὰρ οἱ Σκυῖται ποτὲ
 διὰ τὰ ἀποκινήσωσι παλάτια μεγαλοπρεπῆ, πο-
 τὰ ἡδονικά, καὶ γυναῖκας μυροφορέσσας, ἐπόρ-
 θησαν τὴν Ἀσσυρίαν. καὶ δὲν ἐκπλήττομαι πῶς
 τὰ τοιαῦτα θηριώδη πάθη, διέγειρον ἐν ἔθνει
 ἀγριοτέρῳ αὐτῶν, καὶ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν τόλ-
 μην. Ἄλλ' ὅμως, αἱ αὐταὶ ἐλπίδες δύνανται ἄρα
 νὰ ἐνιχύσωσιν ὡσαύτως καὶ ἐν ἔθνει ἥδη ἐκνε-
 νευρομένῳ ὑπὸ τῆς Φιληδονίας; Παρατήρησον
 Ἀριστεία, ὅτι ἀπὸ τῆς ὥρας, ἀφ' ἧς τὰ πάθη
 τῶν σκυῖων ἄρχισαν νὰ χαίρωνται τὴν ἀντιμι-
 θίαν τῶν θριαμβῶν αὐτῶν, οἱ ἀνδρεῖοι ἐκεῖνοι
 Σκυῖται, ὃ μόνον δὲν ἀπέκτησαν ἐκ τῆς οἰαν
 δήτινα ἀρετῆν, κοσμεῖσαν τὸν πολίτην, ἀλλὰ πρὸς
 τῆτοις καὶ μαῖλον ἐχαυνώθησαν καὶ ἡτόνησαν ἐς
 τὸ παντελὲς, μηδὲν διαφέροντες καὶ αὐτῶν τῶν
 νικηθέντων ὑπ' αὐτῶν. Ἡ ἔφεσις τῶν ἡδονῶν,
 ἔσω, ἀπέδειξεν αὐτὲς Ἡρώας, ἀλλ' ἢ ἀπόλαυ-
 σις αὐτῶν ἔπειτα ἀπεναιτέγησεν αὐτὲς ἀναξίς,
 εἰς τὸ νὰ διατηρήσωσι τὰς καταπορθήσεις αὐτῶν.
 Καὶ γὰρ μόλις ἔξ' Ὀλυμπιάδας ἐξεσίασαν τὰς

καταπορθήσεις αὐτῶν, οἱ ἴδιοι αἰχμάλωτοι ἐγε-
 ρέντες κατέσφαξαν αὐτοὺς καὶ κατεδίωξαν.

Τὸ πρόσκαιρον ἀγαθόν, τὸ δυνάμενον νὰ
 προέλθῃ ἐξ αὐτῶν τῶν παθῶν, διὰ τὰ ἀποφα-
 σισι καὶ πολιτικῇ νὰ κάμῃ χρῆσιν τινὰ εἰς αὐτὸ,
 εἶναι καὶ ἀμφίβολον, καὶ πολλὰ βραχὺ. Ἄι δὲ
 ἐξ αὐτῶν παραγόμεναι δυσυχίαι εἰς βέβαιαι καὶ
 διαωνίζουσαι. Ἐγὼ σοὶ προβάλλω τὸ παράδειγμα
 τοῦ Κύρου. Αὐτὸς ὁ Ἡγεμὼν ἐβασίλευεν ἐνὸς λαοῦ
 ἐγκρατοῦς, σεμνοῦ, φιλομόχθους καὶ αἰόνης. Τὰ
 ἐλαττώματα τὰ κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν διὰ πολ-
 λῶ χρόνον κατατρυχόντα τὴν Ἀσίαν, ἐφαίνοντο
 ὡς εὐλαδέμενα τὴν μικρὰν ἐκείνην ἐπαρχίαν, τὴν
 φέρονσαν τότε τὸ ὄνομα τῆς Περσίας. Ἀλλ' ὁ Κυ-
 ρος ἀπατηθεὶς ὑπὸ τινος ἄφρονος φιλοτιμίας, δὲν
 ἐγνώρισεν ὀλοτελῶς τὴν ἰδίαν αὐτῷ εὐδαιμονίαν,
 ἢ μὴ γνώσκων ἴσως, ὅτι μήτε ἡ ἑκτασις τῶν
 ἐπικρατιῶν, μήτε ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπαρχιῶν, ἀπο-
 καθιστῶσι μέγαν τὸν Ἡγεμόνα καὶ τὴν ἀσφάλειαν
 τοῦ λαοῦ, ἐσοχάδην νὰ συστήσῃ, πρὸς μείζονα ἐαν-
 τοῦ δόξαν, μίαν ἰσχυρὰν μοναρχίαν. Ὅθεν ἤρξατο

νὰ ὑπόχνηται τοῖς ὑπηκόοις αὐτῆς, εἰς ἀνταμοιβὴν
 τῆς ἀνδρείας καὶ τῶν καταπορθήσεων αὐτῶν, τὰ
 πλῆστη, τὴν ἀφθονίαν, καὶ τὰς τρυφὰς τῶν γει-
 τόνων βασιλειῶν. Ὅι γείτονες αὐτῆς, καὶ ἀληθῶς
 ἅπαντες ἐνικήθησαν, πλὴν καὶ ὁ Κύρος, μόλις
 ὑπέταξε τὴν Ἀσίαν, ἀμέσως ἰδὼν τὸς ποτὲ ἐ-
 ναντίους Πέρσας, τὸς πλήρεις ἐνθουσιασμῶς πρὸς
 τὴν φιλοδοξίαν, ἐκγεγυμνασθέντας καὶ ἐκχαυ-
 νωθέντας ὑπὸ τῶν τρυφῶν, εὐθὺς ἐμετανόησε
 διὰ τὴν ὑποχρεθεῖσαν ἀνταμοιβὴν τῇ ἀνδρείᾳ τῶν
 στρατιωτῶν αὐτῆς, καὶ ἤρξατο λέγειν πρὸς αὐ-
 τὸς. „Ἄν ἡμεῖς σοχαζώμεθα μόνον νὰ ἐπισωρεύ-
 „ωμεν πλῆστη ἐπὶ πλῆστη, ἂν ἡμεῖς ἀφρόνως δι-
 „δώμεθα εἰς τὰς τρυφὰς, καὶ ὑπολαμβάνωμεν
 „διὰ εὐτυχίαν καὶ διὰ ἀνταμοιβὴν τῶν κόπων ἡ-
 „μῶν τὴν ἀργίαν καὶ τὴν ἀμέλειαν, ὥς ἐν τά-
 „χει θέλει ὑπερηθῶμεν πάντων τῶν μέχρι τῆδε
 „ἀποκτημάτων ἡμῶν“. Ἡ συμβουλὴ τῆς Κύρου
 ἐέβαια σοφώτατος ἦν, ἀλλ' ὁ καιρὸς τῆς παιδείας,
 διὰ τὴν ἀφροσύνην ὅπῃ ἐμεταχειρίσθη νὰ εὐχαρι-
 σήσῃ τὴν φιλοτιμίαντες, ἐπρόλαβεν αὐτόν. Ὅι

ὑπήκοοι αὐτῷ ἀποβαλλόντες πᾶσαν μέριμναν, καὶ διαφθαρέντες ὑπὸ τῶν τρυφῶν, ἐν ἧσαν πλέον ἐν καταστάσει νὰ ὑπακίσωσιν αὐτῷ. Ἐἰς μάτην ἐκοπίαζε νὰ ἀνακαλέσῃ αὐτοὺς εἰς τὰς προτέρας αὐτῶν ἀρετὰς. Καὶ ἔτις ἀντὶ νὰ ἀποκτήσῃ, ὡς ἐνόμιζε, τὸ προνόμιον τῆ θεμελιωτῆ ἰχυρᾶς καὶ ἀνδιζύξης μοναρχίας, εἶδε μετὰ λύπης, ὅτι ἔργινεν ὁ φθορεὺς τῶν Περσῶν, καὶ ὅτι ἄφηνε τοῖς ὁπαδοῖς αὐτῷ μίαν βασιλείαν, ἐξ ὁλοκλήρου πολλὰ ὀλιγότερον ἀσφαλῆ, παρὰ ἐκείνην ὅπως αὐτὸς παρὰ τῶν προγόνων αὐτῷ ἐδιαδέχθη.

Ἐπὶ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς, τὰ μηδέποτε ἀποκάμνοντα, ὅπως εἶναι ὁ φθόνος, ἡ ζήλοτυπία, ἡ φιλοτιμία, ἡ ὑπερηφανία καὶ ἡ ματαιότης, τὰ ὅποια καὶ γεννῶνται καὶ θνήσκουσιν μεθ' ἡμῶν, ἡ πολιτικὴ δύναται νὰ καταγίνηται μετὰ προσοχῆς, καὶ κατὰ τινα τρόπον νὰ δώσῃ εἰς αὐτὰ τὸ χρῶμα τῆς ἀρετῆς. Αὐτὰ ὄντα ἐκ φύσεως ἐδελυρά, προσδοποῖσι τὴν ψυχὴν εἰς τὴν ἀδικίαν, καὶ ὡς ἀνεξάρτητα πράττουν τὰ πλέον ἐδελυκτὰ καὶ ἀνόλαστα. Χειραγωγέμενα δὲ ὑπὸ

τῆς πολιτικῆς, εἰ καὶ τρέπονται ἐνίοτε εἰς ζῆλον, Φιλοδοξίας, Φρονήσεως, παθερότητος καὶ ἡρωϊσμοῦ. Πλὴν διὰ τὰ ἰδίῃ τὶς ἐν ἔργῳ τὰ τοιαῦτα θαύματα, πρέπει οἱ πολῖται νὰ μὴν ᾔναι ἐς τὸ παντελὲς διεφθαρμένοι ὑπὸ τῆς Φιλαργυρίας, ἀργίας, ἀκολασίας καὶ λοιπῶν ἐλαττωμάτων ἐξευτελιζόντων τὴν ψυχὴν. Πρόσεχε σεαυτῷ, ἀγαπητέμῃς Ἀριστεία. Ἄν πρότερον δὲν ἐπιτύχῃς τὴν μέθοδον εἰς τὸ νὰ ἐμπνεύσῃς τοῖς πολίταις οἷαν δὴ τινα σεμνότητα, συνοδευμένην παρὰ τινος ἀρετῆς, μετριαξέσης καὶ διευθυνέσης αὐτῆς, μήποτε καταγινόμενος ἐπὶ πόνε περι αὐτὰ τὰ πάθη, ταχύνῃς τὸν ἀφανισμόν τῆς δημοκρατίας.

Ὁ ἐπισήμων Ἰατρός δὲν μεταχειρίζεται πάντοτε τὰ ἴδια ἱατρικὰ ἐν πάσαις ταῖς ἀδενείαις. Ὁ ναύκληρος τῷ πλοίῳ, πότε μὲν συσέλλει, πότε δὲ ἀπλώνει ἐκ μεταλλαγῆς τὰ πανία, τῶρα μὲν ἀποφεύγει τὸν αἰγιαλὸν, τῶρα δὲ πλησιάζει πρὸς αὐτὸν. Ἐδῶ μὲν τρέχει φέρον εἰς χεῖρας τὴν βολίδα, ἐκεῖ δὲ ῥίπτει τὴν ἄγκυραν, ἐν ἄλλῃ περιερίσσει ἀφήνεται εἰς τὰς ἀνέμους. Τοιῶται τρόπῳ

καὶ ὁ ἐπικράτειαν διοικῶν συχηματίζει πάντοτε τὸ ἑαυτοῦ πολίτευμα κατὰ τὰς διαφορὰς περιτάσεις τῆς τύπης, ἐνθα αὐτὸς εὐρίσκεται. Περιβλέπων ἐξερρευνᾷ τῆς δημοκρατίας τὰς πληγὰς, προσέχει μετὰ πλείονος ἐπιμελείας εἰς τὰ κακεντρεχῇ συμπτώματα ἐκάστης ἀρρώστιας, παρὰ εἰς τὰ τυχόντως συμβεβηκότα, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥτον ὀρμητικὰ. Ἐπίοτε δὲ καὶ ἐν τῇ ἐς ἄκρον ἐντελεσάτῃ ἀσφαλείᾳ διακειμένων τῶν πολιτῶν, ἀγρυπνεῖ περὶ τῆς εὐσταθείας τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος.

Ἄι ἀρρώστιαί, αἱ κατ' ἀρχὰς φαινόμεναι πολυλὰ ὀριμεῖται, δὲν εἶναι πάντοτε κινδυνώδεις. Ὅτε ἐλέπεις ἐπικράτειαν τινὰ εἰς μέρη διχρημένην, εἰς συνομοσίας, καὶ ἐπαναστάσεις, ἡ φαντασία σε φυσικὰ ταρατάεται, καὶ ὑπολαμβάνεις ἤδη τὸν ἀφανισμόν αὐτῆς προσεγγίσαντα, τὰς πολίτας αἰσθητοῖς κατασφαττομένους, καὶ τὴν πόλιν ὡς τάχις καταπορθησομένην ὑπὸ ἐξωτερικῆς τινὸς ἐχθρῆς. Πλὴν παντελῶς μὴ φοβηθῆς. Ἄν τὰ ἦδη παρὰ τοῖς πολίταις ἐτι σώζονται, καὶ ἂν

αὐτοὶ ἔτι ἀγαπῶσι τὴν ἐγκράτειαν, τὸν κόπον καὶ τὴν δόξαν, καὶ φοβῶνται τὰς Θεῶς. Ἄλλ' ἔσο βέβαιος, ὅτι σώζεται ἐν αὐτοῖς ἔτι ἡ δικαιοσύνη, καὶ ὅτι θέλῃσι σωφροήσει τὰ ἑαυτῶν πάθη, καὶ ἡ δημοκρατία θέλει μένει ἔτι ἐπὶ τοῖς θεμελίοις αὐτῆς ἀκλόνητος. Οἱ ἄνθρωποι ὅπῃ δὲν ἐξέκλιναν κατὰ πάντα εἰς εὐτελεῖ ἑλαττώματα, δὲν ἀφείρονται νὰ καταντήσωσιν εἰς ἐσχάτην δυσυχίαν, μήτε τὴν πόλιν αὐτῶν ἀφείνῃσι νὰ γίνῃ θίατρον τῷ πολέμῳ. Ἄν ᾖναι ἐχθροὶ, εἶναι ὁμῶς συμπολίται. Καὶ ἂν ἐχθρὸς τις ἐξωτερικὸς ἤθελε τολμήσῃ νὰ ἐπιπέσῃ ἐπ' αὐτὰς, αὐτοὶ ἐνωθέντες ἐκ συμφώνος ἀνδρείως θέλει ἀνταγωνισθῶσιν. Ἐσο βέβαιος ὅτι αὐτοὶ βεβαρυθέντες τέλος πάντων τὰς ἐν ἀλλήλοις ἀσυμφωνίας, θέλῃσι ἐλθεῖ εἰς ἑαυτὰς νὰ ἀνακαλέσωσι τὴν καλὴν ἀρμονίαν.

Τοιαύτη ἦν ἡ κατάστασις τῶν προπατόρων ἡμῶν, τῶν ὡς ἐκ φύσεως ἐναρέτων, προτὲς γνωρίσωσι νὰ διατάξωσι μεταξὺ αὐτῶν νόμους ἰδίους, περιορίζοντας τὴν ὑπακοὴν τῶν πολιτῶν, καὶ ἀ-

σφαλίζοντας τὴν ἐξουσίαν τῶν ἀρχηγῶν, χωρὶς
νὰ καταχρῶνται αὐτῶν. Ὅι κάτοικοι τῆς πόλεως
τῶν περιχώρων καὶ τῶν ὁρέων, εἰ καὶ πάντοτε
ἐφαίνοντο ἔτοιμοι εἰς τὸ νὰ ἐλθωσιν εἰς χεῖρας
περὶ τῆς ἐκλογῆς τῆς ὑπερτάτης ἐξουσίας, τίνι ἀ-
νῆκει (*), ἀλλ' ὅμως ποτὲ ἡ λεωφόρος τῷ αἵματι

(*) Ὅι μὲν ὀρενοὶ ἤθελον διὰ νὰ συζητῇ ἐν Ἀθήναις μίαν
ἐντελὲς δημοκρατίαν, οἱ δὲ πολῖται καὶ οἱ ἐκ τῶν περι-
πολίων ἐζήτησαν μίαν σφεδρὴν Ἀριστοκρατίαν, ἐν τούτῳ δὲ
οἱ παραθαλάσσιοι μετὰ πλείονος τῶν ἄλλων φρονήσεως
ἐπεθύμουν νὰ σφερωθῇ μία σύμμικτος διοίκησις, ἐκ
τε Δημοκρατικῆς καὶ Ἀριστοκρατικῆς. Τότε οἱ Ἀθηναῖοι
ἦσαν πτωχοὶ καὶ δὲν εἶχον ἰσχυρὰν πολυτέλειαν, μήτε
ἐγνώριζον ἄλλο, ἐντὸς τῶν ὠφελιμῶν τεχνῶν. Ἡ προθυ-
μία ὅπῃ ἕκαστος αὐτῶν εἶχεν εἰς τὸ νὰ θυσιάσῃ τὸ κατὰ
μέρος αὐτῆ συμφέρον διὰ τὸ κοινὸν ὄφελος, καὶ ἡ πλη-
ρεξασίτης, ἣν αὐτοὶ ἔδωκαν τῷ Σόλωνι εἰς τὸ νὰ ᾔναι
κριτὴς αὐτῶν καὶ νομοθέτης, ἀποδεικνύουσι σαφέστατα τὰ
καλὰ ἤθη ὅπῃ αὐτοὶ εἶχον.

Ἄν εὐχαθῶμεν τὸν βίον τῷ Σόλωνος ὅπῃ περιγράφει
ὁ Πλάταρχος, δὲν θέλομεν θαυμάσει ἐλέποντες τὸ ὀλίγον
σέβας ὅπῃ ὁ Φωκίων, ὡς φαίνεται, εἶχε πρὸς τὸν νομο-
θέτην τῆς πατρίδος τε. Παρὰ τῷ Πλατάρχῳ σώζονται
ἀποσπάσματα τινὰ τῶν ποιητικῶν συγγραμμάτων τῷ Σό-
λωνος, ἀποδεικνύοντα πόσον αὐτὸς ἐκλαμπρύνει τὴν τρυ-
φήν καὶ τὴν φιληδονίαν, εἰς τρόπον ἀνδρὶ σοφῷ ἀνάρμο-

αὐτῶν δὲν ἐμολύνθη. Ἄι ἔχθραι αὐτῶν τότε

σον, ἀλλ' ὡς φαίνεται νέος ὢν μετήρχετο αὐτὰς ὁ ἴδιος, ἐν δὲ τῷ γήρατι ἀγούσας ἐδόθη εἰς τὴν τροφὴν τῶν συμποσίων καὶ τῆς μυσικῆς. Αἱ θωπευτικαὶ περιποιήσεις τῆ Πεισιγέρτα ἐλκυσαν αὐτὸν εἰς τασάτον, ὥς γινόμενος κόλαξ, Φίλος καὶ σύμβουλος τῆ καταδυναστεύοντος τὴν ἐλευθερίαν τῆ λαῆς, ἠμέλησε τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος τε. Καὶ γὰρ αὐτὸς ὡς νομοθέτης, βεληθεὶς τρόπον τινὰ κατ' ἐπιφάνειαν νὰ διορθώσῃ τὰ ἐλαττώματα τῶν Ἀθηναίων, ἐπὶ λόγῳ ὅτι αὐτοὶ δὲν ἦσαν δεκτικοὶ νὰ ἔχωσι καλλιοτέρους νόμους, ἔδωκεν αὐτοῖς μετρίους. Οἱ νόμοι δὲν πρέπει νὰ ᾔναι πολὺ σοφοί, ὅταν ὁ νομοθέτης ὑπερβῇ αὐτὰς. Ὁ Σόλων θέλων νὰ εὐαρεστήσῃ τοῖς πᾶσι, δὲν εὐηρέτησε μηδενί, μήτε τοῖς πλεούσις μήτε τοῖς πτωχοῖς. Ἐπειδὴ καὶ ἔμνον τὰς ἐκπαλαὶ προλήψεις καὶ κρίματα δὲν ἐξήλειψεν, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ὀλίγην ἰχὺν εἰς τε τὰς νόμους καὶ εἰς τὰς κριτὰς ἔδωκε, καταλιπὼν καὶ τὴν διοίκησιν χωρὶς τινος σαφεράς ἐπτηρίξεως.

Οἱ περισσότεροι νόμοι τῆ Σόλωνος, ἂν τὰς ἐξερευνήσωμεν, εἶναι σοφοί, μ' ὅλον τῆτο ποτὲ ἡ ἐννοια αὐτῶν δὲν τελειώνει εἰς τὸν σκοπὸν κατ' ὃν ἀρχίζει. Πολλὰκις ἡ ἀντιλέγασιν, ἢ μένει σκοτεινοί. Ἄν ὁ Σόλων εἶχε τὴν σοφίαν, τὸ πνεῦμα καὶ τὴν σαφερότητα τῆ Λυκέργα, βέβαια ἤθελεν εὐδοκίμησῃ, κατὰ τὸ ἐλεύθερον ὅπερ οἱ Ἀθηναῖοι τῷ ἔδωσαν, εἰς τὸ νὰ τὰς ἀποκαταστήσῃ εὐδαίμονας, καὶ νὰ συστήσῃ τὴν Διοίκησιν σχεδὸν ὁμοίαν, ὡς ἐκείνην τῆ Λυκέργα.

ἦσαν ἐς τοσούτον τίμαι καὶ γενναῖαι, ὥστε βαρυν-
 θέντες τέλος πάντων τὴν ἑαυτῶν κατάστασιν, ὁ-
 μοφρόνως ἕνεκα τῆ κοινῆ καλῆς, πάντες ἀπέβα-
 λον τὰς φαντασίας καὶ τὴν μνησικακίαν, καὶ
 ἐσυμφώνησαν νὰ ζητήσωσι παρὰ τῆ Σόλωνος νό-
 μους, ὑποχόμενοι νὰ ὑπακούσωσιν αὐτοῖς, "Ὡ! πό-
 σον ἔυκολος ἦν τότε ἡ διόρθωσις τῶν ἀταξιῶν τῆς
 δημοκρατίας! "Αν ὁ χαρακτήρ τῆ νομοδοτικῆς ἡμῶν
 δὲν ἤθελεν ἦναι τόσο ἀδύνατος, καὶ τὰ φῶτα
 αὐτῆς περιορισμένα, ἤθελεν ἦναι ἄλλός τις Λυ-
 κέργος, καὶ ἡμεῖς ἤθελεν ἡμεῖς τὴν σήμερον εὐ-
 τυχεῖς, καὶ ἡ Ἑλλάς ἀνθηρὰ, διάγυσσα ἐν εἰρήνῃ
 καὶ ὁμονοίᾳ.

Ἀδίκως ἤθελεν ἀπελπίσῃ τις τὴν δημοκρα-
 τίαν, ὁρῶν τὰς προπάτορας ἡμῶν ὑπὸ τὸν ζυγὸν
 τῆς τυραννίας τῆ Πεισιζάτης, ὥς ὅτι ἡ αὐξηρότης
 τῶν ἡθῶν αὐτῶν καὶ ἡ ἀνδρεία, ἔπρεπε νὰ συν-
 δράμωσιν εἰς τὸν ἀφανισμόν τῆς Τυραννὸς. Ἀλη-
 θῶς τὸ κακὸν ἦν μέγα, ἀλλ' ὅμως καὶ τὰ πνεύ-
 ματα ἦσαν ἀρκετὰ εἰς τὸ νὰ θεραπεύσωσιν αὐ-
 τὸ. Καθὼς τέλος πάντων, ἔσσης τῆς δημοκρατίας

καθ' ὅλα τὰ μέρη αὐτῆς ὑγίαις πρὸς καθάρει-
 τιν τῆς Τυράννης, ἣ ἐνάρετος ἀνδρεία τῶν Ἀθη-
 ναίων ἐξοργισθεῖσα κατὰ τῆς δολείας, ἐσύντριψεν
 ἐν εὐκολίᾳ τὰς αἰλύσεις αὐτῆς, καὶ ἀνεδέχθη ἐ-
 λεύθερος μάλλον τότε, ἢ ποτὲ. Ἡ πρὸς τὴν πα-
 τρίδα ἀγάτη ἀνέλαβε νέαν ἰσχύν, καὶ οἱ προπά-
 τορες ἡμῶν ἔδειξαν θαύματα ἀνδρείας καὶ μεγα-
 λοψυχίας.

Δὲν βεβύνομαι ποσῶς ἀγαπητέμυς Ἀριστεύς,
 εἰς τὸ νὰ ἐπαναλάβω τὸν λόγον, ὅτι ἡ πολιτικὴ
 ἐκ τῶν ἡθῶν κρίνει περὶ τῶν ἀδυνειῶν, ὡς ὁ
 ἱατρὸς περὶ τῆς ἀρρώστου ἐκ τῆς σφυγμῆς. Ὁ Πεισί-
 στρατος εἰ καὶ ἦν Τύραννος τοιοῦτος, ὅιον οἱ Θεοὶ
 ἐν τῇ ὀργῇ αὐτῶν ἐξαποσέλασιν ἡμῖν, δηλαδὴ,
 προσεῖχεν ὅπῃ νὰ μὴν ἀποδείξωσιν αὐτὸν αἱ δυ-
 νατεῖαι αὐτῆς μισητὸν, ὑπεκάλυπτεν ἐπιτηδείως
 τὸν ζυγόν, εἰς ὃν ἐβέβλητο νὰ ὑποβάλλῃ ἡμᾶς,
 ἐπολιτεύετο κολακευτικῶς καὶ μετὰ προσωπολει-
 ψίας ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς δικαιοσύνης, ὡς ἐπι-
 θυμῶν τὸ κοινὸν καλόν. Πλὴν ἐν πᾶσι τέτοις
 δὲν ἐπέτυχε μήτε νὰ ἀπατήσῃ, μήτε νὰ ἐξαδο-

νήσῃ τὴν εὐθερότητα καὶ ἀνδρείαν τῆς δημοκρατίας ἡμῶν. Ὅι τριάκοντα τύραννοι ὡσαύτως, εἰς ἃς κατεδίκησεν ἡμᾶς ὁ Λύσανδρος νὰ ὑποκύψωμεν, εἰ καὶ ἦσαν ἐξ ἐναντίας ἐκτρώματα τῆς φύσεως, καὶ κατεπάτησαν ὅλα τὰ ἱερὰ δίκαια, εἰ καὶ ὡς χειμάρρως τὸ αἷμα ἐξέχεαν, εἰ καὶ ἐν συντόμῳ, αἱ θεοσυγῆς αὐτῶν ἐδελυρότητες, ἔπρεπε νὰ ἐμπνεύσωσι τοῖς προπατόροις ἡμῶν ἀρετὴν τινα καὶ νὰ ἐξοργήσωσιν αὐτοὺς, αἱ Ἀθηναῖοι ὅμως ὑπὸ τὴν δυναστείαν ταλαιπωρούμεναι ἔδδεν ἐποίουν ἄλλο, εἰμὴ τρέμοντες ἐθρήνουν. Διὰ τοῦτο καὶ ἐκχαυνωθέντες ἐπὶ Περικλῆς τῇ ἀμελείᾳ, τῇ ἀργίᾳ καὶ ταῖς τρυφαῖς ἀπολέσαμεν τὰ ἥθη, καὶ καθ' εἰς πολίτης καταγινόμενος μερικῶς περὶ τῶν οἰκιακῶν αὐτῶ ἀνωφελῶν χρεῶν, δὲν ἐγνώριζε πλέον πατρίδα.

Ἐπρεπε λοιπὸν ὁ κατακριθεὶς καὶ ἐξοστρακισθεὶς καὶ φυγαδευθεὶς Θρασύβελος, νὰ ἔλθῃ νὰ συντρέψῃ τὰς ἀλύσεις ἡμῶν. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴν ὀπλίσθῃ καὶ κατὰ τῶν παθῶν ἡμῶν, ὥσπερ κατὰ τῶν τυράννων, δὲν ἐφάνημεν καὶ ἡμεῖς ἀρκε-

τοὶ εἰς τὸ νὰ ὠφεληθῶμεν ἐκ τῆς μεταβολῆς,
 τῆς ἐκ τῆς ἀνδρείας αὐτῆς ἡμῖν προσγεγονείας.
 Ἐπειδὴ καὶ τί ἐχρησίμευσεν ἡμῖν ἡ ἀνάγκησις τῆς
 προτέρας ἡμῶν διοικήσεως, ἀφ' ἧς τὰ διεφθαρ-
 μένα ἤθη ἡμῶν ἔχον συνθλάσει καὶ αἰονατήσαι
 πᾶν μέσον βοηθητικόν; Ὡς Θρασύβουλε! πολλῷ
 μᾶλλον ἢ δόξα σε ἤθελεν γῆναι λαμπροτέρα, ἂν
 ἐκ δευτέρου εὐεργετῶν τὴν πατρίδα σε, ἤθελες
 καταστήσῃ αὐτὴν νὰ χαίρῃται τὰ πρότερα! ἔπρε-
 πε γὰρ νὰ ἐξοπλίσῃς τὰς χεῖρας σε καὶ κατὰ
 τῶν παθῶν ἡμῶν, καὶ νὰ ἀποξενώσῃς ἡμᾶς τῶν
 τρυφῶν, διὰ νὰ φανῶμεν καὶ ἡμεῖς ἄξιοι τῆς
 ἐλευθερίας.

Τελευταῖον ἡ ἐσχάτη δυστυχία μιᾶς δημοκρα-
 τίας εἶναι, ἡκολέθῃ ὁ Φωκίων λέγων, ὅτε οἱ
 πολῖται συνεθίσαντες τὴν ἐντροπὴν, θεωρῶσι τὴν
 δόξαν ὡς μίαν ματαίαν χείμαιραν, φέροντες ἀνυ-
 ποσόλως τὴν ἀτιμίαν. Ἄν μία κρητικὴ φιλοσο-
 φία ἐξ ἴσος οὐκ ἐπὶ ἐπιβλέπει ἓνα Ἡρώα, κα-
 θὼς καὶ ἓνα ἀπλῆν τίμιον ἄνθρωπον, ὑποτάμ-
 ναν, ἀγαπητέμῃ Ἀριστεία, ἥδη τὸ πᾶν ἐκεί οἱ

λίθριον. Ἡ δημοκρατία βέβαια δὲν θέλει θρυ-
 βῆται ὑπὸ ὀρμητικῶν σπαραγμῶν, ἐπειδὴ καὶ τὰ
 ἰδιώματα τὰ ζωπυρῶντα τὴν ψυχὴν διὰ τινος
 ἐξύγης καὶ ὑψώσεως, ἐκεί πλέον λείπεται. Σὺ ὁ-
 μως φοβῶ τὴν τοιαύτην δολερὰν γαλήνην. Ἰδὲς
 ὅτι ἡ ἀλήθεια ἐκεῖ ἐκ τῶν καρδιῶν ἐξέλειπε,
 καὶ τὸ ψεῦδος πάντες ἐν χεῖλεσι φέρουσιν. Ἐπει-
 ὴ καὶ οἱ πολῖται ὄχι μόνον ὅτι ἀπλῶς ἐιαχο-
 λῶνται εἰς μίαν ποταπὴν φιλοκέρδειαν, ἀλλὰ καὶ
 αὐτὴν τὴν ψυχὴν καὶ διάνοιαν αὐτῶν προσήλω-
 σαν. Ἐκεῖ θέλεις ἰδεῖς τὴν προσεζεύοντα νὰ δολο-
 φρονῶσιν ὁ εἰς κατὰ τῆς ἑτέρας. Τὸν φιλότιμον ἀγω-
 νιζόμενον παντοίαις διαβολαῖς, πῶς νὰ ἀμαυρώσῃ
 τὴν δόξαν τῆς ἀνταγωνισῆς αὐτῆς, καὶ νὰ ἀπω-
 λείψῃ αὐτὸν, ἐπὶ σκοπῶ διὰ νὰ μὴ φαίνεται καλ-
 λήτερος αὐτῆς. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, θέλεις ἰδεῖς τὰ
 πνεύματα τῶν πολιτῶν βεβυθισμένα ἐκ τῶν αἰ-
 χρῶν ἐλαττωμάτων εἰς ἕνα θανατηφόρον λίθαρ-
 γον, χωρὶς νὰ προβλέπηται ἐλπίδα σωτηρίας.

Ἐπὶ τέτοις τοῖς λόγοις, ἀγαπητέμε Κλεό-
 φανες, ὅπως ἐπαράξαινον τὴν εἰκόνα τῆς παρῆ-

σης ἡμῶν κατασάσεως, ἐγὼ καὶ ὁ Ἀριστείδης, ἐβυσ-
θίσθημεν εἰς βαθυτάτην θλίψιν, νομιζόντες
ὅτι ἤδη ἀκόσμεν τὴν ἀπόφασιν τῆ θανάτου τῆς
πατρίδος ἡμῶν. Ἐγὼ ὅλος ἔντρομος γειόμενος
ὑπελάμβανον τὸν ἑαυτόν μου καταποντισμένον εἰς
τὴν ἄβυσσον, ἔνθεν μήτε οἱ ἄνθρωποι, μήτε οἱ
Θεοὶ ἀκούσει βοῶντος μου. Ὁ ἴσιος ὁ Φωκίων, ὡς
εἶδε τὴν αἰδησιν περὶ τῶν ἐλαττωμάτων ἡμῶν
ζωηρῶς ζωγραφισμένην ἐν τῇ ὄψει ἡμῶν, ἐκπλαγεὶς
διέκοψε τὸν λόγον, καὶ ἀναβλέψας πρὸς τὸν ἔρα-
νον, καὶ πάλιν κίψας τὰς ὀφθαλμούς ἐπὶ τὴν γῆν
ἐφαίνετο καὶ αὐτὸς βεβυσθισμένος εἰς θλιβερωτάτης
συλλογισμῆς. "Απειραι εἶαιαί εἰδῆαι μοὶ ἐπανήρχοντο
καταθλίβεσαί μου τὸν νῆν, καὶ ἐδόησα, ἀφανίσθη-
μεν λοιπόν! "Ω Ἀθηναὶ γλυκυτάτη μου πατρίς,
πῶς τρέχεις ἢ ἰδίᾳ εἰς τὸν ἀφανισμόν σου! Ποία
ἰχυρὰ χεῖρ νὰ σὲ βασιάξῃ, κεκλιμένην ἔσαν εἰς
τὸν κατήφορον τῇ ὑπὸ τῶν ποδῶν σου κείμενς ὀρυ-
κτῇ βαράθρῃ; "Ω Ἀθηναί! τάχυνον εἰς βοήθειαν
ἡμῶν! ἀλλ' ἔχι, τῆτο οὖν γίνεται. Ἡμεῖς παρορ-

γίσαμεν τὴν μοκροθυμίαν τῶν Θεῶν, διὰ τῆτο καὶ αὐτοὶ πλέον ἐκ ἀκέραιον ἡμῶν.

Ω! Φωκίων, Φωκίων! ἐφώναξεν ὁ Ἀριστείας, λοιπὸν ἐπλησίασεν ἡμᾶς ἡ πεπρωμένη; ἄρα ἐβλήσεις τῶν Θεῶν εἶναι, ὅπως αἱ Ἀθηναὶ πλέον νὰ μὴ σώζονται; ἡ πόλις ἡ πλήρης ὑπομνημάτων, ἐγειγεργμένων εἰς δόξαν τῶν προπατόρων ἡμῶν; ἡ πόλις, ἐν ᾗ ὁ Φωκίων ἐτι κατοικεῖ, ἔχει νὰ κατεδαφιδῇ νὰ γίνῃ σωρὸς ἐρείπιων, ἢ νὰ τρέφῃ ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς δόλους, ὑποχειρίους εἰς ξένους; τὰ ἐλαττώματα ἡμῶν μεγάλα εἰσὶ, ναὶ, καὶ ὑπερβολικά, ἀλλ' ἄρα ἡ ἄπειρος εὐσπλαγχνία τῷ Θεῶν δὲν ὑπερβαίνει αὐτά; θέλουν ἄρα ἐγκαταλείψει ἡμᾶς ἐς τοσῶτον, ὥστε ὁ Φίλιππος....; ὄχι Φωκίων, ὄχι. Οἱ Θεοὶ δὲν θέλουν εὐδοκήσῃ εἰς τῆτο. μήτοι οἱ Ἀθηναῖοι ἔχουν πλείονα ἐλαττώματα καὶ πλάνην, ἀπὸ τῆς ὅτι ἐγὼ εἶχον πρὸ ἑξ ἡμερῶν; διατὶ, ὡς ἐγὼ, δὲν ἔρχονται καὶ αὐτοὶ εἰς ἑαυτὸν; ἀλλ' ἀφ' ἧς ἀναζωπύρωσες ἐν ἐμοί, ὦ Φωκίων, τὴν πρὸς τὴν ἀρετὴν ἀγάπην, ἀνακάλεσον λοιπὸν διὰ τὸ ὄνομα

τῶν Θεῶν καὶ τῆς γλυκυτάτης σε πατρίδος, καὶ
τὴν ἐλπίδα εἰς αὐτήν.

Ὡς Ἀριεΐα, ἀπεκρίθη ὁ Φωκίων περίλυπος.
Τῆτο δηλοῖ νὰ σὲ κολακεύσω, καὶ νὰ σοὶ δώσω
μίαν τυφλὴν παρηγορίαν, κοινῶς χεδὸν πολιτευ-
ομένην ἐν Ἀθήναις, δι' ἧς καὶ οἱ Θεοὶ μωραί-
νουν, ἔς ἔβλονται ἀπολλέσαι ἀσυγγνωμόνως. Ἄν
ἤθελεν ἐγερθῇ ἐξ ἡμῶν καὶ τύραννός τις κατα-
βάλλων ἡμᾶς ὑπὸ τῆς πόδας αὐτῆς, καὶ κελεύων,
ὅτι ὁ χρυσὸς, ὁ ἄργυρος, ἡ πολυτέλεια καὶ αἱ
ἡδοναὶ νὰ ἀναφέρονται εἰς αὐτὸν, τὰ πνεύματα
ἡμῶν ἐκ τῆς ἐκλείψεως τῶν ἡδονῶν ἀμελῶς δια-
κείμενα, ἐδόλως θέλουν ἰχύσει εἰς τὸ νὰ ἀν-
δραγαθισθῶσι, καὶ νὰ ἐξυπνήσωσιν ἀπὸ τῆς λι-
θαργικῆς αὐτῶν νόσος. Παρῆλθεν ὁ καιρὸς τῆς
ἐλπίδος. Ἐἰ μὴ ἂν τις Λυκῆργος ἤθελε φανῇ,
διὰ νὰ ἐξοστρακίσῃ διὰ τῆς ἀγίας δυναστείας αὐτῆς
τὰ ἐλαττώματα ἡμῶν (*).

(*) Ὁ Λυκῆργος δὲν ἦν ἐκλεγμένος παρὰ τῶν Σπαρτιάτων
διὰ νὰ ἐκδύσῃ αὐτοῖς νόμους, ὥσπερ ὁ Σόλων παρὰ τῶν
Ἀθηναίων. Ἀλλ' αὐτὸς ἐσοχάσθη νὰ ἐκβῇ εἰς πρᾶξιν

Ἐπεθύμην, ἀγαπητέμῃς Κλεόφανες, νὰ εἶσιν αὐτόπτης μάρτυς τῶν φρονημάτων, τῶν ἐκ τῶν ὁμιλιῶν τῆ Φωκίως ἐμφυτευθέντων ἐν τῇ καρδίᾳ τῆ Ἀριστείας. Ἐγὼ μετὰ εὐχαριστίας ἔβλεπον τὰς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς τὰς πεπυρωμένους, τὰς μὲν εἰς τὸν ἔρανον ὑψωμένους, τὰς δὲ εἰς τὸν Φωκίωνα σρεζομένους, τὰς λογισμὸς ἀσυντάκτως χηματιζομένους ἐν τῇ ὄψει αὐτῆς, καὶ ὁμιλῆντος διακεκομμένους. Πῶς εἰδύναμαι ἐγὼ,....; ὦ Λυκῆργε.....! Ἐγὼ ἤθελα σπεδάσω..... Ἡθελα τολμήσω..... Ἡ σωτηρία τῆς πατρίδος δὲν εἶναι παντελῶς ἀπελπισμένη. Σὺ ὦ Φωκίον, προσέθετο ἀσπαζόμενος τρυφερῶς αὐτῆς τὰς χεῖρας, σπλαγχνίδητι τὰς δυσυχεῖς συμπολίτας σε, καὶ ἀπάντησον αὐτὰς ἀπὸ τῆ ἀφανιοῦς. Γίνε ἡμέτερος Λυκῆργος. Διατὶ νὰ μὴ δεῖ-

τὸν σκοτόν τε διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν ὑποχρεθέντων αὐτῶν τριάντων πολιτῶν τὴν ἐαυτῶν σύμφωνον γνώμην, ἐξ ὧν οἱ εἰκοσι ὀκτὼ ἦσαν αὐτῷ πιστοί, ἔς καὶ ἐδιώρισε νὰ παρρησιασθῶσιν εἰς τὴν Λεωφόρον ὀπισμένοι, καὶ ἔτιως ἐκφοβήσας τὰς ταραχοποιὰς, ἐδημοσίευσεν ἐκεῖ τὰς νόμους ταύτας. Ἰδὲ τὸν εἶον τὸ Λυκῆργον ἐν τῷ Πλάτῳ.

χθῆς καὶ σὺ τὴν σήμερον ἐν Ἀθήναις τοῖστος,
 ὥς ποτὲ αὐτὸς ἐν τῇ Λακεδαίμονι; Αὐτὸν τὸν
 νομοδότην, ᾧτινι ἡ Ἑλλὰς ὀφείλει ἔξ αἰώνων
 εὐτυχίαν; ἤθελε τὸν σεβώμεθα ἡμεῖς τὴν σήμε-
 ρον διὰ ἄνδρα σοφώτατον, ἂν αὐτὸς δὲν ἐδείκνυε
 τοσαύτην γενναϊότητα, ὥς νὰ διᾶσῃ τὰς Λακε-
 δαιμονίους νὰ ἐνηγκαλιῶσι τὴν δπαισσύρην καὶ
 τὰ καλὰ ἥθη; Ὁμῶς καὶ σὺ, κατὰ τὸ παρί-
 δειγμα αὐτοῦ, διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν Ἀθηναίων.
 Ἡ ἀρετὴ ἀκόμι δὲν ἐσβύβη παντελῶς ἐν ταῖς
 καρδίαις ἀπάντων. Ἐπεὶ τὸ ποιητέον. Ἡ Φιλίπ-
 πος Νικοκλῆς θέλει σοὶ εἶναι συνεργός, καὶ ἐγὼ
 δὲν δειλιῶ εἶδένα κίνδυνον. Θέλεις εὖρεῖς προσέτι,
 ὥς καὶ ὁ Λυκῆργος, τὰς τριάκοντα συμπράκτο-
 ρας πολίτας. Ὁμῶς ἐγὼ βλέπω καὶ δὲν δύνα-
 μαι νὰ κινήσω τὴν καρδίαν σε εἰς ὅκτον. Μή-
 ποτε τὸ πρὸς τὰς νόμους σέβας, τὰς ἤδη ἀνυπάρκ-
 τας, σὲ ἐμποδίζει; ἢ φοβεῖσαι μὴ γίνῃς ἄρπαξ τῆ
 δικαίης;.....

Οὐχί, ἐχί, ἀγαπητέμς Ἀριστεία, ἀπεκρίθη
 αὐτῷ ὁ Φωκίων, τὸ γνωρίζω, ὅτι ἐκῶς ὅπως

ἀρπάζει μίαν ἐξουσίαν ἐν συντόμῳ διὰ πρὸς καιρὸν, ἐπὶ τέλει, εἰς τὸ νὰ ξερεώσῃ καὶ ἀσφαλίσῃ τὴν κοινὴν ἐλευθερίαν, δὲν εἶναι τύραννος. "Ὅτε ὁ νόμος βασιλεύει, ἕκαστος πολίτης ὀφείλει νὰ ὑποτάσσῃται αὐτῷ. "Ὅτε δὲ ὁ νόμος ἐκ ἰσχύει, καὶ τὸ κοινὸν εἶναι διασκορπισμένον, τότε ἐπειδὴ πᾶς τις πολίτης γίνεται, προεξῶς, καὶ οἰκιοποιεῖται πᾶσαν τὴν ἐξουσίαν, τὴν παρὰ τῆς δικαιοσύνης παραχωρημένην, ὀφείλει νὰ ἔχῃ καὶ διὰ κορυφαῖον αὐτῆς νόμον τὴν σωτηρίαν τῆς δημοκρατίας. Ὁ Θρασύβουλος ἀπαλλάξας ἡμᾶς τῆς ζυγῆς τῶν τριάκοντα τυράννων, ἔγινεν ἄξιος ἀθανάτης δόξης. Δὲν εἶναι ἀμφισβολία ὅμως ὅτι ἤθελεν ἦναι ἀνώτερος, ἢ ἐλευθέρωνεν ἡμᾶς καὶ τῆς τυραννίδος τῶν ἀπείρων παθῶν, τῶν σκληροτέρων καὶ αὐτῆς τῆς Κριτῆς.

Πρὸς τέτοις δὲ καὶ τὰ ἡμέτερα δεινὰ, δὲν σοὶ εἶναι ἅπαντα γνωστὰ, ἐπειδὴ ἐγὼ ἰσορῶν σοὶ τὰς διαφόρους νόσους, τὰς τὴν δημοκρατίαν τραυματίζουσας, δὲν σοὶ ἀνέφερον, ἀγαπητέ μου Ἀριστεία, ὅτι εἰς καὶ πινες περιστάσεις, εἰ καὶ κατὰ τινὰ

τρόπον πρὸς τὴν δημοκρατίαν εἶναι, πλὴν δύναται νὰ ᾔῃαι διὰ αὐτὴν πολλὰ ἀξιοθρήνητοι. Δηλαδή, ὅπῃ εἰ μόνον τὰ ἴδια ἐαυτῆς ἐλαττώματα ἢ δημοκρατία εἶναι ὑπόχρεως νὰ φοβῆται, ἀλλ' ἐν ταυτῷ καὶ τὰ τῶν γειτόνων. Τῆς εἶναι τὸ ὅλον ὅπῃ ἀκαταπαύτως μὲ ταράττει περὶ τῆς πατρίδος ἡμῶν, ἐπειδὴ καὶ βλέπω πάσας τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος διαλογιζομένας τὸν ἀμοιβαῖον αἰφανισμόν αὐτῶν, ἐν καιρῷ ὅπῃ πρὸ πυλῶν ἤδη ἔχομεν τὸν φιλότιμον καὶ τρομερὸν ἐχθρὸν, ἀναμένοντα πρόφασιν τινὰ, διὰ νὰ λάβῃ μετοχὴν εἰς τὰς ὑποθέσεις ἡμῶν, καὶ ἔτω νὰ καταδελώσῃ ἡμᾶς. Τῆςτο πρέπει νὰ φοβηθῶμεν, μήποτε θέλοντες νὰ λυτρώσωμεν τὴν δημοκρατίαν, γίνωμεν ὄργανον τῆς φιλοτιμίας αὐτῆς. Μια μεταβολή, ὡς ποτὲ ἐκείνη τῇ Λυκέρῳ ἐν τῇ Λακεδαίμονι, δὲν κατορθῆται χωρὶς νὰ θορυβηθῶσιν κατ' ὑπερβολὴν τὰ πνεύματα. Καὶ γὰρ ἀνακαλεμένων τῶν καλῶν ἡθῶν, δια ἀντίστασις, νομίσεις, δὲν θέλει προέλθῃ ἐκ τῶν διεφθαρμένων πολιτῶν; αὐτοὶ θαρσύνοντες εἰς τὴν προασίαν τῶν

γειτόνων ἡμῶν, τῶν ζηλοτιπῶν καὶ ἀνησυχῶν,
ἀναμφιβέλως θύλασι βῶσι, ἐπὶ λόγῳ τυραννίας,
παραποιέμενοι πρὸς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν
Μακεδονίαν. Οὐδὲ Φίλιππος ἐπὶ προφάσει ὑπε-
ρασπίσεως τῶν πολιτῶν, καὶ καταπαύσεως τῆς
θουρίας, εὐρύνει τὰς πύλας ἡμῶν ἀνεωγμένας πα-
ρὰ τῶν δωροδοκισμένων παρ' αὐτῷ δυστρόπων πο-
λιτῶν, φίλων μὲν αὐτῷ, ἐχθρῶν δὲ τῆς ἀρετῆς,
θέλει εἰσελθεῖν εἰς τὴν Ἀττικὴν. Ἐνθα περιποι-
έμενος τὰς αἰτίας καὶ κακότηεις, πρὸς ἐπίδειξιν
εὐμενείας, θέλει σερεῶσι τὴν δεσποτείαν αὐτῷ
ἐν Ἀθήναις.

Ἡμεῖς ὄντες αδύνατοι, καὶ διεφθαρμένοι μὲν
ἐσωτερικῶς, ἀπειλημένοι δὲ ἐξωτερικῶς, πρέπει
νὰ συστήσωμεν ἓν σύστημα πολιτικῆς, ἀρμόζον τῇ
νῦν ἡμετέρᾳ καταστάσει. Ἄλλ' ἢ κατάστασις ἡ-
μῶν τοιαύτη εἶναι, ὅπως μία δρασικὴ ἐπιχείρησις
θεραπείας, εὐκόλως δύναται νὰ ταχύη τὸν ἀ-
φανισμόν ἡμῶν. Εἰς ἄλλον καιρὸν, καὶ εἰς ἄλ-
λας περιστάσεις ἴσως νὰ διορθωθῶμεν. Τέτοις ἔνε-
κα καὶ παρακαλῶ τὰς Θεάς, ἵνα ὁδηγήσωσιν

ἡμᾶς εἰς ἐπίγνωσιν σωτηρίας, καὶ ἐλπίζω ὅτι
 εἰστανέσωσιν ἡμῶν. Ἡ δύναμις τῶν Μακεδόνων,
 ἡ ἐκπλήττιστα ἡμᾶς, φέρεται ἐπὶ μιᾶς βίας
 εὐθραύς. Ἡμεῖς ὦν ἀναμένοντες τὴν Μακεδο-
 νίαν νὰ ἐκπέσῃ εἰς τὸ σκότος, ἐξ ἧς ὁ Φίλιππος
 ἐξήγαγεν αὐτήν, ἃς διαλογιζόμεθα περὶ τῆς συν-
 τηρήσεως ἡμῶν, καὶ ἃς μένωμεν εὐχάριστοι ὅπῃ
 δὲν ἀφανιζόμεθα παντελῶς, ἀλλ' εἰς ἔλλειψιν
 ὅλων τῶν λοιπῶν ἀρετῶν, ἃς ἔχομεν τῆσλάχι-
 σον τὴν μετριοφροσύνην καὶ φράνησιν. Πόσον μὲ
 φοβίζει ἡ ὀξύτης τῆς εὐγλωττίας τῆς Δημοθέους!
 ἂν αὐτὸς ἐξ ἀτυχίας ἐξυπνήσῃ ἡμᾶς ἀπὸ τῆς
 ὕπνου, καὶ φέρῃ ἡμᾶς εἰς τινα ἀκμὴν μέθης
 ἢ ὀργῆς, διὰ τὰ κηρύξωμεν πόλεμον κατὰ τῆς
 Μακεδονίας, τότε πλέον ἀφανιζόμεθα. Αἱ ἀνω-
 φελεῖς αὐτῆς παρακινήσεις, πῶς νὰ καταπέσῃ ἡ-
 μᾶς καὶ νὰ διαγείρῃ ἐν ἡμῖν φρόνημα ἀρετῆς τι-
 νός, δὲν ἔπρεπεν ἄρα νὰ δώσωσιν αὐτῷ νὰ γνω-
 ρίσῃ, ὅτι αὐταὶ μίαν ὀργὴν μόνον δύνανται νὰ
 ἐξάψωσιν ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι ἡμεῖς δὲν ἔχομεν τὴν
 τύχην εἰς τὸ νὰ δουλωθῶμεν νὰ φυλάξωμεν διὰ

πολὺν καιρὸν αὐτὸ τὸ πάθος; ὥς ὅτι, ὅλον ἡ-
κῆνο ὅπῃ ἡ ἀνδρεία, ἡ Φρόνησις καὶ τις ἐγκρά-
τεια ἀπαιτῇ, κρίνεται παρ' ἡμῖν προπέτεια.

Ἴδιον ἔσται τῶν παθῶν, τὸ νὰ φαίνωνται
ἄλλοτε καὶ νὰ ἐνεργῶσι ἐν τινὶ εἶδει ἐνθουσιασμῶ,
ἐπεισὴ καὶ οἱ μικρόφυχοι καὶ φιλάργυροι καὶ λοι-
ποὶ, ἔχουσι καὶ αὐτοὶ τὰς ἑαυτῶν ὥρας, καθ'
ἃς δέκνυνται ἀδρεῖοι καὶ πολυδάπανοι, δὲν πρέ-
πει ὅμως εἰς αὐτὰ νὰ θεμελιώμεθα. Τὸ πάθος
μεθ' ὅσης περισσοτέρας τῇ χαρακτῆρος αὐτῇ ὁρ-
μῇ ἐξέρχεται, μετὰ τοσαύτης προθύμως πάλιν
ἐπιστρέφει. Διὰ νὰ ἐάλωμεν δὲ θεμέλιον ἐπὶ τὰ
πάθη ἡμῶν, πρέπει πολλάκις αὐτὰ νὰ ἀναφθῶσι
καὶ νὰ σβυθῶσι, καὶ ἔτω νὰ λάβῃ εὐκαιρίαν καὶ
ἡ ψυχὴ ἡμῶν νὰ οἰκιωθῇ μετὰ τῆς συ-
νηθείας. Διότι αἱ νέαι συνηθεῖαι εἰσὶν εὐ-
μετάτρεπται, ἀλλ' αἱ μέτριοι δοκιμαί, καὶ αἱ
συχναὶ ἀναδευτερώσεις ἐνιχύουσιν αὐτάς, μία ὁ-
μως ἰχυρὰ ἀπάντησις ἐναντία, ἐξεθενεῖ αὐτάς.
Ἐκ τῆς καὶ συμπεραίνω ὅτι κατὰ τὸ παρὸν,
τὰ πάθη ἡμῶν δὲν δύνανται νὰ θώσωσιν ἡμῖν

ἐδεδείκναι. Ἡ τύχη, λέγουσι, πιθανὸν νὰ
 σαθῇ διὰ ἡμᾶς εὐκληρος. Πλὴν τὴν τοιαύτην
 εὐδαίμονα τύχην, πρέπει νὰ ἐλπίζῃ μία χρηστού-
 θης δημοκρατία, ἥτις γνωρίζει πῶς νὰ ὠφεληθῇ
 ἐκ τῆς εὐνοϊκῆς τύχης. Ἐγὼ συχ αἰεὶ λέγω τοῖς
 Ἀθηναίοις, οἷς δὲν εἶδε πλέον ἐκεῖνο τὸ γένος,
 τὸ ποτὲ θριαμβεῦσαν κατὰ τῶν Ἀσιατικῶν δυ-
 νάμεων. Πάντοτε ἐναντιῆμαι κατὰ τῆς προπε-
 τῆς πολιτικῆς τῆς Δημοδένους, καὶ συμβουλεύω
 τὴν εἰρήνην, ἐπειδὴ καὶ ὁ πόλεμος διὰ ἡμᾶς, εἶ-
 ναι ὁ ἀφανισμὸς ἡμῶν. Ὅς ἐξακριβώσωμεν τὰς
 δυνάμεις ἡμῶν, ἢ νὰ εἴπω κατ'ἰδιότητα τὴν ἀδυ-
 ναμίαν ἡμῶν, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἡμεῖς ἰχυροὶ, τῆ-
 λάχιςον ὥς σαθῶμεν τρόπον τινὰ ἔμφρονοι, εἰς
 τὸ νὰ ἡμεῖς φίλοι μετὰ τῶν ἰχυροτέρων.

Ὁ Φωκίων, μετὰ τῆς τῆς τελευταίας
 καὶ χθαραλοτέρας τῇ Φωνῇ παρὰ τὸ πρῶτον
 προφερθέντας λόγους, ἐσιώπησε. Μετ' ὀλίγον δὲ
 ἀναβλέψας πρὸς Ἀθῆνας, ἔνθα ἡμεῖς ἐπλησιάζ-
 αμεν, ἐνεπλήθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ δακρύων.
 Πόσον εὐγλωττα εἶναι, ἀγαπητέμε Κλεόφανες!

τῇ μεγάλῃ ἀνδρὸς τὰ δάκρυα! Ἀναλαβὼν δὲ
 πάλιν τὸν λόγον ὁ Φωκίων, ἠκολούθει λέγων.
 Σὺ ὦ Ἀριστεία, εἶσαι νέος, ἀλλ' εἴθε οἱ Θεοὶ νὰ
 μὴ συγχωρήσωσι, νὰ γινῇς μάρτυς τῶν δυσυχιῶν,
 ἐπεὶ ἀπειλᾷς τὴν πατρίδα ἡμῶν. Ὅποιον ὅμως
 καὶ ἂν ᾔθελεν ᾗναι τὸ μέλλον, σὺ ὀπλίσθῃς τὴν
 σόφρονα σταθερότητα, καὶ μὴν ἐγκαταλείψεις
 ποτὲ τὴν δημοκρατίαν, μάλλον δὲ διηκόνει αὐτῇ,
 γινόμενος ἀπὸ τῆς σήμερον παράδειγμα τῶν κα-
 λῶν ἡθῶν πρὸς τὴν ἀχαλίνωτον νεότητα, ἥτις
 ἀντὶ τῆς νὰ ᾗναι τὸ ἐδραῖωμα τῆς ἑαυτῆς πατρί-
 δος, αὐτὴ ἐξ ἐναντίας προέχει αὐτὴν εἰς ἀπει-
 πσίαν. Ἄν ὅμως ποτὲ αἱ συμβελαί σὲ Ἀριστεία
 εἰσακκοῦσιν, ἢ καὶ λάβῃς εἰς χεῖρας τὸ πηδάλιον
 ταύτης τῆς Νηὸς, εἰς ἣν πανταχόθεν τῶν με-
 ρῶν τὸ ὕδωρ εἰσδύλλει, μὴ μακρύνῃς τῇ Διμένε,ς,
 μηδὲ ἐξέλθῃς εἰς τὸ πέλαγος, προτὲς ἐπισκηνάσῃς
 αὐτήν. Ἄν εὐδοκίᾳ τῶν Θεῶν αἱ περιστάσεις ἡ-
 μῶν ἀλλ' ἀξῶσι μορφὴν ἐπὶ τὸ κρεῖττον. Ἄν οἱ ἴδιοι
 ἡμεῖς λάβωμεν συζολὴν αὐτοὶ πρὸς ἑαυτοὺς, καὶ
 ἀποσφραφῶμεν τέλος πάντων τὰ ἐλαττώματα ἡ-

μῶν, καὶ ἂν ἡ Πρόνοια εὐδοκήσῃ νὰ γινῇς Λυσιφ-
 γος τῶν Ἀθηνῶν, μέμνησο ἀγαπητέ μου Ἀριστεία
 τῶν νεθεσιῶν, τῆς πρὸς σὲ εἰλικρινεῖς εὐνοίας μου.

Ἔχε πάντοτε πρὸ ἀφθαλμῶν καὶ τῆτο, ὅ-
 τι οἱ νόμοι ἄνευ τῶν καλῶν ἡθῶν δὲν ὠφελῶ-
 σιν, ὅτε ἰχύσῃ. Μὴν ἀμνημονεῖς ποτὲ, ὅτι αἱ
 οἰκιακαὶ ἀρεταὶ εἰσὶν αἱ συζήνυσσαι ἐν τῷ κοινῷ τὴν
 χρησοῦσθαιαν. Ἔσο βέβαιος, ὅτι μόνη ἡ ἀρετὴ κα-
 θίσει τὴν ἐπιμράτειαν εὐσαθῇ καὶ ἀνθηρᾷ.
 Ἡ δὲ φιλοτιμία, ἀδικία, διαβολαί, μηχανουργίαι,
 πλῆστη, εἰα καὶ ἡ δυναστεία, εἰ καὶ ἄλλοτε κατὰ τὸ
 μᾶλλον καὶ ἥττον εὐδοκιμῶσι, πλὴν πάντοτε προ-
 σκαίρως, καὶ ἀκολέθως ἐπιβλαβῶς. Τοῖστω τρό-
 πῳ Ἀριστεία, ὁδηγέμενος ὑπὸ τέτων τῶν κανό-
 νων, θέλεις γνωρίσεις χωρὶς δισταγμῶ τὴν πολιτι-
 κὴν, ὅτι εἶναι μία ἐπισήμη ἀσφαλὴς καὶ εὐκόλος.
 Εἰ δὲ ἐξ ἐναντίας καὶ ἀμελήσεις αὐτῶν, ἀμέ-
 σως θέλεις ἰδεῖς νὰ ἀναφύωνται δυσαρέσκαια μία
 μετὰ τὴν ἄλλην. Ὅτε ἡ πολιτικὴ καταγίνεται
 ἐν τῷ ἐσωτερικῷ, ἀντιπαλαίωσα τῶρα ἐνί, καὶ

τώρα ἐτέρῳ ἐλαττώματι, τὶς ἢ χρεία νὰ ἔλκῃ
 ἢ νὰ διοικῇ μετὰ ἀπειλῆς τὸν πολίτην, μήτοι
 αὐτὴ δὲν ἐξαρκεῖ νὰ ἐκτελέσῃ ἐν τῷ κοινῷ τὰ
 δέοντα; Ὅτε δὲ πάλιν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἐπιχει-
 ρεῖ νὰ δικαιολογῇ μίαν δυναστείαν, διὰ μέσς νεω-
 σὶ ἐφευρεμένης ἀπάτης, ἢ νὰ ἀποκαλύπτῃ ἓνα
 δόλον, διὰ μέσς ἐτέρου δόλου, τότε μόλις εἰς ὁ
 Θεὸς δυνηθῆται νὰ ἐξάξῃ αὐτὴν ἐκ τῆς λαθυ-
 ρίνθς, εἰς ὃν ἐπεριπλέχθη. Μίμνησο τέτων ἀ-
 πάντων, καὶ ἐπιμελῶ παντοίῳ τρόπῳ νὰ διορ-
 θώσῃς τὰ ἐλαττώματα τῆς δημοκρατίας, μὴν
 ἀπωλέσῃς μήτε μίαν σιγμὴν ἐς μάτην. Ἐπειδὴ
 εὐθύς ὅπῃ, εἰς τις τῶν ἐχθρῶν σε, ἀρχίζει νὰ
 οἰκιοποιῇται διαν δῆτινα ἀρετὴν, ὁ κίνδυνος πρὸ
 ὀφθαλμῶν ἐστὶ. Τρόμος μὲ περικυκλοῖ περὶ τῆς
 Ἑλλάδος, καὶ ἄκρα ἀνησυχία παρὰ ποτὲ περὶ
 τῆς μοίρας τῶν Ἀθηνῶν, ἀφ' ὅτε εἶδον, ὅτι ἡ
 δόκιμος φιλοτιμία τῆς Φιλίππς, ἐγύμναζε τὰς
 Μακεδόνας εἰς τὴν μετριοτήτα, εἰς τὸν κόπον,
 καὶ εἰς τὴν στρατιωτικὴν ἀσκήσιν.

Ἐφθασεν ἡ δημοκρατία νὰ γνωρίσῃ τὰ καθήκοντα αὐτῇ; σπένδασον παντοίῳ τρόπῳ νὰ παρακινήσῃς αὐτήν, εἰς τὸ νὰ ἐπιμελῇται αὐτὰ μετὰ πλείονος προθυμίας. Μὴν ἀμελήσεις ἐδόλως, ἐπειδὴ καὶ τὰ πάθη, οἷς σὺ ἀντιμάχεσαι, ἐδέποτε καταπαύσῃ. Ἀδύνατον τὸ νὰ ᾔναι τις ἐντελής ἐν πάσαις ταῖς ἀρεταῖς, διὰ τὸ νὰ μὴ δύναται νὰ ᾔναι ἕτε εὐτυχὴς ἐντελῶς. Ὁ προσκόπτων ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀρετῆς, ἀνεπαιδότητος φέρεται ὀπιθοφανῶς. Μὴν ἀφήσης τὴν ἀρρώστιαν νὰ διαδοθῇ εἰς τὴν ἐπικρατείαν καθ' ὅλα τὰ συμπτώματα αὐτῆς, καὶ ἔπειτα νὰ προβλέψῃς τὴν θεραπείαν, ἐπειδὴ καὶ τότε πλέον γίνεται ἀνίατος. Ἀλλὰ μᾶλλον φρόντιζε νὰ προλαμβάνῃς αὐτήν, ὥσάν ὅπῃ αὐτὴ προμηνύει ἑαυτὴν πάντοτε διὰ τινος συμπτώματος. Ἔσο βέβαιος ὅτι ἡμεῖς, τὲς κινδυνοδοσέρας ἐχθρὸς ἡμῶν, φέρομεν ἐν ἑαυτοῖς, ὅπῃ εἶναι τὰ πάθη ἡμῶν. Ἄν ἀγνοῇς τὸ κερφὸν καὶ ἐλικοειδὲς αὐτῶν ἑσάδισμα, θέλεις ἀπατηθῆς, ὡς ὁ ἀμελής στρατάρχης, ὁ μὴ πα-

πρατηρῶν τὰ πρατηγήματα τῷ ἐχθρῷ αὐτῷ. "Αὐ-
 δὲν σπεσδάξης τὴν πανῆργον διάλεκτον αὐτῶν,
 ὅταν αὐτὰ ὁμιλῶσι, σὺ θέλεις ὑπολαμβάνεις τὴν
 φωνὴν αὐτῶν, ὡς φωνὴν τῷ λογικῷ. "Αὐτὴν συμ-
 μαχίαν τῷ γειτόνι σε δὲν ἤμπορῆς κατ' ἄλλον τρέ-
 πον νὰ ἀποκτίσης. εἰμὴ τεχνιέντως, ἔσο βέβαιος,
 ὅτι ἡ τοιαύτη συμμαχία εἶναι εὐμετάβολος καὶ
 πάντοτε ἀμφίβολος. "Ελπιζε ἐπὶ τὴν συμμάχου
 σε, κατ' ὅσον εὖρας πρὸς αὐτὴν διαίκεσαι, καὶ
 κατ' ὅσον αὐτοὶ ἐμπιστεύονται εἰς τὴν δικαιοσύ-
 νην καὶ ἀνδρείαν σε. "Εν ἐνὶ λόγῳ, ἂν ἀγαπᾷς
 τὴν πατρίδα σε, καὶ ἐπιθυμῇς τὸ ὄφελος αὐτῆς,
 ἀγαθοποιεῖ πάντας.

Ἰδὲ Ἀριεῖα, ὅλον ἐκεῖνο, ὅπῃ ἀπαιτῆτο ἀπ' ἐμῶ
 νὰ σοι σαφηνίσω περὶ τῶν κεφαλαιωδῶν κα-
 νόων τῆς πολιτικῆς. Δὲν εἶναι ἀμφίβολία ὅτι
 αὐτὴ διὰ ἑνα πολιτικόν, δεῖται καὶ ἐτέρων πολ-
 λῶν καταλήψεων. Δὲ μὴν ἀμελήσεις τὴν ἀπό-
 κτησιν αὐτῶν. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γνωρίσῃ τις
 λεπτομερῶς τὰς τε νόμους καὶ τὰ ἥθη τῆς ἐαν-

τῆ πατρίδος, τῶν συμμάχων, καὶ κοινῶς ὅλων
 τῶν γενῶν, παρ' ὧν δύναται νὰ ἐλπίζῃ, ἢ νὰ φο-
 βῆται τί. Ἡ συναναστροφὴ ὅμως τῶν ἀνθρώπων
 θέλει σὲ ὁδηγήσῃ, πῶς νὰ πολιτεύῃσαι. Μὴ φαν-
 τασθῇς ποτὲ ὅτι ἡ πολυπείρία σε θέλει σοὶ δώσει
 ἔλα τὰ ἀναγκαῖα φῶτα. "Αν τόσον μόνον θέλῃς
 καταλαμβάνῃς, ὅσον εἶ εἰς, εἰς πᾶσαν σιγμὴν θέ-
 λεις ἀιδάνεσαι τὸ βᾶθος τῆς ἀμαθείας σε, ἂν
 τελέχῃς οὐκ ἔθελες ἀπατάσθαι ὑπὸ τινος ὑψη-
 λοφροσύνης. "Αν ἐρευνᾷς εἰς τὴν ἰσορίαν τὰς αἰ-
 τίας τῶν εὐτυχῶν καὶ δυστυχῶν περιζήσεων, θέ-
 λεις ἀποκτήσεις βεβαίαν καταλήψῃς. Τὰ παρελ-
 θόντα εἶναι ἐκὼν, ἢ νὰ εἴπω κατ'ἑλπίαν προέ-
 ρησις τῶν μελλόντων. Διάκρινε τὰς τε ἀρετὰς
 καὶ ἐλαττώματα ἐκάστου ἔθνους. Καὶ ὡς ὁ Ζεὺς
 κατὰ τὰς ποιητὰς, ἐσάθμιζε εἰς τὴν χρυσὴν
 πλάσινγκα τὴν μοῖραν τῶν δημοκρατιῶν καὶ τῶν
 Βασιλειῶν, θέλεις γνωρίσεις καὶ σὺ τὰ τε ἀγαθὰ
 καὶ φαῦλα, τὰ ἀναμένοντα πᾶσαν ἐπικράτειαν.
 Οὐδέποτε, ἀγαπητέ μου Ἀριστεία, θέλεις γίνῃ
 καλὸς πολίτης, ἂν ἀπὸ τῆ νῦν οὐκ προετοιμά-

σης σεαυτὸν, διὰ τὰ γνῆς ποτὲ ἄξιος προσεώς.
 εἰδότε μὴν ἐπιθυμήσεις ἐπαγγελμα, περὶ ᾧ
 δὲν ἔχεις τὰς ἀναγκαίας καταλήψεις, εἰς τὸ τὰ τὸ
 ἐκπληροῖς ὀρθῶς. Δὲν μένει καιρὸς μαθήσεως τότε,
 ὅτε ἀπαιτεῖται ἡ ἐκπλήρωσις· καὶ ὁ πράττων,
 χωρὶς πρότερον τὰ ἦναι εἰδήμων, ὁδηγεῖται παρὰ
 μόνης τῆς συνηθείας, συρομένης πάντοτε ὑπὸ τῶν
 παρελθόντων συμβάντων. Ἐπιθυμεῖς τὰ ἀπαθα-
 νατίσης τὴν διοίκησίν σε; ἐπιμελήθητι τὰ γνωρί-
 σης τὰ χρέη τῶν συμπρακτόρων σε, καὶ λοιπῶν,
 ὅσοι μετέχουσιν τῆς δημαγωγίας σε. Ὁ ἓνα μόνον
 κλόνον τῆς διοικήσεως γινώσκων, πάντοτε κα-
 κῶς θέλει δημαγωγεῖ. Ἀπόβλεπε πάντοτε μετὰ
 τῶν συντρόφων σε πρὸς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ὄφελος,
 καὶ μὴ, μεγαλαυχῶν, ζητήσεις ποτὲ παρ' αὐτῶν
 τὰ παραδράμωσι διὸν δῆτι μέρος τῆς ἐπαγγελμα-
 τος αὐτῶν, πρὸς σὸν ὄφελος μερικόν. Τέλος πάν-
 των φείδου, ἀγαπητέμμε Ἀριεῖα, τῆς ὑπόληψεώς
 σε. Δὲν εἶναι ἀρετὸν, τὸ τὰ εἶναι ὁ ἀρχηγὸς
 καλὸς ἄνθρωπος, ἀλλὰ πρέπει ὅπως καὶ ἡ ἀρε-
 τὴ αὐτῇ ὡσαύτως τὰ μὴν ἦναι πρὸς εἰδέναι ὑπο-

πτος. "Αν ὁ λαὸς σὲ σέβηται διὰ δίκαιον, ἔσο βέλ-
 βαιος ὅτι καὶ οἱ νόμοι, ὧν σὺ εἶ ὑπεργὸς, ἐν ταῖς
 χερσί σου θέλσιν εἶναι ἰχυροὶ, καὶ ἐν εὐκολίᾳ θέ-
 λεις συνεργεῖς τὴν κοινὴν εὐτυχίαν.

Τ Ε Λ Ο Σ .

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ.

Τυπωμένο.

Ἀνάγνωθι.

δημοκρατία

δημοκρατία

νεοτερισμῶν Φύλ: 43 σελ: 7

νεωτερισμῶν

τόπον - - - 44

20 τόσον

ἑσωτερικῶς - 47

15 ἑσωτερικῶς

αὐτῶν - - - 69

7 αὐτῶν

ἐνημερίν - - 80

3 ἐνημερίαν

ἐρύσσια - - 96

9 ἐρύσσειν

σποράς - - -

1 σποράς

ἐκκληρῶμεν - - 109

2 ἐκκληρῶμεν

γυναικῶν - - -

4 γυναικῶν

ἐγγρατείας - - -

18 ἐγγρατείας

ἐξςσίαζον - - 115

4 ἐξςσίαζον

ἦναι - - - 149

1 ἦναι

ἐπισροφῆς - - 190

10 ἐπισροφῆς

αὐτῶ - χολ - 195

6 αὐτῶν

ὕπ' ἑδενὸς - 216

2 ὑπ' ἑδερμιάς

εἶχε - - - 226

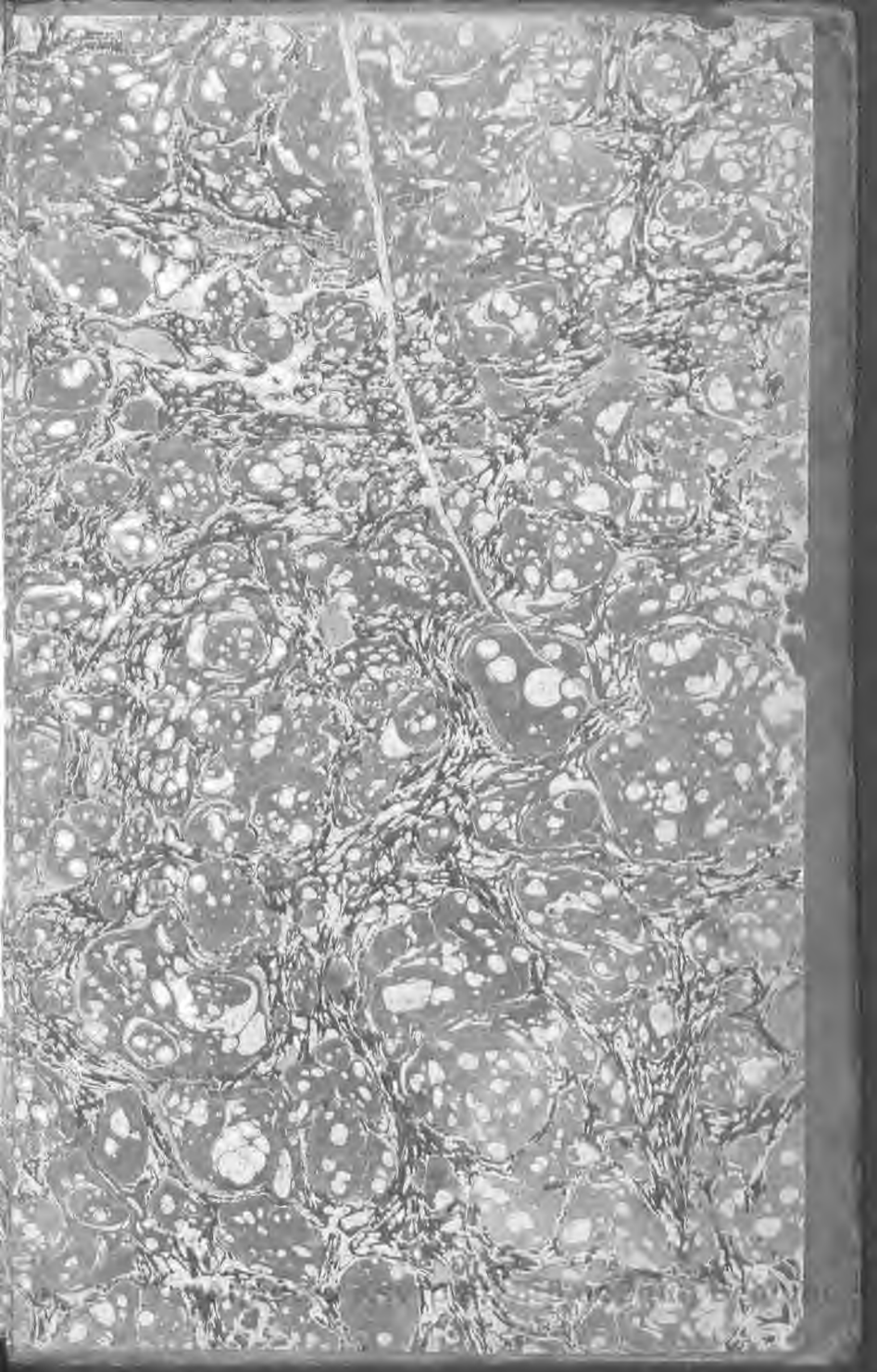
12 εἶχε

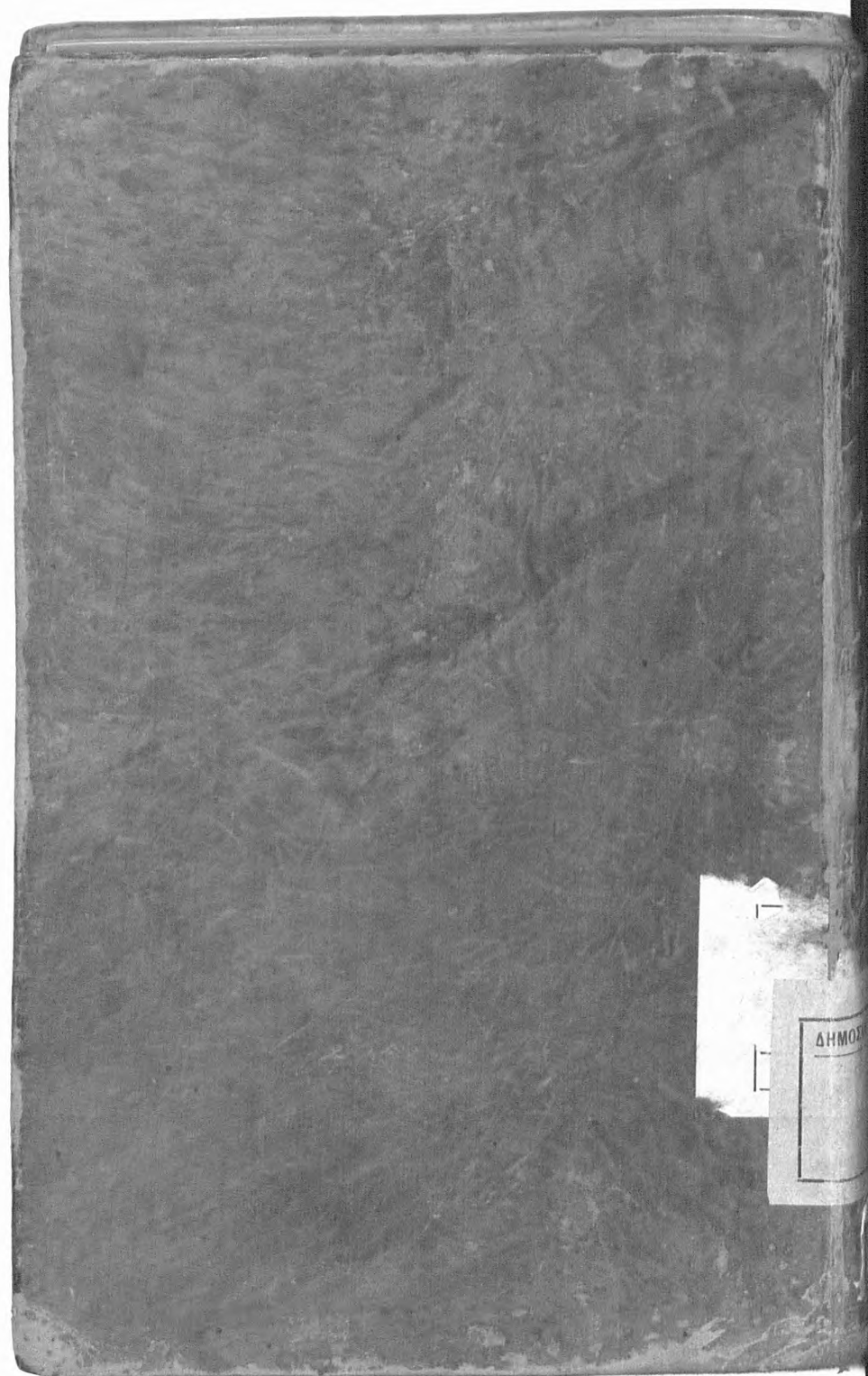
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βαλσοβα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΟΛΙΤΕΥΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΚΙΝΗΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ.....

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας